SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI

POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

W KRAKOWIE

ZA OKRES OD 1 IV 1937 DO 31 XII 1937 R.

ORAZ FINANSOWE ZA ROK 1937

KRAKÓW 1938
NAKŁADEM POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI

POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

W KRAKOWIE

ZA OKRES OD 1 IV 1937 DO 31 XII 1937 R.

ORAZ FINANSOWE ZA ROK 1937

KRAKÓW 1938
NAKŁADEM POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO

ADRESY ZARZĄDU GŁÓWNEGO:

(Adresy Oddziałów i Kół, patrz str. ??).

CENTRALNE BIURO

Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego w Krakowie, ul. Andrzeja Potockiego 5, I. p., tel. 172-22, Konto P. K. O. 406.999.

FILIA CENTRALNEGO BIURA W ZAKOPANEM

Kancelaria Informacyjna P. T. T. w Dworcu Tatrzańskim, ul. Krupówki 14, tel. 13-39, Konto P. K. O. 407.333. — Tamże siedziba Tatrz. Ochotn. Pogotowia Ratunkowego.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA „WIERCHÓW"

oraz innych wydawnictw Zarządu Gł. P. T. T.: Kraków, ul. A. Potockiego 5, I. p.

KLUB WYSOKOGÓRSKI P. T. T. oraz
REDAKCJA i ADMINISTRACJA „TATERNIKA"

Warszawa, ul. Żurawia 9, m. 1, tel. 9-41-42, Konto P. K. O. 4.000.

FILIA ADMINISTRACJI „TATERNIKA"

Kraków, ul. A. Potockiego 4, parter, tel. 112-77, Konto P. K. O. 409.570.

CZCIONKAMI DRUKARNI POLSKIEJ W KRAKOWIE, UL. TAD. KOŚCIUSZKI 3.

SPIS RZECZY.

CZĘŚĆ I. — Sprawy ogólne:

CZĘŚĆ II. — Sprawozdania Oddziałów i Kół.

CZĘŚĆ III.

CZĘŚĆ I.

SPRAWY OGÓLNE.

Ś. † P.

W ciągu 1937 r. Polskie Towarzystwo Tatrzańskie poniosło ciężką stratę przez zgon kilku zasłużonych działaczy Towarzystwa.

Wśród Zmarłych wymieniamy: 1) dra Jana Nowickiego, prezesa Oddziału Krakowskiego P. T. T., członka honorowego i długoletniego członka Zarządu Głównego P. T. T.; 2) dra Józefa Pasarića, emer. dyr. gimn. w Zagrzebiu, członka honorowego P. T. T., byłego prezesa bratniej organizacji "Hrvatsko Planinarsko Društvo" i byłego prezesa Rady Asocjacji Słowiańskich Towarzystw Turystycznych; 3) dyr. Antoniego Kęsę, długoletniego pracownika i sekretarza Zarządu Oddziału Górnośląskiego P. T. T. w Katowicach.

CZEŚĆ ICH PAMIĘCI!

1. SPIS ŻYJĄCYCH CZŁONKÓW HONOROWYCH.

(Stan z dnia 15. IV. 1938 r.).

D' ARCIS Egmond hr., prezes Międzynarodowej Unii Alpinistycznej w Genewie,
CZERWIŃSKI Jan Wacław, inż. b. prezes Dyrekcji Dróg Wodnych w Krakowie, b. prezes Polskiego Tow. Tatrzańskiego,
DOMIN Karol, dr prof. Uniw. w Pradze,
ESCARRA Jan, dr prof. b. prezes Club Alpin Français w Paryżu,
GADOWSKI Walenty, ks. kanonik w Bochni,
GOETEL Walery, dr prof. Akademii Górniczej w Krakowie, prezes Zarządu Głównego P. T. T., członek honorowy Club Alpin Français, Club Alpino Italiano,
KETTNER Radim, dr prof. Uniw. w Pradze,
KULWIEĆ Kazimierz, b. prezes Pol. Tow. Krajoznawczego, w Toruniu,
LIMANOWSKI Mieczysław, dr prof. Uniw. w Wilnie,
LORY Piotr, dr prof. Uniwersytetu, prezes „Sekcji Isery" Club Alpin Français w Grenobli,
LUGEON Maurycy, dr prof. Uniw. w Lozannie,
MANARESI Angelo, generał, prezes Centro Alpinistico Italiano w Rzymie,
De MARGERIE Emanuel, dr prof., honorowy prezes Club Alpin Français w Paryżu,
De MARTONNE Emanuel, prof. Uniw. w Paryżu,
ORŁOWICZ Mieczysław, dr, członek Zarządu Głównego P. T. T., radca Min. Komun. w Warszawie,
OSIECKI Stanisław, wiceprezes Zarządu Głównego P. T. T. i prezes Związku Pol. Tow. Tur. w Warszawie, b. wicemarszałek Sejmu, b. minister Przemysłu i Handlu oraz Reform Rolnych, członek honorowy Club Alpino Italiano,
PADEREWSKI Ignacy, w Morges,
PAWLIKOWSKI Jan Gwalbert, dr prof. Uniw. we Lwowie, b. naczelny redaktor "Wierchów",
SELLA Vittorio, inż. w Biella (Piemont),
SEMKOWICZ Władysław, dr prof. Uniw. Jagiel. w Krakowie,
SJÖGREN Otto, dr prof. Uniw., prezes Svenska Fjallklubben w Sztokholmie,
SOSNOWSKI Kazimierz, prof. Szkoły Ekon.-Handl. w Krakowie,
TETMAJER PRZERWA Kazimierz, w Warszawie,
ZARUSKI Mariusz, gen. W. P., prezes honorowy i założyciel Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, w Warszawie.

2. ORGANIZACJA I ADMINISTRACJA CENTRALI.

a) Skład Zarządu Głównego P. T. T.

na podstawie wyborów uzupełniających, dokonanych na Zjeździe Delegatów w dniu 9 maja 1937 roku w Katowicach i po ukonstytuowaniu na posiedzeniu Zarządu Głównego w tymże dniu przedstawiał się następująco:

Prezes: GOETEL Walery, dr prof. Wydziału Górniczego Akademii Górniczej w Krakowie,

I. Wiceprezes: OSIECKI Stanisław, w Warszawie,

II. Wiceprezes: MAJEWSKI Wacław, dr med., naczelnik Wojewódzkiego Wydziału Zdrowia we Lwowie,

III. Wiceprezes: MALICKI Tadeusz, dyr. Sanatorium Naucz. w Zakopanem,

IV. Wiceprezes: KRYGOWSKI Władysław, mgr praw, adwokat w Krakowie,

Sekretarz Generalny: SZCZEPAŃSKI Jan Alfred, redaktor w Krakowie,

Skarbnik Generalny: ŁABA Włodzimierz, dr praw, sędzia Sądu Apelacyjnego w Krakowie.

Członkowie Zarządu:

BUCZEK Tadeusz, urzędnik Banku Polskiego w Stanisławowie,
FUCIK Wiktor, inż. Zarządu Lasów Dóbr Arcyksiążęcych w Żywcu,
GUZECKI Michał, dyr. Komunalnej Kasy Oszczędności m. Lwowa,
JANICKI Stanisław, dr med. w Krakowie,
JAROSZYŃSKI Jan, inż. technolog w Warszawie,
KĘSA Antoni, dyr. Banku Ludowego w Katowicach (zmarł w ciągu 1937 r.),
KONOPCZYŃSKI Adam, inż. inspektor pracy w Kielcach,
KOZŁOWSKI Marian, inż. w Drohobyczu (zrzekł się w ciągu 1938 r.),
LENKIEWICZ Adam, prof. gimn. we Lwowie,
LIPOWCZAN JAN w Katowicach,
LUBERTOWICZ Zygmunt, prof. gimn. w Bielsku,
MILATA Władysław, dr fil., asystent Uniw. Jagiel. w Krakowie,
ORŁOWICZ Mieczysław, dr praw, radca Min. Kom. w Warszawie,
PETECKI Jan Kazimierz, w Krakowie, zastępca sekretarza generalnego,
RAPF Feliks, prof. gimn. w Nowym Sączu,
ROMANISZYN Bronisław, mjr. w Krakowie,
SKÓRKOWSKI Tadeusz, inż. w Krakowie, zastępca skarbnika generalnego,
SOJKA Stanisław, kier. szkoły powsz. w Białej Młp.,
SOSNOWSKI Kazimierz, emer. prof. Szkoły Ekon.-Handl. w Krakowie,
SOWA Stanisław, prof. gimn. w Cieszynie,
SROKOWSKI-Scholze Włodzimierz, płk., Kier. Okr. Urz. Wych. Fiz. i P. W. w Przemyślu (zrzekł się w ciągu 1937 r.),
WRÓBEL Tomasz, urzędnik Banku Gospodarstwa Krajowego w Białej Młp.,
ZIĘTKIEWICZ Władysław, płk., wicedyr. Państw. Urz. Wych. Fiz. i P. W.

Główna Komisja Kontrolująca:

Członkowie: KSIĄŻKIEWICZ Marian, dr docent U. J. w Krakowie,
MAŚLANKIEWICZ Kazimierz, dr, naczelnik Urzędu Probierczego w Krakowie,
NODZEŃSKI Adam, urzędnik Miejskiej Kasy Oszczędności w Krakowie,

Zastępcy: DRESZER Marian, prokurent Miejskiej Kasy Oszczędności w Krakowie,
RALSKI Edward, dr doc. Uniw. Jagiel. w Krakowie,
ŻMUDA Piotr, emer. dyr. drukarni w Krakowie.

Delegat Państwowego Urzędu P. W. i Wychowania Fizycznego do Zarządu Głównego P. T. T.:

płk. dypl. Tadeusz Zieleniewski.

Delegat Zarządu Głównego do Klubu Wysokogórskiego P. T. T.:

Krygowski Władysław, mgr praw, adwokat w Krakowie,

Redakcja Wierchów: Prof. dr Walery Goetel, redaktor naczelny; red. Jan A. Szczepański; mgr Witold Mileski, sekretarz redakcji i administracji.

Komisje pracujące w Zarządzie Głównym:

Komisja Narciarska: przewodniczący: mgr Wład. Krygowski, wiceprezes: inż. K. Schiele, sekretarz: J. K. Petecki, członkowie: J. Oppenheim, T. Wróbel (zastępca: inż. W. Fucik), dyr. M. Guzecki (zastępca: inż. M. Kozłowski; zrzekł się w końcu 1937 r.).

Komisja Ochrony Gór: przewodniczący: mjr. B. Romaniszyn, członkowie: prof. dr B. Fuliński, adw. Edmund Kaźmierczak, płk. Tad. Korniłowicz, prof. Tad. Kowalski, inż. A. Konopczyński, prof. dr M. Sokołowski.

Komisja do Spraw Turystyki Młodzieży: przewodniczący: prof. Kaz. Sosnowski, członkowie: prof. A. Lenkiewicz, Z. Orłowicz, prof. F. Rapf, St. Sojka.

Komisja Górskiej Odznaki Turystycznej: przewodniczący: dr Mieczysław Orłowicz, członkowie: prof. Roman Cudny, dr Mieczysław Dobija, inż. Maksymilian Dudryk, Antoni Heinrich, inż. Jan Jaroszyński, mgr Danuta Kozakówna, inż. Mieczysław Miller, prof. Halina Millerowa, prof. Zygmunt Orłowicz, Stanisław Osiecki, Władysław Niedenthal, Józef Pniewski, prof. dr Marian Sokołowski, Adam Wisłocki, Justyn Wojsznis.

Komisja do Spraw Przewodnictwa Tatrzańskiego: przew.: J. Oppenheim, członkowie: dyr. T. Malicki, I. Bujak, Wł. Krygowski, oraz przewodnicy I kl. Stanisław Gąsienica Byrcyn i Jędrzej Marusarz Jarząbek. W końcu 1937 r. Klub Wysokogórski P. T. T. wyznaczył jako swego delegata p. Justyna Wojsznisa, który z początkiem 1938 r. objął zgodnie z regulaminem Komisji jej przewodnictwo.

Komisja do Spraw Ratownictwa: przew.: J. Oppenheim, członkowie: T. Buczek, inż. W. Fucik, dr St. Janicki, mgr W. Krygowski.

Komisja Finansowa: dr K. Maślankiewicz — przewodniczący, oraz członkowie: dyr. M. Guzecki, inż. J. Jaroszyński, mgr W. Krygowski, dr W. Łaba, St. Sojka.

Komisje Międzyoddziałowe do robót w górach:

Tatrzańska:	Przewodniczący: dyr. T. Malicki, Zast. Przew.: St. Osiecki, Sekretarz: mgr W. Mileski.
Zachodnio-Beskidzka:	Przewodniczący: prof. K. Sosnowski, Zast. Przew. dla I. Podkomisji: inż. M. Mączyński, Zast. Przew. dla II. Podkomisji: prof. E. Rapf, Sekretarz: mgr W. Mileski.
Wschodnio-Beskidzka:	Przewodniczący: dr W. Majewski, Zast. Przew. całej Komisji: inż. M. Kozłowski, Zast. Przew. dla I. Podkomisji: płk. W. Srokowski-Scholze (ustąpił w ciągu 1937 r.). Zast. Przew. dla II. Podkomisji: prof. A. Lenkiewicz, (zastępca: T. Buczek).

W łonie Wschodnio-Beskidzkiej Komisji Międzyoddziałowej funkcjonuje podkomisja propagandowa w składzie: prof A. Lenkiewicz, red. St. Starzewski, inż. A. Firich, inż. M. Kozłowski.

W Komisji Tatrzańskiej współpracowały Oddziały: w Krakowie, Poznaniu, Warszawie i Zakopanem i Klub Wysokogórski P. T. T. W łonie tej Komisji funkcjonowały podkomisje: a) do spraw szlaków i robót w górach w składzie pp.: Malicki, Osiecki, Mileski, Krygowski i Oppenheim, oraz b) gospodarcza, w składzie pp.: Malicki, Osiecki, Mileski, oraz po jednym delegacie z pośród Oddziałów P. T. T., posiadających schroniska w Tatrach.

W Komisji Zachodnio-Beskidzkiej współpracowały w I-ej Podkomisji Oddziały: w Białej, Bielsku, Cieszynie, Jordanowie, Katowicach, Zagłębiu Dąbrowskim i Żywcu, w II-ej Podkomisji Oddziały: w Bochni, Gorlicach, Krynicy, N. Sączu, N. Targu, Rabce, Szczawnicy i Tarnowie; od grudnia 1937 r. także Oddział w Krakowie.

W Komisji Wschodnio-Beskidzkiej współpracowały w I-ej Podkomisji Oddziały: w Drohobyczu, Przemyślu i Sanoku, w II-ej zaś Podkomisji Oddziały: w Kołomyi, Kosowie, Lwowie, Stanisławowie i Stryju.

Inne Komisje:

Komisja Porozumiewawcza z Pol. Tow. Turystyczno-Krajoznawczym (delegaci z ramienia P. T. T.) pp.: inż. Jan Jaroszyński, prof. Adam Lenkiewicz. (Komisja ta funkcjonowała do dnia 8. V. 1937 r.).

Główna Komisja Porozumiewawcza z P. Z. N. (delegaci z ramienia P. T. T.): prof. dr W. Goetel, mgr W. Krygowski, (zrzekł się w lipcu 1937 r.), inż. T. Skórkowski, dr E. Stolfa.

Komisja Terenowa Tatrzańska P. T. T. i P. Z. N. (delegaci z ramienia P. T. T.): inż. K. Schiele, Z. Rittersschild, I. Bujak.

Komisja Terenowa Zachodnio-Beskidzka P. T. T. i P. Z. N. (delegaci z ramienia P. T. T.): T. Wróbel, inż. W. Fucik, T. Wysocki.

Komisja Terenowa Wschodnio-Beskidzka P. T. T. i P. Z. N. (delegaci z ramienia P. T. T.): prof. A. Lenkiewicz, T. Buczek, inż. M. Kozłowski.

Delegaci P. T. T. do międzynarodowych organizacyj turyst.:

Delegaci do Związku Polskich Towarzystw Turystycznych: pp. Bohdan Dzięciołowski, prof. dr Walery Goetel, inż. Jan Jaroszyński, mgr Władysław Krygowski, dr Wacław Majewski oraz (jako zastępca) dr Achilles Rosenkranz.

Delegat P. T. T. w Komitecie Wykonawczym Międzynarodowej Unii Alpinistycznej: prof. dr Walery Goetel.

Delegat P. T. T. w Komitecie wydania "Międzynarodowego Informatora Alpinistycznego" przy Unii: mgr Witold Mileski.

Delegaci P. T. T. do Rady Asocjacji Słowiańskich Tow. Turystycznych: prof. dr Walery Goetel (II wiceprezes Rady i kierownik Stałego Sekretariatu A. S. T.), mjr. Br. Romaniszyn i dr E. Stolfa (skarbnik A. S. T.).

Delegat PTT. do Stałego Sekretariatu AST.: mjr. Br. Romaniszyn.

b) Protokół obrad

Walnego Zjazdu Delegatów, odbytego w dniu 9 maja 1937 r. w Katowicach, w sali plenarnej Sejmu Śląskiego.

Członkowie Zarządu Głównego: prezes: prof. dr W. Goetel, wiceprezesi: St. Osiecki, dyr. T. Malicki, mgr W. Krygowski, zast. sekretarza gen. J. K. Petecki, T. Buczek, inż. W. Fucik, inż. J. Jaroszyński, dyr. A. Kęsa, inż. A. Konopczyński, inż. M. Kozłowski, prof. A. Lenkiewicz, prof. Z. Lubertowicz, dr M. Orłowicz, prof. E. Rapf, mjr. B. Romaniszyn, dyr. St. Sojka, prof. St. Sowa, ppłk. W. Srokowski, T. Wróbel. Członek Gł. Komisji Kontrolującej: Nodzeński Adam.

Delegaci Oddziałów P. T. T. i Klubu Wysokogórskiego P. T. T.: Oddział w Białej (głosów 7) dyr. St. Sojka; Oddział w Bielsku (głosów 12) dyr. T. Adamecki, A. Kisielewski i L. Kułakowski; Oddział w Bochni (głos 1) delegat nieobecny; Oddział w Cieszynie (głosów 8) prof. St. Sowa; Oddział w Częstochowie (głos 1) dr Wł. Jaroń i Z. Dąbrowski; Oddział w Drohobyczu (głosów 5) inż. M. Kozłowski; Oddział w Gorlicach (głos 1) prof. J. Dziopek; Oddział w Jordanowie (głos 1) delegat nieobecny; Oddział w Kaliszu (głos 1) delegat nieobecny; Oddział w Katowicach (głosów 14) dyr. A. Kęsa i dr K. Grzybowski; Oddział w Kielcach (głos 1) A. Wasung; Oddział w Kołomyi (głosów 2) J. Krogulski; Oddział w Kosowie (głos 1) delegat nieobecny; Oddział w Krakowie (głosów 12) dr J. Nowicki, mgr St. Groński i dr J. Kiełpiński; Oddział w Krynicy (głos 1) delegat nieobecny; Oddział we Lwowie (głosów 10) prof. A. Lenkiewicz; Oddział w Łodzi (głosów 4) Cz. Bajer i K. Jarociński; Oddział w Nowym Sączu (głosów 4) prof. Wł. Rzepecki; Oddział w Nowym Targu (głos 1) J. Lubertowicz; Oddział w Poznaniu (głosów 5) dr J. Młodziejowski; Oddział Przemysko-Jarosławski (głos 1) inż. Z. Billy; Oddział w Rabce (głos 1) red. J. T. Czoponowski; Oddział w Radomiu (głos 1) delegat nieobecny; Oddział w Sanoku (głos 1) T. Tomasik; Oddział w Sosnowcu (głosów 5) prof. Jerzy Korwin-Olszewski; Oddział w Stanisławowie (głosów 4) inż. A. Firich i Z. Dziurzyński; Oddział w Stryju (głos 1) dr Witold Lis-Olszewski; Oddział w Szczawnicy (głos 1) dr A. Werner; Oddział w Tarnowie (głosów 3) ks. kap. Fr. Pinda, inż. A. Dyrdoń, T. Wysocki; Oddział w Warszawie (głosów 12) płk. T. Korniłowicz; Oddział w Wilnie (głos 1) delegat nieobecny;

Oddział w Zakopanem (głosów 5) dyr. T. Malicki i J. Oppenheim; Oddział w Żywcu (głosów 5) inż. W. Fucik; Klub Wysokogórski (głos 1) inż. St. Bernadzikiewicz i inż. A. Karpiński.

Członkowie honorowi: prof. dr W. Goetel, dr J. Nowicki, dr M Orłowicz, St. Osiecki.

Przedstawiciele urzędów, instytucyj i goście: płk. T. Zieleniewski — delegat Państw. Urzędu Wychowania Fizycznego i P. W., mgr W. Krygowski — przedstawiciel Państwowej Rady Ochrony Przyrody, dr A. Boniecki — przedstawiciel Polskiego Związku Narciarskiego, F. Bothelt — przedstawiciel Polskiej Agencji Telegraficznej, K. Dąbrowski — reprezentant Ilustr. Kuryera Codziennego, przedstawiciele Gazety Polskiej i Polski Zachodniej, T. Maria Wasungowa (Kielce), nadto liczni przedstawiciele władz miejskich i instytucyj społecznych w Katowicach oraz organów państwowych i samorządowych Województwa Śląskiego, którzy przybyli pod koniec obrad Zjazdu Delegatów i wzięli następnie udział w akademii 15-lecia Oddziału P. T. T. w Katowicach.

Nadto obecni **urzędnicy Centralnego Biura P. T. T.**: mgr W. Mileski, kierownik Centralnego Biura w Krakowie; J. Ożgowa, urzędniczka Centralnego Biura i I. Bujak, kierownik Filii Centralnego Biura w Zakopanem.

Nieobecność usprawiedliwili: członkowie Zarządu Głównego pp.: dyr. M. Guzecki, dr W. Łaba, inż. T. Skórkowski i prof. K. Sosnowski.

I. **Otwarcie Zjazdu.** O godzinie 9,05 prezes prof. dr W. Goetel otwiera obrady Zjazdu, wita obecnych i wyraża podziękowanie Panu Wojewodzie Śląskiemu Grażyńskiemu oraz Panu Marszałkowi Sejmu Śląskiego za użyczenie na obrady najwyższych władz Towarzystwa, sal posiedzeń w gmachu Sejmu Śląskiego.

Prezes prof. dr W. Goetel w krótkim przemówieniu złożył hołd pamięci zmarłych w okresie sprawozdawczym ś. p. prof. Leona Wyczółkowskiego i ś. p. prof. Karola Szymanowskiego, dwóch zasłużonych członków honorowych P. T. T., a zebrani uczcili przez powstanie ich pamięć.

Prof. dr W. Goetel odczytuje porządek obrad Zjazdu i przedstawia plan prac Zjazdu Delegatów. Zastępca sekretarza gen. J. K. Petecki odczytuje listę Oddziałów PTT. wraz z przysługującą im liczbą głosów w tegorocznym Zjeździe Delegatów.

Prof. dr W. Goetel podaje informacje o zniżkach powrotnych z Katowic dla uczestników oraz o rozwieszonych w kuluarach Sejmu projektach afiszów, które napłynęły do Oddziału Poznańskiego P. T. T. w wyniku rozpisanego konkursu na afisz propagandowy P. T. T.

Mgr W. Mileski ustala na podstawie odczytanej listy Oddziałów oraz listy obecności, że na tegorocznym Zjeździe Delegatów reprezentowanych jest 149 głosów. Wobec potrzebnego według §§ 22 i 26 statutu quorum, prezes prof. dr W. Goetel stwierdza prawomocność obrad Zjazdu.

II. **Zatwierdzenie protokołu z poprzedniego Zjazdu Delegatów P. T. T.** Zwolniono Prezydium z odczytywania protokołu z poprzedniego Zjazdu Delegatów ze względu na rozesłanie go wszystkim członkom Zarządu Głównego, Oddziałom Towarzystwa, członkom Głównej Komisji Kontrolującej i członkom honorowym P. T. T. oraz uchwalono protokół ten zatwierdzić z poprawką zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego Nr 2 z dnia 5. VII. 1936 r., dotyczącą dokonanego w roku ubiegłym wyboru mjr. B. Romaniszyna na członka Zarządu Głównego na okres 2 lat, na miejsce opróżnione przez wybranego na wiceprezesa mgr W. Krygowskiego (uchwała nr 1).

III. **Sprawozdanie Zarządu Głównego.** Prezes prof. dr W. Goetel przedstawia sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego, podkreślając najbardziej charakterystyczne momenty z poczynań Towarzystwa w ubiegłym okresie i odsyłając częściowo uczestników Zjazdu do wydanego drukiem i rozdanego uczestnikom "Sprawozdania Rocznego P. T. T."

Sprawozdanie Prezesa uzupełnia wiceprezes mgr W. Krygowski zobrazowaniem działalności Sekcyj Narciarskich P. T. T. i dalszego rozwoju działalności narciarskiej w obrębie Towarzystwa a wiceprezes Osiecki daje obraz dobrze zapowiadającego się rozwoju akcji P. T. T. w dziedzinie turystycznego szkolenia i wychowywania młodzieży w okresie wakacyjnym. Dalszy rozwój Towarzystwa dawał się wyraźnie odczuć w poszczególnych działach prac P. T. T. w ubiegłym roku, jak m. in. w dalszym postępie zagospodarowania gór polskich (stały wzrost ilości obiektów i miejsc noclegowych, sieci szlaków turystycznych itd.), akcji wydawniczej, pro-

pagandowej, popierania badań naukowych, współdziałania z instytucjami państwowymi i samorządowymi, nad rozwojem racjonalnym górskich regionów w Polsce, w działach ochrony przyrody, wysokogórskich wypraw egzotycznych, kursów i obozów taternickich i narciarskich, ratownictwa górskiego.

Ze spraw organizacyjno - administracyjnych Prezydium P. T. T. podkreśliło powolny, lecz stały wzrost liczby członków w przeważnej liczbie Oddziałów Towarzystwa, owocną działalność Międzyoddziałowych Komisyj dla robót w górach Zachodnio-Beskidzkiej, Wschodnio-Beskidzkiej i Tatrzańskiej. Prezes prof. dr W. Goetel stwierdził ponadto, że zakres prac Centralnego Biura P. T. T. wskazuje nadal tendencję do stałego wzrostu i wyraził uznanie urzędnikom Centralnego Biura za wydajną i wyczerpującą pracę dokonywaną przez nich w poszczególnych działach w okresie całego roku.

Zastępca sekretarza generalnego J. K. Petecki stwierdza, wobec zwłoki w nadsyłaniu i usterek w nadesłanych przez niektóre Oddziały sprawozdaniach, że punktualne i dokładne zastosowanie się Oddziałów Towarzystwa do wymogów Zarządu Głównego w sprawie nadsyłania i wypełniania arkuszy sprawozdawczych jest warunkiem, od którego zależy treść "Sprawozdania rocznego P. T. T.".

Jednocześnie Prezydium zwraca się z apelem do wszystkich Oddziałów, aby w otrzymanych egzemplarzach korektowych tego "Sprawozdania" poczyniły wszelkie niezbędne poprawki i uzupełnienia i w ciągu tygodnia nadesłały powyższe uwagi Zarządowi Głównemu do uwzględnienia przy sporządzeniu ostatecznego poprawionego tekstu Sprawozdania dla drukarni.

Przedstawione przez Zarząd Główny sprawozdanie z działalności za ubiegły okres administracyjny zatwierdzono jednogłośnie (uchwała nr 2).

IV. **Sprawozdanie Głównej Komisji Kontrolującej:** W imieniu Gł Komisji Kontrolującej p. A Nodzeński odczytał sprawozdanie Gł. Komisji Kontrolującej za rok 1936 w poniższym brzmieniu:

"Główna Komisja Kontrolująca P. T. T. przeprowadziła w ubiegłym okresie sprawozdawczym kontrolę ksiąg i alegatów Zarządu Głównego P. T. T., sprawdzając wszystkie poszczególne pozycje bilansu na r. 1936 z odpowiednimi rachunkami i zestawieniami i badając stan kasy, — i stwierdziła zgodność z przedłożonym materiałem dowodowym. Ponadto Gł. Komisja Kontrolująca przeprowadziła kontrolę w kilku Oddziałach P. T. T. Wyniki przeprowadzonych kontroli oraz uwagi i zalecenia przedłożyła Gł. Komisja Kontrolująca Zarządowi Głównemu.

Na podstawie przeprowadzonych rewizyj i wobec zgodności rachunków z przedłożonymi alegatami przedstawia Gł. Komisja Kontrolująca Zjazdowi Delegatów PTT. wniosek o zatwierdzenie bilansu i rachunku strat i zysków Zarządu Głównego za r. 1936, oraz wniosek o udzielenie Zarządowi Głównemu P. T. T. absolutorium z czynności w roku sprawozdawczym".

Wniosek Głównej Komisji Kontrolującej został jednogłośnie zatwierdzony przez Zjazd Delegatów (uchwała nr 3).

V. **Program robót w górach i działalności na rok 1937** Prezes prof. dr W. Goetel przedstawia Zjazdowi Delegatów opracowany przez Zarząd Główny program robót P. T. T. w dziale zagospodarowania turystycznego gór.

Plan inwestycyj P. T. T. w Karpatach przewiduje w b. r. w szczególności:

1) w Tatrach:
rozpoczęcie prac nad remontem kanalizacji w schronisku Oddziału Krakowskiego przy Morskim Oku, przeprowadzenie wodociągu i kanalizacji w schronisku Oddziału Zakopiańskiego P. T. T. w Dolinie Pięciu Stawów Polskich oraz spłacenie ciążących na tym schronisku długów; bieżące adaptacje i uzupełnienia w innych schroniskach tatrzańskich;

2) w Beskidach Zachodnich:
rozpoczęcie prac około budowy schroniska Oddziału Nowosądeckiego na Przehybie prowadzenie w dalszym ciągu budowy schroniska Oddziału Nowotarskiego na Turbaczu; wykończenie schroniska Oddziału Jordanowskiego na Policy; rozszerzenie schroniska Oddziału Bielskiego na Przegibku; bieżące adaptacje i naprawy w innych schroniskach; urządzenie dalszych nowych stacyj turystycznych i noclegowych w miejscowościach podgórskich;

3) w Karpatach Wschodnich:
budowa nowego schroniska Oddziału Kosowskiego w Burkucie; budowa nowego schroniska Oddziału Stanisławowskiego pod Doboszanką; przygotowanie budo-

wy schroniska Oddziału Kołomyjskiego na Munczeliku; wykończenie schronisk Oddziału Lwowskiego na Ruszczynie i w Mołodze; ostateczne wykończenie remontu i rozbudowy schronisk Oddziału Drohobyckiego na Ciuchowym Dziale i pod Czarną Górą (w Malmanstalu); urządzenie wewnętrzne i zagospodarowanie schroniska Oddziału Sanockiego w Łupkowie; dalsze rozszerzenie sieci stacyj turystycznych i noclegowych w miejscowościach podgórskich.

W dziale szlaków turystycznych ciąży na P. T. T. konserwacja sieci około 4.300 km znakowanych szlaków, nadto projektowane jest wyznakowanie w b. r. kilku wariantów narciarskich w Beskidach Zachodnich i Wschodnich, uzupełnienie znaków w Beskidzie Wyspowym, w grupie Policy, Gorcach, Beskidzie Środkowym i niektórych odcinkach w Karpatach Wschodnich, naprawa ścieżek w Pieninach; kontrola i naprawa ubezpieczeń metalowych na kilku szlakach skalnych w Tatrach, wykończenie rozpoczętych w ubiegłym roku prac w Tatrach około budowy i zasadniczej naprawy kilku ważnych ścieżek turystycznych.

Prezes prof. dr W. Goetel przedstawia następnie program akcji P. T. T. w innych działach pracy. W dziale ochrony przyrody dzięki współpracy Komisji Ochrony Gór P. T. T. z poszczególnymi Oddziałami przewidywane jest w b. r. zakupienie przez P. T. T. na cele rezerwatów przyrodniczo-turystycznych:

1) Kornutów w grupie Magóry Wątkowskiej w Beskidzie Środkowym (przy współpracy z Oddziałem Gorlickim P. T. T.);
2) Kamieni Brodzińskiego na Pogórzu Wiśnickim (dzięki inicjatywie i pomocy Oddziału Bocheńskiego P. T. T.);
3) skał w Uryczu (w czym inicjatywę i pomoc okazał Oddział Drohobycki).

Nadto zostanie przygotowane urządzenie rezerwatu w Bukowcu (dzięki pomocy Oddziału Tarnowskiego P. T. T.).

Towarzystwo będzie nadal współpracowało przy organizacji Parku Narodowego Tatrzańskiego i brało udział we wszelkich poczynaniach dotyczących ochrony przyrody na terenie Karpat Polskich. Z Zarządem Parku Narodowego Pienińskiego projektuje się współdziałanie w kierunku ścieżek i tablic orientacyjnych na terenie Pienin oraz zniesienie "Gospody Pienińskiej im. H. Sienkiewicza" jako nie mającej uzasadnienia turystycznego, a szpecącej krajobraz przełomu Dunajca.

Dzięki inicjatywie Komisji Ochrony Gór i w porozumieniu z Ligą Ochrony Przyrody projektuje się urządzenie w Tatrach latem b. r. kursów instruktorskich na przewodników naukowych po Parku Narodowym Tatrzańskim.

W dziale ratownictwa projektuje się dalszą pracę w kierunku rozwoju ratownictwa górskiego nie tylko w Tatrach, lecz również w masywach Czarnohory, Babiej Góry i Pilska. W dziale przewodnictwa P. T. T. urządzi w b. r. kurs dla przewodników turystycznych po Czarnohorze i Huculszczyźnie. W akcji wydawniczej przewidywane jest wydanie t. XV "Wierchów", dalsza publikacja zeszytów "Taternika" i przygotowanie "Informatora P. T. T.". Oddział Drohobycki P. T. T. przygotowuje nadto przewodnik po Skolem i Skolszczyźnie. W dziale propagandy będzie się P. T. T. starało o wydanie afisza propagandowego, o utworzenie przy Zarządzie Głównym komisji prasowo-propagandowej oraz racjonalny kolportaż wydawnictw P. T. T. i obsyłanie komunikatami radia oraz prasy polskiej i zagranicznej. W zakresie taternictwa i alpinizmu postanowiono również w b. r. urządzić w Tatrach kursy taternickie dla młodzieży, wojskowych, nauczycielstwa itd. — W bież. roku zostanie wysłana 1 wyprawa treningowa alpinistyczna i będą przeprowadzone prace celem przygotowywania przyszłej polskiej wyprawy w Himalaje.

W dziedzinie akcji na polu wychowania młodzieży przewidywane są urządzane przy ścisłej współpracy z P. T. T. górskie kursy i obozy wędrowne dla młodzieży szkolnej, harcerstwa (dla instruktorów i instruktorek, oraz dla nauczycielstwa); w kursach tych uwzględniane będą działy: obozownictwa i terenoznawstwa górskiego, czytania map, taternictwa, ochrony przyrody i krajobrazu gór. Zajmie się również P. T. T. akcją powiększenia kadr „opiekunów kół młodzieży" oraz sieci „szkolnych kół miłośników turystyki górskiej". Również będzie prowadzona akcja wykładów i propagandy turystyki wśród młodzieży szkolnej. Polskie Tow. Tatrzańskie będzie współpracowało podobnie jak w latach ubiegłych z instytucjami społecznymi i zagranicznymi, w tym przede wszystkim ze Związkiem Ziem Górskich, do któ-

rego P. T. T. formalnie przystąpiło, z Pol. Tow. Krajoznawczym, z Ligą Ochrony Przyrody, z Pol. Związkiem Narciarskim, a z zagranicznych: z Międzynarodową Unią Alpinistyczną i Asocjacją Słowiańskich Towarzystw Turystycznych.

W bieżącym roku P. T. T. przystąpi do dalszej intensywniejszej propagandy Górskiej Odznaki Turystycznej.

Nadto wiceprezes mgr W. Krygowski, przedstawia program pracy P. T. T. w dziale narciarstwa zgodnie z powziętymi uchwałami Komisji Narciarskiej P. T. T. W szczególności P. T. T. zamierza organizować co roku w Beskidach Zachodnich międzysekcyjne zawody narciarskie w kombinacji alpejskiej „O Puchar Babiogórski", utworzyć w Zakopanem stały ośrodek treningowy dla zawodników Sekcyj Narciarskich Towarzystwa, celem wspomożenia racjonalnego wyszkolenia sportowego wszystkich Sekcyj Narciarskich P. T. T., dążyć się będzie usilnie do tego, aby przy wszystkich Oddziałach Towarzystwa istniały możliwie liczne silne i sprawnie działające S. N. P. T. T.

Powyżej zakreślony program robót Towarzystwa na najbliższy okres został jednogłośnie zatwierdzony z tym, że na wniosek przedstawiciela Oddziału Przemysko-Jarosławskiego płk. W. Srokowskiego, uchwalono do programu zagospodarowania turystycznego w Karpatach dołożyć również starania o budowę przez powyższy Oddział schroniska w Bieszczadach (uchwała nr 4).

VI. **Wnioski Zarządu Głównego i Oddziałów.** Rozpatrzono po kolei następujące przedłożone przez Zarząd Główny wnioski.

Wniosek Zarządu Głównego P. T. T.:

Zjazd Delegatów postanawia, że następujące osoby zostają uczczone godnością członka honorowego Pol. Tow. Tatrzańskiego: 1) hr. Egmond d'Arcis, przewodniczący Międzynarodowej Unii Alpinistycznej w Genewie — w uznaniu zasług na polu międzynarodowej współpracy towarzystw turystyki górskiej; 2) prof. dr Pierre Lory, prof. Uniw. w Grenobli i przewodniczący Sekcji Isery Klubu Alpejskiego Francuskiego — wybitny geolog i badacz gór, członek honorowy Klubu Wysokogórskiego P. T. T.; 3) gen. Angelo Manaresi, prezes Klubu Alpejskiego Włoskiego — w uznaniu zasług na polu rozwoju i organizacji alpinizmu i turystyki górskiej; 4) Vittorio Sella, znakomity eksplorator, alpinista i fotograf górski oraz przyjaciel Polski i P. T. T.); 5) prof. dr Otto Sjögren, prof. geografii w Stokholmie, prezes Szwedzkiego Klubu Alpejskiego — w uznaniu zasług na polu międzynarodowej współpracy towarzystw turystyki górskiej i klubów alpejskich.

Wniosek powyższy uchwalono jednomyślnie (uchwała nr 5).

Wniosek Oddziału Poznańskiego P. T. T. w postaci uchwalonej przez Zarząd Główny w dniu 8. V. b. r.:

Zjazd Delegatów uchwala jednomyślnie na podstawie nagromadzonych materiałów z inicjatywy Oddziału Poznańskiego wydać Księgę Pamiątkową, poświęconą wybitnym alpinistom i zasłużonym obywatelom w nauce i pracy społecznej śp. Marianowi i Tadeuszowi Smoluchowskim, jako dzieło współpracy wszystkich Oddziałów i Zarządu Głównego P. T. T., i w tym celu uprasza Oddziały o współdziałanie finansowe. Wykonaniem tej uchwały zajmie się Komitet Wydawniczy złożony z prezesa prof. dr Walerego Goetla, oraz członków: prof. dr A. Jakubskiego, prof. dr A. Wodziczki, dyr J. Kuglina, prezesa St. Osieckiego, dr J. Nowickiego, prof. dr Z. Klemensiewicza, — z prawem kooptacji, który współpracuje z organizacjami jak K. T. N., P. Z. N., P. T. K., P. Z. K. i innymi społecznymi i naukowymi organizacjami.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 6).

Wniosek Oddziału Poznańskiego P. T. T. w postaci uchwalonej przez Zarząd Główny P. T. T. dnia 8. V. b. r. Celem uczczenia zmarłych honorowych członków naszego Towarzystwa prof. Leona Wyczółkowskiego i Karola Szymanowskiego, Zjazd Delegatów uchwala:

a) Umieścić w najbliższych rocznikach „Wierchów" odpowiednio opracowane, osobne artykuły, poświęcone twórczości obu Mistrzów, a opracowane przez najwybitniejszych fachowców. b) Zainicjowanie wydania „Teki Pośmiertnej" względnie „Albumu" najprzedniejszych dzieł Wyczółkowskiego, poświęconych Tatrom.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 7).

Wniosek Oddziału Sanockiego w postaci uchwalonej przez Zarząd Główny PTT. w dniu 8. V. b. r. w brzmieniu poniższym:

Zarząd Główny P. T. T. dołoży wszelkich starań, ażeby w możliwie najkrótszym czasie P. T. T. zostało zrównane w uprawnieniach kolejowych z P. Z. N. — oraz wniosek Oddziału Stanisławowskiego w brzmieniu następującym:

Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu apelować do najwyższych czynników w Państwie, by P. T. T. jako najstarsze towarzystwo turystyczne i jedno z najbardziej zasłużonych, traktowane było we wszelkich przywilejach i uprawnieniach na równi z innymi towarzystwami czynnej turystyki (uchwała nr 8).

Uchwalono łącznie jako jeden wniosek Zjazdu Delegatów w następującej postaci:

Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu dołożenie wszystkich starań, żeby możliwie w najkrótszym czasie zaapelować do najwyższych czynników w Państwie, by P. T. T. jako towarzystwo turystyczne najstarsze w Polsce i jedno z najbardziej zasłużonych, traktowane było we wszelkich przywilejach, a w szczególności w uprawnieniach kolejowych na równi z innymi towarzystwami turystyki czynnej a przede wszystkim z P. Z. N.

Wniosek Oddziału Stanisławowskiego:

Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu zwrócić się do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, by stworzyło na terenie pobojowisk karpackich pamiątkowe rezerwaty z czasów wojny światowej, obejmujące okopy, schrony, zasieki itp. Nadto poleca Zjazd Delegatów Zarządowi Głównemu zwrócić się do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, w sprawie ścisłego przestrzegania przez właściwe jego organy granicy ochrony sanitarnej lasów w obrębie uzdrowisk i letnisk karpackich, które dotychczas w wielu wypadkach, skutkiem bezplanowego trzebienia lasu, tracą bezpowrotnie swój urok i wartość jako miejscowości klimatyczne.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 9).

Wniosek Oddziału Stanisławowskiego w postaci przyjętej przez Zarząd Główny w dniu 8. V. b. r.:

Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu zwrócić się z apelem do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, by szczególnie na terenie Karpat Wschodnich, na obszarze podnóża gór w obrębie osiedli, powiększyło ilość schronisk szkolnych i izb noclegowych w budynkach szkół dla młodzieży szkolnej uprawiającej czynną turystykę.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 10).

Wniosek Oddziału Lwowskiego o treści poniższej został przedstawiony Zjazdowi Delegatów do rozpatrzenia:

Zjazd Delegatów P. T. T. poleca Zarządowi Głównemu jak najszybsze wznowienie pertraktacji z władzami Polsk. Tow. Krajoznawczego w celu połączenia się tych obu Towarzystw.

Zarząd Główny postanowił wniosek ten przedłożyć Zjazdowi Delegatów z tym, że jednocześnie w sprawie tej przedkłada jako wniosek Zarządu Głównego uchwałę Zarządu Gł. P. T. T. powziętą na posiedzeniu dnia 28. II. 1937 r. Uchwała ta brzmi:

Zarząd Główny uznając za wskazane utrzymywanie nadal stosunku przyjacielskiego i porozumiewania się P. T. T. i P. T. Kraj. w rozmaitych sprawach ideologicznych i rzeczowych, powierza Prezydium Zarządu Głównego ustalenie dalszej formy współpracy obu Towarzystw, przy czym należy zlikwidować stałą Komisję Porozumiewawczą P. T. T. i P. T. Kraj.

Prezydium P. T. T. oświadcza, że w sprawie tej popiera nadal stanowisko zajęte przez Zarząd Główny P. T. T. w myśl wyżej wymienionej uchwały z dnia 28. II. b. r. Wobec powyższego Prezydium Zjazdu zarządza głosowanie.

W głosowaniu wniosek Oddziału Lwowskiego upadł. Wynik głosowania był następujący: za wnioskiem Oddziału Lwowskiego wypowiedziało się 50 głosów przedstawicieli Oddziałów i 7 członków Zarządu Głównego, tj. razem 57 głosów, przeciw zaś wnioskowi 70 głosów przedstawicieli Oddziałów i Klubu Wysokogórskiego, 12 głosów członków Zarządu Głównego i 4 głosy członków honorowych, tj. razem 86 głosów. Od głosowania wstrzymał się Oddział Przemysko-Jarosławski rozporządzający 1 głosem (uchwała nr. 11).

Wniosek Klubu Wysokogórskiego P. T. T. w postaci uchwalonej przez Zarząd Główny P. T. T.:

W chwili, w której Klub Wysokogórski P. T. T. przystępuje do realizacji ekspansji himalajskiej polskiego alpinizmu — która będzie wyprowadzeniem Polaków

na arenę największych i najszczytniejszych wysiłków alpinizmu światowego — Zjazd Delegatów P. T. T. — uznając, że w tej mierze winno wnieść swój udział całe polskie społeczeństwo, a w pierwszym rzędzie turyści górscy zrzeszeni w Polskim Towarzystwie Tatrzańskim — uchwala jednogłośnie opodatkować na rzecz Funduszu Wypraw Himalajskich, wszystkie Oddziały P. T. T. kwotą groszy 50 (groszy pięćdziesięciu) od każdego członka Oddziału, odnawiającego legitymację członkowską na rok 1938 i 1939. Formę i sposób przekazania tych sum określi specjalna uchwała Zarządu Głównego.

Wniosek ten przeszedł przy 13 głosach wstrzymujących się (uchwała nr 12).

Wniosek Oddziału Katowickiego:

Zjazd Delegatów poleca Zarządowi Głównemu poczynić starania w tym kierunku, by właściwe czynniki organizacyjne przeprowadziły odpowiednie kroki u miarodajnych władz w celu zorganizowania nabożeństw dla turystów w takim czasie i miejscu, które by turystom katolickim umożliwiły wysłuchanie Mszy świętej w niedzielę i święta.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 13).

Wniosek Zarządu Głównego uchwalony na posiedzeniu w dniu 8. V. b. r. w miejsce wniosku nagłego Oddziału Bialskiego:

Zjazd Delegatów poleca Prezydium P. T. T. unormowanie w sposób jednolity stosunku cen członkowskich i nieczłonkowskich noclegowych w schroniskach P. T. T. i upoważnia Prezydium do przedstawienia Zarządowi Głównemu projektu ostatecznego załatwienia tej sprawy w porozumieniu z P. U. W. F. i P. W. i z uwzględnieniem wniosków Komisyj Międzyoddziałowych oraz stanu wynikającego z kontraktów dzierżawnych obecnie obowiązujących w schroniskach.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 14).

Wniosek nagły Zarządu Głównego:

Zjazd Delegatów uchwala dla uczczenia pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego, zapalać znicze na szczytach polskich gór każdego roku w rocznicę Jego śmierci. Zjazd Delegatów wzywa wszystkie Oddziały i Koła do wykonania tej uchwały już w roku bieżącym.

Wniosek powyższy został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 15).

Wniosek nagły Zarządu Głównego:

Wobec wzmagającej się w b. r. dewastacji lasów w górach, Zjazd Delegatów P. T. T. zwraca się do władz państwowych i samorządowych o jak najrychlejsze wydanie odpowiednich zarządzeń, mających na celu powstrzymanie dalszego niszczenia szaty leśnej w górach i tym samym zapobieżenie katastrofalnym skutkom, jakie sprowadzić musi ta dewastacja.

Powyższy wniosek został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 16).

Wniosek Zarządu Głównego:

Zjazd Delegatów zleca Zarządowi Głównemu przeprowadzenie oszacowania nieruchomości na dzień 1. I. 1938 r. i otwarcie bilansu roku 1938 nowym szacunkiem nieruchomości możliwie niskim.

Powyższy wniosek został uchwalony jednomyślnie (uchwała nr 17).

Wniosek Zarządu Głównego:

W związku ze sprawozdaniem finansowym Zarządu Głównego Zjazd Delegatów uchwalił zatwierdzić bilans Zarządu Głównego P. T. T. za rok 1936 z następującymi zmianami (uchwała nr 18):

I. po stronie aktywów wstawia się pozycję nieprzewidziane wpływy zł 8.000,— pozycja niedobór ma brzmieć zł 2.821,55;

II. w rachunku wydatków i dochodów po stronie dochody wstawia się pozycję nieprzewidziane dochody zł 8.000,—, pozycja niedobór ma brzmieć zł 2.821,55;

III. niedobór za r. 1936 w kwocie zł 2.821,55 należy odpisać z kapitału obrotowego.

Wniosek Zarządu Głównego, powzięty na propozycję p. J. K. Peteckiego w brzmieniu następującym:

Zjazd Delegatów uchwala, aby za czasokres sprawozdawczy dla sprawozdania rocznego przyjąć statutowy rok administracyjny a więc rok kalendarzowy. Za obo-

wiązujący i nieprzekraczalny termin składania sprawozdania rzeczowego i finansowego przyjmuje się terminy statutowe (§ 8 punkt e statutu P. T. T.) a więc dla sprawozdania rzeczowego dzień 15. II., dla sprawozdania finansowego dzień 1. III.

Powyższy wniosek przeszedł jednomyślnie z poprawką pp.: Bajera i Wróbla, że druki sprawozdawcze winny być co roku rozesłane przez Zarząd Główny Oddziałom przed dniem 1. XII. każdego roku (uchwała nr 19).

W związku z dyskusją przeprowadzoną przy sposobności uchwalenia wniosku Klubu Wysokogórskiego P. T. T. postanowiono powierzyć Zarządowi Głównemu szczegółowe rozpatrzenie sprawy funkcjonowania Funduszu Alpinistycznego im. M. Świerza, łącznie z funduszem wypraw himalajskich, względnie osobno (uchwała nr 20).

W związku z uzyskaniem funduszów na górskie wyprawy egzotyczne postanowiono powierzyć Zarządowi Głównemu na propozycję p. Cz. Bajera rozpatrzenie sprawy pobierania od niezłonków z wyłączeniem młodzieży i wycieczek zbiorowych specjalnych drobnych opłat ze wstępów do schronisk P. T. T. w wysokości do 15 groszy (uchwała nr 21).

Zjazd Delegatów uchwalił powierzyć Prezydium P. T. T. sprawę wydania sprawozdań (pamiętników) z odbytych już polskich wysokogórskich wypraw egzotycznych oraz ewent. rozpisanie subskrypcji na te wydawnictwa (uchwała nr 22).

VII. **Zatwierdzenie preliminarza budżetowego na 1937 r.** Prezydium przedstawia projekt preliminarza budżetowego Zarządu Głównego P. T. T., uchwalony w dniu 8. V. b. r. przez Zarząd Główny.

Projekt ten został bez zmian przez Zjazd Delegatów jednogłośnie zatwierdzony w brzmieniu podanym w załączniku do niniejszego protokołu (uchwała nr 23).

VIII. **Wybory uzupełniające do Zarządu Głównego.** Prezes prof. dr W. Goetel zawiadamia, że zostali wylosowani w roku bieżącym w myśl § 30 statutu P. T. T. następujący członkowie Zarządu Głównego: mjr. B. Romaniszyn, płk. St. Barzykowski, inż. J. Jaroszyński, dr M. Orłowicz, dr W. Łaba, prof. K. Sosnowski i inż. W. Fucik. Przy czym do miejsc wylosowanych włączono również miejsce po płk. T. Zieleniewskim, który ostatnio ustąpił ze stanowiska członka Zarządu Głównego, zostając delegatem P. U. W. F. i P. W. przy Pol. Tow. Tatrzańskim. Prezydium na wakujące miejsca zgłasza kandydatury następujących osób: dr St. Janicki, inż. J. Jaroszyński, inż. W. Fucik, dr W. Łaba, dr W. Milata, dr M. Orłowicz, mjr. B. Romaniszyn i prof. K. Sosnowski.

Wniosek powyższy został jednogłośnie przyjęty przez Zjazd Delegatów (uchwała nr 24).

IX. **Wybory Głównej Komisji Kontrolującej.** Na wniosek Prezydium do Głównej Komisji Kontrolującej jednogłośnie wybrano dotychczasowych jej członków oraz zastępców tych członków (uchwała nr 25).

Wobec powyższego członkami Gł. Komisji Kontrolującej zostali pp.: dr doc. U. J. Książkiewicz Marian, dr Maślankiewicz Kazimierz, Nodzeński Adam; zastępcy: Dreszer Marian, dr doc. U. J. Ralski Edward, Żmuda Piotr.

X. **Wolne wnioski i interpelacje.** Na wniosek Zarządu Głównego P. T. T. Zjazd Delegatów uchwalił jednogłośnie na podstawie § 26 Regulaminu Górskiej Odznaki Turystycznej nadać w b. r. złotą honorową Górską Odznakę Turystyczną:

1) P. Wojewodzie Śląskiemu dr M. Grażyńskiemu, oraz 2) P. płk. dypl. T. Zieleniewskiemu. Uchwałę tę przyjęto przez aklamację (uchwała nr 26).

Zjazd Delegatów na zakończenie Zjazdu uchwalił wysłać następujące 4 depesze:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, Profesor Ignacy Mościcki, Warszawa:

Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zebrany w Katowicach, przesyła Dostojnemu Panu Prezydentowi wyrazy najgłębszej czci i hołdu.

Marszałek Polski Edward Śmigły-Rydz — Warszawa:

Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zebrany w Katowicach, przesyła Dostojnemu Panu Marszałkowi wyrazy najgłębszej czci i hołdu.

Minister Spraw Wojskowych, Generał Tadeusz Kasprzycki — Warszawa:

Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zebrany w Katowicach, przesyła Wielkiemu Protektorowi prac górskich w Polsce wyrazy głębokiej czci i wdzięczności.

Wojewoda Śląski dr Michał Grażyński — Katowice:

Zjazd Delegatów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego zebrany w Katowicach, przesyła Wielkiemu Miłośnikowi gór i protektorowi idei Towarzystwa wyrazy głębokiej czci i wdzięczności.

XI. **Zamknięcie Zjazdu.** Mgr W. Mileski odczytuje pisma i depesze powitalne nadesłane z okazji Zjazdu Delegatów P. T. T. W szczególności życzenia owocnych obrad nadesłały Zjazdowi Delegatów następujące instytucje i osoby: Blgarski Turističeski Saiuz w Sofii, Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Tarnopolu, Oddział Krakowski Pol. Tow. Krajoznawczego, członek honorowy P. T. T. prof. dr Karol Domin z Pragi, kierownik Okr. Urz. W. F. i P. W. ppłk. Wójcicki w Krakowie, oraz były prezes Oddziału Górnośląskiego P. T. T., em. Wicewojewoda Śląski Żurawski, który specjalne życzenia dołączył z okazji 15-lecia istnienia i działalności Oddziału Górnośląskiego P. T. T. w Katowicach.

Na powyższym przewodniczący prof. dr W. Goetel, obrady Zjazdu Delegatów zamknął o godz. 12 w południe.

O godz. 12,12 rozpoczęła się w sali plenarnej Sejmu Śląskiego uroczysta akademia z okazji 15-lecia istnienia i działalności Oddziału Górnośląskiego P. T. T. przy udziale uczestników Zjazdu Delegatów P. T. T. oraz zaproszonych gości, a to przedstawicieli władz państwowych, organów samorządowych, instytucyj kulturalnych i organizacyj społecznych na Śląsku.

Akademię otworzył przemówieniem prezes Oddziału P. T. T. w Katowicach adw. E. Kaźmierczak, który zobrazowawszy w krótkim przemówieniu ideały, kierujące działalnością Oddziału P. T. T. w Katowicach i stwierdziwszy stale doznawaną opiekę i poparcie ze strony Pana Wojewody Śląskiego oraz organów samorządu wojewódzkiego, oddał głos prezesowi Zarządu Głównego prof. dr W. Goetlowi, który w dłuższej prelekcji przedstawił rys działalności, celów i osiągnięć Polskiego Tow. Tatrzańskiego na wszystkich polach jego pracy, podkreślając akcję społeczną, jaką P. T. T. spełnia na rozmaitych odcinkach współczesnego życia polskiego.

Prezes prof. dr W. Goetel przedstawił również w barwnym skrócie dzieje i rozwój Oddziału Górnośląskiego P. T. T. w ciągu powyższego 15-lecia jego istnienia, podkreślając jego pionierską pracę w zakresie ujęcia i racjonalnego prowadzenia całego ruchu turystycznego na oswobodzonym Górnym Śląsku.

Prof. dr W. Goetel spełniając wyżej przytoczoną uchwałę Zjazdu Delegatów P. T. T. zwraca się następnie do przedstawiciela p. Wojewody Śląskiego p. nacz. dr Robla oraz do płk. dypl. Zieleniewskiego, wręczając im honorowe złote Górskie Odznaki Turystyczne.

Przyjmując odznaki pp.: dr Robel w imieniu dr Wojewody Grażyńskiego i płk. Zieleniewski wygłosili przemówienia nacechowane serdeczną życzliwością dla P. T. T. i zakończone podziękowaniem za udzielone wysokie odznaczenie.

Dalsze przemówienia wygłosili p. dr A. Boniecki imieniem Zarządu Głównego Polskiego Związku Narciarskiego (podkreślając wspólną pracę P. T. T. i P. Z. N. dla dobra i rozwoju turystyki górskiej w Polsce oraz kończąc życzeniami dla Oddziału P. T. T. w Katowicach z okazji jego 15-lecia) i p. dr Kocur prezydent m. Katowic, składając życzenia Oddziałowi Górnośląskiemu zarówno w imieniu miasta, jak też w imieniu Śląskiego Klubu Narciarskiego, tak blisko z Oddziałem P. T. T. w Katowicach współpracującego.

Następnie o godz. 13 Mecenas E. Kaźmierczak, wyraził podziękowania za złożone życzenia i udział tak liczny uczestników w akademii oraz zaprosił zebranych na wspólne śniadanie, wydane przez Oddział Górnośląski P. T. T. w sali Syndykatu Hut Żelaznych.

Na powyższym akademię zakończono.

Z okazji obrad Zarządu Głównego i Zjazdu Delegatów P. T. T. o godz. 19-tej w dniu 8. V. b. r. odbył się nadto w sali plenarnej Sejmu Śląskiego publiczny wykład prezesa prof. dr W. Goetla ilustrowany ponad 100 przeźroczami na temat: „Polskie górskie wyprawy egzotyczne".

PRELIMINARZ BUDŻETOWY ZARZĄDU GŁÓWNEGO P. T. T. NA ROK 1937.

PRZYCHODY:

I. Zwyczajne:			
1) Legitymacje i nalepki:			
a) 10.600 nalepek P. T. T. à 6,— zł		63.600,—	
b) 3.500 „ „ à 3,— zł		10.500,—	
c) 5.000 legitymacyj à 2,— zł		10.000,—	
d) 14.000 nalepek A. S. T. à —15 zł		2.100,—	86 200,—
2) Nieruchomości:			
A) Dworzec Tatrzański:			
a) Noclegi	4.500,—		
b) Restauracja	1.000,		
c) Biblioteka Publiczna	720,—	6.220,—	
B) Szkoła Przem. Drzewnego czynsz		2.200,—	
„ „ „ wpł. załegł.		600,—	
C) Roztoka		200,—	
D) Różne		200,—	9.420,—
3) Górska Odznaka Turystyczna .			1.640,—
4) Z nalepek L. O. P.			3.500,—
5) Subwencje rządowe			2.500,—
6) Różne (sprzedaż wyd. odznak itp.)			1.240,—
II. Nadzwyczajne:			
1) Zwroty od dłużników			1.000,—
2) Ze ściągnętych zaległych skład. członk.			10.000,—
		Razem zł	115.500,—

WYDATKI:

I. Zwyczajne:			
1) Subwencje:			
A) Oddziałom na roboty w górach		11.000,—	
B) Klubowi Wysokogórskiemu P. T. T.:			
a) Fundusz Świerza	1.500,—		
b) Wydawn. „Taternika" .	2.500,—		
c) na wypr. egzotyczne .	2.500,—	6.500,—	
C) Inne:			
a) O. Krak. (Spł. poż. hipotecz.) .	1.055,—		
b) Naukowe	600,—		
c) reszta mjr. Gąsiorowskiemu .	500,—		
d) T. O. P. R.	1.500,—	3.655,—	21.155,—
2) Narciarstwo:			
a) subw. do rozp. Kom. Narciarskiej .	3.500,—		
b) z dochodu ze sprzed. odznak narc. .	300,—		3.800,—
3) Roboty w górach Zarządu Głównego .			1.300,—
4) Wydawnictwa:			
a) „Wierchy"		17.500,—	
b) Sprawozdanie Roczne		1.700,—	
c) Informator		2.000,—	21.200,—
5) Górska Odznaka Turystyczna:			
a) reszta za wybicie odznak .		840,—	
b) Komisja G. O. T., druki .		800,—	1.640,—
6) Zjazdy, posiedzenia, wyjazdy służbowe .			8.100,—
7) Sprawy ochrony przyrody			2.100,—
8) Nieruchomości:			
a) Dworzec Tatrzański		4.000,—	
b) administracja nieruchomości .		375,—	4.375,—

9) Podatki, ubezpieczalnia, koszta prawne			4.100,—
10) Druk nalepek i legitymacyj			1.900,—
11) Administracja:			
a) Centr. Biura, Kraków płace .	14.790,—		
b) „ „ „ utrzymanie .	7.000,—	21.790,—	
c) Biuro w Zakopanem płace . .	5.700,—		
d) „ „ utrzymanie .	750,—	6.450,—	28.240,—
12) Propaganda			300,—
13) Prenumeraty i zakupno wydawnictw .			325,—
14) Składki do innych organizacyj . .			3.600,—
15) Do dyspozycji Prezydium			2.040,—
16) Różne			325,—
II. Nadzwyczajne:			
1) Kl. Wysokogórsk. na wyd. „Taternika"			1.000,—
2) Oddziałom na roboty w górach			9.000,—
3) Komisji Ochrony Gór na wykupno skał w Uryczu			1.000,—
		Razem zł	115.500,

W myśl wyżej wymienionego wniosku p. J. K. Peteckiego, kwota w dziale wydatków zł 11.000,— zawarta w budżecie nadzwyczajnym, będzie mogła być wydatkowana w miarę wpływania dochodów, przewidzianych w pozycjach 1 i 2 budżetu nadzwyczajnego na 1937 r. po stronie przychodów.

W okresie sprawozdawczym t. j. od dnia 1. IV. do dnia 31. XII. 1937 r. oprócz Zjazdu Delegatów, który odbył się dnia 9 maja 1937 r. w Katowicach, odbyły się 3 posiedzenia Zarządu Głównego, a to w dniach: 8. V., 9. V. i 7. XI. ub. r., 5 posiedzeń Prezydium Zarządu Głównego a to w dniach: 18. IV., 8. V., 20. VI., 5. IX. i 19. XII. ub. r. Ponadto obradowały w ubiegłym okresie następujące komisje Zarządu Głównego: Komisji Narciarskiej w dniach: 7. V. i 6. XI. ub. r., Komisji Ochrony Gór w dniach: 7. V. i 6. XI. ub. r., Komisji Finansowej w dniu 12. IX. ub. r., Komisji Górskiej Odznaki Turystycznej w dniach: 25. VI., 23. IX. i 12. XI. ub. r.

Komisje Międzyoddziałowe P. T. T. do robót w górach obradowały w następujących dniach: I Podkomisja Zachodnio-Beskidzka odbyła posiedzenie w dniu 10. IV. ub. r. w Dziedzicach, II Podkomisja Zachodnio-Beskidzka obradowała w dniu 1. V. ub. r. w Rabce oraz 27. XI. w Nowym Sączu, Komisja Tatrzańska w dniu 16. VII. ub. r. w Zakopanem, I Podkomisja Wschodnio-Beskidzka dnia 3. V. ub. r. w Samborze, II Podkomisja Wschodnio-Beskidzka w dniach: 24. IV. ub. r. w Stanisławowie, 11. VII. ub. r. w Kosowie, 30. X. ub. r. w Kołomyi i 4. XII. ub. r. w Kołomyi. Nadto obradowało kilkakrotnie Prezydium Komisji Wschodnio-Beskidzkiej P. T. T. we Lwowie.

W dniu 25. IX. ub. r. odbyła się w Zakopanem doroczna konferencja porozumiewawcza Komisyj Tatrzańskich Polskiego Tow. Tatrzańskiego i Klubu Czeskosłowackich Turystów.

Główna Komisja Porozumiewawcza Pol. Tow. Tatrzańskiego i Pol. Zw. Narciarskiego obradowała raz jeden a to dnia 25. VI. 1937 r. w Krakowie. Z terenowych Komisyj Porozumiewawczych P. T. T. i P. Z. N., obradowała jedynie Wschodnio-Beskidzka dnia 6. V. ub. r. we Lwowie.

d) Prace regulaminowe.

W dziedzinie administracyjnej przystąpiono do opracowania regulaminu Komisyj międzyoddziałowych dla robót w górach oraz regulaminu Sekcyj Ratowniczych przy Oddziałach P. T. T. (Regulaminy te w ciągu 1937 r. nie weszły jeszcze w życie).

e) **Prace Głównej Komisji Kontrolującej.**

Członkowie Głównej Komisji Kontrolującej przeprowadzili w czasie od 1. IV. do 31. XII. 1937 r. kontrolę ksiąg i alegatów oraz gospodarki finansowej Zarządu Głównego oraz Oddziałów w Częstochowie, Katowicach, Kołomyi, Kosowie, Krynicy, Lwowie, Stanisławowie i Warszawie.

Ilość oraz intensywność pracy Centralnego Biura P. T. T. wykazywała nadal silną tendencję do wzrostu. Mimo szczupłego personelu, pozostającego pod kierownictwem mgra Witolda Mileskiego, zdołano dzięki żywej, wydajnej, wytężonej pracy podołać jej nawałowi. Dla informacji, podajemy, jak co roku, że w ciągu 1937 roku załatwiono w Centralnym Biurze P. T. T. w Krakowie (tj. nie licząc filii Biura w Zakopanem) ogółem 6.712 pism, w tym wpłynęło do Centrali 2.327 pism, zaś 4.385 przesyłek wyszło z niej. Nadto kasa i księgowość Centralnego Biura w Krakowie załatwiły w ub. roku 3.510 spraw. Ogółem więc Centrala P. T. T. w Krakowie załatwiła 10.222 spraw (w 1936 r. — 11.103).

Kierownik Centralnego Biura P. T. T. pracował w ścisłym kontakcie z prezesem P. T. T. prof. dr W. Goetlem, wiceprezesem mgr W. Krygowskim, skarbnikiem dr W. Łabą, sekretarzem generalnym J. A. Szczepańskim i jego zastępcą J. K. Peteckim. Obok całej strony administracyjnej, gospodarczej, finansowej, informacyjnej, propagandowej, korespondencji, rachunkowości, księgowości — Centralne Biuro P. T. T. prowadziło administrację wydawnictw Zarządu Głównego, przygotowywało referaty dla Prezydium i Zarządu Głównego i opracowywało wszelkie materiały dla władz państwowych. Kierownik Centr. Biura funkcjonował jednocześnie jako sekretarz Redakcji „Wierchów" i sekretarz Międzyoddziałowych Komisyj dla robót w górach: Tatrzańskiej i Zachodnio-Beskidzkiej, prowadząc również z tego tytułu część działalności terenowej Zarządu Głównego w zakresie gospodarki turystycznej i kontroli urządzeń P. T. T. (obiekty noclegowe, szlaki, nowe postulaty w terenie). Brał on również udział we wszystkich posiedzeniach Prezydium i Zarządu Głównego P. T. T. oraz w większości obrad Komisyj.

W ubiegłym okresie równie wydajnie pracowała Filia Centr. Biura P. T. T. w Dworcu Tatrzańskim w Zakopanem, prowadząca tam turystyczną kancelarię informacyjną, zarządzając Dworcem, działając na miejscu w sprawach przewodnictwa tatrzańskiego, organizacji wycieczek letnich i zimowych, sprawach narciarskich, ratownictwa, zarządu nieruchomości P. T. T. w Tatrach i Zakopanem itd.

Centralne Biuro P. T. T. w Krakowie poza kierownikiem składało się — jak i poprzednio — z dwóch urzędniczek, księgowego i woźnego, nadto okresowo przyjmowani byli do specjalnych prac osobni pracownicy. Ze względu na powiększone agendy informacyjno-propagandowe (wydawanie „Turystycznego Biuletynu Prasowego P. T. T.", przynoszącego stały serwis dla czasopism codziennych i tygodniowych, wysyłka komunikatów do prasy, organizacyj współpracujących, uporządkowanie archiwum fotograficznego itd.), pracował dodatkowo w Centr. P. T. T. red. St. Kaszycki.

Wkońcu nadmienić trzeba, iż Centralne Biuro P. T. T. prowadziło wszelkie inne sprawy, wynikające z działalności Prezydium i Komisyj Zarządu Głównego, w szczególności więc sprawy narciarskie, ochrony przyrody, Górskiej Odznaki Turystycznej (częściowo załatwiane bezpośrednio przez Komisję G. O. T. w Warszawie), kontaktu z innymi a w tym i z zagranicznymi organizacjami turystycznymi i alpinistycznymi. Wreszcie Centralne Biuro prowadziło również i w ubiegłym roku agendy Stałego Sekretariatu A. S. T.

3. LICZBA I RUCH CZŁONKÓW.

W 1937 r. Polskie Tow. Tatrzańskie wykazało dalszy wzrost liczebny członków. Liczyło ono w ub. roku 16.640 członków i uczestników; są to osoby, które opłaciły pełne przypadające na nich składki).

Jeżeli zestawimy liczbę 14.026 osób zrzeszonych w P. T. T. w 1936 r. z liczbą 16.640 za rok ubiegły, to spostrzegamy wzrost o 2.614, w tym o 2.323 członków zwyczajnych oraz o 291 uczestników.

Poniżej przytoczona tabela ilustruje stan liczbowy członków w poszczególnych Oddziałach P. T. T. w dniu 31. XII. 1937 r. Tabela ta umożliwia wnioski porównawcze w stosunku do ub. roku w poszczególnych Oddziałach.

L. p.	Oddział	1937 r. członków		Razem	Liczba członkow i uczestn. w 1936 r.	Przybyło	Ubyło
1	Biała	580	31	611	523	88	
2	Bielsko	2.018	125	2.143	1.902	241	—
3	Bochnia*)	32	—	32	17	15	—
4	Cieszyn	861	—	861	711	150	—
5	Częstochowa	88	2	90	80	10	—
6	Drohobycz	425	38	463	350	113	—
7	Gorlice	79	—	79	41	38	—
8	Jordanów	41	—	41	43	—	2
9	Kalisz	31	—	31	63	—	32
10	Katowice	2.866	83	2.944	2.360	589	
11	Kielce	61	—	61	51	10	—
12	Kołomyja	205	—	205	143	62	—
13	Kosów	54	—	54	35	19	—
14	Kraków	1.713	36	1.749	1.692	57	—
15	Krynica	79	—	79	70	9	—
16	Lwów	1.400	15	1.415	1.146	269	—
17	Łódź	320	7	327	311	16	—
18	Nowy Sącz	240	31	271	206	65	—
19	Nowy Targ	58	—	58	75	—	17
20	Poznań	426	7	433	345	88	—
21	Przemyśl-Jarosław	146	—	146	93	53	
22	Rabka	52	—	52	43	9	—
23	Radom	21	—	21	17	4	—
24	Sanok	88	30	118	88	30	—
25	Sosnowiec	482	18	500	379	121	—
26	Stanisławów	410	4	414	314	100	—
27	Stryj	61	3	64	56	8	—
28	Szczawnica	46	—	46	32	14	—
29	Tarnów	233	18	251	214	37	—
30	Warszawa	2.069	10	2.079	1.806	273	—
31	Wilno	76	9	85	39	46	—
32	Zakopane	408	—	408	394	14	—
33	Żywiec	470	34	504	387	117	
	Razem	16.139	501	16.640	14.026	2.665	51

* W końcu 1937 r. Oddział Bocheński został przemieniony na Koło Bocheńskie Oddziału Tarnowskiego P. T. T.

4. PRACE TURYSTYCZNE W GÓRACH.

a) Schroniska, stacje turystyczne i schrony.

Należy podkreślić fakt zasadniczego znaczenia: pomimo trudnych warunków finansowych i zupełnego niemal zdania się na własne siły, prace P. T. T. w zakresie rozbudowy sieci swoich placówek noclegowych od zagospodarowanych schronisk aż po otwarte schrony górskie, nie tylko nie osłabły ale w roku sprawozdawczym uległy dalszemu wzmocnieniu. Jest to najlepszym dowodem niezmożonych sił P. T. T., jak wyrazem jego wewnętrznej spoistości i zwartości jest pomoc, z jaką Oddziały zamożniejsze i bardziej odległe od gór spieszyły Oddziałom słabszym, pracującym bezpośrednio w terenie.

Na terenie *Tatr* mamy do zanotowania w okresie sprawozdawczym przeprowadzenie inwestycyj przede wszystkim w schronisku w Dolinie Pięciu Stawów Polskich, gdzie Oddział *Zakopiański* przeprowadził instalację wodociągową od studni wykopanej przy Małym Stawku. Instalacja okazała się b. praktyczna, czego najlepszym dowodem, że funkcjonowała przez całą zimę bez zarzutu.

Oddział *Krakowski* przystąpił do gruntownej zmiany instalacji kanalizacyjnej w schronisku przy Morskim Oku i część robót już uskutecznił. Zarówno tutaj, jak i w schronisku w Roztoce dokonał też Oddział znacznych uzupełnień inwentarza.

W schronisku na Hali Gąsienicowej Oddział *Warszawski* przeprowadził inwentaryzację oraz wycenienie majątku Oddziału. Zmieniono księgowość schroniska, co pociągnęło za sobą znaczne zmiany organizacyjno-gospodarcze. Oddział przeprowadzał nadal badania nad możliwością realizacji budowy drewnianej, popularnej hali noclegowej obok schroniska, które wykazuje stale wzmożoną frekwencję. Przewidywane są na najbliższy sezon letni prace przygotowawcze do szeregu inwestycyj w schronisku na Hali Gąsienicowej.

Wreszcie mamy do zanotowania powstanie na terenie ważnym dla Tatr nowej stacji noclegowej P. T. T., a to w Domu Ludowym na Bukowinie. Jest to czwarta stacja noclegowa Oddziału *Zakopiańskiego*, po utworzonych w roku ub. stacjach na Łysej Polanie, na Kirach i na Huciskach.

Na obszarze *Beskidów Zachodnich* musimy przede wszystkim podkreślić budowę przez Oddział *Nowosądecki* nowego schroniska na Przehybie. Budowa tego schroniska planowana zresztą jeszcze w latach przedwojennych, wypełnia największą i ostatnią poważniejszą lukę w zakresie zagospodarowania schroniskowego Beskidów Zachodnich. W roku bieżącym zbudowano już i doprowadzono pod dach część schroniska, tak, że w sezonie zimowym można już było z niego korzystać. Po szczegóły tej tak ważnej inwestycji odsyłamy do sprawozdania Oddziału.

Sekcja Narciarska P. T. T. w *Skoczowie*, założyła nową stację noclegową (20 łóżek) w Brennej, dobrym punkcie wypadowym w Beskid Śląski.

Znaczne były roboty Oddziału *Bielskiego* w schronisku na Wielkiej Raczy: uzupełniono inwentarz, naprawiono dach i połączono schronisko linią telefoniczną z Rajczą. Na Przegibku pod M. Będoszką Koło *Dziedzickie* Oddziału dokonało znacznej rozbudowy tamtejszego schroniska i urządza je obecnie od wewnątrz.

Oddział *Żywiecki* P. T. T. stanął przed zagadnieniem konieczności powiększenia pojemności schroniska na Pilsku, które wobec ogromnej a wciąż wzrastającej frekwencji, okazało się za szczupłe. Oddział przystąpił więc do rozszerzenia zarówno werandy, jak i poddasza a w ciągu 1937 roku urządził już w domu gospodarczym wspólną halę noclegową z siennikami (na poddaszu). — Obok tego schroniska przystąpiono do założenia betonowego zbiornika na wodę, który zapewniłby obfity i regularny dopływ wody dla celów wodociągowych, kanalizacyjnych, a przede wszystkim oświetlenia elektrycznego.

W schronisku na Wielkim Luboniu drobniejsze inwestycje, jak oszklenie wewnętrznych okien itp. przeprowadził Oddział *Rabczański*. Tenże Oddział uporządkował otoczenie schroniska na Starych Wierchach oraz uruchomił nową stację noclegową P. T. T. — w Rzekach (na przełęczy Przysłop — w gromadzie Lubomierz).

Nową stację noclegową P. T. T. na terenie Gorców otwarła również Sekcja Narciarska Oddziału *Krakowskiego*, który tym sposobem stał się również jednym z Oddziałów P. T. T. obejmujących swą gospodarką fragment Beskidów Zachodnich. Stacja ta znajduje się na Gorcu i mieści się w budynku, będącym własnością Mało-

polskiego Tow. Hodowli Bydła Czerwonego Polskiego, na hali wzorowej, w pięknym położeniu i w bezpośrednim sąsiedztwie wspaniałych górskich terenów turystycznych i narciarskich.

Jeszcze jedną nową stacją noclegową P. T. T. w rejonie Gorców jest nowootwarta przez Oddział *Nowotarski* stacja na Kowańcu.

Wreszcie Oddział *Krynicki* zgodnie z programem dokończył tak ważnej budowy schroniska im. Marszałka Piłsudskiego na Jaworzynie Krynickiej (szczegóły w sprawozdaniu Oddziału).

W *Beskidach Środkowych*, które chociaż zwolna, ale coraz bardziej włączane są w ramy turystyki górskiej i krajoznawczo-etnograficznej posiada już P. T. T. kilka stacyj noclegowych.

W roku sprawozdawczym otwarł tu Oddział *Sanocki* schronisko P. T. T. w Łupkowie, w budynku dawnej wartowni przy tunelu granicznym.

Żywe były prace schroniskowe w rejonie *Beskidów Wschodnich*. — Oddział *Drohobycki* (przy finansowej pomocy PUWF.), przeprowadził gruntowny remont schroniska w dolinie Majdańskiego Potoku (Malmanstal). Koło *Skolskie* tegoż Oddziału zakupiło nowy inwentarz do stacji turystycznej w Krywce oraz uzupełniło urządzenie schronu na Zeleminie.

Oddział *Stanisławowski* (przy pomocy swego Koła *Nadwórniańskiego*), pracuje gorliwie dalej nad budową nowego schroniska pod Doboszanką przy klauzie Zubrynki; zostało ono doprowadzone pod dach. Koło *Kałuskie* tegoż Oddziału postawiło nowy schron pod Pasiecznym Wierchem.

Znaczne prace w zakresie schroniskowym wykonał w roku sprawozdawczym Oddział *Lwowski*. W schronisku na przełęczy Wyszkowskiej: wykonano roboty celem zabezpieczenia fundamentów i wykończono ganek przed domem. Uregulowano i odnowiono teren przed schroniskiem, oraz zbudowano budynek gospodarczy. Oddział zaopatrzył schronisko w większą część urządzenia wewnętrznego. W tej chwili w schronisku jest 25 miejsc do spania, w tym 16 na pryczach i 9 na łóżkach. W schronisku w Mołodzie okazała się konieczność poprawek spowodowanych zeschnięciem się materiału drzewnego, który jak z tego wynika, w stanie niezupełnie suchym dostarczyła Oddziałowi firma Glesinger; wymieniono oszalowanie niektórych ścian wewnętrznych, co zostało wykonane na koszt firmy Glesinger. Prócz tego wykończono roboty stolarskie, zwłaszcza w suterenach. Powiększono również wewnętrzne urządzenie schroniska. Obecnie mają turyści w schronisku do dyspozycji duży pokój sypialny na dole z pryczami na 17 osób, oraz 2 pokoje na górze na piętrze. Resztę ubikacji, tj. dwa pokoje na piętrze i jeden pokój na parterze przeznaczony dla zarządcy zajmuje Straż Graniczna. Na koniec w nowym schronisku na Ruszczynie doprowadzono do wykończenia budynku w stanie surowym, nakrycia go dachem i wykonania większej części stolarszczyzny. Prócz tego wykończono kuchnię i jeden pokój na parterze, oraz jeden pokój na pierwszym piętrze. Zaopatrzono nadto schronisko częściowo w wewnętrzne urządzenie. Schronisko na Ruszczynie jakkolwiek jeszcze nie wykończone i mające zaledwie 10 możliwych miejsc do spania, było w sezonie zimowym bardzo licznie frekwentowane (do dnia dzisiejszego conajmniej 300 noclegów), co pozwala przypuszczać, że będzie to jedno z najliczniej odwiedzanych schronisk Oddziału, dzięki wspaniałemu położeniu i znakomitym terenom narciarskim w najbliższej okolicy.

Oddział w *Kołomyi* uzupełnił braki wewnętrzne w Dworku Czarnohorskim w Worochcie, a Oddział w *Kosowie* zaadaptował dzięki pomocy PUWF. odstąpiony Towarzystwu budynek na Prełucznym, który stał się najbardziej na południe wysuniętym obiektem noclegowym P. T. T. (najbliższy punkt oparcia dla wycieczek w masyw Hnitesy), zaopatrzył schroniska na Babie Ludowej, Skupowej, Bałtagule i Popadyńcu w najniezbędniejsze zapasy konserw, warsztaciki narciarskie itp., oraz prowadził też dalsze prace mające na celu ostateczne przygotowanie do energicznej budowy w 1938 r. nowego schroniska w Burkucie.

Wreszcie należy tu wymienić *rejony pozakarpackie*, gdzie P. T. T. (Oddział *Częstochowski*) posiada już schronisko w Złotym Potoku w Jurze Krakowsko-Częstochowskiej oraz stację turystyczną w Ojcowie (Koło *Olkuskie*). Obecnie Oddział w *Zagłębiu Dąbrowskim*, buduje nowe schronisko w Bydlinie koło Rabsztyna, w pięknym otoczeniu, wśród wzgórz dosięgających 500 m i skałek nadających się na

kursy wspinaczkowe (w okolicy: pamiątkowe pobojowisko legionowe w Krzywopłotach, zamieniane na rezerwat).

Ogółem przedstawia się za tym stan zagospodarowania gór polskich przez PTT. w sposób następujący:

Teren	Obiekt. nocl.	S[illegible]on[illegible]sk za[illegible]s[illegible]d[illegible]	S[illegible]acy tury[illegible]	S[illegible]o[illegible]w ni[illegible] osp.	Kiosków	M. nocl.	Łó[illegible]	Prycz, sienników
Tatry i Podhale	10	6	4			747	533	214
Beskidy Zachodnie	44	18	25		1	1522	736	786
Karpaty Wschodnie . . .	82	23	47	10	2	1666	1037	629
Poza Karpatami	3	1	2	—	—	150	145	5
Razem	139	48	78	10	3	4085	2451	1634

Z powyższego wynika, że w porównaniu z rokiem ubiegłym liczba obiektów noclegowych P. T. T. wzrosła o 13 (w tym o 6 schronisk). Liczba miejsc noclegowych wzrosła w ciągu 1937 r. — o 293, — w tym w Tatrach i na Podhalu o 20, w Beskidach Zachodnich o 112, w Karpatach Wschodnich o 91, a poza terenem karpackim o 70 miejsc.

b) Szlaki turystyczne.

W ubiegłym roku P. T. T. główny nacisk swej akcji w zakresie utrzymywania sieci szlaków postanowiło zwrócić na konserwację sieci 4.279 szlaków znakowanych, odziedziczonych po latach poprzednich oraz na uzupełnienie znakowania barwnego umieszczeniem stosownych drogowskazów, tabliczek kierunkowych, map orientacyjnych (na stacjach kolejowych itp.). Nadto zachodziła jeszcze potrzeba uzupełnienia znakowania w niektórych grupach górskich przez rozmieszczenie specjalnego znakowania narciarskiego (barwne krzyże) oraz dostosowania wogóle znakowania szlaków do potrzeb turystyki zimowej. Wreszcie poprowadzono zgodnie ze wskazaniami uchwał Komisyj Międzyoddziałowych pewną liczbę nowych szlaków tam, gdzie ich brak dał się wybitnie odczuwać. W niektórych okolicach przeprowadziło też P. T. T. naprawy ścieżek, mostków i kładek. Rozpoczęto zakładać Katalog wszystkich szlaków znakowanych. W szczególności w dziale szlaków przeprowadzono w ub. roku następujące prace:

Tatry i Podhale.

Zarząd Główny P. T. T. W ub. roku wykonano co następuje: odnowiono część znaków i tabliczek drogowskazowych na Podtatrzu (Skalnym Podhalu), oraz odnowiono znaki na szlakach: a) Jaszczurówka — Polana Waksmundzka — Roztoka z przełożeniem trasy częściowo na nowy odcinek (od samego uzdrowiska Jaszczurówka wprost na północnych stokach Małego Kopieńca, w poprzek dolinki Suchej i na Toporową Cyrhlę; na szlaku tym dano nowe drogowskazy, ustawiono też tabliczkę objaśniającą na początku starego szlaku, wskazującą kierunek dojścia do nowej trasy; b) Morskie Oko—Rysy i c) Morskie Oko—Mięguszowiecka Przełęcz pod Chłopkiem; na odcinku Morskie Oko—Czarny Staw pod Rysami przeniesiono znakowanie na nowo zbudowany odcinek ścieżki; d) Hala Gąsienicowa—Czarny Staw; e) Hala Gąsienicowa—Świnica—Zawrat; f) Kuźnice—Giewont; g) Strążyska—Giewont; h) dolina Kościeliska (Hala Smytnia) — Iwaniacka Przełęcz — Chochołowska dolina; i) dol. Kościeliska—Tomanowa Przełęcz; j) Hala Tomanowa Wyżna—Rzędy—Ciemniak (Czerwone Wierchy); k) Pol. Chochołowska—przełęcz pod Wołowcem i Pol. Chochołowska—Rakoń—Wołowiec wraz z odcinkiem Rakoń—Wołowiec (czerw.); l) Pol. Chochołowska—Grześ (czarne, do połączenia ze znakami do Zwierówki) z przełożeniem znaków na właściwą trasę; ł) niektóre znaki na ścieżkach do grot w dolinie Kościeliskiej; m) ustawiono nadto ponad 30 nowych tablic orientacyjnych i drogowskazów. Wyznakowano następujące nowe trasy, częściowo zgod-

nie z przebiegiem dotychczas prowadzonych tam (odcinkami) tras narciarskich: a) Wierch Porońca (Hurkotne)—Goły Wierch—Rusinowa Polana—Gęsia Szyja—Hala pod Przysłopem Waksmundzkim—Polana Waksmundzka—Hala Pańszczyca—dolina Pańszczycy—kota 1589—Hala Gąsienicowa—Liliowe (ziel.) — z ustawieniem na odcinku Poroniec—Hala Gąsienicowa tyk i strzał narciarskich; b) wariant narciarski z pod Przysłopu Waksmundzkiego doliną Potoku Waksmundzkiego i do Polany pod Wołoszynem (krzyże czarne); c) wariant narciarski na Polanie Rusinowej (krzyże zielone); d) Kasprowy Wierch—Beskid—Liliowe—Skrajnia Turnia—Pośrednia Turnia—Świnicka Przełęcz (nieb.) — jako odcinek przyszłej trasy, sięgającej przez Goryczkowe Czuby do Czerwonych Wierchów oraz Dol. Stawów Gąsienicowych—Sucha Przełęcz pod Kasprowym; e) wariant narciarski z dol. Kościeliskiej dolną drogą w dolinie Miętusiej na Upłaz Miętusi do połączenia ze szlakiem czerw. przez Gładkie i Twardy Upłaz na Ciemniak w Czerwonych Wierchach (krzyże czerwone); f) Dol. Kościeliska (przed Bramą Kraszewskiego)—Hala na Stołach—Stoły—Kominy Dudowe—Huciska w dol. Chochołowskiej—Hala pod Przysłopem—Hala Jaworzyna—Jamburowy Wierch (Bobrowiec) — znaki niebieskie z tyczkowaniem narc. i wariantem narc.; g) połączenie (zn. zielone) Hali Pysznej przez Halę Ornak ze szlakiem żółtym na Iwaniacką Przełęcz i do dol. Chochołowskiej. Znaki narciarskie (krzyże i tyczki) odnowiono, a przebieg ich częściowo zreambulowano na szlakach: w dol. Jarząbczej, Starobociańskiej i w okolicy Przełęczy Pysznej, na Trzydniowiańskim Wierchu, na Czerwonych Brzeżkach, wreszcie na szlaku Hala Królowa Wyżna—Suchy Wierch—Hala pod Kopieńcem—Toporowa Cyrhla—Jaszczurówka (krzyże zielone), Nadto letnie znaki P. T. T. dostosowało do potrzeb narciarskich, umieszczając odpowiednio znaki, tyczki, strzałki kierunkowe, dając adnotacje odpowiednie na drogowskazach.

Na tabliczkach, na początku szlaków, służących zarówno turystom letnim jak i zimowym, umieszczono napisy: „Szlak letni i narciarski" — na szlakach wyłącznie zimowych: „Szlak narciarski" lub „Wariant narciarski".

W dziedzinie ścieżek tatrzańskich wykonane zostały następujące prace:

Oddział Krakowski przeprowadził częściową przebudowę ścieżki Morskie Oko—Czarny Staw pod Rysami, a to przenosząc bieg ścieżki na zupełnie nową trasę o jednym zakosie i o trwałej nawierzchni z płyt kamiennych popod Mięguszowieckie Szczyty. W dalszym ciągu *Zarząd Główny* przeprowadził częściową naprawę ścieżki z nad Czarnego Stawu na Rysy.

Oddział Krakowski i Zakopiański przeprowadziły przebudowę kapitalną odcinka magistrali tatrzańskiej P. T. T., tj. ścieżki z Morskiego Oka przez Opalone—Świstówkę do Pięciu Stawów Polskich, układając na całej trasie płyty, podmurowując zbocza, robiąc odpływy na wodę itd.

Oddział Zakopiański prowadził ciąg dalszy przebudowy kapitalnej reszty magistrali tatrzańskiej P. T. T., tj. odcinka Zawrat—Pięć Stawów Polskich.

Zarząd Główny ustawił nowe ławy (kładki) a) w górnej części dol. Strążyskiej (pod Siklawicą); b) w dol. Miętusiej na początku szlaku dol. Kościeliska—Czerwone Wierchy; c) na Białej Wodzie przy schronisku w Roztoce (gdzie powódź w b. r. zabrała mostek); d) na Rybim Potoku pod Wantą na szlaku czarnym pod Żabie i do Morskiego Oka. — *Zarząd Główny* zrobił nową ścieżkę pod szlak zielony z doliny Pańszczycy do Hali Gąsienicowej na miejsce istniejącego tam jedynie szlaku narciarskiego. Wreszcie *Zarząd Główny* przeprowadził kontrolę ubezpieczeń na szlakach skalnych; musiano wiele z tych urządzeń odnowić, niektóre na nowo założyć i umocnić. Wkońcu ustawiono w Kuźnicach nową, wielką tablicę orientacyjną

Sekcja Narciarska Oddziału P. T. T. w Zakopanem odnowiła znakowanie na kilku szlakach i wariantach zimowych (okolice Trydniowiańskiego Wierchu, górnych partyj doliny Chochołowskiej i jej rozgałęzień, w okolicy Smreczyńskiego Stawu, na Polance Rusinowej, Czerwonych Brzeżkach, Hali pod Przysłopem Waksmundzkim, Polanie pod Wołoszynem), uporządkowała i dostosowała do ruchu masowego dzięki pomocy *Oddz. Warszawskiego*, narciarski szlak zjazdowy z Hali Królowej Wyżnej przez Halę na Kopieńcu do Jaszczurówki i wspólnie z *Oddz. Krakowskim* przeprowadziła nową ścieżkę narciarską od Wodogrzmotów Mickiewicza do schroniska P. T. T. w Roztoce.

Beskidy Zachodnie.

Oddział w Cieszynie odnowił 63½ km znaków, a w szczególności na następujących szlakach: z Wisły dol. Dziechcinki na Stożek, 6 km, żółty; ze stacji Głębce dol. Łabajowego na Stożek, 5,5 km, zielony; ze stacji Głębce przez Kiczerę na Stożek, 7,5 km, niebieski później czerwony; z „Oazy" przez Kobylą na Stożek, 3,5 km, niebieski później żółty; ze Stożka na Kubalonkę, 8 km, czerwony; z Kiczor do Istebnej, 8 km, zielony; ze Stożka do Jawornika i Obłaźca, 9 km, zielony; z Wisły na Kamienny, 4 km, żółty; z Polany na Czantorię, 5 km, czerwony; z Ustronia na Czantorię, 7 km, niebieski.

Oddział w Katowicach odnowił następujące szlaki: schronisko na Równicy — Ustroń, 6 km, zielony; schron. na Równicy—Ustroń, 7 km, czerwony; schron. na Równicy—Polana, 6 km, niebieski; schron. na Równicy—Brenna, 6 km, zielony; schron. na Równicy—Orłowa—Salmopol—Malinowska Skała, 21 km, niebieski; schron. na Baraniej—Malinowska Skała, 10 km, zielony; schron. na Baraniej—Magórka—Węgierska Górka, 18 km, czerwony; schron. na Baraniej—Milówka, 12 km, żółty; schron. na Baraniej—Biała Wisełka do Wisły, 20 km, niebieski; schron. na Baraniej—Zwardoń (kota 707), 12 km, niebieski; Rupienki—Koniaków (odnoga szlaku Barania—Zwardoń), 2 km, żółty; schron. na Baraniej—Kubalonka, 7,5 km, czerwony; schron na Baraniej—Istebna, 10 km, zielony.

Oddział w Bielsku odnowił 73½ km szlaków a w szczególności na następujących szlakach: Rajcza—Ujsoły—Menczół—Rycerzowa, 17 km, zielony; Rajcza—Młoda Hora—Rycerzowa, 13,5 km, czerwony; stacja kol. Sól—Rycerka Górna—Wielka Racza, 13 km, żółty; Zwardoń—Rachowiec—Sól, 8 km, czerwony; Jaworze—Błatnia, 12,5 km, czerwony; stacja kol. Grodziec na Śląsku—Błotny 9,5 km, zielony.

Oddział w Białej wykonał nowy szlak od zapory w Porąbce do Kozubnika (jako korekturę z powodu ukończenia zapory) 1 km, czerwony; oraz odnowił następujące szlaki: Cisownik—Czernichów—Magórka, 14 km, niebieski; Groniczki—Nowy Świat - Porąbka, 9 km, zielony; Hrobacza Łąka—Porąbka, 4 km, żółty; Gaik—Hrobacza—Porąbka, potem z Żaru do Cisownika, ok. 16 km, czerwony; Szczyrk—Skrzyczne—Malinowska Skała, ok. 10 km, zielony; Szczyrk—Skrzyczne, 3 km, niebieski.

Oddział w Żywcu w roku sprawozdawczym zrekonstruował chodnik łącznikowy (żółty) od schroniska na Pilsku do szlaku głównego Babia Góra—Pilsko, który w porze zimowej dla narciarzy był nieużyteczny, a w lecie uciążliwy, prowadząc go stokiem połogim. Koszta budowy tego chodnika przez tereny lasów żywieckich pokryły Dobra Żywieckie, natomiast przez Halę Miziową Oddział. Zmieniono również bieg chodnika (zielony) na przestrzeni około 400 m prowadzącego drogą okrężną na Lipowską na połączenie bezpośrednie, skracając w ten sposób czas podejścia na Lipowską o 1½ godziny i prowadząc szlak grzbietem widokowym i dostępnym również dla narciarzy. Chodnik ten prowadzący przez lasy dóbr żywieckich został celowo wytrasowany z szerokością około 2 m.

Oddział w Jordanowie dokonał zupełnego odnowienia i wyznakowania szlaków: Krowiarki—Polica—Rabka, czerw., (odcinek głównego szlaku karpackiego) i Polica—Zawoja, zielony. Nadto wyznakowano nowy szlak z Makowa przez Białą—Juszczyn—Karczmarzyki na Policę, 13,5 km, żółty. Wreszcie zmieniono ze względu na potrzeby narciarstwa przebieg jednego odcinka na wyżej wymienionej trasie głównego szlaku karpackiego, mianowicie między Bystrzakiem a Bystrą. Ze względu na brak funduszów uzupełnienie reszty sieci szlaków Oddziału a w szczególności szlaków w dolinie Sidziny oraz w Beskidzie Wyspowym postanowiono wykonać w r. 1938.

Oddział w Szczawnicy w ostatnim roku przystąpił do rozplanowania ścieżek w obrębie Szczawnicy; uporządkowano ścieżkę na Hulinę a w dalszym ciągu przystąpił Oddział do naprawy ścieżki na Bryjarkę. W obrębie Szczawnicy umieszczono dwie tablice ze znakami orientacyjnymi wycieczek w najbliższą okolicę.

Oddział w Tarnowie odnowił następujące szlaki: Krościenko nad Dunajcem—Lubań—przeł. Knurowska, 22 km, czerwony; Lubań—Ochotnica, 6 km, zielony; Lubań—Czorsztyn—Pieniny, 17,5 km, niebieski; Czorsztyn—Niedzica—Łapsze Niżne—Jurgów, 22 km, czerwony; Niedzica—Kacwin—Malorówka—grzbiet Spiskiej Magury Rzepiska -Jurgów, 21 km, niebieski.

Oddział w Nowym Sączu wykonał i tablicami orientacyjnymi opatrzył następujące 4 nowe szlaki: Nowy Sącz—Jelna—Rożnów, 22 km, czerwony; Just—Rożnów,

8 km, niebieski, (oba te szlaki wyznakowano przy współpracy Oddz. Tarnowskiego); Gaboń—Stawki—Przehyba, 5 km, czarny; Witowice Górne—Rożnów, 3 km, zielony. Ponadto przemalował na kolor niebieski szlak: Lubań—Kamienica, 14 km, a odnowił szlaki następujące: Nowy Sącz—Żeleźnikowa, 5 km, zielony; Rytro—Makowica—Pisana Hala—Runek, 19 km, czerwony; Obidza—Eliaszówka, 3 km, żółty; Obidza—Rogacz, 3 km, niebieski; Rogacz—Przehyba, 5 km, czerwony; Rytro—Przehyba—Szczawnica, 20 km, żółty; Przehyba—Dzwonkówka—Krościenko, 13 km, czerwony.

Beskidy Wschodnie.

Koło w Skolem Oddziału Drohobyckiego odnowiło szlak: Tuchla—Kindrat—Matachów, 10 km, zielony; oraz szlak: Magóra—Magij, 15 km, niebieski; nadto wytyczono szlak narciarski Ławoczne—Berdo—Klimiec.

Koło w Borysławiu Oddziału Drohobyckiego wyznakowało nowe szlaki: Mraźnica—Schodnica—Mielniczka—Rybnik, 16 km, czarny; Szczawina—Majdan, 6 km, szlak zjazdowy narciarski (niebieskie krzyże) oraz: Klimiec—Berdo—Ławoczne, szlak narciarski, 20 km, zielone krzyże. Poza tym Koło odnowiło odcinek szlaku głównego na trasie: Klimiec—Jawornik—Ławoczne, 50 km, czerwony; oraz szlak Ławoczne—Jawornik Mały, 6 km, żółty.

Oddział w Stryju wyznakował na nowo szlaki turystyczne: Synowódzko—Bubniszcze przez Truchanów do skał w Bubniszczach, 9 km, żółty; Lubieńce—skały w Rozhurczu, Popcowe do skał w Bubniszczach, zielony. Następnie przedłużył szlak z Bubniszcz do Połanicy, 3 km, żółty, i odnowił szlak: Tuchla—Malmansthal, niebieski.

Oddział w Stanisławowie poprawił szlaki turystyczne oraz wyznakował dwa nowe szlaki w rejonie Czarnej Bystrzycy (Koło w Bitkowie). Nadto poprawił znakowania w rejonie Czarnohory, jak również uzupełnił orientacyjną mapę turystyczną, mieszczącą się obok kiosku w Worochcie (Koło w Worochcie).

Nadto w Beskidach Zachodnich i Wschodnich przystosowano znaczną część znakowania do potrzeb turystyki zimowej, kładąc szczególny nacisk na dokładne wyznakowanie dojść do schronisk, ustawienie i konserwowanie narciarskich tyk orientacyjnych, umieszczanie strzałek kierunkowych itp. O bardzo celowym umieszczaniu map i tablic orientacyjnych przez niektóre Oddziały wspominamy nadto przy rozpatrywaniu działu propagandy.

Otrzymujemy następujące wyniki, biorąc pod uwagę powyższe zestawienie:

W ciągu 1937 roku wykonano n o w y c h szlaków:

w Beskidach Zachodnich i na Pogórzu Beskidzkim	67	km
w Karpatach Wschodnich	55	km
tj. r a z e m	122	km

W ten sposób k i l o m e t r a ż sieci s z l a k ó w turystycznych, utrzymywanych przez P. T. T. i barwnie znakowanych osiągnął ogólną cyfrę: **4 3 0 3 km.**

Odnawianie, konserwacja szlaków, uzupełnianie braków znakowania itp. zaczyna w nasyconych już na ogół ścieżkami i szlakami Karpatach Polskich stanowić obecne główne zadanie zarówno Oddziałów i Kół, jak i Zarządu Głównego. Widać to i ze statystyki szlaków odnowionych w roku ubiegłym:

Odnowiono szlaków:

w Tatrach i na Podhalu	99	km
w Beskidach Zachodnich	479	km
w Karpatach Wschodnich	131	km
tj.	709½	

c) Ulgi i przywileje członków P. T. T.

W ubiegłym roku korzystali członkowie P. T. T. z następujących ulg i udogodnień: Konwencja turystyczna z Czechosłowacją uprawniała nadal członków posiadających legitymacje konwencyjne, zatwierdzone przez właściwe starostwo i konsulat czechosłowacki do przekraczania granicy i przebywania w obrębie pasa konwencyjnego bliżej w konwencji określonego.

W schroniskach oraz stacjach noclegowych Towarzystwa przysługują naszym członkom zniżki od cen noclegowych oraz pierwszeństwo w zajmowaniu miejsc noclegowych przed nieczłonkami T-wa do godzin wieczornych określonych regula-

minem schroniskowym. Członkowie P. T. T. korzystali również ze zniżek członkowskich w schroniskach Klubu Czeskosłowackich Turystów, Związku Górskich Towarzystw Jugosławii, Bułgarskiego Związku Turystycznego, Towarzystwa „Karpathenverein" (w Słowacji), Pol. Tow. Turystyczno-Sportowego „Beskid Śląski" w Czechosłowacji oraz w Polsce — w schroniskach i stacjach noclegowych klubów zrzeszonych w Polskim Związku Narciarskim.

W okresie letnim 1937 r. członkowie P. T. T. korzystali z przyznanego Towarzystwu prawa do zniżek przejazdowych na kolejach na podstawie 1 000 i 2.500-kilometrowych biletów turystycznych. W okresie zimowym członkowie Sekcyj Narciarskich P. T. T. korzystali z wszelkich ulg i udogodnień, przysługujących na podstawie t. zw. „biletów narciarskich". Również członkowie Towarzystwa mieli możność odbywania za ulgową cenę wycieczek w grupach zbiorowych, korzystając ze zniżki 33% już przy grupach 5-osobowych.

Na linii wąskotorowej kolejki z Broszniowa do Osmołody (Gorgany) członkowie P. T. T. mają dzięki życzliwości firmy Glesinger przejazd bezpłatny. Nadto członkowie nasi korzystają ze zniżek od cen wstępu do grot w Krzywcu na Podolu, przyznanych nam przez Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze.

W obrębie Czechosłowacji członkom naszym przysługują 33% zniżki na liniach tramwaju elektrycznego podtatrzańskiego (z Łomnicy Tatrzańskiej do Jeziora Szczyrbskiego i ze Smokowca do Popradu), zniżki przy cenach wstępu do Jaskiń Bialskich, do grot Dobszyńskiej, Demenowskiej i Domicy oraz do Zamków Orawskich.

Członkowie otrzymują bezpłatnie rocznik T-wa pt.: „Wierchy", którego tom XV ukazał się w grudniu 1937 r., oraz miesięcznik pt.: „Turysta w Polsce", wydawany przez Ligę Popierania Turystyki i rozsyłany bezpłatnie wszystkim członkom P. T. T. Materiały dostarczane do „Turysty" przez P. T. T., są w kronice tego pisma uwzględniane. Rocznik „Wierchy", otrzymują członkowie „z dołu" przy prolongacie legitymacyj. Członkowie mogą nabywać ponadto w Biurach Towarzystwa po cenach zniżonych różne publikacje, tak wydane przez Towarzystwo jak i obce, od cen których uzyskało Towarzystwo specjalne zniżki.

d) Przewodnictwo Górskie.

W zakresie opieki jaką P. T. T. roztacza od początku swego istnienia nad przewodnictwem górskim zaszedł w roku sprawozdawczym przede wszystkim jeden ważny fakt. Oto z inicjatywy Oddziału P. T. T. w *Stanisławowie* powstała przy tym Oddziele

S e k c j a P r z e w o d n i k ó w P. T. T. p o K a r p a t a c h W s c h o d n i c h,

założona w wyniku przeprowadzonego kursu w Worochcie, w czerwcu roku sprawozdawczego. Kurs przeszkoleniowy odbyło i złożyło egzamin 19 uczestników, rekrutujących się przeważnie z ludności huculskiej. Władze wojewódzkie zatwierdziły kurs i egzamin Oddziału i na tej podstawie przewodnicy Oddziału zyskali prawa publicznych przewodników zawodowych. Dalsze kwestie uregulowane zostały szczegółowymi zarządzeniami poszczególnych starostw powiatowych. Przewodnikom wydane zostały legitymacje przewodnickie, potwierdzone przez Oddział i kompetentne władze starościńskie. Niezależnie od tego wykonane zostały odznaki regionalne w formie krzyża huculskiego, które przewodnicy otrzymają w roku przyszłym.

Sekcja przewodników jest właściwie dotychczas w stadium organizacji, dlatego też trudno wydać ocenę o jej efektach. Nadmienić jedynie można, że przewodnicy z terenu Worochty w liczbie 9 zatrudnieni byli w sezonie letnim roku sprawozdawczego ku zupełnemu zadowoleniu. W roku przyszłym Oddział dołoży starań, by prace organizacyjne Sekcji doprowadzić do końca i zorganizować dalsze kursy, celem pozyskania nowych kadr należycie wyszkolonych i odpowiedzialnych przewodników. Akcja Oddziału oparta na instytucji przewodników tatrzańskich, jako pierwowzorze, cieszy się dużym zainteresowaniem tak ze strony ludności huculskiej, dla której otwiera się nowe źródło dochodu, jak również spotyka się z przychylną opinią ze strony letników i turystów, odwiedzających Huculszczyznę.

Odnośnie do głównego i najważniejszego ośrodka przewodnickiego, tj. *przewodników tatrzańskich,* nie zaszły w okresie sprawozdawczym większe zmiany. Podobnie jak w latach poprzednich pełnili przewodnicy i w ub. r. dyżury stale przed Dworcem Tatrzańskim, a w zimie nadto na Hali Gąsienicowej. Opiekę nad przewodnictwem

tatrzańskim pełni, w myśl statutu P. T. T., Klub Wysokogórski, który powołuje do życia osobną Komisję Przewodnicką P. T. T., wyznaczając jej przewodniczącego. Klub Wysokogórski, doceniając społeczne znaczenie przewodnictwa tatrzańskiego, chce sprawność przewodnicką podnieść do najwyższego poziomu, a zarazem dopełnić kadry przewodników, aby mogli w pełni podołać dzisiejszym zapotrzebowaniom masowego ruchu turystycznego w Tatrach, w którym lata ostatnie przyniosły nareszcie zrozumienie, że tylko przez opiekę wykwalifikowanego, zawodowego przewodnika może mieć zapewnione bezpieczeństwo zdrowia i nieraz życia. W roku sprawozdawczym Klub Wysokogórski podjął kroki celem usprawnienia prac Komisji Przewodnickiej, stawiając na jej czele p. Wojsznisa Justyna i aprobując program nowych kursów letnich i zimowych dla przewodników.

Ważną rolę odgrywali wreszcie przewodnicy tatrzańscy, jako przodownicy Górskiej Odznaki Turystycznej P. T. T., podpisujący protokoły wycieczek; niektórzy z nich zaświadczali również wycieczki, odbywane celem uzyskania zimowej Odznaki Górskiej P. Z. N.

5. WYDAWNICTWA, BIBLIOTEKA, PROPAGANDA.

a) Wydawnictwa.

Naczelne wydawnictwo P. T. T., stanowiące roczną bezpłatną premię dla członków P. T. T., *„Wierchy"*, ukazało się w grudniu 1937 r. jako rocznik XV (jest to 53 z kolei tom roczników P. T. T., które zaczęły się ukazywać w 1876 r., z początku pod nazwą „Pamiętnika T. T."). Tom liczy 258 stron druku i jest bogato ilustrowany, a obejmuje zakresem swoich artykułów i kroniki całość tematów związanych ze sprawami górskimi w Polsce. W dziale artykułów dawne czasy w Tatrach reprezentowane są przez wspomnienia i opowiadania W. Anczyca i T. Malickiego, szkice o Morskim Oku i Adamie Asnyku w Tatrach ogłosili A. Mikulski i J. Młodziejowski, Karpaty Wschodnie opisują: W. Krygowski i J. Kondracki, na temat polskich górskich wypraw egzotycznych pisze J. A. Szczepański. Doroczne sprawozdanie z walk o ochronę przyrody gór daje W. Goetel. Obszerna kronika podzielona na 9 działów: Badania naukowe, Ochrona Przyrody, Polskie Tow. Tatrzańskie, Turystyka i narciarstwo, Alpinizm i taternictwo, Przyczynki krajoznawcze i ludoznawcze, Piśmiennictwo, Różne, Kronika żałobna, daje przegląd wszystkich aktualnych spraw górskich. — Należy tu zauważyć, że Wierchy cieszą się dużym uznaniem w kołach czytelniczych w Polsce, czego dowodem wiele życzliwych recenzyj ogłaszanych w prasie polskiej i zagranicznej. Redakcję „Wierchów" stanowili — jak w r. ub. — prezes P. T. T. prof. dr W. Goetel, jako redaktor naczelny i J. A. Szczepański. Sekretarzem redakcji i prowadzącym administrację wydawnictwa był mgr W. Mileski, kierownik Centralnego Biura P. T. T.

Obok „Wierchów", jako stałe wydawnictwo P. T. T. należy wymienić dwumiesięcznik *„Taternik"*, wydawany przez Klub Wysokogórski P. T. T. w zwiększonej od kilku lat objętości, dzięki poparciu finansowemu Zarządu Głównego PTT. i niektórych Oddziałów. „Taternik", jest wydawnictwem fachowym, poświęconym wyłącznie turystyce wysokogórskiej, czasopisma tego rodzaju wydają wszystkie przodujące towarzystwa górskie świata. „Taternik" nie ustępuje im na ogół ani rozmiarami, ani szatą zewnętrzną, ani tymbardziej, poziomem swoich artykułów. — XXI rocznik pisma (1936-37) ukazał się pod redakcją Zdzisława Dąbrowskiego jako pokaźny tom o 224 stronach druku bogato ilustrowany. Na szczególną uwagę zasługuje tu znacznie powiększony rozmiarami zeszyt z lipca 1937 r., stanowiący pierwszą w języku polskim monografię Himalajów, rzecz niezmiernie aktualna wobec himalajskich planów alpinizmu polskiego.

Obok tych dwu stałych wydawnictw, parę Oddziałów i Sekcyj, wydało jak co roku rozmaite publikacje. I tak:

Oddział Stanisławowski wydał „Ilustrowany Kalendarz Huculszczyzny", pięknie i nadzwyczaj pomysłowo skonstruowaną publikację, której część fotograficzna stanowi prawdziwą chlubę prac Sekcji Fotograficznej Oddziału. Nic więc dziwnego, że Kalendarz odniósł duży sukces — rozeszło się ok. 2.000 egzemplarzy. Niezależnie od „Kalendarza", Oddział Stanisławowski wydał serię bardzo pięknych widokówek etnograficznych i krajobrazowych.

Sekcja Narciarska Oddziału Lwowskiego wydała — jak i w roku ubiegłym — „Informator" zimowy P. T. T., który spotkał się z dużym uznaniem w kołach narciarzy, zrzeszonych w P. T. T. „Informator" jest oparty na wzorze zeszłorocznym (p. „Sprawozdanie" z r. ub.) i stanowi użyteczne kompendium dla narciarza na terenie Karpat Wschodnich. Wydawnictwo to doszło do skutku przy pomocy innych Sekcyj Narciarskich oraz Zarządu Głównego P. T. T.

Oddział Nowosądecki wydał „Plan miasta Nowego Sącza" w podziałce 1·10.000.

Nadto liczne Oddziały P. T. T. wydały serie pocztówek z widokami swych schronisk, oraz ich okolic.

b) Biblioteki.

Centralna Biblioteka P. T. T. (umieszczona w lokalu Oddziału P. T. T. w Krakowie, ul. A. Potockiego 4, parter) obejmuje nabytki Oddziału Krakowskiego oraz Zarządu Głównego P. T. T. Pozycyj książkowych od 1. IV. 1937 r. przybyło 125, tak, że w dniu 1. IV. 1938 r. liczył księgozbiór 2.000 tomów, zapisanych w inwentarzu. — W liczbie tej znajdują się roczniki najnowsze wydawnictw polskich i zagranicznych, których tytuły podano już w Sprawozdaniu za czas od 1. IV. 1936 — 1. IV. 1937 r.; wśród publikacyj tych poczesną liczbę stanowią roczniki wymiennych czasopism, otrzymywanych przez Zarząd Główny. — Dzięki uczynności „Centro Alpinistico Italiano", zdołano uzupełnić i skompletować 5 starych roczników wydawnictwa „Rivista Mensile del Club Alpino Italiano", co ze szczególną wdzięcznością notujemy.

Ważniejsze z dzieł nabytych w roku ostatnim są następujące: Paul Guiton: „De la Meije au Viso"; M. Nowicki: „Kozica" (dawno wyczerpane w księgarniach); L. Trenker: „Kameraden der Berge"; Jan Reychman: „Przewodnik po Podhalu, Spiszu, Orawie i północnej Słowacji; Julian Tarnowycz: „Ilustrowana historia Łemkiwszczyny", „Führer durch die Alpine Literatur"; Walt Flaig: „Im Kampf um Tschomo-lungma" (dar dra J. Magiery); Gyula Komarnicki: „Die hohe Tatra" (dar dra J. Nowickiego, w handlu dawno wyczerpane); Ph. Borchers: „Die weisse Kordillere"; C. Czech, Fr. Vodiczka, V. Zaborsky: „Naše polovnictvo" (słowackie dzieło zbiorowe); Guida dei monti d'Italia: „Odle — Sella — Marmolada" i „Le Grigne"; M. Gotkiewicz: „Od Dunaju po Tatry" (dar autora); St. Berezowski: „Turystyczno-krajoznawczy przewodnik po województwie śląskim"; Zygmunt Lubertowicz: „Turystyczny Przewodnik po Beskidzie Śląskim"; Aug. Spiess: „Im Zauber der Karpathen"; Domenico Rudatis: „Das Letzte im Fels"; Walt. Hellmich: „Tiere de Alpen"; Club Alpin Français: Sprawozdanie z działalności naukowej w latach 1874—1922; J. Putek: „O zbójnickich zamkach, heretyckich zborach i oświęcimskiej Jerozolimie" (od autora); Szczęsny Morawski: „Sądecczyzna", 2 tomy (nabyte aktykwarycznie, dawno wyczerpane w handlu); Union Géographique Internationale — Referaty Międzynarodowego Zjazdu Geografów w Warszawie w 1934 r. (3 tomy); „Podkarpatska Rus" (dzieło zbiorowe) pod red. Jar. Zatloukala; L. W. Rochowanski: „Columbus in der Slovakei" (wydawnictwo ozdobne); „Carpatica" (2 tomy), wydawnictwo zbiorowe Instytutu Słowiańskiego w Pradze —

Dział map wykazuje 120 sztuk.

Liczba przeźroczy przechowanych w pudełkach wynosi: 1.116 sztuk.

Ze względu na brak miejsca nie wspominamy tu o licznych księgozbiorach, gromadzonych przez Oddziały P. T. T. (że wymienimy tylko Oddziały: w Warszawie, Lwowie, Katowicach, Poznaniu, N. Sączu itd.); wiele z Oddziałów posiada nadto piękne zbiory przeźroczy. Jedno i drugie odnosi się również do Klubu Wysokogórskiego P. T. T. w Warszawie i jego Koła w Krakowie.

c) Propaganda.

Akcja propagandowa w P. T. T. składa się z następujących działów pracy: urządzanie odczytów, organizacja wycieczek, wystawy, opieka nad wycieczkami z zagranicy, dostarczanie informacyj, rozprowadzanie materiałów propagandowych i informacyjnych.

W dziale odczytów i prelekcyj na najróżnorodniejsze tematy turystyczne i krajoznawcze, ilustrowanych przeźroczami, wymieniamy akcję Oddziałów: w Białej, Bielsku, Krakowie, Łodzi, Nowym Sączu, Poznaniu. Oddział we Lwowie urządzał herbatki towarzyskie, połączone z dyskusjami na tematy turystyczne. Klub Wysokogórski i jego koła miejscowe urządzały również wieczorki dyskusyjne. Oddział

w Łodzi zorganizował pogadankę propagandową w Tomaszowie Mazowieckim; takąż pogadankę publiczną (o P. T. T. i turystyce górskiej w Polsce) urządziło Koło w Jaśle. Oddział w Nowym Sączu zorganizował dwa wieczory filmowe z wyświetleniem filmów z wycieczek Oddziału w Tatry i Pieniny.

Wśród organizacji wystaw i pokazów wymieniamy Oddziały: w Gorlicach (wykresy działalności P. T. T. i wystawa wydawnictw P. T. T.), w Stryju (wystawa fotografiki górskiej wraz z konkursem), w Poznaniu (zorganizowanie wspólnie z dyrekcją Muzeum Wielkopolskiego obfitej i nadzwyczaj interesującej wystawy „Góry i grody polskie w grafice"), w Drohobyczu (który zebrał eksponaty na organizowaną w r. 1938 wystawę fotograficzną „Piękno Ziemi Drohobyckiej i jej gór". Oddział Stanisławowski wspólnie z Tow. Przyjaciół Huculszczyzny, urządził wielki konkurs fotograficzny, który przyniósł obfite i znakomite wyniki.

Sekcja Narciarska w Krakowie, urządziła pokaz sprzętu narciarskiego, turystycznego i taternickiego.

Z zakresu konkursów publicznych, wymieniamy urządzony przez Oddział Poznański konkurs na pieśń organizacyjną P. T. T., a to w myśl wskazań Zjazdu Delegatów, uchwalonych na wniosek Oddziału P. T. T. w Zakopanem.

Wycieczki zbiorowe organizowały przede wszystkim Oddziały: Bialski (oraz S. N. P. T. T. w Białej) — w Beskidy i Tatry, Częstochowski — w Tatry i Karpaty Wschodnie, Gorlicki — w tereny Łemkowszczyzny i Beskidów Zachodnich, Krakowski — w góry Francji, Włoch i Austrii, Wileński — na Łotwę, Łódzki — w Tatry, Żywiecki — w Beskidy i Tatry, Nowosądecki — w Pieniny, Gorce, Tatry Słowackie i do grot Demenowskich, Nowotarski — na Orawę Słowacką, w Beskidy Zachodnie i do grot Demenowskich, Radomski — w Tatry, Stanisławowski — do Rumunii. Nadto Oddział Częstochowski zainicjował i współpracował w organizacji 60-osobowej wycieczki robotniczej w Tatry i Pieniny; potem Oddział Częstochowski brał u siebie udział w rewanżowym przyjęciu wycieczki górali pienińskich.

W dziedzinie propagandy oraz informacji bardzo wiele czyniło Centralne Biuro P. T. T. w Krakowie i filia jego w Zakopanem, udzielając wskazówek, rad i odpowiedzi ustnych i pisemnych. W akcji tej również silnie aktywne były Oddziały, a w szczególności biura ich w Katowicach, Krakowie, Warszawie, Poznaniu, Lwowie i Stanisławowie. Ostatni Oddział spełnia doniosłą rolę informacyjną przez funkcjonowanie swych kiosków w Jaremczu i Worochcie.

Umieszczanie map oszklonych na dworcach kolejowych, tablic orientacyjnych w ośrodkach ruchu turystycznego, plakatów propagandowych, gablotek z wydawnictwami i komunikatami P. T. T., prowadziła większość Oddziałów, pracujących bezpośrednio w terenie górskim, a także niektóre inne, (m. inn. Oddziały w Cieszynie, Białej, Krynicy, Szczawnicy, Stryju, Radomiu, Nowym Sączu, Nowym Targu oraz S. N. w Zakopanem, Lwowie, Stanisławowie i Żywcu itp.).

Oddział w Poznaniu opublikował dwie znakomicie ujęte ulotki propagandowo-informacyjne. Oddział Lwowski ze swą Sekcją Narciarską spełnił doniosłą akcję przez wydanie ilustrowanej broszury, informującej o P. T. T. i zimowej turystyce w Karpatach Wschodnich.

W dziale obsługi wycieczek zagranicznych najwięcej współdziałało Biuro PTT. w Zakopanem.

Wycieczki i obozy wędrowne młodzieży szkolnej urządzały lub inicjowały Oddziały: Stanisławowski — młodzieży szkół ze Stanisławowa w rozmaite okolice Huculszczyzny i Karpat Wschodnich, Stryjski — obóz wędrowny uczniów szkół średnich w Gorgany, Warszawski — kurs turystyki wysokogórskiej w Tatrach Zachodnich i Wysokich dla uczennic szkół średnich m. Warszawy (wspólnie ze Związkiem Wychowawców Fizycznych).

6. STOSUNKI ZEWNĘTRZNE.

a) w kraju.

Ścisły kontakt, który Polskie Towarzystwo Tatrzańskie utrzymuje stale zarówno z pokrewnymi organizacjami i instytucjami o zakresie zainteresowań górskich i w ogóle turystycznych, jak też z władzami i urzędami państwowymi oraz czynnikami samorządu w dziedzinie bieżącej współpracy organizacyjnej, terenowej lub ogólno-państwowej albo kulturalnej, miał miejsce również i w roku sprawozdawczym.

Z pośród władz państwowych, najżywszą styczność posiadało P. T. T. w roku sprawozdawczym z Państwowym Urzędem Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, a Oddziały P. T. T. z jego okręgowymi placówkami. P. U. W. F. i P. W. subwencjonował niektóre prace P. T. T. z zakresu inwestycyj w schroniskach i dopomagał wydajnie pracy P. T. T. w zakresie wychowawczym i przeszkoleniowym, subwencjonował różnego rodzaju kursy i obozy górskie, urządzane przez Oddziały i Sekcje P. T. T. i Klub Wysokogórski (narciarskie, górsko-turystyczne, taternickie, ratownicze, młodzieżowe itd.). Również z Wydziałem Turystyki Ministerstwa Komunikacji utrzymywało P. T. T. kontakt przede wszystkim w zakresie spraw zniżek kolejowych dla turystów zrzeszonych, propagandy i wydawnictw turystycznych, gospodarki schroniskowej itp. — Poparcia udzielały i w styczności z akcją naszą pozostawały także Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Wewnętrznych, Oświecenia Publicznego, Spraw Wojskowych, poszczególne urzędy wojewódzkie i starostwa powiatowe, Państwowa Rada Ochrony Przyrody, Wojskowy Instytut Geograficzny Naczelna i Okręgowe Dyrekcje Lasów Państwowych, Państw. Instytut Meteorologiczny i w. inn.

Wybitnym był udział P. T. T. w przygotowaniu i przeprowadzeniu dorocznego święta i najwybitniejszej manifestacji świata górskiego w Polsce, którą w roku sprawozdawczym był „Tydzień Gór" w Wiśle, odbyty w sierpniu 1937 r. Odsyłając Czytelnika po szczegóły do tomu XV „Wierchów" (p. str. 215—217) — zaznaczamy tylko, że zarówno w akcji przystosowania terenu Beskidów Śląskich, do przyjęcia mas turystów i gości, którzy zjechali na to doroczne święto góralszczyzny, jak też [illegible] doborze i przygotowaniu szeregu grup regionalnych, występujących w „Tygodniu Gór", brały czynny udział poszczególne Oddziały P. T. T.

Szczególnie szczęśliwą i udatną była współpraca P. T. T. ze Związkiem Ziem Górskich, naczelną organizacją koordynującą działalność i planowanie prac na rozmaitych odcinkach działalności w regionach Karpat Polskich i Pogórza. Zarząd Główny P. T. T. doznał kilkakrotnie znacznego poparcia ze strony Prezydium Zarządu Głównego Z. Z. G. w Warszawie, pracującego pod przewodnictwem p. ministra Spraw Wojskowych gen. T. Kasprzyckiego. Zarząd Główny Z. Z. G. w sprawach stanowiących przedmiot zainteresowania Pol. Tow. Tatrzańskiego (czy to ściśle turystycznych, czy też z dziedziny ochrony przyrody i krajobrazu, gospodarki, rozwoju regionalnego itp.), współdziałał ściśle z Towarzystwem, powołując do współpracy zarówno Zarząd Główny jak też Oddziały P. T. T. — Oddziały Towarzystwa współpracowały nadto wydatnie przez swych przedstawicieli w pracach obu wojewódzkich Oddziałów Zw. Ziem Górskich: Krakowsko-Śląskiego i Lwowsko-Stanisławowskiego. Prace P. T. T. są zresztą z natury rzeczy skoordynowane z działalnością Związku zważywszy że wiceprezesem Zarządu Głównego Z. Z. G. jest prezes Towarzystwa prof. dr W. Goetel, że liczni członkowie P. T. T. wchodzili w skład Zarządu Głównego Z. Z. G. i Komisji Rewizyjnej, (np. pp.: mjr. B. Romaniszyn, płk. W. Ziętkiewicz i inn.), oraz w skład władz Oddziałów Z. Z. G. (w Krakowsko-Śląskim m. inn.: [illegible] Krygowski, mgr W. Mileski, dr W. Olszewicz; we Lwowsko-Stanisławowskim: dyr. M. Guzecki, gen. K. Łukoski). Odsyłamy tu czytelnika dodatkowo do części „Kroniki" zamieszczonej w tomie XV „Wierchów" (na str. 223—224).

W dalszym ciągu utrzymywało P. T. T. współpracę terenową i organizacyjną z pokrewnymi organizacjami turystycznymi i pracującymi na polu wychowania fizycznego. W szczególności łączyły nas dobre stosunki z Polskim Tow. Krajoznawczym, Podolskim Tow. Turystyczno-Krajoznawczym, Tow. Przyjaciół Huculszczyzny Ligą Ochrony Przyrody (której P. T. T. jest nadal zbiorowym członkiem), Związkiem Letniskowym Powiatów i Gmin Województwa Krakowskiego, Polskim Związkiem Turystycznym w Krakowie, Międzykomunalnym Związkiem „Karpaty Wschodnie" w Stanisławowie itp. Poszczególne Oddziały współdziałały niekiedy bardzo wydatnie z lokalnymi placówkami Ligi Popierania Turystyki.

Współpraca P. T. T. z Polskim Związkiem Narciarskim utrzymywała się nadal poprzez Sekcje Narciarskie P. T. T., które w liczbie 24 zrzeszone są jako kluby P. [illegible] N. Przedstawiciele Sekcyj Narciarskich P. T. T. wchodzą w skład władz Okręgów Narciarskich oraz Rady Narciarskiej P. Z. N. i współdziałają w ich pracach. Żywe stosunki łączyły nas w dalszym ciągu ze Związkiem Harcerstwa Polskiego, z którym ścisły układ o wzajemnym współdziałaniu w zakresie rozwoju górskiej turystyki młodzieży wydaje coraz lepsze rezultaty; w szczególności

dzięki wprowadzonej nalepce „P. T. T. dla Harcerstwa", liczne rzesze harcerzy i harcerek mogły po minimalnych cenach korzystać z obiektów noclegowych P. T. T. (wzamian członkowie Towarzystwa opłacali zniżone ceny za noclegi w schroniskach harcerskich, jak np. na Głodówce, Kostrzycy itp.). Również Klub Wysokogórski P. T. T. wszedł w bliższą współpracę ze Z. H. P. a w szczególności z Górskim Kręgiem Starszoharcerskim (rozpoczęto wykłady o alpinizmie dla harcerstwa i przygotowania do wspólnej wyprawy w góry Albanii).

b) zagranicą.

P. T. T. znajduje się w stałym kontakcie z szeregiem organizacji zagranicznych, pracujących na polu turystyki górskiej. W pierwszym rzędzie musimy tu wymienić Międzynarodową Unię Stowarzyszeń Alpinistycznych oraz Asocjację Słowiańskich Tow. Turystycznych. Asocjacja, jednocząca górskie tow. turystyczne Bułgarii, Jugosławii, Czechosłowacji i Polski, ma siedzibę swego Stałego Sekretariatu w Krakowie, w Centrali P. T. T.; ta współpraca rozwijała się normalnie w b. r., głównie w kierunku wymiany informacyj, wydawnictw, komunikatów itp. Kierownikiem St. Sekretariatu A. S. T. (jednocześnie II. wiceprezesem Rady A. S. T.), był i w ub. roku prezes Towarzystwa prof. dr W. Goetel, skarbnikiem dr E. Stolfa.

W ub. roku odbyły się we Francji dwa ważne międzynarodowe kongresy turystyczne, w których obu P. T. T. wzięło żywy udział za pośrednictwem swego delegata, prezesa prof. dr W. Goetla. Pierwszym z tych kongresów był Międzynarodowy Kongres Turystyczny, Uzdrowiskowy i Klimatyczny, odbyty w Paryżu z końcem czerwca. Obrady Kongresu rozdzielone były pomiędzy 17 sekcyj, delegat P. T. T. wziął udział przede wszystkim w posiedzeniach Sekcyj alpinizmu, turystyki górskiej, ochrony zabytków i krajobrazu oraz zagadnień regionalnych, przewodniczył na obradach komisji badań naukowych w górach, gdzie też wygłosił odczyt p. t.: „Górskie Parki Narodowe w Europie", ilustrowany przeźroczami i pokazami. Bezpośrednio po zamknięciu tego kongresu odbyło się w Paryżu Walne Zgromadzenie Międzynarodowej Unii Alpinistycznej i jej Komitetu Wykonawczego; delegat P. T. T. wziął w obu czynny udział. Dokładne omówienie wyników prac wymienionych organizacyj znajduje się w tomie XV „Wierchów" (str. 203—206). Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Komunikacji, przyczyniły się znacznie do wyjazdu delegata polskiego na powyższe kongresy drogą udzielenia subwencyj.

Współdziałanie z Klubem Czeskosłowackich Turystów, wynikające z terenów pracy w tych samych górach, rozwijało się w roku sprawozdawczym normalnie. Wzorem lat ubiegłych odbyły się we wrześniu doroczne wspólne obrady Komisyj Tatrzańskich P. T. T. i K. Č. S. T. we wszystkich sprawach gospodarki turystycznej w Tatrach, mających znaczenie dla całości tego terenu bez względu na linię granicy politycznej (patrz tom XV „Wierchów", str. 198). Obrady te odbyły się w Zakopanem.

W dziale wymiany wycieczek, zaznaczyć należy, iż życzliwie i gościnnie powitani zostali w Chamonix przez Sekcję Klubu Alpejskiego Francuskiego uczestnicy wycieczki Oddziału Krakowskiego P. T. T., która pod kierownictwem dr Jana Kiełpińskiego odwiedziła w lecie 1937 r. Francję, a w szczególności Alpy francuskie. — Ze swej strony P. T. T. i jego lokalne placówki (głównie zaś biuro P. T. T. w Zakopanem), współdziałały wydatnie w przyjmowaniu wycieczek zagranicznych oraz udzielały informacyj, wskazówek i pomocy indywidualnym turystom-cudzoziemcom, odwiedzającym nasze góry.

Wreszcie należy tu dodać, że kierownik Centralnego Biura P. T. T., podobnie, jak w ubiegłych latach utrzymywał stały kontakt z wieloma krajowymi i zagranicznymi stowarzyszeniami, instytucjami i placówkami turystycznymi. W szczególności podtrzymywano serdeczne stosunki z zagranicznymi klubami alpinistycznymi oraz z organizacjami turystycznymi i krajoznawczymi wielu krajów europejskich i zamorskich, a nawet egzotycznych.

7. BADANIA NAUKOWE I PRACE MUZEALNE.

Jakkolwiek oszczędności i trudności budżetowe P. T. T. uniemożliwiają popieranie badań naukowych na szeroką skalę — i w roku sprawozdawczym dział subwencjonowania prac naukowych związanych z górami nie został zaniedbany. *Zarząd Główny* P. T. T. podobnie jak w latach ubiegłych, popierał przez oddanie terenu pod aparaturę i gablotę, przez gratisowe udzielanie oświetlenia i drogą stałej miesięcznej

dotacji prace Stacji meteorologicznej w Zakopanem, wspólnej placówki Państwow. Instytutu Meteorologicznego i Muzeum Tatrzańskiego. Dalej udzielił Zarząd Główny poparcia finansowego dla Studium Turyzmu przy Uniw. Jagiellońskim. Wreszcie udzielił Zarząd Główny subwencji na wydanie drukiem prac naukowych wykonanych przez naukową grupę wyprawy Klubu Wysokogórskiego P. T. T. w Kaukaz w 1935 r.

Oddział *Krakowski*, jak corocznie, udzielał subwencyj na badania naukowe poszczególnych badaczy, dysponując na ten cel w budżecie kwotą 1.000 złotych. Wykaz subwencjonowanych badań podają ostatnie „Wierchy" (t. XV, str. 190).

Oddział *Rabczański* czuwał w dalszym ciągu około rozwoju Muzeum Regionalnego P. T. T. im. W. Orkana w Rabce, uzupełniając b. znacznie zbiory etnograficzne i archiwum fotograficzne i powiększając ilości eksponatów z działu wytwórczości ludowej. Również prowadził Oddział Rabczański — uzyskawszy na ten cel subwencje różnych czynników samorządowych i państwowych — bieżące prace konserwatorskie w starym kościółku w Rabce, w którym mieści się Muzeum, zabezpieczając go przed zniszczeniem.

Oddział *Gorlicki* prowadził badania etnograficzne nad ginącym strojem ludowym na Pogórzu. Udało się odtworzyć niektóre stare stroje, dziś już nie noszone; w strojach tych wystąpiła już polska grupa regionalna Pogórzan gorlickich podczas „Tygodnia Gór" w Wiśle.

Oddział *Krynicki* powiększył swoje zbiory z zakresu fauny w schronisku na Jaworzynie.

Subwencyj na cele naukowe udzielił wreszcie Oddział *Poznański*: dr. J. Młodziejowski otrzymał zasiłek na wykonanie rycin do swej pracy naukowej o jeziorach tatrzańskich, a mgr Karol Paulo na badania zjawisk glacjalnych w Małej Fatrze.

8. OCHRONA PRZYRODY.

Komisja Ochrony Gór P. T. T. prowadziła w ub. roku akcję „wywiadu" co do potrzeby ochraniania poszczególnych obiektów na obszarze Karpat i Pogórza oraz bezpośrednią działalność terenową.

Wśród dodatnich wyników pracy Komisji wespół z niektórymi Oddziałami oraz ich Sekcjami Gór, wyliczamy następujące fakty:

Oddział P. T. T. w Gorlicach przygotował wykupno z rąk prywatnych najcenniejszej partii skał z rzadką florą górską t. zw. *Kornutów* w paśmie Magóry Wątkowskiej (Beskid Środkowy). Zarząd Główny zakupił tam znaczną parcelę grzbietową, tworząc rezerwat skalno-leśny. Obecne starania Zarządu Głównego i Oddziału Gorlickiego idą w kierunku dokonania ścisłego pomiaru powierzchni rezerwatu, ogrodzenia go, ustawienia tablic ostrzegawczych, a przede wszystkim dokupienia sąsiednich parcel prywatnych, zagrożonych eksploatacją i zniszczeniem a niezmiernie cennych pod względem krajobrazowym i przyrodniczym.

Dzięki akcji Oddziału Bocheńskiego P. T. T. wykupił również Zarząd Główny drugi obiekt, zamieniając go na rezerwat. Jest to *„Kamień Brodzińskiego"* na Pogórzu Wiśnickim, położony w paśmie Paprotnej, opodal Lipnicy Murowanej i Rajbrota; stanowi piękną grupę skalną z interesującą partią lasu jodłowego.

W Karpatach Wschodnich Oddział Drohobycki P. T. T. przy pomocy Komisji Ochrony Gór i Zarządu Głównego nie ustawał w akcji powiększenia i zabezpieczenia wszystkich części tworzącego się rezerwatu skalnego w *Uryczu*. Jednocześnie Oddział Stryjski P. T. T. przeprowadzał wespół z Lwowską Dyrekcją Lasów Państwowych akcję w kierunku wykupna z rąk prywatnych zagrożonej części skał w *Bubniszczach*.

Komisja Ochrony Gór i Oddział Kosowski P. T. T. interweniowały przeciw niszczeniu wodospadu Huk na *potoku Hramitnym* na Huculszczyźnie. Komisja zajęła się nadto sprawą konieczności zapewnienia skutecznej ochrony zabytkom takim jak *Cisłowa Skała* i torfowisko *„Bór na Czerwonem"* na Podhalu Nowotarskim, *Łapszański pralas* na Magórze Spiskiej, „gołoborze" na *Wielkim Luboniu*, *„Kamień"* koło Szczyrzyca itd.

P. T. T. współpracowało skutecznie z administracją Lasów Państwowych w Tatrach, w rezerwatach u źródeł Wisły na Baraniej Górze, a także na Babiej Górze, w Parku Narodowym Pienińskim, w Parku Narodowym na Czarnohorze, jak też z zarządami Lasów Arcyksiążęcych Żywieckich, Lasów Polskiej Akademii Umie-

jętności, „Dominium Groedlowskiego" w Skolszczyźnie, lasami Fundacji Skarbkowskiej i t. d.

W Tatrach akcja ochrony przyrody ze strony P. T. T. natrafiała natomiast i w ubiegłym roku na ciężkie przeszkody. Największymi z nich były dwa. Pierwszym — bezprawne wtargnięcie Polskiego Związku Narciarskiego w posiadłości P. T. T. nad Morskim Okiem i budowa — wbrew protestom oraz usiłowaniom P. T. T. sprowadzenia projektów P. Z. N. do granic możliwych dla realizacji — nowej, szerokiej, bitej ścieżki z nad Morskiego Oka przez dolinę za Mnichem na Szpiglasową Przełęcz (z zamiarem prowadzenia jej dalej granią przez Gruby Wierch—Liptowskie Mury—Kotelnicę—Gładki Wierch do Gładkiej Przełęczy i ku Kasprowemu Wierchowi). Prace około budowy tej ścieżki, której nie mogły zahamować usiłowania ze strony Państwowej Rady Ochrony Przyrody ani kołatania u władz i czynników administracyjnych, doprowadziły do zniszczenia kosodrzewiny na zachodnim brzegu Morskiego Oka i do trwałego zeszpecenia krajobrazu tego jeziora przez przecięcie stoków Miedzianego nadmiernie szeroką i wysoką ścieżką. PTT. stanowisko w tej sprawie przedstawiło właściwym czynnikom oficjalnym, podkreślając, że zaszłe fakty stoją w jaskrawej sprzeczności z uchwałami Komisji Organizacyjnej Parku Narodowego Tatrzańskiego, zatwierdzonym przez Państwową Radę Ochrony Przyrody i zawierającym projekt Parku Narodowego w Tatrach a uzgodnionym w czasie obrad Komisji z przedstawicielami Wydziału Turystyki Ministerstwa Komunikacji i Polskiego Związku Narciarskiego. W związku z tym P. T. T. wzięło też udział w kilku aktach protestacyjnych w tej sprawie. Niezależnie od tego P. T. T. widziało się zmuszone wystąpić na drogę sądową przeciwko P. Z. N. w obronie swego naruszonego stanu posiadania na swoich współwłasnościach „Morskie Oko" i „Pięć Stawów Polskich". Drugim faktem była dalsza rozbudowa budynków na Kasprowym gdzie na terenach, będących współwłasnością P. T. T. i górali, zbudowano bez uzgodnienia gmach obserwatorium.

Poza tym w Tatrach mamy do zanotowania popieranie przez P. T. T. akcji straży leśnej i granicznej w ich działalności tępienia kłusownictwa, odbierania broni myśliwskiej nieprawnym posiadaczom, niedopuszczania do zrywania i sprzedawania flory tatrzańskiej (głównie szarotek). Poparcie to składało się z udzielania instrukcyj i obdzielania poszczególnych strażników drobnymi nagrodami bądź pieniężnymi, bądź w formie wydawnictw.

Wreszcie na obszarze Hali Gąsienicowej (wraz z kotlinami Stawów Gąsienicowych) ustanowiło P. T. T. pierwszego „strażnika górskiego", który z ramienia P. T. T. jako głównego współwłaściciela tych terenów czuwał nad ochroną przyrody i urządzeń turystycznych oraz nad odpowiednim zachowywaniem się turystów.

Latem 1937 r. współdziałało P. T. T. przy organizacji (z inicjatywy Ligi Ochrony Przyrody i Koła Przyrodników Studentów Uniwersytetu Jagiellońskiego) specjalnego kursu w Tatrach Polskich o przyrodzie Tatr; uczestnicy tego kursu mają obecnie kwalifikacje do działania jako specjalnego typu „przewodnicy naukowi" i w tym charakterze, jako dokładnie obznajmieni z podłożem, strukturą, klimatem, florą i fauną Tatr, będą mogli być podobnie, jak w zagranicznych parkach narodowych, przydzielani do wycieczek szkolnych, harcerskich, naukowych, robotniczych itp.

Ochroną przyrody na swoim terenie zajmowały się również niektóre Oddziały P. T. T. bezpośrednio np.: Rabczański, Bielski, Nowotarski itp. (inwentaryzacją zabytków, ochroną starych drzew lub tp.).

Spośród Sekcyj ochrony gór przy Oddziałach P. T. T. najwydatniej pracowały Sekcje w Poznaniu, Stanisławowie, Krakowie i we Lwowie, urządzając zebrania swoich członków, współdziałając w kursach oraz innych imprezach Ligi Ochrony Przyrody, nawiązując kontakt z działalnością Związku Harcerstwa Polskiego, biorąc udział w publicznych zgromadzeniach, zwoływanych dla zamanifestowania poglądów społeczeństwa na sprawę konieczności przestrzegania ochrony przyrody naszych gór a przede wszystkim Tatr Polskich.

P. T. T. było nadal członkiem zbiorowym Ligi Ochrony Przyrody w Polsce, wzięło przez swego przedstawiciela udział w jej dorocznym zjeździe delegatów we Lwowie, współpracowało z jej władzami centralnymi i oddziałami. Nadto P. T. T. współdziałało w sprawach ochrony gór ze Związkiem Ziem Górskich, Związkiem Harcerstwa Polskiego, Polskim Tow. Krajoznawczym, Asocjacją Słowiańskich Tow.

Turystycznych, Międzynarodową Unią Alpinistyczną w Genewie i Międzynarodowym Biurem Ochrony Przyrody w Brukseli.

Czytelnik zechce jeszcze w sprawach akcji ochrony przyrody w P. T. T. w r. ubiegłym przejrzeć odnośne artykuły i notatki w ostatnim (XV) tomie „Wierchów", gdzie znajdzie je w artykule prof. dra W. Goetla: „O ochronę przyrody gór" oraz w odpowiednim dziale „Kroniki", specjalnie poświęconym ochronie przyrody ziem górskich w Polsce.

9. RATOWNICTWO W GÓRACH.

Zagadnienie ratownictwa w górach i jego należytej organizacji jest jednym z kapitalnych zadań P. T. T. Wszędzie tam gdzie zachodzą obiektywne warunki, wymagające stworzenia specjalnych ośrodków ratowniczych — P. T. T. stara się usilnie o ich założenie i postawienie na najwyższym poziomie sprawności. Od dawna działa więc na terenie tatrzańskim Sekcja Ratownicza Oddziału w Zakopanem, której szybka pomoc niesiona ofiarom nieszczęśliwych wypadków w Tatrach spotyka się stale z uznaniem społeczeństwa. W latach dawniejszych organizacja ratownicza PTT. ograniczała się do Tatr i nie było potrzeby rozszerzenia jej na ośrodki ruchu turystycznego w Beskidach. Ale zaznaczający się w latach ostatnich wzrost turystyki całorocznej na przestrzeni całych Karpat skłonił P. T. T. do rozbudowania swoich placówek ratowniczych, a to w pierwszym rzędzie przez zorganizowanie Czarnohorskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (patrz Sprawozdanie za rok ub.). W dalszym ciągu powstało Babiogórskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Oba te ośrodki wykazały już potrzebę swego istnienia i zdały egzamin życiowy. Nadto powstała nowa Sekcja Ratownicza przy Oddziale w Nowym Targu, a w stadium organizacji znajduje się Pienińskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe przy Oddziale P. T. T. w Szczawnicy.

O ile chodzi wreszcie o zaopatrzenie schronisk P. T. T. w sprzęt ratowniczy i apteczki — stan ten uległ dalszej poprawie. Schroniska zaopatrywane częściowo przez Oddziały i Zarząd Główny P. T. T., częściowo przez Tow. Krzewienia Narciarstwa

Szczęśliwa okazała się inicjatywa Zarządu Głównego wszczęcia współpracy z Polskim Czerwonym Krzyżem, którego władze centralne i lokalne odniosły się do idei współpracy z placówkami ratownictwa górskiego w P. T. T. jak najprzychylniej.

a) Sprawozdanie Sekcji Ratowniczej Oddziału w Zakopanem (Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe).

Rok założenia Sekcji 1909. Skład Zarządu: dyr. Malicki Tadeusz — prezes, Marusarz Jędrzej — I. wiceprezes, mgr Korosadowicz Zbigniew — II. wiceprezes, Bujak Ignacy — sekretarz, Oppenheim Józef — skarbnik i kierownik techniczny Pogotowia, Zdyb Stanisław — gospodarz, członkowie: Gąsienica z Lasu Stanisław, Gąsienica Byrcyn Stanisław, Wawrytko Krzeptowski Andrzej. Komisję Rewizyjną tworzyli: dyr. Zborowski Juliusz — przewodniczący, członkowie: Rittersschild Zdzisław, Wawrytko Krzeptowski Józef.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 14. XII. 1936 r.

Członków liczy Sekcja 22.

Dokładne sprawozdanie z prac Sekcji i przeprowadzonych przez nią akcyj ratowniczych w Tatrach znajduje się w XV roczniku „Wierchów" na stronie 199—201. Ogółem interweniowała Sekcja w kilkunastu wypadkach letnich i zimowych, w tym w 10 wypadkach śmiertelnych.

Z prac organizacyjnych należy wymienić szereg prób podejmowanych za pośrednictwem amatorskiego klubu krótkofalowców „Surma", celem skomunikowania się z tymi schroniskami, które nie posiadają połączenia telefonicznego z Zakopanem (schroniska na Pysznej i przy Pięciu Stawach Polskich). Sekcja zorganizowała też zbiorowy kurs ratownictwa, jedną wycieczkę treningową w Tatry dla swoich członków oraz pierwszy kurs ratowniczy w Czarnohorze. Na Kasprowym Wierchu dyżurował w sezonie narciarskim stale jeden członek Sekcji, a w okolicznym terenie dwu.

W związku ze wzmagającym się coraz to silniej ruchem turystycznym i narciarskim w górach, Pogotowie Ratunkowe całą uwagę swą poświęca należytemu wyposażeniu członków i stacji Pogotowia w sprzęt ratowniczy oraz sprężystej działalności zarządu. Fundusze na ten cel czerpie Pogotowie wyłącznie ze subwencji Zarządu Głównego P. T. T., Wydziału Turystyki Min. Komunikacji, Gminy Uzdrowiskowej Zakopane i in. drobnych.

b) Sprawozdanie Sekcji Ratowniczej Oddziału w Stanisławowie (Czarnohorskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe).

Rok założenia Sekcji 1937. Naczelnik: Golczewski Władysław. Liczba członków 25.

W ciągu roku sprawozdawczego Oddział uzupełnił sprzęt C. O. P. R. P. T. T., które w chwili obecnej jest niemal kompletnie wyekwipowane. Brak jedynie jeszcze kilku sond (5—6), oraz podręcznych apteczek.

Pogotowie prowadziło po raz pierwszy akcję ratowniczą poszukując w sezonie zimowym 1937/38 zwłok zasypanego lawiną w Czarnohorze ś. p. Sawickiego Ze względu na to, że zsunęło się kilka lawin, akcja dała wynik dopiero po blisko 2-tygodniowych poszukiwaniach, które przejęły po 2 dniach władze wojskowe.

Pogotowie miałoby wszelkie szanse rozwoju, koniecznym jest jednak stworzenie mu podstawy materialnej. W szczególności chodzi tu o stworzenie funduszu, z którego byłyby pokrywane koszty wypraw ratowniczych oraz zapewnienie naczelnikowi Pogotowia stałego wynagrodzenia za kierownictwo.

W toku jest obecnie akcja mająca Pogotowiu zapewnić trwałe podstawy bytu materialnego, a to przez stworzenie specjalnego „funduszu ratowniczego".

c) Sprawozdanie Sekcji Ratowniczej Oddziału w Żywcu. (Babiogórskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe).

Rok założenia Sekcji 1937. Sekcja zorganizowana jest przy Oddziele w Żywcu w ten sposób, że jeden z członków Zarządu Oddziału — p. Lipus Jan, jest referentem dla spraw ratownictwa, natomiast w schroniskach na Babiej Górze i Pilsku istnieją ekspozytury, których przodownikami są dzierżawcy schronisk. Schroniska posiadają sprzęt ratowniczy i apteczki stanowiące własność T. K. N. Apteczki i sprzęt ratowniczy kontroluje z ramienia Oddziału lekarz powiatowy dr Jelonek Feliks, będący członkiem Zarządu Sekcji Narciarskiej Oddziału.

W roku 1937 w czasie od 30. XI. do 2. XII. urządził Oddział w Żywcu kurs ratownictwa i niesienia pierwszej pomocy. W kursie wzięło udział 17 osób, w czym 5 dzierżawców schronisk. W wyniku egzaminu otrzymało 16 osób zaświadczenia ukończenia kursu.

10. GÓRSKA ODZNAKA TURYSTYCZNA.

Jakkolwiek rozwój i popularność Górskiej Odznaki Turystycznej nie postąpiły jeszcze tak szybko jak należało oczekiwać — rozwój ów jest stały i odznaka spełnia coraz lepiej swoje zadania wyrażone w § 1 Regulaminu: „zachęcania jak najszerszych rzesz turystów do poznania terenów górskich, oraz przyczynienia się do propagandy kultury fizycznej wśród szerokich warstw społeczeństwa".

W 1937 r. piecza nad sprawami Odznaki spoczywała w Komisji Górskiej Odznaki Turystycznej P. T. T., której skład był następujący: dr Orłowicz Mieczysław — przewodniczący, Niedenthal Władysław — sekretarz, Pniewski Józef — zastępca sekretarza, członkowie: prof. Cudny Roman, dr Dobija Mieczysław, inż. Dudryk Maksymilian, Heinrich Antoni, inż. Jaroszyński Jan, mgr Kozakówna Danuta, inż. Miller Mieczysław, prof. Orłowicz Zygmunt, Osiecki Stanisław, mgr Renner-Millerowa Halina, dr Sokołowski Marian, Wisłocki Adam, Wojsznis Justyn. Podkomisję Weryfikacyjną G. O. T. stanowili pp.: dr M. Orłowicz, W. Niedenthal i J. Pniewski.

W 1937 r. przyznano ogółem 168 G. O. T. z tego 3 w stopniu złotym I klasy, 11 w stopniu złotym II kl, 20 w stopniu srebrnym II kl, 134 w st. bronzowym II kl.

Z tego członkowie PTT. zdobyli 59 odznak, nieczłonkowie 109 odznak, (3 srebrne i 106 bronzowych). Tylko 17 przewodników GOT. zdobyło odznakę w 1937 r.

Wśród zdobywców GOT. jest 22 osób z kategorii młodzieży poniżej 18 lat, 5 seniorów w wieku ponad 50 lat.

Poza tym przyznano jedną odznakę po uzupełnieniu brakujących punktów za 1935 r. trzy odznaki za 1936 r.

Wśród zawodników wybijają się na pierwsze miejsce oficerowie, którzy zdobyli 54 odznak. Na drugim miejscu stoją nauczyciele (25 odznak) w tym 11 odznak nauczyciele szkół średnich, 14 szkół powszechnych. Również 25 odznak zdobyli urzędnicy państwowi (w czym 6 odznak urzędnicy pocztowi, 5 kolejowi, 3 M. S. Wewn. 3 skarbowi, 2 biblioteczni, 1 sądowy, 2 leśnicy, 1 bankowy, 3 inni). Młodzież szkół średnich zdobyła 21 odznak, urzędnicy prywatni 7, inżynierowie 9, lekarze 4, adwokaci 3, profesorowie szkół wyższych 1, kupcy 2, rzemieślnicy 1, technicy 5, podoficerowie 1, właściciele dóbr 1, żony urzędników itp. 2, zawód nieokreślony 1.

Wśród zdobywców GOT. dają się wyróżnić pewne grupy, najliczniejsze z tych grup, to członkowie oficerskich kursów wysokogórskich w Tatrach, odbywanych pod przewodnictwem pp.: Peteckiego i Andrzeja Wawrytki-Krzeptowskiego.

W ciągu roku sprawozdawczego Komisja opracowała również ostateczne wnioski regulaminowe i organizacyjne, ustalające w sposób definitywny warunki zdobycia Odznaki, spis punktowanych wycieczek itp. Unormowanie tych szczegółów pozwoli niewątpliwie na znaczne powiększenie ilości zdobywców GOT. Zbyt dużego powiększenia jednakże, zdaniem Komisji, spodziewać się nie należy. Odznakę może bowiem zdobyć tylko osoba, która co najmniej 14 dni spędziła w górach na wycieczkach odbywanych w coraz to innym terenie. Niestety takich osób w sezonie letnim zbyt dużo nie ma, a specjalnie nieliczne są wycieczki młodzieży. W związku z tym Komisja przewiduje zmniejszenie niektórych ograniczeń przy udzielaniu odznak.

Na zakończenie podajemy dwie tabele, najlepiej ilustrujące rozwój GOT.

Zestawienie GOT. zdobytych w 1937 r.

Wśród zdobywców GOT było:	złota I kl.	złota II kl.	srebrna II kl.	bronzowa II kl.	Razem
Ogółem . . .	3	11	20	134	168
w tym:					
Członkowie PTT . .	3	11	17	28	59
Niecziłonkowie . . .			3	106	109
Mężczyźni	2	8	14	102	126
Kobiety	1	3	6	32	42
Przewodnicy GOT . .	3	10	2	2	17
Młodzież do 17 lat . .				20	20
Seniorzy ponad 50 lat .		3	1	1	5
Uczestnicy kursów PTT .				67	67

Zestawienie łączne za lata 1935, 1936, 1937 r.

Wśród zdobywców GOT [illegible]	[illegible] I kl.	[illegible] I kl.	[illegible] II kl.	srebrna II kl.	bronzowa	razem
Ogółem .	3	4	28	60	265	360
[illegible]						
Członków PTT . . .	3	4	28	57	105	199
Niecziłonków . .				3	158	161
Mężczyzn	2	3	24	48	202	279
Kobiet	1	1	4	12	64	81
Przewodników GOT . .	3	2	25	32	13	75
Młodzieży do lat 18 . .					35	35
Osób ponad 50 lat . .			8	7	6	21
Uczestników kursów PTT .					75	75

II. TURYSTYKA WYSOKOGÓRSKA.

a) Wyprawy alpinistyczne w 1937 roku.

Z końcem 1936 r. doszła do skutku II polska wyprawa w Andy, której działania w terenie przypadły na pierwsze miesiące roku 1937, w okresie letnim południowej półkuli. Wyprawa ta odniosła pełny sukces zarówno odkrywczy jak sportowy, zbadała obszar ok. 3.000 km² nieznanego bliżej terenu w południowej części wysokogórskiej wyżyny Puna de Atacama na pograniczu Argentyny i Chile i zdobyła dziewięć sześciotysięcznych szczytów. Ponieważ wyprawa ta znalazła już swe omówienie w zeszłorocznym „Sprawozdaniu", a ostatnio również dokładnie w „Wierchach" — ograniczamy się na tym miejscu tylko do przypomnienia jej głównych sukcesów, a mianowicie wejść na nieznane przed tym Cerros de Nacimiento (6.493 m) Nevados Tres Cruces (6.620 i 6.656 m), Nevado Pissis (6.780 m) i Nevado Ojos del Salado (6.720 i 6.880 m), z których Nevado Ojos del Salado jest drugim pod względem wysokości szczytem Nowego Świata, ustępującym jedynie szczytowi Aconcagua (7.000 m). Kierownikiem wyprawy — jak już podawaliśmy — był Justyn Wojsznis, a uczestnikami: inż. Stefan Osiecki, Witold Paryski i Jan A. Szczepański.

Po zakończeniu swych prac po stronie argentyńskiej wyprawa przejechała przez graniczną Paso de Tres Quebradas (4.780 m), na terenie chilijskim, gdzie dokonała wejścia na jeszcze jeden szczyt sześciotysięczny, mianowicie Volcan de Copiapó (6.080 m) Stąd przebyła na mułach i samochodem do miasta Copiapó, stolicy chilijskiej prowincji Atacama, po czym udała się samolotem do Santiago, stolicy państwa chilijskiego, skąd po 10-dniowym pobycie powróciła do Buenos Aires a w połowie maja i w czerwcu 1937 r. do Polski. Zarówno w Chile, jak w Argentynie, a także w Urugwaju, rozwinęli uczestnicy wyprawy żywą propagandę, w formie odczytów, pokazu filmu nakręconego przez pierwszą wyprawę w Andy w 1934 r., akcji prasowej itp. — nawiązując ponadto przyjazne stosunki z organizacjami turystycznymi w Chile i w Argentynie. Na terenie Andów argentyńsko-chilijskich, polscy wysokogórcy przodują dziś w akcji odkrywczej. Ponieważ na obszarze tych Andów znajdują się — w Patagonii — krainy wysokogórskie należące do najwspanialszych i najmniej dziś znanych na świecie, należy ufać, że bliskie kontakty naszych alpinistów z turystyką górską w Ameryce Południowej i życzliwość z jaką są tam witani posłużą do dalszej akcji, która mogłaby mieć nie tylko odkrywcze i sportowe na największą skalę, ale również społeczne znaczenie.

W zakresie przyszłych polskich wypraw w Himalaje, które zawsze stanowić muszą najważniejszy cel dążeń człowieka gór, akcja nasza rozwijała się planowo. W stadium daleko posuniętych przygotowań znajduje się pierwsza polska wyprawa w góry Azji Środkowej, która — o ile nie zajdą jakieś przeszkody natury zewnętrznej — odbędzie się w lecie 1938 r. Ponieważ wyprawy alpinistyczne w Himalaje uzależnione są od wyrażenia zgody przez rząd angielski — rozwinęli alpiniści polscy już dziś odpowiednią akcję, starając się o uzyskanie pozwolenia na odbycie wyprawy w 1939 roku. Duże znaczenie miała w tych warunkach wizyta Hugh Ruttledge'a w Warszawie w listopadzie 1937 r., która pozwoliła nawiązać kontakty z alpinistami angielskimi. W związku z programem himalajskim stała też akcja odczytowa i prasowa członków Klubu Wysokogórskiego, która będzie kontynuowała.

W zakresie wypraw treningowych w góry o charakterze lodowcowym, wyższe i trudniejsze niż Tatry, projektował Klub Wysokogórski na lato 1937 r. II wyprawę w Kaukaz, którą miał kierować dr Tadeusz Bernadzikiewicz, uczestnik I wyprawy w Kaukaz w 1935 r. Gdy jednak władze Z. S. R. R. zaczęły stawiać rozmaite trudności — Klub Wysokogórski odwołał tę wyprawę a przystąpił do organizacji i wysłał w teren wyprawę treningową w Alpy Włoskie. Wyprawa ta działała z końcem lipca i w ciągu sierpnia 1937 r., najpierw w masywie Mont Blanc a później w grupie Matterhornu i Monte Rosa. Kierownikiem był: dr Tadeusz Bernadzikiewicz a uczestnikami: mgr Stanisław Groński, mgr Zbigniew Korosadowicz, Tadeusz Pawłowski, inż. Wiktor Ostrowski, Jan Staszel i Wawrzyniec Żuławski. — Ponadto wzięły w wyprawie udział — na koszt własny — znane taterniczki: Zofia Bernadzikiewiczowa i dr Zofia Kuleszyna. Wyprawa dokonała szeregu średnio trudnych przejść treningowych, ponadto uczestnicy jej przebyli kilka pięknych i bardzo trudnych dróg

alpinistycznych, jak na najwyższą górę Europy: Mont Blanc (4.807 m) przez skalne i śnieżne granie Innominaty i Mont Maudit.

Wreszcie należy tu dodać, że również w zorganizowanej w 1937 r. poza środowiskiem P. T. T. polskiej wyprawie polarnej na Grenlandję nie zabrakło alpinistów, członków Klubu Wysokogórskiego P. T. T., w osobach: inż. Stefana Bernadzikiewicza oraz Stanisława Siedleckiego.

b) Sprawozdanie Klubu Wysokogórskiego.

Rok założenia Klubu 1935 (jako dawnej Sekcji Turystycznej 1903). Skład Zarządu: prof. dr Sokołowski Marian — prezes, inż. Bernadzikiewicz Stefan — I. wiceprezes, dr inż. Zajączkowski Maciej — II. wiceprezes i sekretarz, Wojsznis Justyn — skarbnik, członkowie: dr Bernadzikiewicz Tadeusz, Szczepański J. A., mgr Groński Stanisław — delegat Koła Krakowskiego, inż. Ostrowski Wiktor — delegat Koła Warszawskiego, Dąbrowski Zdzisław — redaktor „Taternika". Komisję Rewizyjną tworzyli: Ojrzyński Antoni, Małachowski Bohdan i Mogilnicki Henryk członkowie i inż. Karpiński Adam i mgr Korosadowicz Zbigniew — zastępcy.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 22. IX. 1937 r.

Działalność Klubu w okresie sprawozdawczym rozpadała się na kilka działów, które streszczamy kolejno:

1) Ekspansja alpinistyczna. W zakresie tym odbyła się II wyprawa w Andy i IV wyprawa alpejska, a przygotowywana jest intensywnie pierwsza wyprawa w góry Azji Środkowej (p. wyżej pod A.). Na sezon letni 1938 r. zamierzona jest również nowa wyprawa treningowa w Alpy. Sprawami wypraw zajmuje się w Klubie osobna Komisja Wypraw, w składzie (od października 1937 r.): inż. Stefan Bernadzikiewicz — przewodniczący, Wiesław Drzewiecki, inż. Adam Karpiński i Justyn Wojsznis członkowie oraz dr Tadeusz Bernadzikiewicz — delegat Zarządu Klubu do Komisji.

W związku z powstaniem specjalnego Polskiego Towarzystwa Wypraw Badawczych, mającego się zajmować popieraniem zamorskich wypraw odkrywczych, należy zauważyć, że Klub od samego początku uczestniczył w pracach przygotowawczych, z łona Klubu wyszła zresztą pierwsza inicjatywa do stworzenia podobnej organizacji (jeszcze w 1935 r.). Klub jest też jednym z członków-założycieli P. T. W. B. i jest reprezentowany w Zarządzie Towarzystwa.

2) Ekspansja taternicka. W latach ostatnich Klub uznał, że nie wystarcza indywidualne taternictwo, uprawiane przez jego członków — do czego dawniej ograniczała się działalność Sekcji Turystycznej na tym polu — ale, że niezbędna jest planowa propaganda i systematyczne nauczanie zasad taternictwa wśród chętnych, poznania tego sportu. Stąd akcja k u r s ó w t a t e r n i c t w a, które od paru lat rozwijają się coraz pomyślniej, a są subwencjonowane i popierane przez Państwowy Urząd Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. W lecie 1937 roku Klub urządził 1 kurs tatemicki oraz współpracował w 4 kursach oficerskich, urządzonych przez inne instytucje sportowe, oraz w 1 kursie dla uczenmc warszawskich szkół średnich (szczegóły p. „Taternik" XXII, z. 1).

3) Prace wydawnicze. Są one zawsze przedmiotem wielkiej troski Zarządu i stanowią jedną z najważniejszych jego agend. W ubiegłym okresie — jak co roku — wydawał Klub dwumiesięcznik „Taternik", który z wielkim nakładem pracy i zamiłowania redagował Zdzisław Dąbrowski. XXI rocznik pisma ukazał się w rozmiarach 6 zeszytów i objętości 224 stron i nie ustępuje żadnemu wydawnictwu alpinistycznemu zagranicą. „Taternik" absorbował, rzecz prosta, główną część wysiłków finansowych Klubu. Oprócz tego postępowała jednak praca nad przygotowaniem „Przewodnika Monograficznego po Tatrach", który ma być wydawnictwem Klubu a zamknie w swoich kilku tomach całość odkrywczej epoki w Tatrach. Ponadto przystąpi Klub do wydania w jednym wspólnym tomie wszystkich prac naukowych, ogłoszonych przez grupę naukową wyprawy Klubu w Kaukaz w 1935 r. Klub uzyskał na ten cel subwencję od Min. W. R. i O. P. w wysokości 700 zł.

4) Ochrona Tatr. W związku z ostatnim tak trudnym etapem walk o Park Narodowy w Tatrach — Klub uznał za potrzebne podkreślać jeszcze silniej niż dawniej swoje stanowisko przeciwne wszelkim niebacznym inwestycjom zmierzającym do odebrania Tatrom charakteru gór wielkich i pierwotnych. W tym celu wypowiadał się Klub z całą stanowczością za programem głoszonym w stosunku do Tatr przez

Państwową Radę Ochrony Przyrody, a wyraz swoim zainteresowaniom dał m. in. przez wprowadzenie do „Taternika" osobnego działu „Sprawy ochrony przyrody Tatr".

5) Przewodnictwo górskie. Od początku swego istnienia miał Klub powierzoną sobie przez Zarząd Główny P. T. T. pieczę nad fachowym przewodnictwem w Tatrach. Przewodnictwo to w ostatnich latach wykazywało jednak zbyt słaby postęp, to też Klub przystąpił obecnie do szeroko zakreślonej akcji mającej na celu podniesienie technicznych kwalifikacyj przewodników. Akcja ta jest w toku.

6) Propaganda. Zarówno akcja wypraw alpinistycznych jak i rozwijania taternictwa nie była możliwa bez konsekwentnej akcji prasowej, uzasadniającej nasze cele a nieraz broniącej Klub i idee alpinizmu przed atakami ludzi źle poinformowanych. Spraw tych Klub zawsze pilnuje.

Klub prowadził również akcję propagandową drogą odczytów, urządzanych wspólnie z Górskim Kręgiem Starszoharcerskim w Warszawie oraz Oddziałami PTT.

W listopadzie 1937 r. był w Warszawie gościem Klubu Hugh Ruttledge, kierownik dwu wypraw alpinistycznych na Everest.

Klub posiada trzy Koła: w Warszawie, Krakowie i Zakopanem.

Koła te, w myśl swoich regulaminów, zajmują się wewnętrznymi sprawami Klubu na swoim terenie, jak biblioteką, życiem klubowym, a także urządzaniem kursów taternickich.

W dniu 31 marca 1938 r. skład liczebny Klubu i poszczególnych Kół Miejscowych przedstawiał się następująco (w nawiasach podano stan z 31. III. 1937 roku).

	Członków honorowych		Członków zwyczajnych		Członków uczestników		Razem	
Koło Warszawskie . . .	(7)	7	(73)	70	(17)	18	(97)	95
„ Krakowskie . .	(8)	7	(50)	51	(—)	—	(58)	58
„ Zakopiańskie . . .	(—)	—	(18)	18	(7)	6	(25)	24
Razem	(15)	14	(141)	139	(24)	24	(180)	177

c) **Sprawozdanie „Koła Taterników Łodzian" (Sekcja P. T. T. Oddziału w Łodzi).**

Rok założenia 1933. Koło liczy 22 członków. Skład Zarządu: Czesław Bajer — prezes, dr Stanisław Szelągowski — wiceprezes, Kazimierz Jarociński — sekretarz, Henryk Woszczyk — skarbnik, Kazimierz Sułikowski — gospodarz.

W roku sprawozdawczym Koło odbyło 3 wycieczki zbiorowe klubowe: w maju wycieczkę w terenie płaskim w lasy między Ujazdem a Słotwinami oraz w sierpniu i wrześniu wycieczki w Tatry. Uczestnicy wycieczek wysokogórskich odbywali drogi skalne w otoczeniu dolin Staroleśnej i Niewcyrki. Ogólne rezultaty wycieczek tatrzańskich były skromne, dzięki wybitnie niesprzyjającym warunkom atmosferycznym ubiegłego lata w Tatrach. Ponad to członkowie Koła odbyli wiele indywidualnych wycieczek wysokogórskich i narciarskich.

W czerwcu i wrześniu Koło zorganizowało wycieczki popularne w Tatry dostępne dla wszystkich członków P. T. T.

Działalność wewnętrzna Koła zamykała się, jak corocznie, w ramach organizowania odczytów i pogadanek oraz zebrań klubowych. Ogółem Koło odbyło następujące tematy: aktualności o tragicznych wyprawach w ściany Eigeru i Watzmana, 150-letnia rocznica zdobycia Mont Blanc, zagadnienia fotografii górskiej, wyniki II Polskiej Wyprawy w Andy, drogi skalne w otoczeniu doliny Staroleśnej w Tatrach, przygotowanie techniczne odczytów publicznych. Na zebraniach demonstrowano zdjęcia fotograficzne i kinematograficzne terenów górskich.

Staraniem Koła zostały zorganizowane 2 wielkie odczyty publiczne inż. Stefana Bernadzikiewicza: 27 lutego o „II Polskiej Wyprawie na Spitsbergen", który to odczyt zgromadził 450 słuchaczy, a 12 grudnia p. t.: „Na lądolodzie Grenlandii", omawiający wyniki wyprawy geograficznej p. prof. Kosiby, wygłoszony wobec 650 słuchaczy. Na obu odczytach przeważała wśród publiczności młodzież szkolna, co uważamy za najważniejszy sukces odczytów.

Obecnie Koło zamierza rozszerzyć swoją działalność wewnętrzną na szersze grono członków P. T. T. i urządzać poza odczytami publicznymi również i odczyty dla członków, obsługiwane przez przyjezdnych prelegentów. Dla ułatwienia tej akcji postanowiono wspólnie z Zarządem Oddziału P. T. T. w Łodzi nabyć epidiaskop. Postanowienie to zostało wykonane w początkach 1938 roku.

d) **Sprawozdanie Sekcji Wysokogórskiej Oddziału P. T. T. w Katowicach.**

Z końcem 1936 r. ustąpił z przewodnictwa Sekcji, dotychczasowy jej kierownik p. dr Marek Korowicz — wskutek przeciążenia obowiązkami pracy zawodowej.

Wskutek ustąpienia dr Marka Korowicza, prowadzenie Sekcji Wysokogórskiej powierzył Zarząd Oddziału p. inż. Bogdanowi Krzemieńskiemu.

Na zebraniu członków Sekcji, w dniu 20 stycznia 1937 r. obejmujący kierownictwo Sekcji inż. B. Krzemieński oraz zebrani członkowie Sekcji wyrazili ustępującemu kierownikowi p. dr M. Korowiczowi serdeczne podziękowanie za jego 3-letnią gorliwą pracę w Sekcji.

Praca Sekcji pod nowym kierownictwem przedstawiała się w r. 1937 następująco: 28. I. 1937 r. odbył się w sali Śl. Techn. Zakładów Naukowych wykład inż. St. Bernadzikiewicza pt.: „Na nartach przez Spitzbergen", 17. II. wygłosił dyr. dr Nechay wykład pt.: „Góry Czywczyńskie", 8. V. 1937 r. wygłosił prezes P. T. T. dr W. Goetel wykład pt.: „Polskie Górskie wyprawy egzotyczne", 26. V. wygłosił sekretarz Oddziału śp. Antoni Kęsa wykład pt.: „Góry, a uświadomienie narodowe na Górnym Śląsku", 25. XI. 1937 r. odbył się w lokalu Oddziału (najlepiej udany pod względem frekwencji) wykład dr R. Wilczka pt.: „Na lodowcach Grenlandii".

Ilość obecnych na wykładach wahała się między 10—50 słuchaczy. Wszystkie wykłady ilustrowane były przeźroczami. Z przyjemnością i uznaniem podkreślić należy dość duże zainteresowanie członków Sekcji biblioteką Oddziału.

Poza akcją odczytową dużo wysiłku poświęcono akcji wycieczkowej w Tatry oraz Jurę Krakowską i Beskidy Śląskie, dokąd zorganizowano cztery wycieczki zbiorowe. — Prócz wyżej wymienionych wycieczek zbiorowych, urządzanych przez Sekcję dla celów propagandowych różni członkowie Sekcji odbywali w ciągu 1937 r. wycieczki grupowe indywidualne w góry francuskie, włoskie i austriackie, przede wszystkim zaś w Tatry i polskie Karpaty.

Jedną z najtrudniejszych bodaj prac dokonała Sekcja w dziale informacyjnym. Udzielono bowiem kilkudziesięciu informacyj oraz porad odnośnie wycieczek organizowanych przez organizacje społeczne (K. P. W., P. P. W., K. S. M.) oraz szkoły i wojsko.

12. NARCIARSTWO.

a) Sprawozdanie Komisji Narciarskiej Zarządu Głównego P. T. T.

Skład Komisji Narciarskiej z r. 1937/38: Przewodniczący: mgr Władysław Krygowski, zast. przew.: inż. Kazimierz Schiele, sekretarz: J. K. Petecki, członkowie: Tomasz Wróbel (zast. inż. Wiktor Fucik), dyr. Michał Guzecki (zast. inż. Marian Kozłowski, ustąpił w ciągu roku), Józef Oppenheim.

Komisja odbyła w roku sprawozdawczym 2 posiedzenia: przed i po ukończeniu sezonu.

Prace Komisji Narciarskiej objęły w roku sprawozdawczym realizację zadań i wytycznych ustalonych w poprzednim roku. Do zadań tych należy przede wszystkim: zwiększanie ilości Sekcyj oraz liczby zrzeszonych w nich członków, umożliwienie nowopowstałym Sekcjom należenia do P. Z. N., oparcie pracy na kadrach szerokich warstw młodzieży, dalsza rozbudowa akcji obozów, rajdów, kursów oraz wyszkolenia, stałe podnoszenie poziomu sportowego przy równoczesnym rozpowszechnianiu turystyki narciarskiej, uzupełnianie sieci schronisk, schronów i stacyj turystyczno-narciarskich, planowa akcja w zakresie narciarskiego znakowania w całych Karpatach i wreszcie urządzanie międzysekcyjnych zawodów.

Pełne wykonanie niektórych z tych zadań zainicjowanych w ub. roku rozłożone na kilka lat, nie może nastąpić w ciągu krótkiego okresu czasu. Wyniki osiągnięte jednak w tym zakresie na przestrzeni ostatniego dwulecia dadzą się zesumować jako dodatnie i wróżące dobre horoskopy na przyszłość. Szczególnie pouczający i bogaty w doświadczenia staje się rok sprawozdawczy, w którym zanotować należy przede wszystkim jako objaw wysoce dodatni krystalizację jednolitej postawy organizacyjnej wszystkich Sekcyj. Ważny ten moment należy z naciskiem podkreślić, świadczy on bowiem nie tylko o konsolidacji opinii, ale także o sile egzekutywy organizacyjnej.

Jeśli chodzi o cyfrowe rezultaty w zakresie ruchu sekcyj i ich członków, — ilustruje je poniższa tabela.

Dla objaśnienia jej nadmienić trzeba, że S. N. P. T. T. Iwonicz przestała być Sekcją Narciarską Koła w Iwoniczu, przekształcając się w lipcu ub. roku w samo-

dzielny klub; ponieważ ponadto istniejąca w ub. roku Sekcja w Borysławiu nie zaznaczyła w roku sprawozdawczym odrębnej działalności, ograniczając się do ścisłej zresztą współpracy w organizowaniu wspólnych imprez z Sekcją w Drohobyczu, — przeto — pomimo powstania nowego, zapowiadającego się dobrze na przyszłość ośrodka narciarskiego w Bielsku, liczba Sekcyj w porównaniu z rokiem poprzednim spadła z 24 do liczby 23 Sekcyj. O przekształceniu się Sekcji w Iwoniczu zadecydowały względy ubocznej natury, od Komisji Narciarskiej zupełnie niezależne, którym pomimo wysiłków Komisji — nie można było przeciwdziałać. Osiągnięcia cyfrowe w innych ośrodkach, — poza paroma wyjątkami — są natomiast zadawalające. Wahania w stanie ilościowym członków w niektórych Sekcjach obrazują z jednej strony ciężkie warunki pracy, z drugiej są objawem normalnym w każdej organizacji. Pocieszający rozrost takich Sekcyj jak w Białej, Cieszynie, Kołomyi, Krakowie, Poznaniu, Sanoku, Sosnowcu, Stryju, Warszawie, Zakopanem i Żywcu równoważy straty członków w Sekcjach: w Drohobyczu, Lwowie, Łodzi i Tarnowie. Ubytek liczby zrzeszonych w tych Sekcjach narciarzy pozostaje w łączności z nowym systemem zniżek kolejowych, który w danych warunkach lokalnych odbija się ujemnie na niezamożnych warstwach i okazuje się niewystarczający.

W roku sprawozdawczym zrzeszało P. T. T. w 23 Sekcjach 3.054 czynnych narciarzy. Cyfra ta wprawdzie wykazuje ubytek w zestawieniu z zeszłym rokiem, jednakże ubytek ten spowodowała wyjątkowa strata 226 członków Sekcji w Iwoniczu. Jeśli ją z racji tej wyjątkowości pominąć, wówczas cyfra 3.054 członków, wykaże faktyczny przyrost 63 członków.

Tabela porównawcza ruchu członków w Sekcjach narciarskich.

L. p.	Nazwa Sekcji	1936/37	1937/38	Ubyło	Przybyło
1	S. N. P. T. T. Biała	114	130		16
2	„ „ Bielsko	—	53	—	53
3	„ „ Cieszyn	73	93	—	20
4	„ „ Częstochowa	33	33	—	—
5	„ „ Drohobycz	230	92	138	—
6	„ „ Jaremcze	—	23	—	23
7	„ „ Jordanów	—	12	—	12
8	„ „ Kołomyja	70	81	—	11
9	„ „ Kraków	54	85	—	31
10	„ „ Lwów	500	441	59	—
11	„ „ Łódź	152	90	62	—
12	„ „ Poznań	61	152	—	91
13	„ „ Przemyśl	75	63	12	—
14	„ „ Sanok	52	60	—	8
15	„ „ Skoczów	10	25	—	15
16	„ „ Skole	22	24	—	2
17	„ „ Sosnowiec	52	95	—	43
18	„ „ Stanisławów	198	198	—	—
19	„ „ Stryj	49	56	—	7
20	„ „ Tarnów	52	35	17	—
21	„ „ Warszawa	834	849	—	15
22	„ „ Zakopane	266	268	—	2
23	„ „ Żywiec	94	96	—	2
		2 991	3.054	288	351

Poważnym osiągnięciem organizacyjnym stało się przyjęcie do Polskiego Związku Narciarskiego Sekcyj w Bielsku, Krakowie, Przemyślu i Sanoku. że przyjęcie tych Sekcyj musimy nazywać poważnym osiągnięciem w obliczu faktu przyjmowania bez trudności mniej zasłużonych od S. N. P. T. T. Klubów, — jest to następstwem specyficznej atmosfery, jak wytworzyła się dookoła przyjęcia S. N. P. T. T. Umieliśmy w tej atmosferze odróżnić pozory motywów nieprzyjmowania naszych Sekcyj od istotnych przyczyn i kierowaliśmy się realizmem, ufając, że wieloletnia wypróbowana wartość organizacyjna S. N. P. T. T., wnoszona do P. Z. N. przecież w końcu ułatwi, a nie utrudni zbliżenie.

Długotrwałym w tym kierunku staraniom Komisji Narciarskiej przyszła z pomocą jednolita i zdecydowana postawa wszystkich Sekcyj Narciarskich P. T. T. występujących w obronie zagrożonego rozwoju nieprzyjmowanych kilkakrotnie do P. Z. N. Sekcyj. W wyniku tej jednolitości Sekcje te zostały przyjęte w poczet członków P. Z. N., a równocześnie dwaj przedstawiciele Sekcyj narciarskich przez wybór do Rady Narciarskiej dopuszczeni zostali do wspólnej pracy dla dobra narciarstwa, dla którego Sekcje P. T. T. od dawna wkładają najlepszą wolę, rzetelną pracę i wyniki.

Akcja pracy nad młodzieżą była nadal prowadzona niemal we wszystkich ośrodkach. Szczególnie odznaczyły się na tym polu Sekcje w Drohobyczu, Lwowie, Łodzi i Stryju. Łączyła się ta akcja z natury rzeczy z organizowaniem kursów i obozów,

Cyfrowy przegląd działalności w zakresie turystyki, sportu i szkolenia.

L. p.	Sekcja	Wycieczki, rajdy	[illegible]ursy, obozy	Zawody własne	Udział w zawodach [illegible] klubów
1	Biała	38	1		7
2	Bielsko	4	—	—	—
3	Cieszyn	10	—	2	6
4	Częstochowa	10	3	—	—
5	Drohobycz	—	1	4	1
6	Jaremcze			1	
7	Jordanów	3	1	—	1
8	Kolomyja	[illegible]	—	—	—
9	Kraków	3	współpraca z SN PTT [illegible]	—	—
10	Lwów	12	1	4	5
11	Łódź	1	1	2	—
12	Poznań	4	6	—	—
13	Przemyśl . . .	7	3	—	1
14	Sanok	6	1	—	3
15	Skoczów	3	—	2	3
16	Skole	20	—	—	—
17	Sosnowiec		—	—	—
18	Stanisławów	11	—	1	—
19	Stryj	4	—	1	—
20	Tarnów	4	—	—	1
21	Warszawa	1	stałe kursy	—	1
22	Zakopane	10	—	6	11
23	Żywiec	18	—	2	—
	Razem	184	18	25	40

rajdów i wycieczek wraz z akcją szkoleniową. Częściowy obraz osiągnięć w tej dziedzinie daje powyższa tabela pozwalająca zorientować się w ilości urządzonych imprez o charakterze zbiorowym i współudziale w imprezach cudzych. W suchych cyfrach sprawozdawczych staraliśmy się przedstawić główne przejawy działalności poszczególnych ośrodków. Podkreślamy, że tabelka ta raczej jest niezupełna, niż przesadzona, albowiem nie wszystkie Sekcje udzieliły dokładnych danych, co do przedsięwziętych imprez. Suma urządzonych przez S. N. P. T. T. imprez wynosi 227, udział zaś w imprezach cudzych 40. Tabelka ta poucza ponadto, że kierunek turystyczny nadaje wybitne piętno działalności S. N. P. T. T. Jednakże 169 imprez o charakterze turystycznym, uzupełnia pokaźnie 83 imprez o charakterze sportowym.

Na czoło wewnętrznych imprez wybijają się zawody międzysekcyjne o Puchar Czarnohorski w Worochcie w dniach 19 i 20 lutego 1938, obejmujące kombinację norweską, uświetnione w b. r. jubileuszem 15-lecia istnienia Sekcji Stanisławowskiej oraz zainicjowane w tym sezonie po raz pierwszy międzysekcyjne zawody o Puchar Babiogórski na Pilsku w kombinacji alpejskiej w dniach 26 i 27 lutego 1938 r.

Pierwsze z nich, wchodząc w program uroczystości Marszu Huculskiego Szlakiem II Brygady Legionów, wypadły pod każdym względem imponująco. O ile w latach ubiegłych były one niemal wyłącznie reprezentacyjnymi zawodami P. T. T., o tyle urządzone w b. r. stały się najpoważniejszą imprezą narciarską na terenie Karpat Wschodnich, przyczyniając się do propagandy imienia P. T. T. i narciarstwa w ogólności. Liczny współudział Sekcyj oraz innych klubów narciarskich, wysoki poziom organizacyjny, wyniki sportowe oraz kilkutysięczny udział publiczności były dowodem żywotności i popularności tej imprezy. W ogólnej klasyfikacji zdobywcą Pucharu Czarnohorskiego została po raz drugi S. N. P. T. T. Zakopane. Drugie miejsce przypadło urządzającej zawody S. N. P. T. T. Stanisławów, zaś trzecie S. N. P. T. T. Lwów.

Druga bardzo poważna impreza — zgodnie z zeszłoroczną zapowiedzią Komisji odbyła się na Pilsku. Jakkolwiek te zawody, zorganizowane przez S. N. P. T. T. Żywiec odbywały się po raz pierwszy, mimo tego zgromadziły one reprezentacje Sekcyj zachodnio-beskidzkich oraz S. N. P. T. T. Zakopane, która i tutaj — wyszła zwycięsko. Zainteresowanie zawodami było bardzo duże a wyniki techniczne wysokiej klasy.

Obie wielkie imprezy wykazały jak dalece słuszną była myśl stałego urządzania zawodów międzysekcyjnych. Spotkania takie mają nie tylko znaczenie sportowe i propagandowe, są nadto wyrazem spoistości organizacyjnej S. N. P. T. T.

Na płaszczyźnie szerszej, duży i zasłużony rozgłos przyniosły najstarszej Sekcji P. T. T. w Zakopanem wspaniałe wyniki jej zawodnika Stanisława Marusarza na mistrzostwach świata w Lahti. Zawodnik ten sięgnął i tego roku po najzaszczytniejszy tytuł narciarski mistrza świata i jedynie skutkiem niesłusznego — jak zgodnie podkreślają głosy fachowej prasy — orzeczenia sędziowskiego, stał się zdobywcą jedynie tytułu wicemistrza świata. Zawodnik ten, należący dziś do elity skoczków świata, — przysporzył Sekcji nadto drugiego sukcesu, przez zdobycie w Garmisch-Partenkirchen pierwszego miejsca w skokach do kombinacji oraz przez zdobycie tytułu mistrza Polski w skokach. Drugi zawodnik S. N. P. T. T. Zakopane Andrzej Marusarz, ustanawia podczas mistrzostw Okręgu Podhalańskiego wspaniały rekord skoczni na Krokwi długością 76,5 m. Obok braci Marusarzy, coraz częściej przychodzą do głosu doskonale rozwijające się młode talenty braci Kulów, Daniela Krzeptowskiego i innych. Obiektywną ocenę ogólnej działalności tej Sekcji stanowi fakt, że Zarząd Polskich Związków Sportowych przyznał S. N. P. T. T. Zakopane tytuł najlepszego klubu narciarskiego w Polsce.

Odsyłając do szczegółów podanych w sprawozdaniach Sekcyj podkreślić należy na tym miejscu stały rozrost zainteresowania sportem zawodniczym także w innych Sekcjach. Wybijają się w tym zakresie Sekcje w Białej, Cieszynie, Żywcu, Lwowie, Sanoku i Stanisławowie. Niezłe osiągnięcia w tej dziedzinie mają Sekcje w Tarnowie i Warszawie. W każdej Sekcji, nawet w takich, gdzie tendencje zawodniczego sportu są bardzo silne, kultywowana była i turystyka w różnych jej formach.

W związku z jej rozwojem uzupełniano w miarę potrzeb sieć stacyj narciarskich uruchamiając nawet nowe placówki P. T. T. (S. N. P. T. T. Kraków na Gorcu, w Gorcach Wschodnich). W zakresie znakowania zimowego poza poprawą i uzupełnieniem istniejących szlaków narciarskich w Tatrach wytrasowano kilka nowych dróg

(np. do schroniska w Roztoce, szlak Ławoczne—Berdo—Klimiec, Malmanstal—Szczawina—Majdan i inne). Na pozostałej części Karpat prace nad rozbudową szlaków narciarskich są w toku. Odnośne szczegóły znaleźć można w sprawozdaniach Oddziałów względnie Sekcyj.

Resumując powyższe uwagi sprawozdawcze Komisja Narciarska utwierdza się w przekonaniu, że zakreślone przez nią drogi rozwojowe narciarstwa w łonie PTT. otrzymały kierunki właściwe. Mogą zmieniać się zależnie od warunków, metody i środki pracy, natomiast cele i zadania są trwałe. Przez konsolidację narciarstwa w rozmaitych jego przejawach, przez harmonijne zespalanie obu jego zasadniczych elementów turystyki i sportu zbliżyliśmy się znów o jeden dalszy krok ku chwili, gdy niemal każdy członek P. T. T. znajdzie się w szeregach S. N. P. T. T. Pod tym kątem widzenia patrzeć musi się na dalsze etapy pracy Komisji.

b) Sprawozdanie finansowe Komisji Narciarskiej w r. 1937/38.

Wprowadzając po raz pierwszy w bieżącym roku sprawozdanie finansowe Komisji Narciarskiej mieliśmy na celu przede wszystkim danie obrazu finansowego działalności Komisji w zakresie racjonalnego popierania rozwoju narciarstwa w łonie P. T. T.

Ponieważ Komisja pracuje z natury rzeczy na przełomie dwóch lat, tj. w drugim półroczu 1937 i w pierwszym półroczu 1938 r., — przeto uważaliśmy za konieczne wyodrębnić ten dział gospodarki i odbiec od zasady, której trzyma się Sprawozdanie Zarządu Głównego kończące się z dniem 31 grudnia 1937 r., w wyniku czego sprawozdanie Komisji bowiem obejmuje także narciarski sezon wiosenny 1938 roku.

D o c h o d y:

I. Subwencje Zarządu Gł. P. T. T.:		
1) na II półrocze 1937 r.	1.400,—	
2) na I półrocze 1938 r.	2.400,—	
3) do dyspozycji Prezydium Komisji	600,—	4.400,—
II. Z Odznak S. N. P. T. T.:		
1) Saldo z I półrocza 1937 r.	188,40	
2) Z Odznak z II półrocza 1937 r.	9 —	
3) Z Odznak w I półroczu 1938 r.	121,50	318,90
	zł	4.718,90

II. P ó ł r o c z e 1937 r.		
Subwencje:		
S. N. P. T. [illegible]	50,—	
„ „ Częstochowa	[illegible]	
„ „ Drohobycz	[illegible]	
„ „ Kołomyja	50,—	
„ „ Lwów	150,—	
„ „ Przemyśl	[illegible]	
„ „ Sanok	[illegible]	
„ „ Skoczów	[illegible]	
„ „ Skole	[illegible]	
„ „ Tarnów	125,—	
„ „ Zakopane	250,—	
Koszty organizacyjne	65,—	1.140,—
I. P ó ł r o c z e 1938 r.		
Subwencje:		
S. N. P. T. T. Biała	125,—	
„ Bielsko	50,—	
„ Cieszyn	100,—	
„ Częstochowa	100,—	

S. N. P. T. T.	Drohobycz-Borysław . .	200,—	
„ „	Jaremcze	50,—	
„ „	Jordanów	50,—	
„ „	Kołomyja	50,—	
„ „	Kraków	75,—	
„ „	Lwów	150,—	
„ „	Łódź	175,—	
„ „	Poznań	50,—	
„ „	Przemyśl	125,—	
„ „	Sanok	150,—	
„ „	Skoczów	100,—	
„ „	Skole	100,—	
„ „	Sosnowiec	100,—	
„ „	Stanisławów	450,—	
„ „	Stryj	150,—	
„ „	Tarnów	150,—	
„ „	Zakopane	500,—	
„ „	Żywiec	300,—	
Beskid Śląski — Orłowa	. . . .	100,—	
Koszty organizacyjne	. . . . . .	23,40	
Puchar Babiogórski	. . . . . .	74,—	3.497,40
		zł	4.637,40
Saldo z I. półrocza 1938 r.	. . . . .		81,50
			4.718,90

Spis Sekcyj Narciarskich.

1) S. N. Oddziału w Białej, Władysław Zajączek, ul. Cyniarska 12.
2) S. N. Oddziału w Bielsku, ul. Pierackiego 5.
3) S. N. „Watra" Oddziału w Cieszynie, ul. Bielska 12.
4) S. N. Oddziału w Częstochowie, dr Włodzimierz Jaroń, Al. Kościuszki 28.
5) S. N. Oddziału w Drohobyczu, 2, inż. Marian Kozłowski, „Polmin".
6) S. N. Koło w Jaremczu (Oddziału w Stanisławowie), kpt. W. Górecki.
7) S. N. Oddziału w Jordanowie, kierownik E. Sawrycz.
8) S. N. Oddziału w Kołomyi, skr. poczt. 63.
9) S. N. Oddziału w Krakowie, ul. A. Potockiego 4.
10) S. N. Oddziału we Lwowie, ul. Akademicka 23.
11) S. N. Oddziału w Łodzi, Stow. Techników, ul. Piotrkowska 120, m. 10.
12) S. N. Oddziału w Poznaniu, ul. Fredry 10, pok. nr 369.
13) S. N. Oddziału w Przemyślu, ul. Mickiewicza 42, Okr. Urz. W. F. i P. W. O. K. X. p. Henryk Ryżewski.
14) S. N. „Sanoczanka" Oddziału w Sanoku, p. E. Stropek, ul. Sobieskiego 5.
15) S. N. Koła w Skoczowie (Oddziału w Cieszynie) p. Wilhelm Czulak, Kom. Kasa Oszczędności.
16) S. N. Koła w Skolem (Oddziału w Drohobyczu), W. Gruczelak, woj. Stanisławowskie.
17) S. N. Oddziału w Sosnowcu, ul. Modrzejowska 32, III sień.
18) S. N. Oddziału w Stanisławowie, ul. Szydłowskiego 7.
19) S. N. Oddziału w Stryju, ul. Hołówki 24.
20) S. N. Oddziału w Tarnowie, dr H. Fink, adwokat, Plac św. Ducha.
21) S. N. Oddziału w Warszawie, ul. Żurawia 9, m. 1.
22) S. N. Oddziału w Zakopanem, Dworzec Tatrzański, Krupówki.
23) S. N. Oddziału w Żywcu, inż. Wiktor Fucik, Zarząd Dóbr Żywieckich.

c) Sprawozdania Sekcyj narciarskich przy Oddziałach i Kołach P. T. T.

1) Sekcja narciarska Oddziału w Białej.

Skład Zarządu: Zajączek Władysław — prezes, Wróbel Tomasz — wiceprezes, Zajączkówna Wanda — sekretarz, Stawowczyk Jan — skarbnik, i referent turysty-

czny, Płonka Franciszek — referent sportowy, mgr Fedorowicz Edward — referent wyszkoleniowy i Rogowski Mieczysław. Zastępcy: Falińska Maria, Pruhło Mikołaj, dr Otton Gross — lekarz Sekcji, stała opieka nad zawodnikami.

Sekcja prowadziła w roku sprawozdawczym działalność w trzech kierunkach a mianowicie sportowym, turystycznym i wyszkoleniowym. Treningi prowadzono systematycznie w biegach dystansowych i zjazdowych przy przeciętnej frekwencji 10 zawodników. W zakresie sportu, oprócz urządzanych przez Sekcję zawodów o odznakę za sprawność P. Z. N. na Magórce, zawodnicy Sekcji obesłali następujące zawody: 1—2. I. 1938 Otwarcie sezonu zimowego w Beskidzie Śląskim (SKN) w Wiśle — zajął 2. miejsce Neumann Kurt w slalomie, 20—23. I. 1938 Mistrzostwa VI. Śl. O. PZN w kombinacji klasycznej w Szczyrku — startowało trzech zawodników Sekcji. 2—7. II. 1938 r., XIX Międzynarodowe Zawody Narciarskie o Mistrzostwo Polski w Zakopanem — wysłano czterech zawodników, z których Neumann Kurt zajął 19. miejsce w kombinacji alpejskiej, 20. II. 1938 r. Bieg zjazdowy z Czantorii (SKN) — startowało pięciu zawodników Sekcji, — w którym zajął Neumann Kurt 1. miejsce, a Hustoles Edwin 2. miejsce, 26—27. II. 1938 r. Bieg zjazdowy o „Puchar Babiogórski" P. T. T. (na Pilsku) — startowało trzech zawodników Sekcji, — w którym Hustoles Edwin zajął 4. miejsce, Pająk Eryk 6. a Kulif Artur 7. miejsce, 26—27. II. 1938 Mistrzostwa zjazdowe Okręgu VI. Śl. PZN w Wiśle — obesłano trzema zawodnikami Sekcji, 5—6. III. 1938 Zawody narciarskie o „Puchar Beskidów" (WSC. Bielsko) Szczyrk — startowało czterech zawodników Sekcji. Prócz tego wysłano dwóch zawodników na obóz narciarski VI. Śl. Okręgu PZN do Szczyrku.

Turystyka zimowa, dzięki ruchliwym i doświadczonym przodownikom P. Z. N., dobrze znającym tereny Beskidów i Tatr, rozwija się nadal pomyślnie i wprowadza w szeregi nawet niezrzeszonych. Wycieczki były stale przed tym ogłaszane, dostępne dla wszystkich, w kilku grupach, a urządzano je w dnie świąteczne. Urządzono następujące, ogłoszone wycieczki:

3	wycieczki	Pilsko—Rajcza	przy udziale 25 osób
2	„	Barania Góra	„ „ [illegible] ,
1	wycieczka	Barania—Skrzyczne—Szczyrk	„ „ [illegible] ,
3	wycieczki	Kikula	„ „ [illegible] ,
3	„	Skrzyczne	„ „ [illegible] ,
6	wycieczek	Klimczok	„ „ [illegible] ,
7	„	Magórka	„ „ [illegible] ,
3	wycieczki	Błatnia	„ „ [illegible] ,
1	wycieczka	Stożek	„ „ [illegible] ,
1	„	Równica	„ „ [illegible] ,
1	„	Czantoria	„ „ [illegible] ,
1	„	Lipowska	„ „ [illegible] ,
1	„	Rachowiec	„ „ [illegible] ,
2	wycieczki	Hrobacza Łąka	„ „ [illegible] ,
1	wycieczka	Groniczki—Porąbka	„ „ [illegible] ,
1	wycieczka	Babia Góra	„ „ [illegible] ,
1	rajd 8 dniowy	w Tatry	„ „ [illegible] ,

W sezonie sprawozdawczym Sekcja urządziła obóz narciarski w [illegible] 1. do 8. I. 1938 dla początkujących, wprawnych i zaawansowanych, w którym uczestniczyło 40 osób.

Dość pokaźny sprzęt narciarski powiększono o 1 parę nart zjazdowych i wypożyczano go zawodnikom Sekcji na treningi i zawody.

2) Sekcja [illegible]cia[illegible]ska Oddz[illegible] Bielsku

Skład Zarządu: prof. Lubertowicz Zygmunt — przewodniczący, Kisielewski Aleksander — zast. przewodniczącego, Duda Józef — sekretarz, prof. Skrocki Zbigniew, dyr. Zając Marian.

Sekcja w roku sprawozdawczym nie mogła jeszcze rozwinąć żywszej działalności, nie będąc zrzeszoną w Polskim Związku Narciarskim; została doń przyjęta dopiero w styczniu 1938 r. Mimo tego urządzono ogółem 4 wycieczki narciarskie, a dwóch członków Zarządu zdobyło Górską Odznakę PZN, celem uzyskania tytułu przodownika P. Z. N. Sekcja posiada 10 par nart z kijkami do wypożyczenia niezamożnym członkom; ze sprzętu tego korzystano w ciągu całego sezonu narciarskiego.

3) Sekcja narciarska „Watra" Oddziału w Cieszynie.

Skład Zarządu: Sabela Adam — prezes, prof. Szotkowski Władysław — wiceprezes i kpitan sportowy, Korczyk Bolesłw — sekretarz, Hohman Wilhelm — skarbnik, Łamacz Józef — gospodarz i ref. prasy i propagandy, Szczepański Karol — ref. turystyki, członkowie Zarządu: prof. Biernacki Jerzy i Kożdoń Gustaw.

W dziale sportowym Sekcja urządziła następujące własne imprezy: 20. II. 1938 r. zorganizowała Sekcja zawody narciarskie o puchar im. inż. Piotra Carlssona w Goleszowie w komb. biegu zjazdowego i skoków. Udział w zawodach brało 23 zawodników. 13. III. 1938 r. odbyły się w Koniakowie staraniem Sekcji zawody połączone z mistrzostwami klubowymi. Zawody odbyły się w konkurencjach: klasycznej i alpejskiej. Udział w zawodach brało 32 zawodników, — członków Kół S. K. N. Istebnej, Koniakowa i Wisły oraz wszyscy zawodnicy Sekcji.

Z powodu nieodpowiednich warunków śniegowych nie urządziła Sekcja przewidzianych programem działalności propagandowych zawodów narciarskich w Cieszynie i Dzięgielowie.

Ponadto zawodnicy Sekcji brali udział w imprezach urządzanych przez inne kluby i sekcje, a mianowicie: 2. I. 1938 r. brało udział 5 zawodników Sekcji w zawodach urządzonych przez Śląski Klub Narciarski na otwarcie sezonu, — 22.—24. I. 1938 r. w Mistrzostwach Okręgu VI. Śląskiego P. Z. N. w Szczyrku w kombinacji norweskiej (4 zawodników), 2.—6. II. 1938 r. w Mistrzostwach Polski w Zakopanem (2 zawodników), 13. II. 1938 r. w zawodach narciarskich PKS. Groń w Bystrzycy nad Olzą, — (5 zawodników), 20. II. 1938 r. w biegu zjazdowym Czantoria—Polana, organizowanym przez S. K. N. (udział 2 zawodników), 27. II. 1938 r. w zawodach o „Puchar Babiogórski P. T. T." na Pilsku (2 zawodników), oraz w Mistrzostwach Okręgu VI Śląskiego P. Z. N. w kombinacji alpejskiej w Wiśle (3 zawodników).

W dziale turystyki Sekcja organizowała w ciągu sezonu liczne wycieczki w okolice Beskidu Śląskiego, cieszące się dużą frekwencją. M. in. urządzono wycieczki na Stożek, Równicę, Baranią, Czantorię, Skrzyczne, do Istebnej i Koniakowa.

Członkowie Sekcji brali udział w raidach: Barania Góra—Babia Góra—Polica oraz Równica—Barania Góra, nadto członkowie urządzili kilka wycieczek w Tatry, Małą Fatrę i na Diumbir.

W dniu 5. I. odbyła się na Stożku wilia narciarska Sekcji z udziałem 45 członków.

W wycieczce autobusowej do Koniakowa na Mistrzostwa Klubowe brało udział 25 członków.

Zawodników otaczała Sekcja staranną opieką, wysyłając ich na kursy przeszkoleniowe organizowane przez Okręg Śląski P. Z. N., pod kierownictwem Br. Czecha i trenera P. Z. N. Mitskaua. Na kursach wyróżnili się według opinii kierowników zawodnicy Sekcji: Tajner i Sładeczek.

Sekcja zakupiła w ciągu sezonu 10 par nart zwykłych, które wypożyczono niezamożnym członkom, ponadto 4 pary nart rozdano jako nagrody na zawodach własnych, 3 pary skokówek i 2 komplety ubrań narciarskich zakupiono do użytku zawodników. — Walne Zgromadzenie Sekcji odbyło się dnia 18 listopada 1937 r., na którym m. in. wiceprezes prof. Szotkowski wygłosił odczyt o historii narciarstwa. Zarząd Sekcji odbył 4 posiedzenia.

4) Sekcja narciarska Oddziału w Częstochowie.

Skład Zarządu: dr Jaroń Włodzimierz — prezes, mgr Pawłowski Stefan — sekretarz, Sztybel Henryk — skarbnik, członkowie: Chajutin Miron, Dąbrowski Zygm.

Sekcja urządziła jesienią 1937 r. podobnie jak w latach ubiegłych kurs suchej zaprawy przy udziale 28 ćwiczących.

W okresie Świąt Bożego Narodzenia urządzono dwa kursy narciarskie w Zakopanem dla zaawansowanych przy udziale 12 uczestników oraz w Zwardoniu dla początkujących. Uczestników tego kursu było 15. — W czasie od 25. XI. 1937 r. do 6. I. 1938 r. urządziła Sekcja kilka wycieczek narciarskich w okolicach Zakopanego oraz w okolice Cichego i N. Bystrego.

W czasie od 30 stycznia 1938 r. do kwietnia 1938 r. urządzono razem 8 wycieczek i rajdów narciarskich a to w okolice Częstochowy i na Pilsko, Turbacz, Baranią Górę, Stożek, Babią Górę oraz w Tatry Zachodnie. Liczba uczestników wahała się od 5 do 12 osób. Zdobyto w sezonie 7 odznak górskich P. Z. N.

5) Sekcja narciarska Oddziału w Drohobyczu.

Skład Zarządu: inż. Kozłowski Marian — prezes, dr Martynowicz Aleksander — wiceprezes, inż. Rosół Tadeusz — sekretarz, dr Nappe Emanuel — skarbnik.

W sezonie sprawozdawczym Zarząd Sekcji zajął się przede wszystkim racjonalnym szkoleniem zawodników. W tym celu zorganizowano z początkiem zimy narciarski obóz treningowy na Ciuchowym Dziale, prowadzony przez trenera zakopiańskiego Dawidka Jana. Obóz trwał 14 dni i dzięki umiejętnemu kierownictwu zawodnicy odnieśli bardzo wielkie korzyści.

W dniu 6 stycznia 1938 r. Sekcja urządziła na otwarcie sezonu doroczny bieg zjazdowy z Ciuchowego Działu. Startowało 54 zawodników reprezentujących wszystkie Kluby Zagłębia naftowego. Mimo silnej konkurencji zawodnicy Sekcji zdobyli pierwsze i trzecie miejsce.

Dnia 20 stycznia urządzono również na Ciuchowym Dziale zawody o odznakę sprawności P. Z. N., obejmujące biegi 12,9 i 8 km. Startowało w nich 28 zawodników.

W mistrzostwach VIII Okręgu P. Z. N., które odbyły się dnia 28 i 29 stycznia zawodnicy Sekcji zajęli w ogólnej punktacji 3 miejsce, a w skokach otwartych 2 m.

Celem zapropagowania narciarstwa wśród młodzieży szkolnej zorganizowała Sekcja w dniu 16 lutego przy współpracy wszystkich nauczycieli wychowania fizycznego miejscowych zakładów naukowych międzyszkolne zawody narciarskie. Sekcja ufundowała puchar przechodni za najlepszy wynik w punktacji drużynowej. Na starcie stanęło 95 młodocianych zawodników, reprezentujących sześć miejscowych zakładów naukowych. Puchar przechodni na rok 1938 zdobyła Średnia Szkoła Techniczna. Ponadto Sekcja rozdała 6 żetonów za 1 miejsca w poszczególnych konkurencjach.

Dnia 27 lutego urządziła Sekcja podobne zawody w Borysławiu, gdzie na starcie stanęło 320 zawodników i zawodniczek. Mimo bardzo niesprzyjających warunków śniegowych odznakę sprawności P. Z. N. zdobyło 250 zawodników. Sekcja rozdała 6 żetonów.

Ogółem w imprezach organizowanych przez Sekcję startowało o odznakę sprawności 440 zawodników z czego odznakę zdobyło 345.

Mniejszym natomiast powodzeniem cieszyły się wycieczki w dalsze okolice. Przypisać to należy cofnięciu zniżek kolejowych, które dawniej wybitnie przyczyniały się do udawania się miejscowych narciarzy w bardziej odległe góry.

W dziedzinie znakowania szlaków narciarskich Sekcja przy pomocy Komisji narciarskiej wytyczyła szlak Malmanstal—Szczawina—Majdan.

6) Sekcja narciarska Koła w Jaremczu (Oddziału w Stanisławowie).

Skład Zarządu: kpt. Górecki Wincenty — prezes, Gilowski Stanisław — wiceprezes, Merunowicz Andrzej — sekretarz, Niewiński Zygmunt — skarbnik, Hanus Jan — kap. sportowy, członkowie: Banach Edward, Jedynak Jan, Zawadzki Andrzej.

Sekcja urządziła 12 km bieg o puchar, ufundowany przez Komisję Klimatyczną Jaremcza. Impreza powyższa była jedyną własną, albowiem w sezonie 1937/38 Sekcja ograniczała się do współpracy z Sekcją Stanisławowską.

W planach Sekcji jest zbudowanie w niedalekiej przyszłości skoczni w Jaremczu, której uruchomienie stanie się punktem wyjścia dla rozbudzenia narciarstwa w dolinie Prutu, t. w szczególności w okolicy Jaremcza.

7) Sekcja narciarska Oddziału w Jordanowie.

Skład Zarządu: mgr Sawrycz Eugeniusz — przewodniczący, mgr Felt Leon — sekretarz, Zięba Józef — skarbnik.

Sekcja urządziła w 1937 r. 3 wycieczki narciarskie na Policę, złożone z członków i miejscowych gości oraz kurs narciarski na Policy pod kierownictwem Bronisława Mirka w Jordanowie instruktora P. Z. N.

Ponadto Sekcja brała udział w urządzaniu miejscowych zawodów narciarskich.

W okresie sprawozdawczym odbyto 4 posiedzenia dla załatwienia bieżących spraw oraz czynności związanych z urządzaniem wycieczek zbiorowych na Policę.

Odrębnej księgowości kasowej Sekcja nie prowadzi, a sprawy kasowe Sekcji objęte są księgami Oddziału.

8) Sekcja narciarska Oddziału w Kołomyi.

Skład Zarządu: inż. Haczewski Feliks — prezes, Gruszecki Ignacy — wiceprezes, Kanafocka Jadwiga — sekretarz, Piskozub Michał — skarbnik, członkowie: Blitz Beniamin, Haleniak Tadeusz, Sozańska Władysława.

Sekcja przeprowadziła suchą zaprawę dla członków i urządziła 15 wycieczek.

9) Sekcja narciarska Oddziału w Krakowie.

Skład Zarządu: dr Anczyc Władysław — przewodniczący, Petecki Jan K. — zast. przewodniczącego, Dębski Józef — sekretarz.

Działalność Sekcji w obecnym sezonie zaczęła się z dużym opóźnieniem wywołanym późnym przyjęciem jej do P. Z. N. i to wpłynęło ujemnie na wyniki prac tegorocznych. Zarząd opracował szczegółowy program zimowy, który został zatwierdzony przez Ministerstwo Komunikacji, a uczestnikom imprez zostały przyznane zniżki na przejazdy kolejowe.

Większość jednakże planowanych nie doszła do skutku z powodu niekorzystnych warunków atmosferycznych. Chcąc stworzyć dla siebie w przyszłości stały własny ośrodek działania, wydzierżawiła Sekcja i zagospodarowała stację turystyczno-narciarską, na Gorcu Kamienickim we wschodniej części Gorców. Stacja daje na razie pomieszczenie 6-ciu osobom, w przyszłym jednak roku jest przewidywane dalsze wyekwipowanie stacji.

Z powodu wspomnianego wyżej opóźnienia nie mogła Sekcja skuteczenie rozwinąć akcji werbunkowej — tak, że ilość członków wprawdzie wzrosła jednak nie odpowiada jeszcze sile Oddziału. Kierownictwo Sekcji dołoży starań, by gimnastyka narciarska odbywała się cały rok, oraz planuje kilka imprez turystycznych, które będzie się strała zorganizować łącznie z innymi sekcjami P. T. T., podobnie jak to zapoczątkowano już w sezonie sprawozdawczym. W dziale kursów i obozów Sekcja współpracowała ściśle z S. N. P. T. T. Warszawa i Zakopane.

Członkowie Sekcji odbywali w ciągu sezonu liczne wycieczki w Tatry i Beskidy.

10) Sekcja narciarska Oddziału we Lwowie.

Skład Zarządu: dyr. Guzecki Michał — prezes, mjr. Cehak Leon — wiceprezes, Ralska Kazimiera — sekretarz, inż. Ochoński Zbigniew — kapitan sportowy, Wełeszczuk Józef — skarbnik, członkowie: Czajkowski Janusz, Gąsior Antoni, Knaus Zygmunt, Lenkiewicz Władysław, dr Majewski Wacław, Merstallinger Tadeusz, Rodzynkiewicz Ryszard, Streng Tadeusz, inż. Turski Stanisław.

Podobnie jak w latach ubiegłych Sekcja Narciarska wydała z początkiem sezonu informator w formie broszury propagandowej, zawierający rozmite informacje dla narciarzy i turystów. Broszura wydana ozdobniej niż w latach poprzednich, zawierała cały szereg cennych informacji dotyczących większości S. N. P. T. T. Koszt wydania informatora pokryła Sekcja z zebranych ogłoszeń i subwencji Komisji Narciarskiej P. T. T. Informator ten został bardzo przychylnie oceniony przez Oddziały PTT., dotarł do wszystkich poważniejszych biur, urzędów oraz do wszystkich Oddziałów P.T.T. i jest jedynym tego rodzaju masowym wydawnictwem propagującym PTT.

Specjalna Komisja młodzieżowa Sekcji nawiązała ścisły kontakt z młodzieżą szkół średnich, ułatwiając jej korzystanie z suchej zaprawy, z treningów prowadzonych przez trenera P. Z. N. p. Orlewicza oraz organizując dwa wykłady o sporcie narciarskim. Ponadto Sekcja zorganizowała zawody o odznakę sprawności szkół średnich, w których wzięło udział przeszło 500 uczniów i uczennic.

W celu większego współżycia członków Sekcji, organizowano wspólnie z macierzystym Oddziałem co drugą środę herbatki towarzyskie w czasie których wygłaszany był zwykle aktualny odczyt lub wyświetlano filmy narciarskie. Do ciekawszych imprez możemy zaliczyć: odczyt inż. Leopolda Polturaka o sprzęcie narciarskim, prof. Adama Lenkiewicza o niebezpieczeństwie lawin w naszych górach, prof. Przybylskiego p. t.: „Wpływy turystyki i narciarstwa na moralne i intelektualne wartości człowieka" oraz film wąskotaśmowy prof. Lenkiewicza obrazujący tereny narciarskie w Gorganach, a szczególnie w okolicy schroniska na Ruszczynie pod Sywulą.

Miniony sezon narciarski rozpoczęła Sekcja suchą zaprawą narciarską przeprowadzoną staraniem III Okręgu P. Z. N. w listopadzie 1937 r.

Do właściwego sezonu przystąpiła Sekcja z przeszło 20 zawodnikami, z mocnym postanowieniem nawiązania bliższego kontaktu z młodzieżą i wciągnięcia w orbitę Sekcji młodych zawodników. Założenie to w części udało się jej zrealizować, jednakże bardzo słaba zima na terenie Lwowa, nie pozwoliła planu w całości przeprowadzić.

W sezonie tym zorganizowano 4 własne imprezy narciarskie, a mianowicie: 1) bieg zjazdowy w Sławsku w dniu 2. I. 1938 r., 2) mistrzostwa III Okręgu P. Z. N. w kombinacji klasycznej, w dniu 12. i 13. II. 1938 r., 3) wielki konkurs skoków w Brzuchowicach, 27. II. 1938 r., 4) mistrzostwa III Okręgu P. Z. N. w kombinacji alpejskiej w Czarnohorze, 26. i 27. III. 1938 r. — Ponadto zawodnicy Sekcji obesłali następujące imprezy: 1) Międzynarodowe mistrzostwa akademickie, 2) zawody w sztafecie A. Z. S., 3) biegi zjazdowe K. T. N., 4) międzysekcyjne zawody o Puchar Czarnohorski P. T. T., oraz 5) mistrzostwa Polski.

Imprezy własne Sekcji, cieszyły się dużym powodzeniem a pod względem sportowym przyniosły Sekcji wielkie sukcesy. I tak, jeśli chodzi o bieg zjazdowy w Sławsku, to zawodnik Sekcji: Schmidt Władysław, zajmuje pierwsze miejsce, Markowski Wojciech trzecie miejsce. W mistrzostwach Okręgu w biegu otwartym na 16 km Schmidt Władysław, zajmuje drugie miejsce, a w konkursie otwartym skoków zdobywa dla barw Sekcji mistrzostwo Hajdukiewicz Jerzy. W konkursie skoków w Brzuchowicach, w którym wzięli udział szkoczkowie zakopiańscy z Kulą, J. Marusarzem, Łuszczkiem i innymi na czele, Jerzy Hajdukiewicz zdobywa dla Sekcji trzecie miejsce. Mistrzostwa zjazdowe w Czarnohorze przynoszą Sekcji pełny sukces tak w biegu zjazdowym, jak i slalomie. W biegu zjazdowym pierwsze miejsce zdobywa Fajkosz Hipolit, drugie miejsce Hajdukiewicz Jerzy, slalom natomiast wygrywa Hajdukiewicz, drugie zaś miejsce zdobywa Fajkosz. Ostateczne mistrzostwa III Okręgu P. Z. N. w kombinacji alpejskiej zdobywa Fajkosz Hipolit, po raz drugi z rzędu, mając za sobą Hajdukiewicza Jerzego. Oprócz imprez organizowanych przez Sekcję obesłano szereg zawodów, organizowanych przez inne kluby. Na początku stycznia biorą zawodnicy sekcyjni udział w mistrzostwach międzynarodowych akademickich w kombinacji alpejskiej w Krynicy. Start ten przyniósł duży sukces. Śmiałowski Antoni w silnej konkurencji zajmuje drugie miejsce w biegu zjazdowym, w kombinacji alpejskiej jest trzeci.

Mistrzostwo Polski w Zakopanem obesłała Sekcja trzema zawodnikami. I tak w biegu zjazdowym Hajdukiewicz i Śmiałowski zajmują siedemnaste i ośmnaste miejsce, zaś Hajdukiewicz w ogólnej klasyfikacji alpejskiej zajmuje ośmnaste miejsce, jako pierwszy zawodnik z poza Zakopanego. W konkursie skoków otwartych zajmuje Hajdukiewicz dziesiąte miejsce.

W zawodach zjazdowych w Sławsku organizowanych przez K. T. N. Lwów zajmuje pierwsze miejsce Hajdukiewicz, drugie Fajkosz. Z kolei biorą zawodnicy Sekcji udział w zawodach o Puchar Czarnohorski P. T. T. w Worochcie w dniach 18.—20 II. 1938 r., gdzie konkurs skoków przynosi Sekcji czwarte miejsce w silnej, ogólnopolskiej konkurencji zdobyte przez Hajdukiewicza.

W biegu sztafetowym organizowanym przez A. Z. S. Lwów startują dwie sekcyjne drużyny, zajmując drugie i trzecie miejsce. W pierwszej drużynie startowali: Schmidt, Hałaszyński i Fajkosz. W roku bieżącym juniorzy poczynili pewne postępy. I tak Hałaszyński i Harculiński, którzy wygrali we Lwowie biegi o mistrzostwo okręgu są nadzieją Sekcji na przyszłość. W porównaniu z rokiem ubiegłym należy zaobserwować pod względem sportowym znaczną poprawę, mimo tego, że poważne kontuzje Fajkosza i Śmiałowskiego, udaremniły ich częste starty. Sekcja wspomagała wydatnie w bieżącym sezonie swoich zawodników, zaopatrując ich w sprzęt i umożliwiając im wyjazdy na imprezy narciarskie i trening.

Sekcja w sezonie 1937/38 zorganizowała następujące raidy: 1) od 26. XII. 1937 r. do 4. I. 17938 r. wycieczka w Gorgany z pobytem na Ruszczynie pod Sywulą, — udział wzięło 9 osób; 2) 5. II.—14. II. 1938 r. raid ze Sławska do Rafajłowej przez Czarną Repę, Gorgan Wyszkowski, Ukiernię, Mołodę, Grofę, Sywulę, Taupiszyrkę — udział wzięło 8 osób; 3) od 19. III.—27. III. 1938 r. raid narciarski ze Sławska do Worochty, tą samą trasą co poprzedni raid — z udziałem 7 osób; 4) od 13. IV.— 19. IV. 1938 r. wycieczka na Ruszczynę — wzięło udział 11 osób.

Poza tym Sekcja zorganizowała 8 trzydniowych wycieczek do Sławska i Worochty.

11) Sekcja narciarska Oddziału w Łodzi.

Skład Zarządu: Kleck Wacław — prezes, Wendt Herman — wiceprezes, Łukasiewicz Mikołaj — II. wiceprezes, Łoszycki Wacław — sekretarz, Korczak Henryk — zast. sekretarza, Musidłowski Konrad — skarbnik, Kuzitowicz Radzisław — kapitan sportowy, Przybyszewski Czesław — zast. kap. sport. Kędzierżawski Henryk, członek.

Wstępne prace Zarządu Sekcji ograniczyły się do wykonania planów, zakreślonych przez poprzedni Zarząd i Walne Zebranie, a mianowicie do zorganizowania kursu przeszkoleniowego dla członków. Przy organizacji tego kursu Zarząd Sekcji spotkał się z poważnymi trudnościami w wyszukaniu odpowiedniego lokum dla kursu w okolicach Zakopanego, gdyż wszystkie schroniska na miesiąc luty były już zarezerwowane oraz ze względu na wysokie koszta. Dzięki usilnym staraniom Zarządu Sekcji i życzliwemu stanowisku Warszawskiego Oddziału P. T. T. udało się ostatecznie ulokować kurs w schronisku na Hali Gąsienicowej. Kurs rozpoczął się 14 lutego b. r., przy udziale 18 uczestników. Kierownictwo kursu spoczywało w rękach p. Mikołaja Łukasiewicza. Zarząd Sekcji zdając sobie sprawę, że większość członków nie ma możliwości brania udziału w kursach dłużej trwających, zorganizował w czasie od 30. I. do 4. II. r. b. wycieczkę w Tatry, punktowaną do odznaki górskiej P. Z. N. W wycieczce tej wzięło udział 8 osób.

Ponad to Zarząd Sekcji wykorzystał w bieżącym sezonie narciarskim dobre warunki śnieżne w okolicach Łodzi i zorganizował w Łagiewnikach wspólnie z Sekcją Narciarską K. S. Geyer w dniach 20 i 27 lutego r. b. zawody o odznakę za sprawność P. Z. N.

Pierwsze zawody w dniu 20. II. dla dorosłych zgromadziły na starcie 74 narciarzy (10 pań i 64 panów). Wśród startujących było 6 członków Sekcji, wszyscy zdobyli odznaki, zajmując nawet dobre miejsca, jak p. Kwiecińska w grupie pań — II, a p. Korczak w grupie panów — VI.

Drugie zawody — w niedzielę 27 lutego r. b. zorganizowane zostały specjalnie dla młodzieży. Impreza ta, mimo pięknej słonecznej pogody i dobrych warunków śnieżnych, nie udała się wobec minimalnej liczby zgłoszonych do biegu — 11 osób. Przyczyną słabej frekwencji był brak zgody władz szkolnych na start młodz. szkolnej.

12) Sekcja narciarska Oddziału w Poznaniu.

Skład Zarządu: inż. Hetper Zygmunt — prezes, mgr Mrózek Władysław — sekretarz, Pełczyński Stefan — skarbnik, mgr Baran Tadeusz — członek.

Dzięki ogromnemu wzrostowi ilości członków rozwinęła Sekcja działalność na szerszą skalę przede wszystkim w zakresie obozów i kursów.

W szczególności zorganizowała Sekcja następujące kursy i obozy: 1) kurs narciarski dla początkujących w Muszynie od 28. XII 1937 r. do 6. I. 1938 r.; 2) Obóz turystyczny w Muszynie w tym samym czasie; 3) Kurs narciarski i obóz w Wiśle od 23. I. do 12. II. 1938 r.; 4) Kurs narciarski w Zwardoniu od 23. I. do 12. III. 1938 r.; 5) Kurs i obóz narciarski w Jeleśni od 23. I. do 12. III. 1938 r.; 6) Obóz narciarski w Zakopanem od 29. I. do 17. III. 1938 r.; 7) Raid narciarski Wisła—Zakopane od 19. II. do 9. III. 1938 r.

Do najbardziej udałych imprez należy zaliczyć obóz turystyczny w Muszynie, w czasie którego uczestnicy zwiedzili wszystkie ważniejsze szczyty Beskidu Sądeckiego z Radziejową i Jaworzyną na czele, oraz raid Wisła—Zakopane.

Na terenie okolic Poznania zorganizowano: 1) wycieczkę do Parku Narodowego Góreckiego dnia 8. XII. 1937 r. z udziałem 5 osób; 2) wycieczkę na Górę Moraską dnia 12. XII. 1937 r. z udziałem 9 osób; 3) wycieczkę do Parku Narodowego Góreckiego dnia 2. I. 1938 r. z udziałem 15 osób.

Delegaci Zarządu Sekcji uczestniczyli w zebraniu klubów narciarskich w Poznaniu, na którym uchwalono domagać się utworzenia Okręgu Poznańskiego P. Z. N.

Ponadto rozpisała Sekcja konkurs na najlepszy opis raidu narciarskiego.

13) Sekcja narciarska Oddziału Przemysko-Jarosławskiego w Przemyślu.

Skład Zarządu: dr Witkiewicz Jan — prezes, Dyki Bolesław — I. wiceprezes i kierownik sportowy, kpt. Mazur Antoni — II. wiceprezes, Ryżewski Henryk — sekretarz, mgr Götlich Julian — skarbnik, członek: instr. Jung Cecylia.

W bieżącym sezonie zimowym Sekcja zorganizowała: a) zaprawę narciarską dla młodzieży szkolnej żeńskiej od 1. XI. do 15. XII. 1937 r. (przy przeciętnej frekwencji ćwiczących 23); b) zaprawę narciarską dla członków Sekcji w czasie od 15. XI. do 15. XII. 1937 r. (przeciętny stan ćwiczących 12); c) kurs narciarski dla młodzieży żeńskiej w Rozłuczu w czasie od 27. XII. 1937 r. do 8. I. 1938 r. (stan kursu 26, przeciętna ilość ćwiczących 21); d) kurs narciarski dla Stow. R. W. w Przemyślu jako kurs dochodzący od 15. I. — 15. II. 1938 r., nieukończony z powodu złych warunków śnieżnych. Zajęcia na kursie odbywały się 2 razy w tygodniu po 3 godziny (stan kursu 15, przeciętna frekwencja 9); e) kurs narciarski dla młodzieży szkolnej w Przemyślu w czasie od 27. XII. 1937 r. do 8. I. 1938 r. (stan kursu 18, przeciętna frekwencja 12); f) wycieczki: 2 wycieczki do Sianek dla członków Sekcji, 3 wycieczki do Rozłucza dla członków Sekcji, 2 wycieczki dla młodzieży szkolnej w okolice Przemyśla. Przeciętna ilość uczestników wszystkich wycieczek wynosiła 8 do 12 osób. Kursy wymienione pod c) prowadził pomocnik instr. narc. Rarogiewicz Jerzy. Kurs wym. pod d) prowadził dypl. instr. P. Z. N. Dyki Bolesław. Kurs wymieniony pod e) prowadził instr. Okr. Urz. W. F. i P. W. sierż. Borczyk Władysław.

Ogólnie: 1) ilość urządzonych wycieczek 7; 2) ilość urządzonych kursów 3; 3) zawodów własnych Sekcja nie urządzała; 4) ilość urządzonych zawodów obcych, w których Sekcja brała udział 1.

Poza tym przodownik odznaki górskiej P. Z. N. Rarogiewicz Jerzy, organizował wycieczki narciarskie w Siankach z czego 16 osób zdobyło odznakę górską P. Z. N.

Sekcja utrzymuje nadal stały kontakt z Okr. Urzędem Wychowania Fizycznego i Prz. W. i Okr. Ośr. W. F., które to władze dopomagają Sekcji w przeprowadzaniu zamierzonych przez nią planów.

14) Sekcja narciarska Oddziału w Sanoku.

Skład Zarządu: mjr. Kowalski Marian — przewodniczący, Bezucha Jan, Gilewicz Adam, Malcher Mieczysław, Panek Bogusław, Radwański Stanisław, Rakoczy Janina, Stropek Edward, Świech Stanisław, mgr Walciński Tadeusz.

Sekcja narciarska urządziła kurs narciarski dla początkujących i 5 wycieczek do schroniska w Łupkowie. Zawody propagandowe w dniu otwarcia schroniska zgromadziły na starcie kilkudziesięciu zawodników, z których dwa pierwsze miejsca zajęli zawodnicy Sekcji a to: Poprawski Roman i Oleksyn Stanisław. W dniu otwarcia schroniska, tj 2 lutego 1938 r. odbyto wycieczkę w okolicę Łupkowa na szczyt Terpiak, 772 m n. p. m.

Zawodnicy Sekcji brali udział w następujących zawodach narciarskich: 1) w zawodach narciarskich o mistrzostwo VIII przemyskiego okręgu P. Z. N. w Rozłuczu, zawodnik Poprawski Roman uzyskał wicemistrzostwo Okręgu; 2) W zawodach o Puchar przechodni Iwonickiego Klubu Narciarskiego zawodnik Poprawski Roman, uzyskał pierwsze miejsce w kombinacji norweskiej zdobywając puchar dla Sekcji.

3) W Marszu Szlakiem II Brygady Legionów Polskich zawodnik Poprawski Roman uzyskał 10 miejsce na 91 zawodników, zajmując w poszczególnych etapach pierwszym miejsce trzecie, w drugim z powodu kontuzji 25 miejsce, w trzecim natomiast pierwsze miejsce.

15) Sekcja narciarska Koła w Skoczowie (Oddziału „Beskid Śląski“ w Cieszynie).

Skład Zarządu: Hajek Karol — prezes, Bogusz Marian — zastępca, Czulak Wilhelm — sekretarz, Jahubetz Kurt — skarbnik, Klimek Wilhelm — gospodarz, Freytag Jan — kapitan sportowy.

W sezonie sprawozdawczym Sekcja wzmożyła akcję propagandową, w wyniku czego ilość członków nieco się zwiększyła, stwarzając tym samym szerszą podstawę działania.

Dzięki uzyskanej subwencji Komisji Narciarskiej wzrosły zasoby pieniężne Sekcji, tak, że mogła ona wydatkować pewne kwoty na uzupełnienie sprzętu i obesłanie zawodów. Zapoczątkowano również (choć w bardzo małym zakresie) akcję rozdawnictwa nart.

W dziale sportowym zapoczątkowała Sekcja w październiku ub. r. suchą zaprawę. Dnia 16 grudnia ub. r. urządzono zawody wewnętrzne Sekcji. W dniu 9 stycz-

nia b. r. zorganizowano w Skoczowie zawody o odznakę za sprawność P. Z. N. — Z 12 dopuszczonych do startu zawodników wszyscy uzyskali wymagane minima, zdobywając 4 odznaki srebrne i 8 bronzowych. Ponadto obesłała Sekcja Mistrzostwa okręgowe w Szczyrku, przez 3 zawodników oraz Mistrzostwa Polski przez 1 zawodnika, prócz tego wzięła udział w zawodach propagandowych w Brennej, zorganizowanych przez Okr. S. M. K. w Katowicach, wysyłając 6 zawodników przeważnie juniorów, którzy zajęli wszystkie czołowe miejsca w konkurencjach.

Turystykę narciarską uprawiała większość członków indywidualnie, odbywając wycieczki w Beskid Śląski, Beskid Wysoki i Tatry. Wycieczek wspólnych odbyła Sekcja 3, na Błatnią, Baranią Górę i Babią Górę przy frekwencji przeciętnej 5—7 członków. Dużym utrudnieniem w wycieczkach Sekcji był brak w Skoczowie biletów wycieczkowych, takich jakie posiada Bielsko, czy Cieszyn.

W sezonie ubiegłym zyskała Sekcja przez wysłanie dwóch członków do egzaminu dwóch pomocników i instruktorów, zyskując w nich dwie własne siły instruktorskie.

Terenem częstych wspólnych wyjazdów była wieś Brenna, posiadająca piękne tereny narciarskie, i będąca wraz ze swą okolicą terenem działania macierzystego Koła, które jest obecnie właścicielem parceli na Starym Groniu. W tym celu postarała się Sekcja o założenie stacji turystycznej w Brennej koło kościoła (20 łóżek) i pertraktowała również z właścicielami linii autobusowej Skoczów—Brenna o uruchomienie w porze zimowej w niedzielę w godzinach porannych jednego autobusu dla narciarzy, co zostanie w przyszłym rozkładzie jazdy uwzględnione Poza tym zajęła się Sekcja wyszukaniem dogodnych szlaków narciarskich i zjazdów w okolicy Brennej, które zamierza w porze letniej za zgodą Dyr. Lasów Państw. wyznakować.

W końcu wspomnieć trzeba o zamiarze Sekcji zbudowania w przyszłości skoczni narciarskiej w Brennej.

16) Sekcja narciarska Koła w Skolem (Oddziału w Drohobyczu).

Skład Zarządu: Gruczelak Władysław — prezes, inż. Misiołek Juliusz — wiceprezes, Probst Otto — II. wiceprezes, Naklicki Tadeusz — sekretarz, Chmułówna Henryka — skarbnik, Naklicki Wacław — kapitan sportowy, Köhler Wilhelm — referent turystyczny, Gruczelakowa Zofia, Naklicki Wiktor.

Sekcja kładła nacisk podobnie jak w ubiegłych latach na turystykę. W tym zakresie urządziła 18 wycieczek jednodniowych i 2 dwudniowe przy udziale 87 osób.

Projektowane zawody nie odbyły się z powodu nie wydelegowania na nie przez Okręg Lwowski P. Z. N. sędziów.

W zakresie inwestycji uzupełniła Sekcja inwentarz w stacji turystycznej w Krywce i w schronie na Zełeminie oraz wyznakowała i wytyczyła szlak narciarski na odcinku Ławoczne—Berdo—Klimiec.

17) Sekcja narciarska Oddziału w Zagłębiu Dąbrowskim w Sosnowcu.

Skład Zarządu: prof. Korwin Olszewski Jerzy — prezes, Łogiewa Ludwik — sekretarz.

Sekcja walczyła z dużymi trudnościami organizacyjnymi, niemniej jednak zdołała skupić poważną ilość członków i liczbę ich podwoić. Uruchomienie schroniska w Bydlinie stworzy dla członków Sekcji ośrodek pracy w przyszłości.

18) Sekcja narciarska Oddziału w Stanisławowie.

Skład Zarządu: dr Tomaszek Stanisław — prezes, inż. Oruba Ignacy — wiceprezes, Ogielski Franciszek — sekretarz, Potuczek Edward — kapitan sportowy, Mgr Pawłowski Tadeusz — kapitan turystyczny, Popiel Czesław — gospodarz, członkowie: Benesz Bonifacy, Burghardt Emil, Mgr Gryczuk Julian, Guttowa Izabela, Haas Aleksander, Harlik Bruno, Kosiba Tadeusz.

W roku sprawozdawczym przypadł jubileusz 15-lecia w Sekcji.

Ograniczając się jak najbardziej w wydatkach Sekcja uczciła 15-lecie istnienia skromnie w ramach corocznego programu działalności.

Przewidując szereg imprez, które z braku funduszów bądź innych względów w przeważnej części nie doszły do skutku, Sekcja położyła główny nacisk na organizację międzysekcyjnych zawodów narciarskich P. T. T. o „II. Puchar Czarnohorski", które odbyły się w dniach 19—20. II. 1938 r. w Worochcie.

Dzięki szczególnym staraniom i trosce Komisji Narciarskiej i Sekcji, zawody urządzane na zakończenie „Marszu Huculskim Szlakiem II. Brygady Legionów" wypadły bardzo dobrze pod względem organizacyjnym i sportowym.

Z każdym rokiem wzrosło znacznie zainteresowanie zawodami nie tylko wśród najpoważniejszych Klubów narciarskich z Zakopanego. Nie mniej licznie dopisała publiczność, która w liczbie 5.000 osób oglądała tegoroczne konkursy skoków.

O ile w latach ubiegłych Międzysekcyjne zawody narciarskie P. T. T. o „Puchar Czarnohorski" stanowiły reprezentacyjne zawody P. T. T., to obecnie stanowią one zawody, które śmiało można nazwać reprezentacyjnymi zawodami na terenie Karpat Wschodnich.

Do takiego sukcesu przyczynia się w niemałej mierze silne poparcie czynników miarodajnych, a specjalnie P. Wojewody Stanisławowskiego Gen. Pasławskiego Stefana, który ufundował „Nagrodę Przechodnią" rozgrywaną w ramach zawodów o „II. Puchar Czarnohorski P. T. T.". „Nagroda Przechodnia" i przywiązana do niej nagroda indywidualna ma na celu zainteresowanie zawodami Klubów Narciarskich z poza P. T. T. i zadanie swe spełnia w zupełności.

Wyniki zawodów przedstawiały się następująco:

18 km. bieg otwarty: 1) Szpunar Jan, S. N. P. W. Leśników Lwów, 1.25:22, 2) Małecki Marian, SNPW Leśników Lwów, 1.25:34, 3) Kobylański Janusz, KTN Lwów, 1.28:34.

Kombinacja norweska: 1) Bobowski Jan, SN Wisła Zakopane, nota 279,1, skoki 41 i 37, 2) Marduła Franciszek, ON Sokół Zakopane, nota 275,9, skoki 29 i 23, 3) Dawidek Jan, SNPTT Zakopane, nota 270,5, skoki 33 i 33, 4) Pęksa Andrzej, SNPTT Zakopane, nota 268,2, skoki 24 i 32, 5) Marusarz Jan, SNPTT Zakopane, nota 254,2, skoki 37 i 44, 6) Kocko Roman, AZS Lwów, nota 210,6, skoki 33 i 33.

Konkurs skoków otwarty: 1) Roj Władysław, SN Wisła Zakopane, skoki 55,5 i 57, 2) Dawidek Jan, SNPTT Zakopane, skoki 44 i 50, 3) Marduła Franciszek, ON Sokół Zakopane, skoki 43 i 46.

W klasyfikacji ogólnej I. miejsce i „Puchar Czarnohorski" zdobyła poraz drugi SNPTT Zakopane, II. miejsce zajęła SNPTT Stanisławów, III. zaś przypadło w udziale SNPTT Lwów.

Nagrodę Przechodnią Pana Wojewody Stanisławowskiego zdobyła SN Wisła Zakopane, za najlepszy wynik zawodnika Bobowskiego Jana.

Nagrodę Oddziału P. T. T. w Stanisławowie zdobył dobrze zapowiadający się zawodnik SNPTT Stanisławów, Dederczuk Makary.

Trzej pierwsi zawodnicy w każdej konkurencji otrzymali plakiety, czwarte zaś miejsce nagrodzono dyplomami.

Wręczenia nagród w reprezentacyjnej sali pensjonatu „Skarbówka" dokonał P. Wojewoda Gen. S. Pasławski.

Przedtem przemawiali do zawodników i licznie zebranych gości: Prezes Sekcji dr St. Tomaszek oraz w zastępstwie przewodniczącego Komisji narciarskiej mgra Krygowskiego, Wiceprezes Zarządu Głównego P. T. T. dr W. Majewski, podnosząc zasługi, położone przez Sekcję w ciągu 15-lecia istnienia na polu krzewienia i rozwoju ruchu narciarskiego w Karpatach Wschodnich.

Oprócz rozdania nagród odbyło się uroczyste wręczenie pamiątkowych plakiet jubileuszowych osobistościom zasłużonym na polu narciarstwa, oraz Klubom, które współpracują z Sekcją.

Poza zawodami o „Puchar Czarnohorski P. T. T.", Sekcja rozwinęła w sezonie sprawozdawczym ożywioną działalność w dziale turystyki narciarskiej.

Zorganizowano 10 silnie frekwentowanych wycieczek w Czarnohorę i Gorgany. Nadto w każdą niedzielę organizuje Sekcja wycieczki narciarskie w dolinę Prutu. W akcji wycieczkowej doznaje Sekcja poparcia ze strony władz P. W. i W. F. W okresie Świąt Wielkiejnocy urządziła Sekcja tradycyjną 3-dniową wędrówkę po Czarnohorze.

W sezonie sprawozdawczym Sekcja nie prowadziła w przeciwieństwie do lat ubiegłych Szkoły Narciarskiej w Worochcie. Główną przyczyną tego była przeciągająca

się sprawa przedłużenia umowy o grunt pod kioskiem w Worochcie, załatwiona ostatecznie pozytywnie, brak odpowiedzi instruktora oraz nie dpisujące warunki śniegowe w samej Worochcie. Zadaniem Sekcji będzie w następnym sezonie zimowym reaktywowanie Szkoły Narciarskiej w Worochcie z uwagi na jej doniosłe znaczenie wyszkoleniowe.

Mimo skromnych środków Sekcja powiększyła w roku sprawozdawczym swój inwentarz narciarski i przeprowadziła trening zawodników przed zawodami o „II. Puchar Czarnohorski". Nadmienić w końcu należy, że Sekcja pozyskała narybek zawodniczy, rokujący dobre nadzieje na przyszłość.

19) Sekcja narciarska Oddziału w Stryju.

Skład Zarządu: dyr. Świderski Franciszek — prezes, Samborski Kazimierz sekretarz, członkowie: ppłk. Brąglewicz Tadeusz, Chruszcz Zenon, Grodzicki Tadeusz, wicestar. Illasiewicz Jarosław, Łapczuk Władysław, naucz. Miękisz Józef, dr Rawski Alfred, Samborski Stanisław.

Na czoło pracy Sekcji Narciarskiej wybiły się zawody narciarskie, urządzone wespół z miejscowym W. C. K. S. Pogoń, w dniu 27. II. b. r. w Skolem. Urządzono bieg patrolowy na 25 km ze strzelaniem, bieg patrolowy na 12 km dla hufców szkolnych, bieg na 13 km o odznakę sprawności P. Z. N-u.

Do biegu patrolowego na 25 km ze strzelaniem startowało 14 patroli. Bieg ukończyło 9 patroli. W grupie wojskowej pierwsze miejsce uzyskała II. kompania piech. w czasie 4.45,23. W grupie cywilnej pierwsze miejsce uzyskał Z. S. Skole, w czasie 4. IV, 17. W biegu patrolowym na 12 km hufców szkolnych startowało ogółem 19 patroli. Ukończyło bieg 8 patroli. Pierwsze miejsce uzyskała szkoła rolnicza z Bereżnicy, w czasie 1.32,20, drugie i trzecie miejsce szkoła handlowa ze Stryja. W końcu urządziła Sekcja bieg na 12 km o odnakę sprawności P. Z. N-u. Do tego biegu zgłosiło się 50 zawodników, startowało 48, doszło do mety 44 zawodników. Odznakę P. Z. N-u uzyskało 20 zawodników. Trasa biegów była bardzo trudna, śnieg ciężki.

Na powyższe zawody zorganizowała Sekcja wielką wycieczkę narciarską, w której uczestniczyło około 500 osób ze Stryja i okolicy, przeważnie młodzieży szkolnej.

W ciągu zimy urządzono cały szereg wycieczek narciarskich do Sławska, Ławocznego, Skolego.

Ponadto uzupełniono sprzęt narciarski oraz urządzono odczyt ilustrowany przeźroczami o niebezpieczeństwach lawin w górach.

20) Sekcja narciarska Oddziału w Tarnowie.

Skład Zarządu: Wysocki Tadeusz — przewodniczący, dr Fink Henryk — sekretarz.

Sekcja w ub. sezonie przechodziła pewien kryzys, skutkiem spadku liczby członków. W następstwie tego program działalności nie został w całej pełni wykonany. Program ten przewidywał cały szereg obozów, kursów, wycieczek oraz raidów narciarskich.

To szczupłe wykonanie programu w związku ze spadkiem ilości członków przypisywać należy wyłącznie odebraniu Sekcji zniżek kolejowych 82% z jakich, we formie zleceń na przejazd w ubiegłym sezonie Sekcja korzystała.

Tarnów szaty śnieżnej nie wykazuje i jest tak położony, że do najbliższych terenów narciarskich przejechać trzeba najmniej 120 km, co powoduje znaczny koszt przejazdu, mało złagodzony możliwością nabycia książeczki narciarskiej P. Z. N. uprawniającej jedynie do 50% zniżki, przy jednorazowym wydatku z góry 10 zł.

W sezonie przyszło do skutku kilka raidów w Tatry, Beskidy Zachodnie i w Beskid Krynicki.

Ponadto uzupełniła Sekcja sprzęt przez zakupno 3 par biegówek i o 1 parę nart skokowych.

21) Sekcja narciarska Oddziału w Warszawie.

Skład Zarządu: Rothert Bolesław — prezes, mec. Szmurło Jan — wiceprezes, Rudnicki Stanisław — II. wiceprezes, Luxemburg Stanisław — sekretarz, członkowie: Borecki Feliks, Heinrich Antoni, Grabowska Jadwiga, Ptakowska Halina, Truskowski Kazimierz.

W tegorocznej działalności Sekcji główny nacisk został położony na akcję propagandową, mającą na celu ściągnięcie jak największej liczby narciarzy, którzy dotychczas pozostawali poza Sekcją. Akcja propagandowa, która była prowadzona w porozumieniu z rozgłośnią Warszawską „Polskiego Radia", oraz przy pomocy prasy dała pokaźne rezultaty. Wrawdzie w tej chwili prawie 40% stowarzyszonych narciarzy w Warszawie należy do Sekcji, mimo to jednak stan ten nie jest całkowicie zadawalniający, bowiem przy dobrej propagandzie, opierającej się na dotarciu do szerszych mas (jak np. do młodzieży szkół średnich i zawodowych) Sekcja może się stać decydującą organizacją narciarską w Warszawie. Ten właśnie dział propagandy w sezonie obecnym szwankował i zamiarem Sekcji jest zwrócenie uwagi w najbliższym czasie na pracę wśród młodzieży szkolnej.

Po raz pierwszy została zorganizowana grupa zawodnicza, która z ramienia Sekcji wystąpiła na zawodach o mistrzostwo Okręgu Warszawskiego PZN. Zawodnicy Sekcji Skolimowski i Skarżyński zdobyli pierwsze i drugie miejsce, uzyskując tym samym tytuł mistrza, oraz wice-mistrza Okręgu Warszawskiego PZN. Dla grupy zawodniczej w miesiącu marcu został zorganizowany kurs doskonalący w slalomie oraz zjeździe, który uprowadził Sepp Roehrl.

Z ramienia Sekcji p. Zofia Kuleszyna oraz p. Tadeusz Kwiatkowski wzięli udział w kursie instruktorskim, zorganizowanym przez Okręg Warszawski PZN., uzyskując tytuły pomocnika instruktora.

Jednym z większych sukcesów Sekcji było zaangażowanie stałego instruktora narciarskiego na Hali Gąsienicowej. Sekcja weszła w porozumienie z p. Lipowskim, który przez całą zimę mieszkał w schronisku P. T. T. na Hali Gąsienicowej, prowadząc kursy jazdy na nartach. Ogółem około 200 osób przeszło przez szkołę Sekcji, prowadzoną przez p. Lipowskiego. W związku z zorganizowaniem stałych kursów narciarskich stało się możliwe porozumienie z Sekcją narciarską Łódzką i Krakowską, które kierowały swych członków na naukę jazdy na nartach na Halę Gąsienicową. Już obecnie Sekcja nawiązała pertraktacje z Sekcją Łódzką, celem rozszerzenia w roku przyszłym tej współpracy.

Wycieczki grupowe organizowane przez Sekcję nie cieszyły się frekwencją i jedynie doszła do skutku wycieczka w Małą Fatrę, prowadzona przez p. A. Heinricha, w której wzięło udział 10 osób.

22) Sekcja narciarska Oddziału w Zakopanem.

Skład Zarządu: inż. Schide Kazimierz — prezes, Bujak Franciszek — I. wiceprezes, Zubek Stanisław — II. wiceprezes, Zdyb Stanisław — sekretarz, Kirkor Józef — skarbnik, członkowie: Bahdaj Jan, Bednarski Henryk, Czarniak Andrzej, Faden Józef, Górski Stanisław, Oppenheim Józef, Radkiewicz Bogdan, Rittensschild Zdzisław, Służewski Stanisław, Zwoliński Stefan.

Prace Sekcji polegają na kontynuowaniu z dawna ustalonych zadań i celów. Tymi celami były i są osiągnięcie najwyższego poziomu sportowego, wytrwałe i ustawiczne szkolenie nowych kadr zawodniczych, a równocześnie kultywowanie starych tradycyj narciarskiej turystyki wysokogórskiej. Sekcja istniejąc od przeszło 30 lat utrzymując zawsze wysoki poziom sportowy doczekała się w roku sprawozdawczym najwych. Odznaczeniem tym jest uznanie jej przez Związek Polskich Związków Sportowyższego odznaczenia za zasługi w pracy organizacyjnej i na polu wyników sportowych *za najlepszy klub narciarski*. Pomimo bowiem tego, że mistrzostwo Polski nie stało się zdobyczą Sekcji, może ona poszczycić się wynikami najwyższej klasy.

Wicemistrzostwo świata, mistrzostwo Polski w skokach, nowy rekord skoczni na Krokwi zdobyte w b. sezonie przez członków Sekcji to piękne osiągnięcia, zarazem wzory dla młodszych sił klubu, które już dziś tworzą zwarte i silne falangę rezerwy dla barw SNPTT — Zakopane. Zestawienie wyników za sezon narciarski wymownie świadczy o tężyźnie klubu mimo trudności z jakimi od kilku lat Sekcja walczy. Wyniki te w kolejności dat przedstawiają się następująco:

Dnia 2. I. 1938 w I-szym konkursie skoków na Krokwi uzyskał członek klubu Stanisław Marusarz 1-sze miejsce osiągając w pięknym stylu długości 62 i 67½ metra. Na VI-tym miejscu znalazł się junior Jan Kula (młodszy brat Stan. Kuli) skokami 51 i 48 m, na VII miejscu Zb. Ćwiertniewicz 55 i 56 m. Dnia 6. I. 1938 w II. konkursie skoków na Krokwi Stanisław Marusarz zajmuje również 1-sze miejsce

skokami 68 i 71 m, na IV-tym miejscu Jan Kula 51 i 53 m, na V-tym Zb. Ćwiertniewicz 49 m i 54 m.

Dnia 9. I. 1938 w drużynowym konkursie skoków na Krokwi reprezentują S. N. P. T. T. Zakopane Marusarz Andrzej i dwaj juniorzy Jan i Stan. Kulowie. Marusarz Stanisław wskutek niedyspozycji nie bierze udziału w konkursie. Drużyna uzyskuje II. miejsce za Wisłą, wskutek jednego upadku A. Marusarza. Indywidualnie zajmują Koula Jan IV-te miejsce, Kula Stan. V-te m. za tak rutynowanymi skoczkami jak Bochenek, Kolesar i Wnuk z „Wisły".

Dnia 15. i 16. I. 1938 odbył się międzyklubowy bieg złożony, w którym w klasie zawodnicy Sekcji nie startowali z wyjątkiem Andrzeja Pęksy, który zajął VIII-me juniorów 1-sze miejsce zdobył Kula Stan., 2-gie Kula Jan. W klasie seniorów czołowi miejsce.

Dnia 22. I. 1938 odbywają się w Zakopanem Mistrzostwa Okręgu Podhalańskiego, w których Sekcja prócz zaszczytnego tytułu misztrzostwa, zdobywa szereg wybitnych miejsc. W biegu 16 km Berych Wład. uzyskuje VI-te miejsce, Pęksa A. VIII-me, Skupień Stanisław XII-te, Jan Dawidek XIII-te, Stanisław Marusarz X i V-te. W biegu juniorów 8 km pierwsze miejsce Stan. Kula, w biegu młodzików 4 km Wawrytko Pęksa Jan VIII-me, Wawrytko Jan X-te, Hoły Zbigniew XV-te, Byrcyn Wład. XVII-Stan. II-gie m., Gibała Czesław III-cie, Skupień Tadeusz IV-te, Szeliga Kaz. V-te, te m. — Wszyscy z SNPTT Zakopane. Konkurs skoków i Mistrzostwo Okręgu wygrał Stanisław Marusarz (60.5 i 56 m), VII-me miejsce zajął Jan Dawidek, IX-te Andrzej Pęksa. W konkursie skoków dla juniorów II-gie miejsce zajął Kula Stanisław, III-cie Kula Jan. Otwarty konkurs skoków o Mistrzostwo Okręgu przyniósł wspaniałe zwycięstwo Sekcji. Konkurs ten wygrał Stanisław Marusarz (69.5 m i 75 m), brat zaś jego Andrzej Marusarz ustanowił w tej konkurencji r e k o r d skoczni długością 76.5 m wspaniałym stylem. Dawidek Jan umieścił się na VII-mym miejscu, Pęksa Andrzej na IX-tym. Tu należy też nawiasem wspomnieć, że najdłuższy skok wykonany przez Polaka należy do Stanisława Marusarza w Planicy 87.5 m (poza konkursem 94 m).

Dnia 27.I. 1938 urządza Sekcja Narciarska eliminacyjny bieg 10 km celem przeglądu sił przed sztafetą 4×10 km o Mistrz. Polski. W biegu tym zwycięża Berych Wład. — drugi Skupień Stan., III-ci Mieszczak Józef, IV-ty Kula Stan., V-ty Marusarz Andrzej, VI-ty Pęksa A. itd.

Dnia 28. I. 1938 wyjechali zawodnicy Dawidek Jan i Pęksa Andrzej do Lisznej Dol. w Czechosłowacji na zawody organizowane przez Tow. Tur. „Beskid Śląski — Wróżna". Zawody niestety zostały odwołane zbyt późno i zawodnicy nasi odbyli daremnie podróż, klub zaś nasz poniósł wskutek opieszałego zawiadomienia nas o odwołaniu zawodów dość znaczne koszta.

Dnia 30. I. 1938 na Międzynarodowych zawodach narciarskich w Garmisch Partenkirchen odnosi Stan. Marusarz dwa wspaniałe zwycięstwa, mianowicie w konkursie skoków do kombinacji zajmuje I. miejsce (53 i 51 m) przed Niemcami i Norwegami, również w otwartym konkursie skoków utrzymuje prymat w skokach stylem i długościami (46 i 55 m) pozostawiając za sobą Norwegów, Niemców i Japończyków. W kombinacji biegu i skoku zajął Stan. Marusarz wskutek słabego wyniku w biegu IV-te miejsce. Na zakończenie tygodnia sportów zimowych w Ga-Pa odbył się na olimpijskiej skoczni wielki konkurs pokazowy, w którym Stan. Marusarz odniósł również wspaniałe zwycięstwo (skokiem 74 m) bijąc Niemca Haselbergera (72 m).

Żałować należy, że znajdujący się w doskonałej formie zawodnik Sekcji Andrzej Marusarz nie wziął udziału w zawodach o mistrzostwo świata oraz na zawodach w Garmisch Partenkirchen osłabiając wskutek tego wybitnie reprezentację Polski.

Od 2—6. II. 1938 odbywają się w Zakopanem Mistrzostwa Polski, w których Sekcja bierze żywy i liczny udział. Wyniki w tej konkurencji nie dały klubowi pełnego zwycięstwa, jednakowoż w kilku konkurencjach zdobyła Sekcja bardzo zaszczytne i Wł. Berych. Druga drużyna w składzie Zubek J., Mieszczak J., Lorek E. i Dawidek uzyskała IV-te miejsce w składzie: Andrzej Pęksa, Stan. Skupień, Andrzej Marusarz miejsca. W pierwszym dniu mistrzostw SNPTT w biegu sztafetowym 4×10 km Jan uzyskała V-te m., trzecia drużyna: Bahdaj J., Stanowski L., Ćwiertniewicz Zb. i Rysiakiewicz Z. uzyskała XV-te miejsce. W biegu zjazdowym pań członkini Sekcji Helena Marusarzówna znalazła się jako pierwsza Polka za dwoma Austriaczkami (Gödl i Nissl) na trzecim miejscu, Zofia Stopkówna na V-tym, Marusarzówna Maria

na VI-tym. Slałom pań dał następujące wyniki: I-sza Austriaczka Godl, II-ga Marusarzówna Maria, III-cia Marusarzówna Helena, VI-ta Stopkówna Zofia, wszystkie z SNPTT. Ogólne wyniki kombinacji alpejskiej pań: I-sza Godl, II-ga Marusarzówna Helena, IV-ta Marusarzówna Maria, VI-ta Stopkówna Zofia. W biegu panów uzyskał Kula Jan 24-te miejsce, natomiast zawodnik SN Juhas Wojciech utracił VIII-me miejsce wskutek ominięcia bramki. W biegu 18 km Marusarz Andrzej umieścił się na V-tym miejscu, Stan. Marusarz na VII-mym, Dawidek Jan na XV-tym, Skupień Stan. na XVI-tym, Berych Wł. na XVIII-tym, Marusarz Jan na XXII-gim, Pęksa A. na XXVI. Konkurs skoków do biegu złożonego o Mistrzostwo Polski wygrał Stan. Marusarz (55 i 54 m), II-gie miejsce Andrzej Marusarz (49½ i 54 m), V-te miejsce Marusarz Jan, VII-me Dawidek Jan. Obliczenie wyników biegu i skoków kreowało Wnuka Mieczysława z Wisły na mistrza Polski tylko dzięki doskonałemu wynikowi w biegu. Wicemistrzem został Stanisław Marusarz, III-cie miejsce zdobył Marusarz Andrzej, V-te Marusarz Jan, VI-te Dawidek Jan. Członkowie Sekcji stworzyli w tej konkurencji zwartą grupę. W otwartym konkursie skoków o Mistrzostwo Polski zwyciężył bezapelacyjnie Andrzej Marusarz, na IX-tym m. znalazł się junior nasz Kula Jan, na X-tym brat jego Kula Stan., mistrz Polski Wnuk na XXII-gim miejscu W maratonie narciarskim (50 km) za Austriakiem Rohrlem J. umieścił się członek Sekcji Jan Dawidek na II-gim miejscu w doskonałej formie, bijąc znakomitego długodystansowca Karpiela Stan. 3 min. 10 sek., drugi zawodnik Sekcji Berych Wład. uzyskał VII-me miejsce, Zubek Józef XII-te. — Sekcja Narciarska ufundowała nagrodę honorową na Mistrzostwa Polski w postaci 1 pary fok i rękawic fińskich, które komitet zawodów przyznał Marianowi Zającowi.

Dnia 20. II. 1938 odbył się bieg sztafetowy dla juniorów 4×6 km, w którym drużyna Sekcji zdobyła II. miejsce. Indywidualnie najlepszy czas uzyskał Kula Stanisław, IV-ty Ciaptak, VI-ty Krzysztofiak, XI-ty Szeliga Kaz.

Dnia 20 II. 1938 odbyły się w Worochcie zawody narciarskie organizowane przez Pęksa Andrzej, IV-te Dawidek Jan, V-te Marusarz Jan. W konkursie skoków do SNPTT — Stanisławów o II-gi Puchar Czarnohorski. W biegu 18 km I-sze m. zajął kombinacji III-cie miejsce zajął Dawidek Jan, IV-te Pęksa A., V-te Marusarz Jan. Punktacja wyników o Puchar Czarnohorski przyniosła zwycięstwo drużynie Sekcji otwartych Dawidek Jan uzyskał II-gie miejsce za Rojem z „Wisły" — Zakopane. (23 p.), która zdobyła II-gi Puchar Czarnohorski po raz drugi. W konkursie skoków

Dnia 27. II. 1938 w zawodach o puchar Rabki—Zdroju, Jan Dawidek zdobył po raz III-ci ten puchar.

Dnia 27. II. 1938 w Brzuchowicach w zawodach organizowanych przez SNPTT—Lwów, wygrał konkurs skoków Kula Jan

Dnia 1. III. 1938 zdobyła SNPTT—Zakopane puchar Babiogórski w konkurencji zjazdowej i slalomie na Pilsku. Kolejność miejsc następująca: I-szy Kula Stanisław, II-gi Juhas Wojciech, III-ci Marusarz Andrzej.

Dnia 5. i 6. III. 1938 odbyły się w Szczyrku międzynarodowe zawody w biegach zjazdowych o puchar Beskidów, w których członkowie Sekcji zajęli następujące miejsca: w biegu pań II-gie m. Marusarzówna Helena za Austriaczką Gretą Lantschner, w biegu panów Marusarz Andrzej II m. za Austriakiem Muhlbacherem, Kula Stanisław X-te m., Juhas Wojciech XII-te m. W slalomie pań Marusarzówna Helena II-gie m., w slalomie panów Marusarz Jan VI-te miejsce, Juhas Wojciech IX-te m., Kula Stan. XI-te m. Ogólny wynik kombinacji alpejskiej: panie I-sza Greta Lantschner, II-ga Marusarzówna Helena, panowie: I-szy Mühlbacher, II-gi Marusarz Andrzej, IX-te Kula Stanisław, XI-te Juhas Wojciech.

Do największych sukcesów jednak należy zdobycie wicemistrzostwa świata przez członka Sekcji Stanisława Marusarza na zawodach F. I S w Lahti, gdzie długościami skoków 66 i 67 m. uzyskał I-sze miejsce w otwartym konkursie skoków i ustanowił zarazem rekord skoczni. Tylko dzięki nastawieniu sędziów orzekających, którzy pozostawali pod sugestią nazwiska Birgera RUUDA otrzymał ten ostatni lepsze noty za styl, co przyniosło mu tytuł mistrza świata. Jednak tak prasa sportowa nasza nikami swymi jako skoczek wysunął się na czoło najlepszych zawodników świata.

jak i zagraniczna przyznała nieoficjalne mistrzostwo Stanisławowi Marusarzowi. Wy-

Sekcja Narciarska PTT w Zakopanem odniosła jeszcze jedno wielkie choć nieoficjalne zwycięstwo w konkurencji narciarskiej takiej kategorii, w której dotychczas jeszcze głosu nie zabierała. Mamy tu na myśli długodystansowy marsz narciar-

ski Żułów—Wilno 85 km — patrole ze strzelaniem. Członkowie klubu Jan Bahdaj, Józef Zubek, Józef Mieszczak i Ludwik Chmiel-Stanowski należący również do Związku Rezerwistów w Zakopanem startowali w Wilnie z ramienia tego Związku i dzięki znakomitej taktyce oraz wytrzymałości trudów tego marszu w połączeniu ze strzelaniem zdobyli wśród silnej konkurencji innych patroli 1-sze miejsce w czasie 7 godz. 30 min. 32 sek. bijąc na tej trasie patrol Strzelca Zakopiańskiego 2 min. 4 sek. i P. W. Leśników — Lwów 19 min. 42 sek.

Wyniki sportowe oparte są nie tylko na kondycji fizycznej członków klubu, lecz związane są ściśle z zagadnieniem jakości sprzętu. Zawodnicy Sekcji zwycięstwa swe zawdzięczają w dużej mierze staraniom klubu o pierwszorzędny sprzęt do startów. Ponadto Zarząd kładł nacisk na opiekę lekarską, dożywianie w czasie treningów i indnicy. Treningi biegów i skoków z juniorami prowadzili Jan Dawidek i Andrzej Pęksa dywidualnie młodzików, z których kilkunastu zapowiada się jako doskonali zawodna zmianę. Prócz Józefa Daniela Krzeptowskiego, braci Stanisława i Jana Kulów, Stanisława Krzysztofiaka, którzy wśród młodych należą do najwybitniejszych, na szczególną uwagę ze względu na dotychczasowe wyniki zasługują — Ciaptak Jan Gąsienica, Gibała Czesław, Domiczek Józef, Władysław i Jan Zubek, Wala Jan, Wawrytko Jan, Wawrytko Stanisław, Byrcyn Władysław i Józef Gąsienica, Pęksa Kazimierz i Jan, Szeliga Kazimierz, Marusarz Józef, Pabian Władysław, Skupień Tadeusz, Suchecki Marian, Cabała Kazimierz, Daniel Bolesław i wielu innych gorliwie trenujących młodzików.

Z powodu zbyt wysokich wkładek asekuracyjnych w „Patrii" klub zrezygnował z ubezpieczenia zawodników na rok 1938, a Polski Związek Narciarski ubezpieczył własnym kosztem jedynie Marusarza Stanisława, Marusarza Andrzeja, Juhasa Wojciecha i Zofię Stopkównę oraz Helenę Marusarzównę.

Schronisko na H. Pysznej dzierżawione od 1. V. przez Stan. Marusarza przybiera coraz to lepszy wygląd i otrzymuje dalsze inwestycje. Dnia 29. grudnia 1937 odbyło się na Pysznej odsłonięcie tablicy pamiątkowej ś. p. Władysława Strzeleckiego, wykonanej w/g projektu prof. St. Zdyba w Państwowej Szkole Przem. Drzewnego w Zakopanem. Zamiar wyposażenia schroniska w wodociąg zrealizowany będzie częściowo na wiosnę br., częściowo w r. 1939. Wodociąg ten rozwiąże sprawę umywalni, potrzeb sanitarnych i bezpieczeństwa ogniowego. Delegatem na Pysznej czuwającym nad sprawnością i porządkiem gospodarki w schronisku jest z ramienia klubu p. Zdzisław Rittersschild.

Na zakończenie sezonu zimowego odbyły się 9. kwietnia wiosenne biegi zjazdowe, w których nasi zawodnicy uzyskali następujące wyniki: IV-te miejsce Juhas Wojciech, VIII-me Dawidek Jan, zaś w biegu juniorów Kula Jan III-cie.

Rok rocznie odbywa się na Pysznej w okresie wiosennym tradycyjne pożegnanie zimy. Jest to uroczystość wewnętrzna klubu i biorą w niej udział tylko członkowie Sekcji oraz zaproszeni goście. Towarzyski wieczór narciarski, biegi zjazdowe i skromne przyjęcie stanowią atrakcję tej uroczystości, która gromadzi najmłodsze, średnie i najstarsze roczniki wielbicieli sportu narciarskiego w łonie SNPTT—Zakopane, kwiecień 1938 r.

23) Sekcja narciarska Oddziału w Żywcu.

Skład Zarządu: inż. Fucik Wiktor — przewodniczący, inż. Markiewicz Władysław — sekretarz, Staszkiewicz Adam — skarbnik, członkowie: dr Haliński Władysław, dr Jelonek Feliks, Lipus Jan, Olszowski Szczepan, Ozaistówna Stanisława, Ozaist Adam, Pantofliński Władysław, Tchorzewski Bronisław, Ziemnowicz Kazimierz.

Sekcja rozwijała swą działalność głównie w kierunku turystycznym, nie zaniedbując również i strony sportowej.

W każdą niedzielę i święta urządzała Sekcja wycieczki narciarskie w okoliczne góry Beskidu Zachodniego i Wysokiego, w których to wycieczkach brało udział przeciętnie 8 do 15 osób, w dniach od 29. I. do 2. II. urządzono raid na przestrzeni Babia Góra — Zwardoń, w których wzięło udział 6 osób. Na zawody o II. Puchar Czornohorski P. T. T. wyjechały w delegacji 3 osoby, 27. II. zorganizowała Sekcja między-

sekcyjne zawody P. T. T. na Pilsku o „Puchar Babiogórski P. T. T.", ufundowany przez Komisję Narciarską P. T. T. W zawodach tych startowało 12 zawodników, a to trzech S. N. P. T. T. Zakopane, 4 S. N. P. T. T. Biała, 2 S. N. P. T. T. Cieszyn, 3 S. N. P. T. T. Żywiec. Puchar zdobyła Sekcja Narciarska P. T. T. Zakopane.

Dnia 20. III. urządza Sekcja na Pilsku zawody wewnętrzno-klubowe w biegu na 12 km i bieg o odznakę za sprawność PZN. dla starszych na trasie 12 km i narciarek na trasie 8 km.

W każdy piątek odbywają się zebrania członków Sekcji, na których omawia się wycieczki na najbliższą niedzielę, jak również dzieli się wrażeniami z wycieczek z ubiegłego tygodnia. W zebraniach bierze udział przeciętnie 12 osób.

Na sezon 1937/38 rozdała Sekcja dziatwie szkolnej 6 par kompletnych nart.

Dla zawodników w konkurencji o „Puchar Babiogórski P. T. T." ufundowała Sekcja 3 nagrody.

O działalności sportowej i turystycznej Sekcji świadczą dane statystyczne kalendarza narciarskiego P. Z. N. W rozgrywce o puchar Pana Prezydenta, o Odznakę za sprawność za lata 1926 i 1936 uplasowała się Sekcja na 29 miejscu przy współzawodnictwie 125 Sekcyj.

W sezonie 1936/37 w rozgrywce o Puchar Towarzystw cywilnych w konkurencji o „Odznakę za sprawność" uzyskała Sekcja 10 miejsce. W rozgrywce o nagrodę wędrowną P. Ministra Komunikacji o „Odznakę górską" po 5-ciu latach rozgrywki zajęła Sekcja 5 miejsce, na 265 klubów zrzeszonych w P. Z. N.

Lokaty powyższe świadczą o ruchliwości i wyrobieniu sportowo - turystycznym członków Sekcji.

Prócz pracy na polu sportowo - turystycznym zajmowała się Sekcja również propagandą narciarstwa wśród starszych jak również i młodzieży. Dla zespolenia życia towarzyskiego wśród turystów i narciarzy urządzała Sekcja również zabawy i dancingi oraz zebrania towarzyskie.

Sekcja korzysta ze stylowo urządzonego lokalu w pomieszczeniach Towarzystwa Szkoły Ludowej.

CZĘŚĆ II.

SPRAWOZDANIA ODDZIAŁÓW I KÓŁ
POLSKIEGO TOWARZYSTWA TATRZAŃSKIEGO
(poza działami uwzględnionymi w I Części).

Wykaz Oddziałów z Kołami i Delegaturami.

(Stan z 15. IV. 1938 r.).

1. ODDZIAŁ W BIAŁEJ Małopolskiej, ul. Paderewskiego 8, godz. urz. od 1. XII. do 30. IV. codziennie za wyjątkiem sobót i dni świątecznych od 17.30 do 19., od 1. V. do 30. XI. tylko we wtorki i czwartki od 17 do 18. Adres dla korespondencji: WP. Tomasz Wróbel, Biała, ul. Ks. Stojałowskiego 23.

2. ODDZIAŁ W BIELSKU ŚL., ul. Br. Pierackiego 5, tel. 28-71, godz. urz. codziennie w dni powszednie od 14 do 17.

Koło w Dziedzicach, WP. Leon Kułakowski, Plac Wolności, tel. 74, godz. urz. codziennie od 8—18.

3. ODDZIAŁ „BESKID ŚLĄSKI" W CIESZYNIE, Plac Króla Jana III Sobieskiego 5, parter, tel. 11-54, godz. urz. codziennie w dni powszednie: 9—12 i 15—18.

Koło w Skoczowie, WP. Władysław Jamróz — Hurtownia Tytoniowa (codziennie prócz niedziel), adres dla korespond.: WP. Aleksander Krpec, nauczyciel.

4. ODDZIAŁ W CZĘSTOCHOWIE, Aleja Kościuszki 28, WP. dr Wł. Jaroń, godz. urz. 12—17 codziennie w dni powszednie.

5. ODDZIAŁ W DROHOBYCZU, WP. inż. M. Kozłowski, Drohobycz 2, „Polmin" S. A., tel. 70-07, nr konta PKO. 410.965; biuro informacyjne Oddziału czynne codziennie w Drogerii mgra Leona Obrowicza, Rynek, Ratusz, tel. 73-80.

Koło w Borysławiu, WP. inż. A. K. Mischke, S. A. „Małopolska"; biuro informacyjne Koła: Księgarnia W. Żuławskiego, ul. Kościuszki.

Koło w Skolem, gmach Sokoła, adres dla koresp.: WP. Wł. Gruczelak, Skole-Groedlowo.

Delegatura w Stebniku, WP. Tadeusz Zamojski.

6. ODDZIAŁ W GORLICACH, WP. Jan Dziopek, Gimnazjum.

Koło w Jaśle, ul. K. Ujejskiego 8.

Delegatura w Bieczu, O. Gwardian Ludwik Szelągowski, Klasztor OO. Reformatów.

Delegatura w Gliniku Mariampolskim, WP. Tad. Abratowski.

Delegatura w Wysowej, WP. R. Łopaciński.

7. ODDZIAŁ W JORDANOWIE, ul. 3 Maja, WP. notariusz dr Leon Szumski, tel. 23, nr konta PKO. 400.631; godz. urz. codziennie, Rynek 41, mgr L. Feit, 16—18.

8. ODDZIAŁ W KALISZU, Plac 11 Listopada, Kancelaria adw. M. Dancygiera.

9. ODDZIAŁ W KATOWICACH, ul. Pocztowa 16, II. p., tel. 316-64, nr konta w PKO. 301.058, godz. urz. codz. 8—15.30, w soboty i dni przedświąteczne 8—12.30.

Koło w Rybniku, Hotel Polski, pokój nr 5, godz. urz. w Kasie Chorych 8—15 u sekretarza Koła WP. Augustyna Gostołki; adres dla koresp.: skrytka pocztowa nr 7.

Delegatura w Lublińcu, Starostwo Powiatowe.

Delegatura w Mysłowicach, ul. Powstańców 7.

Delegatura w Pszczynie, Aleje Kościuszki 3.

Delegatura w Tarnowskich Górach, Urząd Skarbowy.

10. ODDZIAŁ W KIELCACH, WP. Aleksander Wasung, Bank Polski, lub WP. Zygmunt Dobrowolski, ul. Zamkowa.

11. ODDZIAŁ W KOŁOMYI, ul. Legionów 4 (Szkoła im. Piramowicza), godz. urz. w dni powszednie 18—20; adres dla koresp.: skrytka pocztowa 63.

Delegatura w Horodence, WP. Marian Korytowski, Cukrownia.

Delegatura w Kopyczyńcach, WP. A. R. Michaluk, ul. Karasińskiego 23.

12. ODDZIAŁ W KOSOWIE HUCULSKIM, WP. inż. Oskar Friser, Powiatowy Zarząd Drogowy, tel. 32; godz. urz. 10—12.

Koło w Kutach.

13. ODDZIAŁ W KRAKOWIE, ul. A. Potockiego 4, parter, tel. 112-77, nr konta w PKO. 412.535, godz. urz. codziennie w dni powszednie 17—19.

14. ODDZIAŁ W KRYNICY, Stare Łazienki, WP. inż. Leon Nowotarski, tel. 202, nr konta KPO. 414.643; godz. urz. 8—12 i 15—18 w dni powszednie w biurze Oddziału (ul. Marszałka J. Piłsudskiego, Stadion sportowy, tel. 388).

Delegatura w Muszynie, WP. Józef Bielak.

Delegatura w Żegiestowie Zdroju, WP. dyr. Kazimierz Krukierek, Zarząd Zdrojowy.

15. ODDZIAŁ WE LWOWIE, ul. Akademicka 23, tel. 220-01, godz. urz w dni powszednie 11—13 i 17—19.

Koło w Chodorowie, WP. Stan. Maszlanka.

Koło w Dolinie, Starostwo Powiatowe.

Koło w Skniłowie, 6 Pułk Lotniczy.

16. ODDZIAŁ W ŁODZI, ul. Piotrkowska 120, m. 10; godz. urz. w dni powszednie 19—21, konto w KKO. m. Łodzi.

17. ODDZIAŁ „BESKID" W NOWYM SĄCZU, I Gimnazjum, WP. prof. F. Rapf, nr konta PKO. 411.315, godz. urz. w „Sokole", we wtorki i piątki 18—19.

Koło w Starym Sączu, WP. Sądek Władysław, Gimnazjum.

18. ODDZIAŁ „GORCE" W NOWYM TARGU, Rynek 27, P. B. P. „Orbis", tel. 62, nr konta PKO. 400.740; adres dla koresp.: kancelaria adw. Z. Mieszkowskiego, Rynek, tel. 29.

19. ODDZIAŁ W POZNANIU, ul. Fredry 10, II. p., pokój nr 369, tel. 27-41, nr konta PKO. 200.804; godz. urz. we wtorki, czwartki i soboty 18—19.

Delegatura w Bydgoszczy, WP. E. Karaśkiewicz, ul. Kołłątaja 3.

Delegatura w Grudziądzu, WP. mjr. H. Gąsiorowski, ul. Sienkiewicza 20.

20. ODDZIAŁ PRZEMYSKO-JAROSŁAWSKI, Wł. Alfred Olesiak, Jarosław, Państw. Szkoła Budownictwa.

Koło w Turce n/Stryjem, Rada Powiatowa.

[illegible]

21. ODDZIAŁ W RABCE, ul. Wł. Orkana, willa „Wisła", WP. Eleonora Czoponowska, tel. 249.

Delegatura w Myślenicach, WP. dr Bronisław Miętus.

22. ODDZIAŁ W RADOMIU, ul. Malczewskiego 6, I. p., WP. Aleksander Sołohub, tel. 20-43; godz. urz. środa od 18.30 do 19.30.

23. ODDZIAŁ W SANOKU, ul. Kościuszki 2; godz. urz. w lokalu P. B. P. „Orbis", ul. Jagiellońska 12, od 8—20; konto w K. K. O. m. Sanoka.

24. ODDZIAŁ W STANISŁAWOWIE, ul. Szydłowskiego 7 (adres dla koresp.: także: skrytka pocztowa nr 265), tel. 360, nr konta PKO. 507.900; godz. urz. w dni powszednie 10—13 i 17—19.

Koło w Bitkowie, WP. inż. Edw. Czerny, godz. urz. codziennie w dni powszednie Bitków-Kopalnia, kancelaria firmy „Karpaty", 8—12 i 14—17.

Koło w Delatynie, WP. L. Machlis, sklep firmy „Bata".

Koło w Kałuszu, WP. prof. J. Sytnik.

25. ODDZIAŁ W STRYJU, ul. 3 Maja, Miejska Kasa Oszczędności, godz. urz. w dni powszednie 9—13.

Koło w Mikuliczynie, WP. J. Hillman.

Koło w Nadwórnej, WP. dr M. Schall, ul. Pierackiego 1, godz. urz. w piątki 14.30—16.

Koło w Worochcie, WP. inż. W. Domański, Zarząd Gminy.

Delegatura w Jaremczu, WP. Z. Niewiński.

26. ODDZIAŁ „PIENIŃSKI" W SZCZAWNICY, WP. dr A. K. Werner (Szczawnica-Zdrój), adres dla koresp.: Dyrekcja Zakładu Zdrojowo-Kąpielowego.

27. ODDZIAŁ W TARNOWIE, Plac Katedralny, brama nr 1, I. p., lokal Stow. Pracowników Miejskich; godz. urz. we wtorki i czwartki 18—19, adres dla koresp.: WP. Franciszek Róg, ul. K. Ujejskiego 28.

Koło w Bochni, Gimnazjum, ul. Gołębia, WP. prof. P. Galas.

Koło w Rzeszowie, WP. Jan Tyrybon, ul. Dojazd 9.
28. ODDZIAŁ W WARSZAWIE, ul. Żurawia 9, parter, tel. 9-41-42, nr konta P. K. O. 4.000, godz. urz. w dni powszednie 11—13 i 17—19.
29. ODDZIAŁ W WILNIE, Uniwersytet, prof. dr Tad. Czeżowski, tel. 10-08; godz. urz. w dni powszednie w P. B. P. „Orbis" 9—13 i 15—20.
30. ODDZIAŁ W ZAGŁĘBIU DĄBROWSKIM, Sosnowiec, ul. Modrzejowska 32, III sień, nr konta PKO. 308.828, godz. urz. w dni powszednie 10—16.
Koło w Olkuszu, Fabryka „Westena", lub WP. St. Lipka, S. A. „Olkusz".
31. ODDZIAŁ W ZAKOPANEM, Dworzec Tatrzański, ul. Krupówki 14, tel. 13-39, nr konta P. K. O. 407.333; godz. urz. 9—13 i 17—19.
32. ODDZIAŁ „BABIOGÓRSKI" W ŻYWCU, Dyrekcja Dóbr Arcyksiążęcych, WP. inż. W. Fucik, tel. nr 1, konto PKO. nr 401.437, godz. urz. w dni powszednie 9—13 i 16—19. Oddział posiada własny lokal w pomieszczeniach Tow. Szkoły Ludowej.
Koło w Andrychowie, ul. Legionów 51, WP. Franciszek Fryś, tel. 37.
Koło w Wadowicach, ul. Tatrzańska 48, WP. prof. Cz. Panczakiewicz.

SPRAWOZDANIA ODDZIAŁÓW WRAZ Z KOŁAMI (w porządku alfabetycznym).

Oddział w Białej.

Rok założenia Oddziału 1934. Skład Zarządu: dyr. Sojka Stanisław — prezes, dr Kubiczek Jan — wiceprezes, Wróbel Tomasz — sekretarz, Zajączek Władysław — skarbnik, członkowie: dr Beyer Stefan, Federowicz Edward, dr Gross Otton, mgr Grocholski Adam, Skórczyński Adam, Stawowczyk Jan — referent robót w górach, Wajdzik Józef. Komisję Rewizyjną tworzyli: Ehrlich Adolf — przewodniczący, członkowie: Rasińska Jadwiga, Szałaśny Władysław. — Sąd Honorowy tworzyli: dr Drobniewicz Zygmunt, dr Sikora Józef, dr Zakrocki Ludwik.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 3. III. 1937 r.

W 1937 r. Oddział rozwijał żywą działalność na polu turystyki, organizując 14 wycieczek letnich w góry Beskidu Małego, Wysokiego, Śląskiego i Raczańskiego. Wycieczki zimowe urządza Sekcja Narciarska Oddziału. W 1937 r. Oddział wykonał ok. 1 km nowych szlaków oraz odnowił 56 km dawnych (patrz Szlaki turystyczne).

W dniu 18. XII. 1937 r. urządził Oddział ilustrowany przeźroczami odczyt p. t.: „Przez górskie pola walk w Hiszpanii od Andaluzji do Pirenejów", który wygłosił prof. dr W. Goetel. Odczyt cieszył się wielką frekwencją.

Na wszystkich stacjach kolejowych na terenie przydzielonym Oddziałowi umieścił Oddział oszklone mapy bliższych terenów górskich z wrysowanymi szlakami turystycznymi. Mapy te specjalnie rysowane w podziałce 1:50.000 są mapami schematycznymi i oddają turystom dobre usługi.

Oddział w Bielsku.

Rok założenia Oddziału 1930. Skład Zarządu: dyr. Adamecki Teofil — prezes, inż. Nechay Alfred — I. wiceprezes, prof. Heilig Leopold — II. wiceprezes, Duda Józef — sekretarz, mgr Rusnok Paweł — skarbnik, członkowie: Kisielewski Aleksander (zast. skarbnika), dr Libański Józef, Lipska Zofia, prof. Lubertowicz Zygmunt, Miech Jerzy, Rychlik Karol, Schnack Edward, dr Traubner Józef, Wojnar Alojzy (zast. sekretarza), dyr. Zając Marian. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące Komisje: schroniskowa (inż. Nechay Alfred — przewodniczący, dr Libański Józef), robót w górach (prof. Heilig Leopold — przew., Duda Józef, Wojnar Alojzy), wycieczkowa (dr Libański Józef, Miech Jerzy), propagandowa (prof. Lubertowicz Zygmunt). Komisję Rewizyjną tworzyli: Zahradnik Jan — przewodniczący, członkowie: Kożdoń Jan, Solich Karol. Sąd Honorowy tworzyli: Danel Alojzy, Hess Józef, Jachymiak Władysław, Kamiński Wacław, Kowalski Alfons, Markiewicz Kazimierz.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 26. II. 1937 r.

W roku sprawozdawczym Oddział kładł główny nacisk na spłatę zobowiązań z lat ubiegłych, oraz na utrzymanie w należytym stanie posiadanych schronisk, a to w Zwardoniu i na Wielkiej Raczy. Rozbudowa schroniska na Przegibku pod Będoszką jest już na ukończeniu; schroniskiem administruje Koło w Dziedzicach. Po długich pertraktacjach nabył Oddział udział w hali na Wielkiej Raczy i stał się współwłaścicielem hali w stosunku 6% całości, tj. 6.968 m².

Do większych inwestycyj poczynionych przez Oddział należy budowa drogi do schroniska P. T. T. w Zwardoniu, które otrzymało nazwę „Dworca Beskidzkiego", oraz połączenie linią telefoniczną schroniska na Wielkiej Raczy z Rajczą. Ponadto w schronisku tym uzupełniono inwentarz, przeprowadzono naprawę dachu, niszczonego często przez wiatry, a w Dworcu Beskidzkim uskuteczniono szereg mniejszych adaptacyj.

W roku sprawozdawczym urządził Oddział wspólnie z Oddziałem w Białej, jeden odczyt publiczny pt.: „Na nartach przez Spitsbergen", wygłoszony przez p. inż. S. Bernadzikiewicza.

W roku ubiegłym Oddział założył Sekcję Narciarską, która nie będąc jeszcze zrzeszona w P. Z. N. nie mogła rozwinąć żywszej działalności i ograniczyła się jedynie do urządzenia kilku wycieczek narciarskich. W roku 1937 Komisja Górska odnowiła ogółem 73 i pół km szlaków górskich.

Oddział posiada:

Koło w Dziedzicach

założone w 1927 r. Skład Zarządu Koła tworzyli: Kułakowski Leon — prezes, ks. Dyczek Adolf — wiceprezes, Kisza Jerzy — sekretarz, Kolaczek Teofil — skarbnik, członkowie: Brelis Karol, Bienkowa Anna, Kopeć Rudolf, Rosenthal Erwin, Siwy Jan. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: propagandy turystyki (Rosenthal Erwin, Kopeć Rudolf), budowy schroniska (Kolaczek Teofil, Rosenthal Erwin, Siwy Jan). Komisję Rewizyjną tworzyli: inż. Niesyt Jan — przewodniczący, członkowie: Michalik Wilhelm, Zaczek Franciszek.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 15. III. 1937 roku.

Koło przystąpiło w ciągu 1937 r. do wykonania rozbudowy schroniska na Przegibku. W tym celu zakupiono budulec od Zarządu Lasów Żywieckich i przedłożono plany budowy do zatwierdzenia władzy wojewódzkiej, ponieważ schronisko znajduje się w terenie granicznym. Po otrzymaniu zezwolenia na budowę we wrześniu przystąpiono do budowy, którą prowadzono aż do grudnia. Na rok 1938 pozostały jeszcze do wykończenia drobne roboty wewnętrzne i z nastaniem odpowiedniej pory uporządkowanie terenu koło budowy. W toku są prace koło urządzenia wewnętrznego Koło zakupiło 20 łóżek i do tego przynależną bieliznę i koce Uzupełnienia wymagają jeszcze ruchomości, jak stoły, ławki, wieszaki itp. Sprawa dzierżawy schroniska będzie wkrótce załatwiona a następnie schronisko w całości przejdzie do użytku publicznego. Obecnie dobudowa schroniska jest już na ukończeniu, tak, że turyści mogą już z urządzonej części korzystać. Na koszta budowy w 1937 r. wydało Koło 7.867,88 zł, w czym jest 2.800,— zł udzielone przez macierzysty Oddział P. T. T. w Bielsku.

Oddział w Bochni.

Rok założenia Oddziału 1928. Skład Zarządu: Galas Piotr — prezes, Tyczka Franciszek — wiceprezes, inż. Dziurzyński Karol — sekretarz, Piątkowski Aleksander — skarbnik, członkowie: Fischer Stanisław, inż. Tylka Bronisław. Komisję Rewizyjną tworzyli: Zajączkowski Zdzisław — przewodniczący, członkini: Serafińska Bronisława.

Zarząd Oddziału Bocheńskiego P. T. T. wykupił w r. 1937 parcelę 11 ar położoną na terenie gmin Lipnicy Górnej i Rajbrotu w miejscu granicznym dla utworzenia z niej maleńkiego rezerwatu z kamieniami Brodzińskiego. Zarząd czynił to w porozumieniu z Zarządem Gł. P. T. T. i z Państwową Radą Ochrony Przyrody.

W myśl życzenia Wojskowego Instytutu Geograficznego w Warszawie, prezes Oddziału przeprowadził korektę nazw miejscowych na mapie wojskowej „Bochnia" w podziałce 1:100.000. Wszystkie proponowane poprawki zostały przez W. I. G. przyjęte. Szlaków turystycznych w 1937 r. Oddział nie odnawiał.

Dnia 11. XII. 1937 r. odbyło się Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie członków Oddziału, zwołane w sprawie zakupna „Kamieni Brodzińskiego" i utworzenia z nich rezerwatu oraz w sprawie rozwiązania Oddziału i przemiany go na Koło Oddziału P. T. T. w Tarnowie, co nastąpiło z dniem 1. I. 1938 r.

Oddział „Beskid Śląski" w Cieszynie.

Założony w 1910 r. jako osobne towarzystwo, połączył się z P. T. T. w 1921 r. Skład Zarządu: Sowa Stanisław — prezes, Sabela Adam — wiceprezes, Chwierut Antoni — sekretarz, Gibiec Jan — skarbnik, członkowie: dr Dubiski Józef (zast. skarbnika), Juraszek Jan, dr Kisza Karol (prezes Koła w Skoczowie), inż. Plutyński Julian, Szczepański Karol, Szewczyk Erwin (zast. sekretarza), ks. Sznurowacki Jan, Żukowski Julian. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące Komisje: turystyczna i pracy w górach, (łącznie z ochroną przyrody): dr Dubiski Józef — przewodniczący, inż. Plutyński Julian, Sabela Adam, Sowa Stanisław, Żukowski Julian; (schroniskowa): Sowa Stanisław — przewodniczący, Juraszek Jan, Sabela Adam, Szczepański Karol, Szewczyk Erwin, Żukowski Julian. Komisję Rewizyjną tworzyli: prof. Jasicki Józef — przewodniczący, członkowie: prof. Chmiel Jan i Żabka Rudolf. Skład Sądu Honorowego tworzyli: dyr. Grycz Karol, prof. Simm i dyr. Rylski.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 18. II. 1937 r.

Prace Oddziału koncentrowały się na przeprowadzeniu najkonieczniejszych adaptacyj oraz inwestycyj w schronisku na Stożku, którego wykazywało stale utrzymującą się frekwencję. Szereg prac w schronisku i w zakresie naprawy szlaków został przeprowadzony przed „Tygodniem Gór" w Wiśle ze względu na spodziewany napływ licznych rzesz turystycznych.

Oddział posiada:

Koło w Skoczowie

którego Zarząd tworzyli: dr Kisza Karol — przewodniczący, Olszak Franciszek — wiceprezes, Krpec Aleksander — sekretarz, Jamróz Władysław — skarbnik.

Koło liczy 73 członków. W 1937 r. zakupiło grunt o powierzchni około 4 morgów w partii szczytowej Starego Gronia i konserwowało sieć szlaków w okolicach Brennej.

Oddział w Częstochowie.

Rok założenia Oddziału 1935. Skład Zarządu: dr Jaroń Włodzimierz — prezes, Pol Władysław — wiceprezes, Dąbrowski Zygmunt — sekretarz, Sztybel Henryk — skarbnik, członkowie: Chajutin Miron, Guzkówna Kazimiera, Jakubowska Natalia, mgr Pawłowski Stefan. W ciągu roku ustąpił ze stanowiska sekretarza p.: Z. Dąbrowski, które objął mgr St. Pawłowski. Komisję Rewizyjną tworzyli: Nesseld Jan — przewodniczący, członkowie: Borzykowski Dawid, inż. Zajączkowska Krystyna. Sąd Honorowy tworzyli: dr Dziubiński Wł., Sołdrowski Jan, inż. Zajączkowski Stanisław.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 18. IV. 1937 r.

Oddział urządził latem 3 wycieczki przy udziale w każdej po 5 osób w Tatry oraz Karpaty Wschodnie. Niestety teren Oddziału i warunki specyficzne miejscowe nie pozwalają na urządzanie wycieczek liczniejszych i przy większym udziale. Oddział przyczynił się do zorganizowania wycieczki robotników tut. fabryk (około 60 osób) w Pieniny i Tatry, dając wskazówki w organizowaniu i udzielając przewodników. Prócz tego poszczególni członkowie we własnym zakresie nie zależnie od Oddziału urządzali wycieczki w góry. W jesieni 1937 r. Zarząd Oddziału uczestniczył w przyjmowaniu rewanżowym górali pienińskich na tutejszym terenie. Ostatnio Odział ma na widoku wszczęcie akcji wśród robotników tut. fabryk w kierunku zainteresowania ich turystyką górską. Poszukiwania jaskiń na tut. terenie pozostają w dalszym ciągu w bardzo niewielkim zakresie.

Oddział posiadał Sekcję Narciarską i Sekcję Kajakową.

Oddział w Drohobyczu.

Rok założenia Oddziału 1930. Skład Zarządu: inż. Kozłowski Marian — prezes, dr Martynowicz Aleksander — wiceprezes, inż. Rosół Tadeusz — sekretarz, dr Nappe Emanuel — skarbnik, członkowie: Flach, dr Godlewicz, mgr Obrowicz, Zamojski. W łonie Zarządu funkcjonowała komisja: robót w górach (inż. Kozłowski i inż. Górka) oraz komisja fotograficzna (dr Godlewicz i dr Martynowicz). Komisję Rewizyjną tworzyli: mgr Łepki Stefan — przewodniczący, dr Knopf.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 15. IV. 1937 r.

W roku sprawozdawczym Oddział podniósł stan liczebny swoich członków do stanu z okresu przedkryzysowego. W zakresie robót w górach przeprowadził przewidziane programem prace, polegające na konserwacji istniejących szlaków turystycznych. Przeprowadził poprawienie barwnych znaków i uzupełnił tablice drogowskazowe. W tym roku prace Oddziału były skierowane szczególnie w kierunku tworzenia szlaków narciarskich. Korzystając ze względnie korzystnych warunków pogody, przeprowadził wszystkie programem przewidziane roboty w górach.

Korzystając z wydatnej subwencji P. U. W. F. Oddział ukończył gruntowny remont schroniska w Malmanstalu, oddając ostatecznie 4 ubikacje w tymże schronisku do stałej dyspozycji organizacji harcerskiej. W roku sprawozdawczym przebywały tam dwa obozy harcerskie w łącznej ilości 35 uczestników.

Oddział wraz z Kołem czyni starania o nabycie na własność domku myśliwskiego, mieszczącego schronisko na Trościanie, stanowiącego własność firmy Groedel w Skolem. Wobec przychylnego ustosunkowania się zarządu wymienionej firmy, sprawa ta będzie wkrótce pozytywnie załatwiona.

Utworzenie rezerwatu w Uryczu, której to sprawie Oddział poświęca bardzo baczną uwagę, mimo piętrzących się ze strony właścicieli trudności, posunęła się naprzód. Skutkiem naszej inicjatywy odbyła się we wrześniu 1936 r. w Uryczu Komisja Wojewódzka z udziałem naszych delegatów. W wyniku tej Komisji, Województwo w Stanisławowie opierając się o odnośną ustawę zażądało od gromady Urycza oddania środkowej części skał na rezerwat. Również z bardzo przychylnym wnioskiem w tej sprawie wystąpił do Województwa Oddział Lwowski Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Z wiosną 1938 r. zostanie utworzony rezerwat z zachodniej części skał w tzw. „Ostrego Kamienia". Właścicielka tej grupy firma naftowa Pirnitzer zgłosiła gotowość oddania na rezerwat tej grupy skał. Wydzielenia części przeznaczonej na rezerwat dokona delegat Oddziału P. R. O. P. ze Lwowa.

Prace nad wydaniem przewodnika po ziemi skolskiej zostały przeniesione na rok następny. Rozszerzono komitet redakcyjny i naczelną redakcję powierzono p. red. Starzewskiemu. Przewodnik ukaże się z wiosną 1938 r.

W listopadzie roku sprawozdawczego miała odbyć się wystawa fotograficzna pod hasłem „Piękno ziemi drohobyckiej i jej gór". Komitet Wystawy skutkiem licznych próśb zdecydował się przesunąć termin jej otwarcia na kwiecień 1938 r., a to w związku z tym, ponieważ jeszcze wielu wystawców na czas nie ukończyło swoich prac.

Z władzami i pokrewnymi organizacjami pozostawał Oddział w żywym kontakcie wysyłając delegatów na wszystkie ważniejsze zjazdy i posiedzenia. Również współpracowano bardzo wydatnie z władzami W. F. i P. W., podobnie jak lat ub.

Biura informacyjne w Drohobyczu, Borysławiu i Skolem prowadziły intensywną pracę w ciągu całego roku sprawozdawczego. Prowadzono tam również sprzedaż map i ważniejszych wydawnictw turystycznych.

Oddział posiada Sekcję: Narciarską i Ochrony Gór oraz Koła w Skolem i w Borysławiu.

Koło w Skolem

Zarząd tworzyli: mjr. Szenk Henryk — prezes, Gruczelak Władysław — wiceprezes, mgr Naklicki Tadeusz — sekretarz, Chmułówna Henryka — skarbnik. Koło liczy członków 48.

Koło w Borysławiu

Zarząd tworzyli: inż. Mischke Kazimierz — prezes, inż. Kocko Mikołaj — wiceprezes, Hliniak Wł. — sekretarz, Kałuski Adam — skarbnik. Koło liczy członków 52.

Ponadto Oddział posiada:

Delegaturę w Stebniku.

Delegatem jest p. Zamojski Tadeusz.

Oddział w Gorlicach.

Rok założenia Oddziału 1932. Skład Zarządu: Dziopek Jan — prezes. Rziha Franciszek — wiceprezes, Wójcik Adam — sekretarz, Kosiba Jan — skarbnik, członkowie: Abratowski Tadeusz, Pion Adolf, Świrad Aleksander, Zabierowski Stanisław. W łonie Zarządu funkcjonowała Komisja wycieczkowa (Świrad Aleksander, Wójcik Adam, Zabierowski Stanisław). Komisję Rewizyjną tworzyli: Piątkowski Władysław — przewodniczący, członkowie: Gabryel Stanisław, dr Michalski Aleksander. Sąd Honorowy tworzyli: Grundsky Kazimierz, dr Muchowicz Józef, Piątkowska Janina. — Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 13. III. 1937 r.

W roku sprawozdawczym Oddział współdziałał w badaniach etnograficznych na Pogórzu Beskidu Środkowego, przyczyniając się do odtworzenia dawnego niknącego już miejscowego stroju regionalnego; Oddział współdziałał również w wykupnie Kornutów w Beskidzie Gorlickim i opiekuje się utworzonym tam rezerwatem skalnoleśnym. Dla celów propagandowych Oddział urządził wystawę wykresów prac w górach i wydawnictw Zarządu Głównego P. T. T.

Oddział urządził w ub. roku cztery wycieczki letnie, a mianowicie: 1) na Święto Gór do Wisły, 2) do Biecza, 3) do Kornutów, 4) do Kamienia. Wzięło w nich udział ogółem 40 uczestników.

W marcu 1937 r. założył Oddział

Koło w Jaśle

Zarząd tworzyli: Janiszowski Czesław — prezes, Ruciński Zdzisław — wiceprezes, Bogaciewicz Feliks — sekretarz, Brandhuber Jerzy — skarbnik. Koło liczy 18 członków. Koło przeprowadziło wstępne prace organizacyjne i zorganizowało dnia 2. VII. pogadankę propagandową ilustrowaną przeźroczami. Nie wyznakowano dotąd szlaku z Folusza na Kornuty, trasa szlaku została już jednak wytyczona. Znakowanie szlaku odłożono do 1938 r. Obecnie podjął Zarząd Koła starania o utworzenie skromnego punktu noclegowego we Foluszu.

Ponadto Oddział posiada trzy delegatury:

Delegaturę w Bieczu

delegatem jest: O. Szelągowski Ludwik, gwardian OO. Reformatów.

Delegaturę w Gliniku Mariampolskim

delegatem jest: Abratowski Tadeusz.

Delegaturę w Wysowej

delegatem jest: p. Łopaciński.

Oddział w Jordanowie.

Rok założenia Oddziału 1932. Skład Zarządu: dr Szumski Leon — prezes, mgr Sawrycz Eugeniusz — wiceprezes, mgr Feit Leon — sekretarz, Zięba Józef — skarbnik. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: dla spraw schroniska (mgr Feit Leon, Sawrycz Eugeniusz, Zięba Józef), dla spraw znakowania (mgr Feit Leon, Knysz Zdzisław, Zięba Józef). Komisję Rewizyjną tworzyli: dr Kutrzeba Jan Wiktor — przewodniczący, członkowie: Feit Natan, Friedhaber Henryk.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 2. III. 1937 r.

Oddział dokonał w roku 1937 dobudowy 2 pokojów na poddaszu schroniska na Policy, które zostały zupełnie wykończone w październiku 1937 r. lecz z braku funduszów nie są jeszcze należycie urządzone. — W sezonie letnim urządzał Oddział w każdym tygodniu wycieczki zbiorowe na Policę, Babią Górę i w Pieniny (na kajakach). Wycieczki odbywały się przy udziale członków P. T. T. i zaproszonych gości. Ponadto Oddział czynił starania o powiększenie terenu dokoła schroniska na Policy, który stanowi własność Gromady Sidzina. Starania w tym kierunku są na dobrej drodze do realizacji.

Oddział odnowił w 1937 r. dwa szlaki w grupie Policy i wyznakował 1 nowy szlak (patrz „Szlaki turystyczne"); obecnie Oddział konserwuje ok. 80 km szlaków znakowanych.

Oddział w Kaliszu.

Rok założenia Oddziału 1931. Skład Zarządu: prof. Nowosielski Stanisław — prezes, adw. Dancyger Mieczysław — wiceprezes, Sadowski Stefan — sekretarz,

prof. Charszewski Zygmunt — skarbnik, członkowie· Chenczke Henryk, inż. Dreszer Jerzy, inż. Fiebiger Alfred, prof. Surman Antoni. W ciągu roku wyjechali z Kalisza pp.: prezes prof. Nowosielski, Sadowski, Fiebiger. Na opróżnione miejsca w zdekompletowanym Zarządzie dokooptowano pp.: adw. Jarosza Stanisława, inż. Pintschera Waltera. Komisję Rewizyjną tworzyli: Hemplówna Wanda, Kaczkowska Janina, prof. Michalski. Sąd Honorowy tworzyli: adw. St. Jarosz, adw. Jazwiński.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dopiero w dniu 30 marca 1938 r., wybrało nowe władze i ustaliło plan dalszej działalności.

W następstwie wyjazdu prezesa i sekretarza działalność Oddziału ograniczyła się do minimum. Zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia przesunięto ze względów technicznych na początek 1938 r. Uporządkowano pod koniec 1937 roku, sekretariat, kasę i księgowość oraz podjęto normalną działalność na razie w zakresie administracyjnym.

Oddział w Katowicach.

Rok założenia Oddziału 1920. Skład Zarządu: Kaźmierczak Edmund — prezes, Grzybowski Józef — wiceprezes, Kęsa Antoni — sekretarz, Dzięcioł Alfons — skarbnik, członkowie: dr Gondzik Jan, mgr Górski Roman, dr Kocur Adam, dr Korowicz Marek, Lipowczan Jan, Mroczkowski Bolesław, inż. Przybyłowski Władysław, inż. Rzepecki Zbigniew, dr Stateczny Walenty, dr Stawski Jan, dr Stolfa Jerzy. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: 11. XI. 1937 r. zmarł sekretarz Zarządu Oddziału ś. p. Antoni Kęsa. W jego miejsce wybrano sekretarzem inż. Władysława Przybyłowskiego. W łonie Zarządu funkcjonował Komitet Wykonawczy w składzie: Kaźmierczak Edmund — prezes, prof. Grzybowski Józef — wiceprezes, Kęsa Antoni — sekretarz, mec. Dzięcioł Alfons — skarbnik, członkowie: dr Gondzik Jan, inż. Krzemieński Bogdan, Lipowczan Jan, mec. Mroczkowski, Przybyłowski Władysław. Skład Komisji Rewizyjnej tworzyli: Güntner Edward — przewodniczący, członkowie: Sznajder Józef, Winkler Władysław, zastępcy: Korfanty Zbigniew, Pollak Jan, Trepiński Józef. Skład Sądu Honorowego tworzyli: dr Dąbrowski Władysław, inż. Kuczyński Antoni, dr Rieger Andrzej, zastępcy: Burek Jan, Striese Albert, Smoczyk F.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 30. IV. 1937 r.

W r. ubiegłym Oddział zorganizował w Katowicach obchód 15-lecia swego istnienia (por. str. 16). Oddział współpracował czynnie z Komitetem Ogólnym „Tygodnia Gór w Wiśle", oraz opracował łącznie z władzami państwowymi szczegóły odnośnie turystyki w terenach pogranicznych w związku z ustawą o granicach państwa (wyłączenie pewnych gmin ze strefy przygranicznej i pasa granicznego; uznanie legitymacji P. T. T. na danym terenie jako dokumentu legitymującego w myśl ustawy; uzyskanie prawa fotografowania gór przez turystów itp.).

W schroniskach Oddziału na Baraniej Górze i na Równicy poczyniono pewne drobne inwestycje. W schronisku na Baraniej Górze korzystało z noclegów 2912 osób (w czym 1436 członków P. T. T.), w schronisku na Równicy 958 osób, wśród odwiedzających w ub. roku wzrosła znacznie liczba cudzoziemców.

Żywa była praca Sekcji Wysokogórskiej, którą podajemy osobno.

Oddział posiada

Koło w Rybniku.

Zarząd tworzyli: dr Adam Władysław — prezes, inż. Tyski Feliks — wiceprezes, Gorzałka Augustyn — sekretarz i skarbnik. Koło liczy 174 członków.

Nadto Oddział posiada

Delegatury: w Lublińcu, Mysłowicach, Pszczynie, Tarnowskich Górach.

Oddział w Kielcach.

Rok założenia Oddziału 1923. Skład Zarządu: adw. Cybulski Jerzy — prezes, Biłowicki Bronisław — wiceprezes, Dobrowolski Zygmunt — sekretarz, Wasung Aleksander — skarbnik, członkowie: Czerniecka Anna, Kobylecki Gustaw, Konopczyński Adam, dr Lewkowiczówna Halina, Szczukowa Maria. Komisję Rewizyjną tworzyli: Mikulski Heljodor, Przedpelski Stefan, Stępińska Zofia. Sąd Honorowy tworzyli: adw. Grzegorzewski Marian, Poczobutt-Odlanicki Artur.

Czynność Oddziału ogranicza się do ogólnej propagandy i obsługi członków. W zakresie czynnej turystyki członkowie Towarzystwa biorą udział w pracach

miejscowego Oddziału Tow. Krajoznawczego, przy znakowaniu szlaków itd. Przy Oddziale istnieje skromna biblioteczka.

W toku są pertraktacje o fuzję z Oddziałem Radomskim.

Oddział w Kołomyi.

Rok założenia Oddziału 1878. Skład Zarządu: Lipecki Włodzimierz — prezes, I wiceprezes vacat, Półtorak Henryk — II wiceprezes, Gruszecki Ignacy — sekretarz, Piskozub Michał — skarbnik, członkowie: Blitz Beniamin, inż. Haczewski Feliks, ks. Kośmider Wojciech, Krogulski Julian, Rękas Tadeusz (zast. sekretarza), Sozańska Władysława (zast. skarbnika), Sozański Władysław. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: ustąpił dnia 18. X. 1937 r. Krogulski Julian, dnia 11. X. 1937 r. kooptowano inż. Lanżankę Ludwikę i dr Zintla Józefa. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: robót w górach (Blitz Beniamin, Gruszecki Ignacy, Półtorak Henryk), wycieczkowa (Blitz Beniamin, Krogulski Julian, Lanżanka Ludwika, Wojtiszkówna Janina), dla Dworku Czarnohorskiego (Damm Józef, inż. Haczewski Feliks, inż. Lanżanka Ludwika). Komisję Rewizyjną tworzyli: Damm Józef — przewodniczący, członkowie: Haleniak Tadeusz, Wojtiszek Janina. Sąd Honorowy tworzyli: dr Kramer Henryk, Pliszewski Stanisław, Szczygieł Eugeniusz.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 28. II. 1937 r.

Oddział posiada

Delegaturę w Horodence

delegatem jest Korytyński Marian — oraz

Delegaturę w Kopyczyńcach

delegatem jest Michaluk A. R.

Oddział w Kosowie Huculskim.

Rok założenia Oddziału 1935 Skład Zarządu: Girzejowski Kazimierz — prezes, dr Zintel Józef · I wiceprezes, inż. Kaleta Zygmunt — II wiceprezes, Mucharski Stanisław — sekretarz, Lewicki Józef — skarbnik, członkowie: Bednarski Bronisław, Daniec Julian, Hamplowa Stefania, inż. Hiliński Eugeniusz, Katyński Stanisław, inż. Kocowski Wacław, Świrzewski Kazimierz, Wroceński Józef. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: z powodu przeniesienia służbowego ustąpili: wiceprezes dr Zintel Józef, oraz członkowie: Daniec Julian, inż. Kocowski Wacław i Mucharski Stanisław. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: budowlana (inż. Friser Oskar, Girzejowski Kazimierz, inż. Hiliński Eugeniusz, inż. Kaleta Zygmunt, ppłk. Lewicki Józef), propagandowa (inż. Friser Oskar, Lewicki Józef), wycieczkowo-turystyczna (Bednarski Bronisław, Hamplowa Stefania, Kordecka Jolanta, Lewicki Józef, Wroceński Józef), narciarska (Daniec Julian, Hamplowa Stefania, inż. Kaleta Zygmunt, Mucharski Stanisław, Wroceński Józef). Komisję Rewizyjną tworzyli: Pudło Rudolf — przewodniczący, członkowie: dr Ryniewicz Wacław, Skórecki Kazimierz. Sąd Honorowy tworzyli: inż. Gulmontowicz Norbert, Jaworski Stefan, dr Tarnawski Wit.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 14. II. 1937 r.

Wysiłek Oddziału w roku sprawozdawczym skierowany był przede wszystkim na utrzymanie i zagospodarowanie schronisk dotychczas nie rentujących się oraz na prace przygotowawcze do budowy nowego schroniska w Burkucie. I tak wykonano remont schroniska w Bałtagule (przebudowa pieców i kominów) kosztem około 350 zł oraz schroniska w Burkucie (wyszalowanie i pobielenie pokoi) kosztem 60 zł. Zainstalowano również telefon na użytek turystów w schronisku w Burkucie i „Tadeuszówce".

Obecny stan schronisk Oddziału powiększył się o jedno schronisko na Pryłucznym. Instytut Geologiczny w Warszawie po ukończeniu swoich prac odstąpił Oddziałowi bezpłatnie budynek mieszkalny i gospodarczy na Pryłucznym, w którym Oddział wykonał roboty adaptacyjne kosztem około 800 zł i umożliwił turystom korzystanie z tego schroniska już w bieżącym sezonie zimowym.

Odnośnie budowy schroniska w Burkucie zostały już przygotowane na placu składowym materiały kamienne oraz zakupione zostało drewno budulcowe w ilości około 400 m. 3 Schronisko to o trzech kondygnacjach zaprojektowanego jest na ogólną ilość 88 łóżek. W pierwszym etapie przewidziana jest budowa tylko budynku głównego kosztem około 52.000 zł. Dotychczas na ten cel otrzymał Oddział subwen-

cji z Urzędu W. F. i P. W. w wysokości 25.000 zł, co wraz z środkami własnymi pozwoli prawdopodobnie na wyciągnięcie w b. r. budynku pod dach.

Oddział w Krakowie.

Rok założenia Oddziału 1923. Skład Zarządu: dr Nowicki Jan — prezes, dr Stolfa Emil — I. wiceprezes, dr Kiełpiński Jan — II. wiceprezes, Petecki Jan K. — sekretarz, mgr Groński Stanisław — skarbnik, członkowie: inż. Czerwiński Jan W., dr Dorawski Jan K., inż. Kowalski Ludwik, prof. dr Kowalski Tadeusz, mgr Krygowski Władysław, dr Lardemer Adam, dr Lilpop Jerzy, dr Łaba Włodzimierz, Moeser Bogusław, dr Pawłowski Bogumił, dr Sokołowski Adam, Szczepański Jan Alfred, dr Wojtusiak Roman.

W dniu 1. XII. 1937 r. zmarł prezes Oddziału dr Jan Nowicki. Funkcje po nim objął wiceprezes dr E. Stolfa do czasu Walnego Zgromadzenia. Ponadto w okresie sprawozdawczym ustąpił p. Bogusław Moeser, w jego miejsce dokooptowano p. Dębskiego Józefa. Komisję Rewizyjną tworzyli: Dreszer Marian — przewodniczący, członkowie: Nodzeński Adam, Żmuda Piotr. Sąd Honorowy tworzyli: dr Kosch Teodor, prof. dr Smoleński Jerzy, prof. dr Zoll Fryderyk. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: Funduszu Naukowego (prof. dr Kowalski Tadeusz, dr Lilpop Jerzy, dr Wojtusiak Roman), biblioteczna (dyr. dr Magiera Jan, Petecki Jan K., red. Szczepański Jan Alfred).

Jak w latach ubiegłych, tak i w tym roku prowadził Bibliotekę Oddziału dyr. dr Jan Magiera z wielkim nakładem pracy.

Zbiory Oddziału w roku sprawozdawczym w dalszym ciągu wzrosły i liczą w obecnym stanie 1.950 tomów, 110 map i 1 116 przeźroczy. Ze zbiorów korzystało 121 osób.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 18. III. 1937 r.

W lokalu Oddziału mieściły się w okresie sprawozdawczym jak i dawniej administracja „Taternika", przeniesiona obecnie do Warszawy (w Krakowie pozostała tylko filia Administracji), Koło Krakowskie Klubu Wysokogórskiego P. T. T. wraz z Biblioteką, liczącą około 1.000 tomów, Sekcja Kajakowa Oddziału, oraz Sekcja Narciarska P. T. T. w Krakowie.

Ta ostatnia po trzech latach usilnych starań w roku sprawozdawczym przyjętą została do Pol. Zw. Narciarskiego co umożliwiło jej rozpoczęcie normalnej pracy narciarsako-sportowej i turystycznej. Pomyślnie rozwijała się praca Komisji Ochrony Gór, której przewodniczącym był dr Jerzy Lilpop. W roku tym zawiązała się też przy Oddziele, Sekcja Kajakowa, która jest członkiem Pol. Zw. Kajakowego. Przewodniczącym jej był inż. dr Kowalski L., zastępcą przew. dr Dorawski J. K., sekretarzem Petecki J. K. i referentem turystycznym inż. Ap. Negrusz.

Jak w latach ubiegłych tak i w tym roku posiadał Oddział w zarządzie dwa schroniska a to nad Morskim Okiem i w Roztoce. Frekwencja w nich przedstawiała się w sposób następujący: w Morskim Oku: noclegów członkowskich 4.150, niecziłonkowskich 2.019, tj. razem 6.169, w Roztoce: noclegów członkowskich 4.109, nieczłonkowskich 1.381, tj. razem 5.490.

W schroniskach Oddziału nie przeprowadzono w okresie sprawozdawczym żadnych znaczniejszych robót, ograniczając się jedynie do bieżących adaptacyj (podstawowej częściowej zmiany instalacji kanalizacyjnej w schronisku nad Morskim Okiem) i uzupełnień inwentarza, które dla schroniska nad M. Okiem wyczerpały się kwotą zł 2.564,60, zaś dla schroniska w Roztoce kwotą zł 1.761,85. Za łączną sumę zł 2.539,80 przeprowadzono budowę nowej ścieżki do Czarnego Stawu nad Morskim Okiem, poprawiono gruntownie ścieżkę na Opalone i zbudowano nową ścieżkę narciarską od Wodogrzmotów Mickiewicza do schroniska w Roztoce.

Jak po inne lata tak i w okresie sprawozdawczym czynny był Fundusz Naukowy, z którego kwotą zł 740,— dotowano 7 prac naukowych prowadzonych w górach.

W okresie sprawozdawczym przyszły do skutku trzy wycieczki zagraniczne, organizowane przez Oddział za pośrednictwem Biur Podróży „Argos". Organizacją tych wycieczek, które skierowane były do Francji, Włoch i Austrii, zajmował się z dużym nakładem pracy wiceprezes dr J. Kiełpiński. Mimo usilnych starań nie udało się doprowadzić do skutku dwudniowych wycieczek autokarowych w Tatry i Beskidy.

Oddział w Krynicy.

Rok założenia Oddziału 1929. Skład Zarządu: inż. Nowotarski Leon — prezes, mgr Nitribitt Roman — I. wiceprezes, dr Papée Adam — II. wiceprezes, Skimina Jan — sekretarz, Kłosowski Włodzimierz — skarbnik, członkowie: inż. Krówczyński Józef, Porzycki Władysław. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: budowy drogi na Jaworzynę (inż. Nowotarski Leon) oraz komisja turystyczna: (inż. Szeliga Adam). Komisję Rewizyjną tworzyli: Chmiel Józef — przewodniczący, członkowie: Kmietowicz Stanisław, Szeliński Mieczysław. Sąd Honorowy tworzyli: dr Hnatyszak Orest, dr Kmietowicz Kazimierz, mgr Królikowski Antoni.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 10. X. 1937 r.

Głównym zadaniem Zarządu Oddziału w roku sprawozdawczym było dokończenie budowy schroniska im. Marszałka Piłsudskiego na Jaworzynie, oraz budowy drogi, na razie dolnego odcinka.

Po wykonaniu świetlicy i czytelni w schronisku według projektu inż. Golińskiego, uzupełniono umeblowanie jej przez zakupienie stołów. Wykończono ubikacje dla natrysków, zakupiono lampę spirytusowo-gazową dla świetlicy, oraz zakupiono tablicę pamiątkową, która zostanie umieszczona w świetlicy i odsłonięta w czasie poświęcenie schroniska.

W roku sprawozdawczym mimo trudności finansowych, zdołał Zarząd Oddziału wyrównać dług Dyrekcji Lasów Państwowych we Lwowie za drzewo w kwocie 6.100,— zł, wpłacając ostatnią ratę w lipcu b. r.

Mimo skierowania wszystkich wysiłków do przystąpienia do budowy drogi do schroniska, nie zapomniano również o budynku gospodarczym obok schroniska. Prace nad stolarką wewnętrzną w toku, wykonano 1 piec, drzwi, okna.

Ponieważ budynek główny ubezpieczony jest na wypadek ognia tylko na sumę 44.000,— zł Oddział ubezpieczył w Towarzystwie Ubezp. „Patria“ wszystkie ruchomości, oraz urządzenia świetlicy, jak również instalacje wodociągowe i natryskowe. Ubezpieczono również schronisko od odpowiedzialności cywilnej. Komisja Zdrojowa rozdzielając tereny fotograficzne przydzieliła Oddziałowi 1 teren, który Oddział wydzierżawił. Również wydzierżawił Oddział uzyskany od Komisji Zdrojowej lokal w budynku teatralnym.

W roku sprawozdawczym prolongowano umowę z Nadleśnictwem w sprawie korzystania z poboru wody rurociągiem, zbudowanym na gruncie skarbowym, oraz rozwiązano umowę z f-mą „Polmin“ w sprawie dzierżawy stacji benzynowej, a to z powodu nikłych dochodów z tej stacji. Oddział przystąpił również do likwidacji biura wycieczkowego jakie prowadził dzierżawca na werandzie przy budynku starej gminy, a to z powodu trudności, nierentowności i uciążliwych komplikacji jakie nastręczało prowadzenie tego działu. Celem umożliwienia dojazdu do schroniska na Jaworzynie najszerszym warstwom ludności i kuracjuszy, Zarząd Oddziału jeszcze w roku ubiegłym przystąpił do wykonania planów i wytyczenia drogi przez las Sucha.

Po wykonaniu szczegółowych planów zwrócił się Zarząd Oddziału do Dyrekcji Lasów we Lwowie o zezwolenie na rozpoczęcie wstępnych robót, które uzyskano. Prace wstępne rozpoczęto w lipcu b. r. i wykonano około 50 mb wykopu ziemnego. Zarząd dysponował na ten cel kwotą zł 3.000,— (subwencje od Komisji Zdrojowej 2.000,— zł i od Państw. Zakładu Zdrojowego 1.000,— zł). Uzyskawszy jednak dalszą dotację w kwocie 5.000 zł z Funduszu Pracy, we wrześniu po chwilowej przerwie rozpoczęto dalej prace ziemne, przy czym trzeba zaznaczyć, że Nadleśnictwo przygotowało już grunt pod drogę na całym dolnym odcinku. — Prace są w toku i przypuszczalnie do zimy, wobec otrzymanej gotówki z Funduszu Pracy połowa dolnego odcinka zostanie ukończona.

W okresie sprawozdawczym z noclegów w schronisku na Jaworzynie korzystało 94 członków, 204 niečzłonków. W liczbie nieczłonków w większej ilości wycieczki szkolne.

W zakresie akcji propagandowej, Oddział rozmieścił na terenie Krynicy 2 duże fotomontaże okolic Krynicy i schroniska, kilka map z okolic Krynicy w skali 1:25000 oraz w miejscowym kinie wyświetla codziennie 4 przeźrocza.

Oddział we Lwowie.

Rok założenia Oddziału 1921. Skład Zarządu: prof. Lenkiewicz Adam — prezes, dr Majewski Wacław — I. wiceprezes, dyr. Guzecki Michał — II. wiceprezes, Skoda Stanisław — sekretarz, Wełeszczuk Józef — skarbnik, członkowie: mjr. Cehak Leon, Czajkowski Janusz, prof. dr Fuliński Benedykt, Hankiewicz Zdzisław, mjr. Jungrau Józef, Konopacki Władysław, Krystek Tadeusz, Link Karol Jan, dr Nikliborc Jan, prof. dr Pawlikowski Jan, inż. Polturak Leopold, insp. płk. Prosołowicz Marian, red. Starzewski Stanisław, inż. dyr. Schubert Konrad, inż. Turski Stanisław, nacz. Zaremba Franciszek. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: ustąpili mjr. Jungrau Józef i inż. Polturak Leopold. Kooptowano inż. Ochońskiego Zbigniewa. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: robót w górach i budowy schronisk (Czajkowski Janusz, prof. Lenkiewicz Adam, red. Starzewski Stanisław), turystyczna (mjr. Cehak Leon, Krystek Tadeusz, dr Majewski Wacław), odczytowa i życia towarzyskiego (Błocka Ewa, Hankiewicz Zdzisław, Konopacka Zofia), prasowo-propagandowa (inż. Polturak Leopold, Rodzynkiewicz Ryszard, red. Starzewski Stanisław). Komisję Rewizyjną tworzyli: prof. dr Seifert Teofil — przewodniczący, członkowie: Bujak Jan, Szafrański Tadeusz. Sąd Honorowy tworzyli: dr Bejnarowicz Jan Michał, prof. dr Ostrowski Tadeusz, prof. dr Szczudłowski Kazimierz.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 17. III. 1937 r.

W roku sprawozdawczym liczba członków i uczestników doszła do 1.415. W porównaniu z poprzednim rokiem sprawozdawczym liczba członków wzrosła o 269 osób. Nowych członków wpisało się 419. Ubyło 165 osób. Świadczy to o stałym dalszym wzroście liczby członków z roku na rok, co jest objawem bardzo dodatnim, wobec ogólnej niekorzystnej koniunktury dla Towarzystwa Tatrzańskiego w porównaniu z innymi górskimi towarzystwami turystycznymi.

W roku sprawozdawczym wykazywał Oddział żywą łączność oraz współpracę z innymi pokrewnymi instytucjami i towarzystwami. Łączność tę podtrzymuje Oddział przede wszystkim w ten sposób, że poszczególni członkowie Zarządu wchodzą w skład zarządów innych organizacyj turystycznych. Ta łączność z pokrewnymi towarzystwami umożliwia Oddziałowi zarówno doskonałą orientację we wszystkich zagadnieniach turystyki jak też i pewien wpływ na tok spraw związanych z turystyką. Oddział jest również w porozumieniu oraz bierze przez swoich delegatów udział w posiedzeniach Sekret. Porozumiewawczego Polskich Organizacyj Społecznych.

Łączność z urzędami państwowymi, zainteresowanymi sprawami turystyki, zwłaszcza na terenie Karpat utrzymuje Oddział dzięki temu, że przedstawiciele tych urzędów wchodzą w skład Zarządu Oddziału. Nadto funkcjonariusze dyrekcji Lasów Państwowych jak i Straży Granicznej w samym terenie górskim są dla Oddziału niezmiernie pomocni i w wysokim stopniu ułatwiają mu prowadzenie tam robót. Oddział a zwłaszcza Sekcja Narciarska, pozostają również w ścisłym kontakcie z Lwowskim Okręgowym Związkiem Narciarskim, którego prezesem jest wiceprezes Oddziału dr Majewski, a siedziba znajduje się w lokalu Towarzystwa. Łączą też Oddział żywe stosunki z Komitetem Lwowskim Państwowej Rady Ochrony Przyrody, Polskim Towarzystwem Leśnym i Tow. „Kopernika". Wspólnie z tymi wszystkimi Towarzystwami organizował Oddział zebranie obywatelskie w sprawie nowych inwestycyj Polskiego Związku Narciarskiego w Tatrach, w szczególności ścieżki z Morskiego Oka na Szpiglasową Przełęcz. Rezolucje tego zebrania zostały następnie ogłoszone w prasie i zakomunikowane władzom.

W roku sprawozdawczym nie wykonano znakowań żadnych nowych szlaków turystycznych. Ograniczono się do odnowienia niektórych szlaków dawniej znakowanych. Poza tym Oddział nie ma już w programie znakowania żadnych nowych szlaków, oprócz szlaku zimowego ze schroniska w Mołodzie na przełęcz Płyśce, gdyż na jego terenie nic więcej znaczyć się nie będzie. Oddział musi natomiast zająć się konserwacją szlaków już istniejących.

W zakresie budowy schronisk walczył Oddział z bardzo wielkimi trudnościami finansowymi. Jeszcze bowiem w zimie ub. roku Oddział wniósł podanie o dalszą subwencję do Ministerstwa Komunikacji na dokończenie trzech budujących się schronisk i prosił o 20.000 zł. W czasie ustnych pertraktacyj z naczelnikiem Wydziału Turystyki Min. Kom. przedstawiciel Oddziału otrzymał obietnicę, że Ministerstwo Komunikacji wypłaci Oddziałowi z wiosną ub. roku subwencje w kwocie 15.000 zł. Niestety kwota ta nie wpłynęła zupełnie do kasy Oddziału, a wszelkie ponawiane

prośby i interwencje pisemne pozostawały bez odpowiedzi, a na interwencje ustne otrzymywaliśmy odpowiedź odsuwającą stale termin wypłaty. Stan taki trwał aż do połowy lipca. W tym czasie Oddział otrzymał pismo z Ministerstwa Komunikacji z zawiadomieniem o przyznaniu Oddziałowi na dokończenie trzech schronisk kwotę 3.000,— złotych. Wytworzyło to dla Oddziału sytuację bardzo ciężką. Z subwencji Zarządu Głównego Oddział nie korzystał, mając widoki otrzymania subwencji z Ministerstwa, roboty zaś przy budowie schroniska na Ruszczynie były prowadzone już od wczesnej wiosny i pokrywane częściowo z własnych funduszów, a częściowo za pomocą krótkoterminowych pożyczek. Zachodziła obawa konieczności przerwania dalszych robót. Dopiero konferencja z naczelnikiem Wydziału Turystyki Min. Komunikacji i Państw. Urzędem W. F. i P. W., umożliwiła Oddziałowi uzyskanie dalszej subwencji w kwocie 5.000,— zł ale już nie z Ministerstwa lecz z Państwowego Urzędu W. F. i P. W. W ten sposób otrzymał Oddział zamiast przewidywanych 15.000,— zł, tylko 8.000,— zł. Dopiero w grudniu ub. roku zaciągnął Oddział pożyczkę w kwocie 5.000 zł od Oddziału Kosowskiego na poczet obiecanej przez Państwowy Urząd W. F. i P. W. subwencji w tej wysokości, która obecnie już wpłynęła do Zarządu Głównego P. T. T. i została wypłacona Oddziałowi Kosowskiemu.

Pomimo tych trudności Oddział przeprowadził szereg robót w schroniskach: w Mołodzie, na Ruszczynie i na przełęczy Wyszkowskiej, o których szczegóły podajemy na stronie 22.

O ile chodzi o gospodarkę w schroniskach Oddziału, to jego usiłowania zmierzające od dawna do obniżenia kosztów noclegów w schroniskach doprowadziły w tym roku do pomyślnego rezultatu, dzięki zmianie systemu wynagradzania naszych gospodyń za opiekę nad schroniskiem. Obecnie we wszystkich schroniskach wynagradza się gospodynie, względnie gospodarzy procentowo, a to w wysokości 45% od wpływów za noclegi. To umożliwiło Oddziałowi obniżenie cen do 1,30 zł dla członków za każdą noc na łóżku wraz z pościelą, oraz 2 zł za taki sam nocleg dla niezczłonków. Noclegi na siennikach kosztują dla członków i młodzieży szkolnej po 50 gr a po 1 zł dla nieczłonków.

W roku sprawozdawczym schroniska Oddziału wykazały następujący ruch turystów: schronisko w Jali 1.000 noclegów, w Świcy 520, w Mołodzie 197, na przełęczy Wyszkowskiej 155, tj. łącznie 1.882.

Biuro Oddziału udzielało informacji z zakresu turystyki letniej i zimowej, podawało komunikaty śnegowe, biuletyny o pogodzie i dane o schroniskach.

Oddział posiada Sekcje: Narciarską, Ochrony Gór, Kajakową i Towarzyską.

Sekcja Ochrony Gór pod przewodnictwem prof. dr Fulińskiego śledzi stale wszelkie zagadnienia dotyczące ochrony przyrody górskiej i pozostaje w ścisłym porozumieniu z Lwowskim Komitetem Państwowej Rady Ochrony Przyrody. Sekcja zorganizowała wspólnie z innymi ugrupowaniami społecznymi Zebranie Obywatelskie w sprawie nowych inwestycyj P. Z. N. w Tatrach.

Sekcja Kajakowa liczy 32 członków i dzięki temu rozporządza trzema głosami na Walnym Zjeździe Delegatów Polskiego Związku Kajakowego. Członkowie Sekcji urządzali liczne wycieczki kajakowe na Dniestr, Prut, Polesie, jeziora Augustowskie oraz jezioro Narocz. Jeden z członków brał udział w wyścigu kajakowym Zułów—Wilno. Prócz tego brali członkowie Sekcji bardzo liczny udział w wycieczkach urządzanych przez Lwowski Okręg P. Z. K.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 8 herbatek, w których wzięło udział 426 osób.

Oddział posiada trzy Koła, a to:

Koło w Dolinie

liczące 10 członków,

Koło w Chodorowie

liczące 15 członków,

Koło w Skniłowie

liczące 17 członków.

Oddział w Łodzi.

Rok założenia Oddziału 1923. Skład Zarządu: dr Szelągowski Stanisław — prezes, inż. Wendt Herman — I. wiceprezes, prof. Jurczyński Juliusz — II. wiceprezes, Jarociński Kaz. — sekretarz, Jędrzycki Bol. — skarbnik, członkowie: Bajer Czesław, inż. John Adolf, Kleck Wacław, prof. Lorentz Zygmunt, Łoszycki Wacław (zast. sekretarza), Łukasiewicz Mikołaj, inż. Sulikowski Kazimierz, dr Ściesiński Kazimierz, Wagner Wacław, Woszczyk Henryk (zast. skarbnika). W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: odczytowa (Bajer Cz., Jarociński K., Wendt H., Woszczyk H.), dla przyjmowania członków (Jarociński K., Jędrzycki B., inż. Wendt H.), biblioteczna (Bajer Cz., Jarociński K., prof. Jurczyński K.). Komisję Rewizyjną tworzyli: dyr. Podciechowski S. — przewodniczący, członkowie: Grabski Br., Pfeifer R., Izydorczyk K. (zastępca). Sąd Honorowy tworzyli: inż. dr Loth Emilian, ks. Kotula Karol i dyr. Mińkowski Aleksander, zastępcy: inż. Biedrzycki Roman, inż. Bursze Stefan.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 28. II. 1937 r.

W miesiącu kwietniu 1937 r. Oddział został członkiem założycielem nowopowstałego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi, na skutek zaproszenia tymczasowego Zarządu tego Towarzystwa. Deklarując swój udział w Towarzystwie Przyjaciół Nauk, Zarząd Oddziału miał na celu podkreślenie znaczenia jakie przywiązuje do powstania tej poważnej i niezbędnej placówki naukowej regionu Oddziału.

W sezonie letnim Oddział zorganizował dwie wycieczki, które zwiedziły szlaki popularne Tatr Polskich. Natomiast od szeregu lat urządzana w Tatry wycieczka młodzieży szkolnej, w r. 1937 nie doszła do skutku z powodu choroby opiekuna.

Dnia 12 czerwca 1937 r. Oddział urządził odczyt propagandowy z przeźroczami w Tomaszowie-Mazowieckim, który miał na celu zainteresowanie społeczeństwa tomaszowskiego Tatrami i Polskim Towarzystwem Tatrzańskim, a poza tym stworzenie Koła bądź delegatury, niestety mimo bardzo starannego przygotowania i dużego nakładu pracy włożonej w organizacje odczytu nie uzyskał Oddział spodziewanego zrozumienia. Jednak Zarząd Oddziału, uważając akcję odczytową jako jedną z najwłaściwszych form popularyzacji gór i środek rozrostu szeregów naszego Towarzystwa, przystąpił do organizowania na terenie Łodzi dalszych odczytów.

Dnia 12 grudnia 1937 r. odbył się odczyt inż. S. Bernadzikiewicza pt.: „Na krawędzi Lądolodu Grenlandii", bogato ilustrowany przeźroczami. Odczyt ten cieszył się jak i poprzednie odczyty urządzane w Łodzi dużą frekwencją (627 osób).

W styczniu r. b. Oddział wspólnie z Kołem Taterników urządził w lokalu własnym dla członków i zaproszonych gości prelekcję z przeźroczami dr S. Szelągowskiego na temat wycieczek alpejskich w grupie Mont-Blanc, która również spotkała się z żywym uznaniem licznych słuchaczów. Na najbliższą przyszłość opracowany jest program kilku dalszych odczytów i w związku z tym dokonano kapitalnej i niezbędnej inwestycji w postaci nabycia udoskonalonego nowoczesnego epidiaskopu, którego koszt wyniósł około 1.000 złotych.

W roku 1937 Zarząd Oddziału inkasował od członków tak jak i w latach ubiegłych, dobrowolne składki w formie nalepek na „Fundusz Budowy Schroniska" Oddziału P. T. T. w Łodzi. Zebrane w ten sposób sumy od roku 1935, lokowane są na wyodrębnionym gospodarczo rachunku w K. K. O.

W roku 1936 Oddział w Łodzi pożyczył Zarządowi Głównemu na centralny „Fundusz Schronisk" sumę zł 1.000, a poza tym na koniec 1937 r. pozostało na łódzkim Funduszu Budowy Schroniska w gotowiźnie zł 1.260. Referat biblioteki Oddział objął z ramienia Zarządu prof. J. Jurczyński, który współpracował ze specjalnie wyłonioną komisją biblioteczną. Biblioteka Oddziału powiększyła się w roku sprawozdawczym o kilka cennych prac, jednak wiele jeszcze mamy do zrobienia w tym dziale.

Oddział w Łodzi subwencjonuje od 4 lat rozsadnictwo limb w Tatrach i wzorem lat ubiegłych fundusze na ten cel zostały zarezerwowane, jedynie tylko Zarząd postanowił zmienić w przyszłości organizację rozsadnictwa, ponieważ dotychczasowa akcja spotyka się z trudnościami wykonawczymi w terenie.

Zarząd Oddziału i Sekcji Ochrony Gór na wspólnym posiedzeniu postanowił jednomyślnie przyłączyć się do uchwały Oddziału Poznańskiego P. T. T. w sprawie wydarzeń w Tatrach.

Oddział „Beskid" w Nowym Sączu.

Rok założenia Oddziału 1906. Skład Zarządu: Rapf Feliks — prezes, Denkiewicz Józef — wiceprezes, Rzepecka Zofia — sekretarz, Grądziel Stanisław — skarbnik, członkowie: dr Kozaczka Adam (jun.), Migacz Józef, Nowakowski Zbigniew, Rzepecki Władysław, Szwenik Leon. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: ubyli: Rzepecki Władysław i Rzepecka Zofia. Kooptowani: Loegler Władysław, Olszewska Jadwiga (sekretarz). W łonie Zarządu funkcjonowała komisja budowy schroniska na Przehybie (Grądziel Stanisław, Rzepecki Władysław). Komisję Rewizyjną tworzyli: dr Janczy Franciszek, Hibl Ludwik, Szeworski Stefan.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 7. III. 1937 r.

W roku sprawozdawczym główne wysiłki Oddziału włożone były w budowę schroniska na Przehybie, które planowano od samego założenia Oddziału i z myślą o którym rozpoczęło jeszcze w 1930 r. systematyczne zbieranie funduszów na budowę przez założenie osobno administrowanego „Funduszu Budowy Schroniska na Przehybie", gromadzonego wspólnymi siłami Zarządu Głównego i Oddziałów P. T. T., a niezależnie od tego przeprowadzono żmudne i kosztowne poszukiwania za wodą, wiercenie próbnych studni w najbliższej okolicy Hali Przehybie. Roboty te doprowadziły wreszcie w r. 1936 do znalezienia wody na gruncie lasów Adama hr. Stadnickiego, który zgodził się na odstąpienie odpowiedniej parceli tuż przy zachodnim końcu Hali Przehybki — w miejscu, skąd zaczyna się zejście z Hali do Szczawnicy.

Dnia 2 lipca 1937 r. rozpoczęto budowę na zakupionej w poprzednim roku parceli, według planów inż. arch. Kulczyńskiego. Według programu zbudowano w stanie surowym i nakryto dachem 3/5 schroniska, nadto uruchomiono prowizorycznie na sezon zimowy kuchnię, mieszkanie zarządcy, jedną salę sypialno-jadalną (przyszłą świetlicę), oraz jeden pokój sypialny. Razem 38 miejsc noclegowych.

Schronisko jest ubezpieczone od pożaru, posiada 2 gaśnice, nadto poczyniono starania o połączenie telefoniczne ze Szlachtową, co zostanie prawdopodobnie uskutecznione z wiosną roku 1938. Długi Oddziału z tytułu budowy schroniska wynoszą obecnie ok. 9.000 zł, a to jako zaciągnięte pożyczki i niezapłacone materiały budowlane. Z tego też powodu Oddział w tej chwili musi ograniczyć się tylko do utrzymania schroniska w obecnym prymitywnym stanie, nie może więc przeprowadzać żadnych nowych inwestycyj w budowie, czy urządzeniu wewnętrznym, a całe swe wysiłki skierować na wyrównanie zaległości.

Z innych prac Oddziału należy wymienić wykonanie kilku nowych szlaków i odnowienie szeregu już istniejących (szczegóły na stronie 25—26).

Oddział urządził kilka wycieczek w związku z budową schroniska na Przehybie, nadto wycieczki: w Pieniny (5 osób), Gorce (6 osób), Groty Demenowskie i jezioro Szczyrbskie (12 osób).

Oddział urządził dwa wieczory wyświetleń filmów, nakręconych podczas wycieczek w Tatry i Pieniny, a to dla członków (100 osób), oraz młodz. szkolnej (150 osób).

Oddział „Gorce" w Nowym Targu.

Rok założenia Oddziału 1920. Skład Zarządu: dr Mora-Mieszkowski Zygmunt — prezes, dr Ptaś Karol — wiceprezes, Olbrychtowicz Kazimierz — sekretarz, Jarosz Stanisław — skarbnik, członkowie: dr Bolkot Władysław, prof. Bryniczka Józef, Drużbacki Franciszek, Polak Edward. Komisję Rewizyjną tworzyli: dyr. Kador Alfred — przewodniczący, członkowie: mgr Stachoń Andrzej, dr Hammerschlag Izrael, zastępcy: Przybyszowski, mgr Rams i Więślewicz. Sąd Honorowy tworzyli: mgr Kossek Mieczysław — przewodn., Lubertowicz Władysław, Zapiórkowski Adam.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 20.III. 1937 r.

Przy Oddziale istnieje Sekcja Ratownicza, która niosła pomoc w dwóch wypadkach złamania kończyn przez narciarzy.

Oddział zorganizował dwie wycieczki letnie: jedną do zamków Orawskich przy udziale 15 osób, drugą zaś do Jaskiń Demianowskich przy udziale 10 osób, oraz trzy wycieczki zimowe: 1) Nowy Targ — Turbacz — Krościenko, 2) Nowy Targ — Turbacz — Krościenko — Prehyba — Rytro, 3) Nowy Targ — Babia Góra przy udziale przeciętnie 10 do 15 osób.

Oddział ochronił pamiątkowego buka, w drodze na Turbacz przed zupełnym uschnięciem, przez zabetonowanie wypalonego wnętrza pnia. Opiekuje się przydrożnymi kapliczkami, krzyżami itp. zabytkami w rejonie swego działania.

Na lokalu T-wa (sekretariat), znajduje się stała oszklona gablotka, w której umieszczane są komunikaty Oddziału. W przygotowaniu jest barwna mapa szlaków turystycznych z zaznaczeniem istniejących urządzeń turystycznych.

W roku sprawozdawczym otrzymał Oddział zł 15.000 tytułem subwencji z Ministerstwa Komunikacji Wydział Turystyki i z pieniędzy tych, które Oddział ulokował na książeczce K. K. O. Pow. Now., Oddział zapłacił cegłę pobraną poprzednio oraz zakupił 50 m q. wapna i 22 tysiące sztuk cegły na dokończenie schroniska na Turbaczu, które to prace będą podjęte zaraz po zniknięciu śniegu.

Oddział w Poznaniu.

Rok założenia Oddziału 1921. Skład Zarządu: prof. dr Jakubski Antoni — prezes, wiceprezesi: prof. dr Dedio Stanisław, inż. Hetper Zygmunt, dr Bocheńska Flora — sekretarz, Jankowska Irena — skarbnik, członkowie: Byrt Jan, dr Czekalski J., dr Gadomska-Czekalska Anna (zast. skarbnika), dyr. Kuglin J., dr Młodziejowski J., mgr Mrózek W., Rafalski Jan (zast. sekretarza), ks. Skaziński, dr Stolfa J., prof. Wodziczko Adam. — Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: po ustąpieniu ks. Skazińskiego i na skutek urlopu p. dr A. Czekalskiej, dokooptowano w październiku Stefana Pełczyńskiego. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: odczytowa (dyr. Kuglin Jan), propagandowa (dr Młodziejowski Jerzy). Komisję Rewizyjną tworzyli: Stróżyński Józef — przewodniczący, członkowie: insp. Mroczkowski Władysław, prof. Schmidt Adam.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 20. II. 1937 r.

Teren Oddziału położony zdala od gór zezwala Oddziałowi rozwinąć działalność wyłącznie niemal pośrednią, tj. polegającą na propagandzie wśród miejscowego społeczeństwa haseł Towarzystwa.

Oddział nie prowadził tedy ani kursów czy obozów letnich, ani nie współpracował w dziale ratowniczym, ani nie urządzał wycieczek letnich, natomiast skupił swe wysiłki w dziale propagandy ideowej, oraz akcji werbowania nowych członków.

Odczyty: 1) Prezes prof. dr W. Goetel dnia 20. II. 1937 r. wygłosił odczyt pt.: Nowe drogi górskiego regionalizmu w Polsce (Powstanie Związku Ziem Górskich, jego cele i prace); 2) Tenże dnia 21. II. 1937 r. na Walnym Zebraniu Oddziału: Przez góry Hiszpanii od Granady do Pirenejów; 3) Prezes Klubu Wysok. P. T. T. inż. St. Bernadzikiewicz dnia 20. III. 1937 r.: Polskie wyprawy na Spitsbergen; 4) Red. „Taternika" Zdz. Dąbrowski dnia 1 V. 1937 r.: Himalaje, najwyższe góry ziemi; 5) Prof. dr M Sokołowski, dnia 11. XII.: Polska wyprawa w Kaukaz.

W maju 1937 r. Zarząd Oddziału wspólnie z Dyrekcją Muzeum Wielkopolskiego zorganizował Wystawę grafiki górskiej p. t.: „Góry i grody polskie w grafice", bogato i ciekawie przedstawiający dorobek artystyczny naszej przeszłości. Dla celów propagandy umieszczono tam także najcenniejsze wydawnictwa P. T. T., oraz afisze wyróżnione na konkursie.

Z ramienia Zarządu Głównego Oddział zorganizował dwa konkursy: jeden na afisz propagandowy P. T. T., którego brak dotąd dawał się wybitnie odczuwać, drugi na utwór chóralny oparty na melodiach podhalańskich.

Na konkurs plakatowy nadesłano 45 prac. — Sąd konkursowy w składzie: prof. dr A. Jakubski, dyr. Szkoły Sztuki Zdobn. K. Zyndram Maszkowski, prof. J. Wroniecki, M. Ziółkowski i dr J. Młodziejowski przyznał I nagrodę w wysokości 150 zł p. M. Switkowi, II nagrodę w wys. 100 zł p. Wiktorii Zandberg z Krakowa, III nagrodę w wys. 75 zł p Ant. Pokorzyńskiemu z Poznania, IV p. J. Alchimowiczównie z Warszawy w wysokości 50 zł. Ponadto wyróżniono 10 prac.

Na konkurs muzyczny nadesłano 20 utworów. Jury w składzie: prof. dr Ł. Kamieński, prof. Wł. Raczkowski, prof. A. Miętus, prof. F. Nowowiejski, Br. Romaniszyn i dr J. Młodziejowski przyznały I nagrodę p. Wallek-Walewskiemu z Krakowa (200 zł), II St. Rączce z Poznania (150 zł), III W. J. Gniotowi z Poznania (100 zł) oraz wyróżniły utwór ks. Hieronima Feichta.

Sprawa zapoczątkowana przez Oddział jeszcze w roku ubiegłym wydania Księgi pamiątkowej, poświęconej śp. Marianowi i Tadeuszowi Smoluchowskim, uzyskała w okresie sprawozdawczym charakter wydawnictwa Zarządu Głównego, dotąd jednak nie została zrealizowaną. Na akcję tę przeznaczył Oddział kwotę 2.000 zł.

Zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego opracował prezes Jakubski celem podniesienia i usprawnienia działalności T-wa przewidzianej statutem projekt ogłoszony drukiem i rozesłany Oddziałom, a w dniu 9 maja 1937 r. zalecony Zarządowi Głównemu przez Walny Zjazd Delegatów do stosowania.

Zarząd udzielał też zasiłków w zakresie badań naukowych, oraz zasilił kwotami po 100 zł Fundusz im. Świerza oraz budowę schroniska pod Doboszanką.

W dziedzinie propagandy Zarząd wszczął akcję w porozumieniu z Dyrekcją Kolejową w Poznaniu o umieszczenie tablic informacyjnych P. T. T. jak i map szlaków górskich na dworcach kolejowych na terenie Wielkopolski, dotąd jednak akcja ta ukończoną nie została. Wydaje się natomiast właściwą rzeczą, aby akcję tę przeprowadził w porozumieniu z Ministerstwem Komunikacji na całym terenie Rzplitej, Zarząd Główny P. T. T. o co był przez Oddział proszony.

Dla celów propagandy osobowej Oddział wydał dwie ulotki oraz broszurkę, którą rozsyła właśnie na wielką skalę, pragnąc zjednać T-wu możliwie wielką liczbę członków.

Ogółem scharakteryzować można okres ubiegły jako pierwszy rok normalnej pracy administracyjnej i organizacyjnej, wykonywanej bezpłatnie wyłącznie przez członków Zarządu z całą ofiarnością. W przyszłości jednak liczyć się będzie trzeba z koniecznością zaangażowania płatnej siły, która by objęła czynności biura Oddziału.

Oddział posiada Sekcję Ochrony Gór, zawiązaną w lutym 1937 r., której przewodniczącym jest prof. dr Adam Wodziczko. Sekcja urządziła 9. X. 1937 r. Zebranie Publiczne z udziałem około 150 osób, na którym prof. Wodziczko wygłosił referat pt.: „Park Narodowy w Tatrach zagrożony", a dr Jerzy Młodziejowski na temat: „Co się dzieje obecnie w Tatrach" i na którym jednomyślnie uchwalono ogłoszone później w prasie rezolucje.

Oddział posiada też 2 delegatury, a to:

Delegaturę w Bydgoszczy,

delegatem jest inż. Tychoniewicz Stanisław,

Delegaturę w Grudziądzu,

delegatem jest mjr. Gąsiorowski Henryk.

Oddział Przemysko-Jarosławski.

Rok założenia 1936. Skład Zarządu: dr Zaczek Jan — prezes, inż. Billy Zygmunt I. wiceprezes, kpt. Kolasiński A. — II. wiceprezes, potem kpt. Szubert, dr Biber J. — sekretarz, dr Meuss J. — skarbnik, członkowie: radca Kotzian Bolesław, dr prof. Skarbowski Kazimierz, dr Witkiewicz Jan. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: po ustąpieniu kpt. Kolasińskiego przeniesionego do Gdańska, wybrano II. wiceprezesem śp. kpt. Szuberta. Komisję Rewizyjną tworzyli: dyr. Spławski — przewodniczący, członek: dr Oller Henryk. — Siedzibą Oddziału jest Przemyśl.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 17. IX. 1937 r.

Oddział posiada:

Koło w Turce oraz

Delegatury: w Rozłuczu i w Jarosławiu.

Oddział w Rabce.

Rok założenia Oddziału 1921. Skład Zarządu: red. Czoponowski Jerzy — prezes, dr Żebracki Witold — I. wiceprezes, Janowiec Andrzej — II. wiceprezes, dr Porzycki Jan — sekretarz, Czoponowska Eleonora — skarbnik, członkowie: nacz. gminy Bala Franciszek, płk. Brzozowski, ks. Bulanda Justyn, dr Holejko Włodzimierz, art. malarz Kącki Adolf, Klempa Władysław, mgr Pilcer Ignacy. Komisję Rewizyjną i Sąd Honorowy tworzyli: dr Cybulski Teodor, dr Kaden Kazimierz, Łysek Mieczysław.

Walne Zgromadzenie członków Oddziału odbyło się dnia 30. IV. 1937 r.

Działalność Oddziału ogniskowała się w czterech Sekcjach: Turystycznej, Ochrony Przyrody, Muzealnej i Sekcji Imprez. Mimo wysiłków Oddziału, Sekcji Narciarskiej P. T. T., nie udało się dotąd powołać do życia.

W obu schroniskach górskich, utrzymywanych przez Oddział, zaznaczył się silny wzrost frekwencji. W schronisku na W. Luboniu przeprowadzono drobne reperacje budynku i uzupełnienia inwentarza. Z ważniejszych inwestycyj wymienić należy: szklenie wewnętrznych okien w całym schronisku, oraz zakupno kafli do budowy nowej kuchni (będzie postawiona przed sezonem letnim 1938 r.). Na budowę linii telefonicznej wpłacono do Krakowskiej Dyrekcji Poczt i Telegrafów 500 zł, jako wkład Oddziału na częściowe pokrycie kosztów. Oddział rozwinie usilne starania, by jeszcze w roku 1938 uregulować ostatecznie stan prawny schroniska.

W schronisku na Starych Wierchach (w Gorcach) dokupiono skrawek ziemi, sąsiadujący z parcelą gruntową schroniska za 50 zł. Całą parcelę otoczono drewnianym parkanem i zasadzono żywopłot. Na wyrównanym i zniwelowanym terenie zostanie zaprowadzony ogród warzywny i trawnik.

Zarówno budynek obu schronisk, jak i urządzenie wewnętrzne zostały ubezpieczone od ognia. Odnośnie do schroniska na W. Luboniu wdrożono kroki celem podniesienia kwoty ubezpieczeniowej.

Wielokrotnie podnoszona kwestia rozbudowy schroniska na Starych Wierchach jest nadal aktualna, ze względu na ważność tego punktu węzłowego dla rozwoju turystyki w Gorcach.

Obok schronisk prowadził Oddział turystyczną stację noclegową w Rabce Zdroju (willa Wisła), otwartą przez cały rok, nadto w grudniu 1937 r. uruchomił nową stację noclegową w Rzekach (u p. Gnieckiego), zaopatrując ją w pościel na 5 łóżek. Celem ulepszenia inwentarza noclegowego w schroniskach i stacjach noclegowych sprawił Oddział 72 poduszek materacowych do łóżek sprężynowych, oraz 20 zagłówków, dzięki czemu w b. r. zostaną usunięte ze schronisk prymitywne sienniki. W okresie do sezonu letniego 1938 r. zostaną odnowione i częściowo na nowo przetrasowane wszystkie znakowania szlaków turystycznych na terenie działalności Oddziału. W tym celu w roku ubiegłym zakupiono znaczny zapas farb i przygotowano nowe tablice orientacyjne.

Przewodnictwo Sekcji Muzealnej spoczywało jak dotychczas, w rękach ks. katechety Justyna Bulandy. W akcjach Sekcji współpracowali: prof. dr Holejko Włodzimierz i art. malarz Kącki Adolf. Zgodnie z umową zawartą z Komitetem Parafialnym w Rabce, Oddział przejął na siebie koszta asekuracji od ognia starego kościoła w Rabce, w którym mieści się Muzeum Regionalne im. Wł. Orkana, a to począwszy od 1937 roku. Również ubezpieczono od ognia wszystkie eksponaty muzealne na razie na kwotę zł 5.000,—. Wykonano w ciągu roku sprawozdawczego szereg robót konserwacyjnych w starym kościele, a mianowicie przeniesiono i umocniono schody, poprawiono, zaszklono i zaopatrzono w metalowe siatki okna, wreszcie oszalowano powały w dzwonicy kościoła. Wobec przyznania znaczniejszej subwencji przez Krakowski Wojewódzki Urząd Konserwatorski na cele konserwacji starego kościoła (700 zł), przystąpiono do wstępnych prac koło zmontowania dobrych gromochronów na wieżach kościoła. Prace te będą ukończone przed sezonem letnim b. r. Również zabezpieczoną zostanie południowa kruchta kościoła przed grzybem, który się tam pojawił. Oddział poczuwa się do miłego obowiązku podziękowania Krakowskiemu Urzędowi Konserwatorskiemu za tak wydatną pomoc. Niemniej z radością podnieść należy bardzo przychylne stanowisko Komisji Zdrojowej w Rabce odnośnie do prac muzealnych Oddziału, co znajduje swój wyraz w stale rosnących subwencjach na ten cel. Ilość eksponatów w Muzeum Regionalnym w Rabce stale wzrasta i obejmuje obecnie około 2.500 zinwentaryzowanych pozycji. Niestety z powodu braku miejsca część eksponatów (z działu przyrodniczego), musiała być chwilowo umieszczona w zakładach naukowych w Rabce, jako depozyt. Coraz silniej daje się odczuwać konieczność wzniesienia własnego budynku na muzeum, co stanowi głęboką troskę Oddziału.

Frekwencja zwiedzających Muzeum wzrasta z roku na rok. Muzeum staje się jedną z poważnych atrakcji turystycznych Rabki i Beskidu Wyspowego.

Od wielu lat omawiana kwestia „Orkanówki", tj. siedziby i warsztatu literackiej twórczości śp. Władysława Orkana w Porębie Wielkiej na Groniu, pozostaje nadal otwartą. Oddział pragnie zainteresować tą sprawą całe Towarzystwo i to w tym kierunku, by w ewentualnie zakupionej realności od spadkobierców Wł. Orkana urządzić muzeum pamiątek do piewcy Podhala i Gorców, a w pozostałych ubikacjach stworzyć turystyczną stację dla obozów młodzieżowych i kursów narciarskich.

Oddział w Radomiu.

Rok założenia Oddziału 1928. Skład Zarządu: inż. Wójczyński Roman — prezes, Wojtasik Feliks — wiceprezes i skarbnik, Sołohub Aleksander — sekretarz, członkowie: Święcicka Jadwiga — zastępca skarbnika, Hryniewiecki Czesław — zastępca sekretarza. Komisję Rewizyjną tworzyli: inż. Strupczewski Stanisław — przewodniczący, członkowie: Wencel Anna i Tokarska Anna. Sąd Honorowy tworzyli: inż. Maj Tadeusz, Strupczewska Elżbieta.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 2. VI. 1937 r.

W roku sprawozdawczym Zarząd Oddziału dla powiększenia ilości członków 1) nawiązał kontakt z okolicznymi ośrodkami fabrycznymi, 2) wydrukował plakaty informacyjne, które zostały umieszczone w bardziej odwiedzanych miejscach w Radomiu, w sklepach „Orbisu", świetlicach miejscowych fabryk itp., 3) próbował zorganizować Sekcję Narciarską, jednak sekcji nie zorganizował ze względu na słabe zainteresowanie się narciarstwem na terenie Radomia i z braku odpowiedniej ilości kandydatów (50 osób).

W roku sprawozdawczym Oddział urządził 4-dniową wycieczkę zbiorową w Wysokie Tatry przy udziale 5 członków.

Oddział w Sanoku.

Rok założenia Oddziału 1929. Skład Zarządu: insp. Jasiński Ludwik — prezes, dr Domański Stanisław — wiceprezes, Tomasik Tomasz — sekretarz, Pytel Stanisław — skarbnik, członkowie: Kocyłowski Wilhelm, Kosina Jan, Kościuszko Tadeusz, mjr. Kowalski Marian (dokooptowany), hr. Potocki Jan, rtm. Ryl Bolesław, dr Słuszkiewicz Edmund, mjr. Stahlberger Stanisław. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: propagandowa (rtm. Ryl Bolesław, dr Słuszkiewicz Edmund, Tomasik T.), turystyczna (dr Domański Stanisław, mgr Hrabar Jan, Kosina Jan, hr. Potocki Jan, mjr. Stahlberger Stanisław). Komisję Rewizyjną tworzyli: Wasylewiczówna Matylda — przewodniczący, członkowie: Lorenzówna Adela, Piątek Roman.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 26. V. 1937 r.

Prace Oddziału w roku 1937 wyszły poza obręb samej miejscowości, a mianowicie przez otwarcie schroniska w Łupkowie, nie objęły natomiast jeszcze konserwacji ścieżek turystycznych oraz dalszego ich znakowania. Przyczyn należy szukać przede wszystkim w braku członków o wybitnym zamiłowaniu turystycznym oraz dysponujących czasem. Wysiłki Zarządu w tym kierunku uwieńczone zostały pomyślnym rezultatem przez wprowadzenie do P. T. T. klubu sportowego „Sanoczanka", tworzącego bardzo żywotną sekcję narciarską, w okresie zaś letnim wpływającego na ożywienie ruchu turystycznego. Gorące słowa uznania za pracę w P. T. T. należy wyrazić prezesowi sekcji narciarskiej p. mjr. Kowalskiemu Marianowi, dzięki bowiem jego osobie należy się spodziewać wybitnego rozwoju tutejszego Oddziału. Otwarcie schroniska napotykało przez dłuższy czas na trudności, z powodu braku dzierżawcy-restauratora. Spowodowało to, że dopiero z końcem roku 1937 przystąpiono do remontu budynku schroniskowego, które dzięki subwencji Zarządu Głównego w kwocie 1.500 zł, zostało uruchomione i wyposażone w inwentarz ruchomy. Schronisko to stało się ośrodkiem ożywionego ruchu narciarskiego, wycieczek i imprez narciarskich, którego największe nasilenie przypadło na rok 1938.

Oddział w Stanisławowie.

Rok założenia Oddziału 1876. Skład Zarządu: inż. Firich Antoni — prezes, Buczek Tadeusz — I. wiceprezes, inż. Ohly Stefan — II. wiceprezes, Dziurzyński Zenon — sekretarz, mgr Witkowski Jerzy — skarbnik, Niedźwiedź Lubomir — gospodarz, członkowie: mgr Benesch Michał, mjr. Berger, prof. dr Brygider Włodzimierz, insp. Doroziński Jan, mgr Gryczuk Julian, inż. Katz Maurycy, płk. Lochschmid Rudolf, inż. Noskiewicz Tadeusz, dyr. Pietruski Stanisław, insp. Pikulski Antoni, dyr. dr

Roszek Jan, mgr Rydet Tadeusz, prof. Sawicki Franciszek, dr Tomanek Stanisław, prok. Trembałowicz Michał. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: w ciągu roku ustąpili w związku z przeniesieniem służbowym: Prezes Honorowy a zarazem urzędujący: inż. Firich Antoni i wiceprezes stale urzędujący Buczek Tadeusz. Funkcje stale urzędującego wiceprezesa powierzono: Dziurzyńskiemu Zenonowi, sekretarza zaś: Sobolewskiemu Michałowi. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: techniczna (inż. Noskiewicz Tadeusz, inż. Ohly Stefan, dyr. dr Roszek Jan), robót w górach (Buczek Tadeusz, Dziurzyński Zenon, Sobolewski Michał), propagandowa (Benesch Michał, Buczek Tadeusz, Doroziński Jan, Sobolewski Michał). Opiekunami młodzieży byli: płk. Lochschmid Rudolf, insp. Pikulski Antoni. Komisję Rewizyjną tworzyli: Wiśniowski Mieczysław — przewodniczący, członkowie: Rogowski Włodzimierz, inż. Swoboda Jan, zastępcy: Haas Aleksander, prof. Małecki Stefan, mgr Pawłowski Tadeusz. Sąd Honorowy tworzyli: dr Kuryś Stanisław, gen. Łukoski Kazimierz, prof. Trembałowicz Michał, zastępcy: Benesch Bonifacy, Heyzman Kazimierz, mgr Rydet Tadeusz.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 16. III. 1937 r.

Rok sprawozdawczy upłynął dla Oddziału pod znakiem poważnych zmian organizacyjnych. W pierwszym rzędzie na skutek przeniesienia służbowego do Lwowa ustąpił z Zarządu Prezes Honorowy inż. Firich Antoni zamykając niejako częściowo okres długoletniej owocnej działalności w Oddziale, w miarę bowiem swoich możliwości brać będzie nadal czynny udział w pracach Oddziału.

Drugą poważną stratą było ustąpienie wiceprezesa Buczka Tadeusza, spowodowane przeniesieniem służbowym do Warszawy. W ciągu kilkuletniej kadencji Wiceprezes Buczek T. zreorganizował Oddział i kierując nim umiejętnie i sprężyście zapewnił mu poczesne miejsce w dziedzinie turystyki na Wschodzie.

W osobach inż. A. Firicha i T. Buczka traci Oddział działaczy, którzy z niespotykanym poświęceniem dźwignęli naszą placówkę na wyżyny rozwojowe, wyrażamy im przeto na tym miejscu skromne podziękowanie oraz przekonanie, że Walne Zgromadzenie Członków Oddziału znajdzie odpowiednią formę oceny ich nieprzeciętnych zasług.

Podobnie jak w latach ubiegłych Oddział rozwijał ożywioną działalność we wszystkich dziedzinach ciesząc się poparciem moralnym i materialnym Zarządu Głównego P. T. T., któremu na tym miejscu składa za to serdeczne podziękowanie.

Szczególną troską otoczył Oddział budowę nowego schroniska przy Klauzie Zubrynce pod Doboszanką, rozpoczętą w roku 1936. Dzięki poparciu PUWF. i PW., które udzieliło subwencję w kwocie 11.000 zł,—, oraz materialnej pomocy Zarządu Głównego Oddział wykończył w ciągu roku sprawozdawczego budynek gospodarczy oraz postawił w stanie surowym budynek główny schroniska pod Doboszanką.

Z powodu trudności w transporcie materiałów i braku przez pewien czas drewna budowa przeciągnęła się poza termin zakreślony przez Komisję Techniczną Oddziału, nie mniej jednak fakt jej ukończenia w stanie surowym zawdzięcza Oddział w dużej mierze nader przychylnemu stanowisku Dyrekcji Lasów Państwowych we Lwowie, za co pozwala sobie złożyć szczególnie gorące podziękowanie dyr. inż. K. Szubertowi.

Budowa schroniska pod Doboszanką wyczerpała wszystkie środki finansowe Odziału, który z tego powodu znalazł się niejednokrotnie w krytycznej sytuacji i był nieraz zmuszony ograniczyć swe najkonieczniejsze potrzeby. W sumie globalnej Oddział wyłożył na budowę schroniska od jej początku zł 26.000,—. Wykonanie stolarki, budowa pieców oraz roboty instalacyjne kosztować mają jeszcze zł 35.000,—, kosztorys zatem przewidziany na 55.000,— zł wzrośnie do zł 61.000,—, czego główną przyczynę stanowią niewspółmiernie wysokie koszty transportu mater. budowlanych.

Przy dalszej pomocy Zarządu Głównego oraz PUWF. i PW. Oddział przewiduje wykończenie schroniska w roku 1938 kompletnie względnie częściowo i oddanie go do użytku turystów.

Na otrzymanym gruncie od b. Klubu Jaremczańskiego, pobudował Oddział kosztem zł 900,— drugi kiosk w Jaremczu, przy czym przyszedł mu z pomocą Zarząd Gminny w Jaremczu ofiarując na ten cel 10 m sześć. budulca.

O ile chodzi o inne roboty na pierwszym miejscu wymienić należy budowę linii telefonicznej z Żeńca do schroniska pod Chomiakiem, w której Oddział partycypował dostarczając potrzebne słupy telefoniczne kosztem zł 1.100,—.

Oddział poczuwa się do miłego obowiązku złożyć serdeczne podziękowanie Dyrekcji Okręgu Poczt i Telegrafów we Lwowie, która uprzednio ukończyła z początkiem roku sprawozdawczego własnym kosztem budowę połączenia telefonicznego do schroniska na Przełęczy Tatarskiej.

Dzięki przychylnemu stanowisku Dyrekcji O. P. i T. mają połączenia telefoniczne wszystkie schroniska Oddziału, jak również istnieją we wszystkich schroniskach pośrednictwa pocztowe.

Z przewidywanych inwestycyj schroniskowych Oddział wykonał w schronisku na Zaroślaku urządzenie wodociągowe, budowę klozetów spłukiwanych wodą, dobudowę ganku oraz drobne adaptacje.

W schroniskach pod Chomiakiem i na Przełęczy Tatarskiej przeprowadzono tylko drobne remonty i inwestycje oraz uzupełnienia inwentarza ruchomego odkładając z konieczności poważniejsze roboty do roku następnego.

Koło w Kałuszu, administrujące 2 schronami pod Borewką wykonało tam również jedynie najkonieczniejsze remonty, m. in. naprawę dachu zerwanego przez wichurę.

Niezależnie od znakowań terenowych Oddział uzupełnił mapy turystyczne, które utrzymuje na dworcach kolejowych wzdłuż doliny Prutu. — W dziedzinie krzewienia turystyki odegrały doniosłą rolę Biura Wycieczkowe Oddziału w Jaremczu i w Worochcie. Organizowane przez nie wycieczki piesze oraz wycieczki krajoznawcze własnym autokarem Oddziału, cieszyły się dużą frekwencją turystów i letników z doliny Prutu.

Z prowadzonej statystyki daje się zaobserwować stały wzrost frekwencji w organizowanych przez Oddział wycieczkach. Niezależnie od imprez wycieczkowych, urządzanych w dolinie Prutu, Oddział organizuje autokarowe wycieczki krajoznawcze dla młodzieży szkolnej ze Stanisławowa.

Po nawiązaniu kontaktu z P. B. P. „Orbisem", urządził Oddział kilka wycieczek krajoznawczych do Rumunii, przy czym jedna z nich miała charakter weekendowy umożliwiając członkom Towarzystwa wywczasy nad Morzem Czarnym w Carmen Silva.

W zakresie spraw organizacyjnych należy podkreślić zorganizowanie przy finansowej pomocy PUWF. i PW. oraz Zarządu Głównego kursu ratownictwa zimowego na Zaroślaku, a następnie stworzenie Czarnohorskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego P. T. T. w Worochcie, liczącego obecnie 25 członków. Pogotowie zostało wyposażone w sprzęt ratowniczy, który jest ciągle uzupełniany. Po raz pierwszy brało Pogotowie czynny udział w poszukiwaniu zwłok śp. Sawickiego w sezonie zimowym 1937/38. Jakkolwiek Pogotowie za wyjątkiem apteczek posiada kompletny sprzęt ratowniczy, napotyka w pracy na poważne trudności, nie ma bowiem zapewnionej podstawy materialnej.

Drugą nader ważną placówką, której konieczność istnienia usprawiedliwia nader silnie rozwijający się ruch turystyczny i letniskowy w Karpatach Wschodnich, jest Sekcja Przewodników Górskich P. T. T., założona przez Oddział w wyniku 3-dniowego kursu, urządzonego w czerwcu roku sprawozdawczego. Przewodnicy Oddziału otrzymali książeczki legitymacyjne oraz odznaki we formie krzyża huculskiego.

Zagadnieniem przewodnictwa zajęły się tutejsze władze wojewódzkie, które ustaliły ogólny regulamin porządkowy oraz taryfę. Fakt utworzenia Sekcji przewodników zawodowych przez Oddział przyjęły tut. władze wojewódzkie, nader przychylnie idąc Oddziałowi w tym kierunku z daleko posuniętą pomocą, za co, jak również w ogólności za troskliwą opiekę, pozwala sobie Oddział na tym miejscu serdecznie podziękować Panu Wojewodzie Generałowi Stefanowi Pasławskiemu.

Na skutek zarządzeń władz, Oddział jest, o ile chodzi o teren górski Województwa, jedynym Towarzystwem upoważnionym do sprawowania opieki i rozwiązywania spraw z zakresu przewodnictwa. Należy tu nadmienić, że delegat Oddziału jest członkiem Wojewódzkiej Komisji Egzaminacyjnej dla przewodników turystycznych.

Niezależnie od stworzenia dwu powyższych placówek dobiegają końca prace nad reaktywowaniem Koła w Mikuliczynie, które po 3-letniej przerwie podejmie w roku przyszłym na nowo prace w terenie. Zadaniem tego Koła będzie stworzenie stacji turystycznej w Polanicy Czemegowskiej oraz opieka nad znakowaniami turystycznymi w rejonie Mikuliczyna, Podleśniowa i Tatarowa.

W roku sprawozdawczym kładł Oddział główny nacisk na pozyskanie dla turystyki i zjednanie dla idei P. T. T. młodzieży.

Uważając za najpoważniejszą organizację młodzieżową Związek Harcerstwa Polskiego, z którym P. T. T. nawiązało układ zapewniający hrcerstwu ulgi w schroniskach, Oddział poszedł w tym kierunku jeszcze dalej, ofiarował Z. H. P. bezpłatne pomieszczenia we wszystkich swoich schroniskach, a to pod Chomiakiem, na Przełęczy Tatarskiej i na Zaroślaku pod Howerlą. Ubikacje oddane przez Oddział w wymienionych schroniskach zostaną wykorzystane przez Z. H. P. dla celów organizacji stałych kursów harcerskich podobnie, jak się rzecz ma na Zachodzie.

Nie mniejszą wagę przywiązywał Oddział w roku sprawozdawczym do zagadnień propagandy Karpat Wschodnich i Towarzystwa. Ten decydujący o rozwoju wszelkiego rodzaju ruchu turystycznego i letniskowego problem usiłował Oddział rozwiązywać w miarę swoich możliwości w rozmaitych kierunkach jak: przez wydanie serii kart widokowych z Huculszczyzny oraz „Ilustrowanego Kalendarza Huculszczyzny PTT.".

Doceniając należycie znaczenie propagandy prasowej, Oddział stworzył specjalną Komisję Propagandową, której zadaniem było informowanie społeczeństwa o zagadnieniach turystycznych w Karpatach Wschodnich.

W prasie turystycznej i codziennej ukazał się szereg artykułów z przejawów życia turystycznego i prac Oddziału przeważnie pióra M. Sobolewskiego, który wspólnie z wiceprezesem T. Buczkiem i Z. Dziurzyńskim prowadził serwis prasowy Oddziału.

Skromne ramy sprawozdania nie obejmują wszystkie przejawów działalności, a jedynie najważniejsze.

Ogólnie stwierdzić należy dużą aktywność Oddziału, którego krąg zainteresowań jest b. obszerny, nie ogranicza się bowiem jedynie do spraw wybitnie turystycznych, lecz sięga także w rozmaitych formach do innych dziedzin pracy społecznej na terenie Huculszczyzny.

Zauważyć należy, że Oddział stoi w bliskim kontakcie ze Związkiem Ziem Górskich, Towarzystwem Przyjaciół Huculszczyzny, Związkiem Międzykomunalnym dla spraw letniskowych „Karpaty Wschodnie", Komisjami Klimatycznymi, P. B. P. „Orbis" i innymi organizacjami oraz stowarzyszeniami.

Oddział posiada Sekcję Wycieczkową, Ochrony Gór, Ratowniczą (por. str. 36), Przewodników P. T. T. po Karpatach Wschodnich (por. str. 27), Narciarską w Stanisławowie i drugą S. N. w Jaremczu, Miłośników Fotografii („Fotoklub P. T. T.") i Filatelistyczną.

Odział posiada:

Koło w Bitkowie

Skład Zarządu tworzyli: inż. Czerny Edward — prezes, Rudawski Włodzimierz — wiceprezes, Szumański Władysław — sekretarz, Browczuk Paweł — skarbnik. Komisję Rewizyjną tworzyli: inż. Łęgowski Jan, Szulc Leopold.

Punkt ciężkości działalności Koła spoczywa w dziedzinie fotografiki górskiej. Na tym polu Koło cieszy się pięknymi sukcesami. Koło współpracowało w organizacji Konkursu Fotograficznego zdjęć krajoznawczych z Huculszczyzny, urządzonego wspólnie przez Oddział z T. P. H. oraz zorganizowało Konkurs Fotograficzny „Krajobraz Bitkowa i praca w przemyśle".

Duże zasługi położyło Koło przy wydaniu propagandowych kart widokowych i Ilustrowanego Kalendarza Huculszczyzny P. T. T. na rok 1938.

Oddział Stanisławowski doceniając prace Koła w Bitkowie powierzył mu prowadzenie działu fotografiki górskiej i odstąpił do dyspozycji posiadane zbiory.

Zadaniem Koła będzie przeprowadzenie kilku dalszych znakowań, gromadzenie materiałów fotograficznych, przygotowywanie wspólnie z Oddziałem dalszych ilustrowanych wydawnictw propagandowych, współpraca w wydawnictwach przez dostarczanie materiału fotograficznego do reprodukcji. Rozwinęło także Koło akcję wycieczkową organizując kilka licznych wycieczek letnich i zimowych w Gorgany i Czarnohorę.

Koło liczy 27 członków.

Koło w Delatynie.

Skład Zarządu tworzyli: dr Matuszewski Józef — prezes, inż. Trachtenberg Borys — wiceprezes, Machlis Leon — sekretarz.

Koło w Delatynie urządziło kilka wycieczek turystycznych dla swych członków przy sporej frekwencji.

Koło liczy 16 członków.

Koło w Jaremczu,

na czele którego stoi Niewiński Zygmunt, znajdujące się w stadium organizacji.

Koło w Kałuszu.

Skład Zarządu tworzyli: inż. Rokita Wiktor — prezes, inż. Kowalski Eugeniusz — wiceprezes, prof. Sytnik Jan — sekretarz, Żurek Ernest — skarbnik, członkowie: inż. Garbusiński Stanisław, Pyszko Józef, dr Sochacki Jan.

W roku sprawozdawczym Koło oprócz budowy schroniska pod Doboszanką, przeprowadziło budowę schronu turystycznego pod Pasiecznym Wierchem na trasie mającego się wykonać najważniejszego w Gorganach szlaku turystycznego letnio-zimowego z Seredniej do Jasienia przez Pasieczny Wierch i Hryńków.

Koszt budowy schronu, obliczonego na 20 miejsc noclegowych, wyniósł zł 1.055,—, przy czym Oddział udzielił na ten cel subwencję w kwocie zł 300,—. Należy podkreślić na tym miejscu i podziękować za zajęcie godnego naśladownictwa stanowiska przez Dyrekcję Firmy Polsko-Szwajcarski Przemysł Leśny S. A., która oddała grunt (200 m^2) oraz drewno na budowę tego schronu.

Koło liczy 84 członków.

Koło w Mikuliczynie,

na czele którego stoi Hilman Jakub; Koło znajduje się w stadium organizacji.

Koło w Nadwórnej.

Skład Zarządu tworzyli: Cais Teodor — prezes (później inż. Czajkowski Jan), inż. Nowoświat Jan — wiceprezes, dr Schall Maksymilian — sekretarz, Szechiński Bronisław — skarbnik. Komisję Rewizyjną tworzyli: Heller Łazar i inż. Wasylewicz St.

Koło w Nadwórnej dopomogło Oddziałowi Stanisławowskiemu przy budowie schroniska pod Doboszanką zajmując się transportem materiałów budowlanych oraz nadzorując samą budowę.

Szczególnie silnie rozwinęło Koło w Nadwórnej akcję wycieczkową, organizując 10 wycieczek letnich i zimowych, przy frekwencji 46 osób.

Koło liczy 20 członków.

Koło w Worochcie.

Skład Zarządu tworzyli: inż. Domański Wiktor — prezes, inż. S. Chuwen — wiceprezes, Fischer Zenon — sekretarz, Jurkiewicz Jan — skarbnik.

Koło zostało reaktywowane dopiero w roku sprawozdawczym, nie mogło więc rozwinąć jeszcze pełnej działalności. W każdym razie prowadziło w sezonie letnim Biuro Informacyjno-Wycieczkowe w Worochcie oraz sprawowało bezpośrednią opiekę nad Czarnohorskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym P. T. T. w Worochcie.

Koło zajęło się także współorganizacją kursu dla przewodników P. T. T. po Karpatach Wschodnich, który odbył się w czerwcu roku sprawozdawczego. Po kursie Koło sprawowało opiekę nad 9 przewodnikami z Worochty zatrudniając ich przy oprowadzaniu wycieczek, organizowanych przez Biuro Wycieczkowe w Worochcie.

Koło w Chodorowie, założone w roku 1936, oddane zostało zgodnie z kompetencjami statutowymi Oddziałowi we Lwowie.

Oddział w Stryju.

Rok założenia Oddziału 1930. Skład Zarządu: dyr. Świderski Franciszek — prezes, ppłk. Brąglewicz Tadeusz — I. wiceprezes, dr Lis-Olszewski — II. wiceprezes, Samborski Kazimierz — sekretarz, Rempel Feliks — skarbnik, członkowie: insp. dr Becher Jonas, insp. Butschek Teodor, insp. Grodzicki Tadeusz, insp. Zieliński Tadeusz. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: w miejsce przeniesionego dra Olszewskiego kooptowano wicestarostę Illasiewicza Jarosława i dokooptowano p. Zenona Chruszcza. Komisję Rewizyjną tworzyli: Klein Beniamin, Krasiński Jarosław, inż. Ornstein. Sąd Honorowy tworzyli: inż. Findling Teodor, dr Lassota Feliks i Pyć Michał.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 16. IV. 1937 r.

Oddział rozmieścił 15 map Bieszczadów i Gorganów Zielińskiego w ważniejszych punktach swego terenu, mapy te zostały uzupełnione nowymi szlakami. Na stacjach kolejowych w Stryju i Morszynie, Oddział umieścił oprawne fotografie Bubniszcz i Rozhurcza.

W czasie wakacyj Oddział zorganizował 7-mio dniowy obóz wędrowny w Gorgany dla 10 uczniów tamtejszych szkół średnich, który subwencjonował kwotą zł 150. Oddział zorganizował wystawę fotograficzną, która zgromadziła 150 zdjęć i uzyskał na nagrody za najlepsze zdjęcia, komplety „Wierchów", ofiarowane przez Zarząd Główny P. T. T.

Prezes Oddziału brał udział w zjazdach Międzykomunalnego Związku „Karpaty" i w zjeździe Związku Ziem Górskich w Skolem i w tym charakterze wygłosił obszerny referat o potrzebach turystycznych, gospodarczych i sanitarnych Skolszczyzny. W ciągu roku powstała przy Oddziale Sekcja Narciarska.

Oddział „Pieniński" w Szczawnicy.

Rok założenia Oddziału 1893. Skład Zarządu: dr Werner Artur — prezes, Mastelarz Julian — wiceprezes, inż. Kociołek Leon — sekretarz, inż. Walczenko Włodzimierz — skarbnik, członkowie: dr Laskowski Stanisław, inż. Smólski Stanisław, Woroniecki Adam i Zachwieja Jan. Komisję Rewizyjną tworzyli: mgr Brzękowski Jan, dyr. Palczewski Stefan i dr Riegelhaupt Salomon. Sąd Honorowy tworzyli: dr Lustig Baruch i Majerczak Jacek.

Oddział prowadził nadal schronisko w Szczawnicy Niżnej, w domu Majerczaka Jacka, a w „Gospodzie Pienińskiej" na polance im. H. Sienkiewicza u wylotu przełomu pienińskiego dzierżawca prowadził restaurację turystyczną i to prawdopodobnie ostatni rok, gdyż istnieje projekt jej sprzedaży Parkowi Narodowemu.

Oddział współpracował nadal ze Stowarzyszeniem Przewoźników Pienińskich a także z Parkiem Narodowym przez swego członka Zarządu Oddziału inż. Smólskiego Stanisława, który jest zarazem prezesem Stowarzyszenia i Kierownikiem Parku Narodowego Pienińskiego.

W stadium organizacji znajdują się: Sekcja Ochrony Gór i Pienińskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Powołano do życia Sekcję Regionalną, powierzając kierownictwo dokooptowanemu członkowi Zarządu Malinowskiemu Janowi.

Oddział nawiązał kontakt z Komisją Zdrojową w Szczawnicy zwracając się z prośbą o subwencję na naprawę ścieżek, co zostało uwzględnione w budżecie na rok 1938/39.

Oddział w Tarnowie.

Rok założenia Oddziału 1924. Skład Zarządu: ks. mjr. Pinda Franciszek — prezes, inż. Dyrdoń Antoni — wiceprezes, prof. Róg Franciszek — sekretarz, inż. Leuchter Mojżesz — skarbnik, Wysocki Tadeusz — księgowy, członkowie: dr Fink Henryk, prof. Godowski Maurycy, inż. Ignatowicz Kazimierz, Ogłaza Leon, dr Simche Zdzisław (zast. sekretarza), delegat Koła w Rzeszowie: Tyrybon Jan. Komisję Rewizyjną tworzyli: dr Weiss Ch. — przewodniczący, członkowie: Czosnyka, Peterko, Reich L., Wasserman Jan, Zander. Sąd Honorowy tworzyli: por. Krajewski, inż. Kubiński, prof. Romański, zastępcy: prof. Pisz, prof. Stec, prof. Wasserfall.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 15. IV. 1937 r.

Oddział rozwijał żywą akcję w zakresie odnawiania i konserwacji szlaków turystycznych.

Oddział posiada

Koło w Rzeszowie

którego Zarząd tworzyli: Skuciński Jan — prezes, Tyrybon Jan — sekretarz, Wróbel Władysław — skarbnik. Koło liczyło 37 członków.

Oddział w Warszawie.

Rok założenia Oddziału 1918. Skład Zarządu: płk. Zieleniewski Tadeusz — prezes, inż. Jaroszyński Jan — I. wiceprezes, prof. dr Drewnowski Kazimierz — II. wiceprezes, dr inż. Zajączkowski Maciej — sekretarz, inż. Rothert Bolesław — skarbnik, członkowie: inż. Bernadzikiewicz Stefan, Drojecka Róża, dr Dobija Mieczysław, prof. dr Sokołowski Marian, dr inż. Strebeyko Piotr, Wojsznis Justyn. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: Prezes został wybrany dopiero na Nadzwyczajnym

Walnym Zgromadzeniu w dniu 4 listopada 1937 r. do tego czasu pełnił obowiązki prezesa wiceprezes inż. Jaroszyński Jan.

W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: schroniskowa (Drewnowski, Jaroszyński, Wojsznis), kursów taternickich dla młodzieży (Wojsznis, Zajączkowski), robót w górach (Jaroszyński, Rothert i Wojsznis), organizacyjno-regulaminowa (Jaroszyński, Orłowicz); biblioteką zajmowała się p. Drojecka, gospodarzem lokalu był p. Zajączkowski, później J. T. Wojsznis, radcą prawnym p. Dobija.

Komisję Rewizyjną tworzyli: inż. Morsztynkiewicz — przewodniczący, członkowie: Bloch Aleksander, Kulesza Zdzisław, zastępcy pp.: Dobija Mieczysław (tylko do 4. XI. 1937 r.), Domosławski Kazimierz i Sunderland Jan. Sąd Honorowy tworzyli: Kubacki Kornel, Roguski Stanisław, Rzewnicki Jan.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 17. III. 1937 r. i 1. VI. 1937 r.

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 4. XI. 1937 r. w sprawie uzupełniających wyborów prezesa i 3 członków Zarządu.

W ciągu roku odbyły się 2 zebrania miesięczne, na których wygłoszono następujące odczyty: p. Ostrowski Wiktor „Polscy taternicy w Alpach 1937 r." i p. Wojsznis „II Polska Wyprawa Alpinistyczna w Andy w 1937 r.".

Zarząd odbył 10 posiedzeń plenarnych. Wysokość składki członkowskiej wynosiła 12 zł ulgowa dla żon członków i akademików 6 zł, prócz tego pobierano od każdego członka 50 gr na Fundusz Himalajski.

W sezonie letnim Zarząd nie organizował własnego kursu taternickiego, tylko udzielił subwencji w kwocie 400 zł na kurs turystyki wysokogórskiej dla uczennic szkół średnich, organizowany przez Związek Nauczycieli Wychowania Fizycznego.

Komisja młodzieżowa współdziałała z „Kręgiem Starszoharcerskim", dostarczając mu prelegentów na odczyty oraz układając programy harcerskich kursów taternickich i dając im pewne ułatwienie organizacyjne. Prelegentami byli: pp. Dąbrowski, Karpiński, Ostrowski i Wojsznis.

Istniejące w latach 1930—1936 Koło Wysokogórskie przy Oddziale Warszawskim P. T. T. z chwilą powstania Klubu Wysokogórskiego przekształciło się na Koło Warszawskie tegoż Klubu i straciło właściwie organizacyjny związek z Oddziałem, jednak stosunki Oddziału z młodą organizacją taternicką układały się nadzwyczaj sympatycznie. Na zasadzie porozumienia Zarząd Oddziału zezwolił Kołu Warszawskiemu na dalsze korzystanie z lokalu O. W. P. T. T. swego konta w P. K. O. i innych pomocy i ułatwień. W zamian za to członkowie Koła pomagali Zarządowi w jego pracach zarówno na terenie Warszawy jak i na Hali Gąsienicowej, oraz przy organizacji kursów dla młodzieży. Koła Warszawskie K. W., pozostające pod przewodnictwem dr M. Zajączkowskiego zorganizowało w roku sprawozdawczym kilka zebrań towarzyskich i odczytów, m. in. odczyty inż. S. Bernadzikiewicza „Po powrocie z Grenlandii", p. płk. dr W. Dyboskiego „Odżywianie na wyprawach w góry najwyższe" i dr K. Narkiewicza-Jodko „Polskie siedem tysięcy metrów".

Z lokalu Oddziału korzystały również: redakcja „Taternika" i Zarząd Główny Klubu Wysokogórskiego.

Zarząd przeprowadzał nadal badania nad możliwością realizacji budowy drewnianej popularnej hali noclegowej obok schroniska na Hali Gąsienicowej, które wykazuje stale wzmożoną frekwencję. Przewidywane są na najbliższy sezon letni prace przygotowawcze do szeregu inwestycyj w schronisku na Hali Gąsienicowej.

Oddział w Wilnie.

Rok założenia Oddziału 1924. Skład Zarządu: prof. dr Czeżowski Tadeusz — prezes, doc. dr Kruszyński Jan — wiceprezes, Giedroyć Henryk — sekretarz, dr Iwanowska Wilhelmina — skarbnik, Makojnik Wiesław — bibliotekarz. Komisję Rewizyjną tworzyli: doc. dr Niewodniczański Henryk — przewodniczący, członkowie: inż. Wrześniowski Zygmunt, Zynda Bolesław. Sąd Honorowy tworzyli: Michejda Kornel, Szelągowski Kazimierz, Wrześniowski Zygmunt.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 27. I. 1937 r.

W roku sprawozdawczym Oddział zorganizował w dniach 23 do 28 listopada wycieczkę do Rygi, w której wzięło udział 35 osób. Techniczną stroną wycieczki zajął się Oddział Wileński Polskiego Biura Podróży „Orbis".

Oddział w Zagłębiu Dąbrowskim.

Rok założenia Oddziału 1930. Skład Zarządu: inż. Ferch Józef — prezes, inż. Krzemieński Bogdan — I. wiceprezes, prof. Korwin-Olszewski Jerzy — II. wiceprezes, Łogiewa Ludwik — sekretarz, Jędrusik Stefan — skarbnik, członkowie: dr Krókowski Jerzy, Kucharz Stanisław, dr Osiński Adam, inż. Panek Stanisław. Zmiany późniejsze w składzie Zarządu: wiceprezes inż. Krzemieński Bogdan przeniósł się do Oddziału w Katowicach, jak również inż. Panek Stanisław.

Komisję Rewizyjną tworzyli: dr Wolkowicz Maksymilian — przewodniczący, członkowie: Biały Eugeniusz, Pankowski Aleksander. Sąd Honorowy: dyr. Gadomski Stanisław, dyr. Sokólski Antoni, inż. Wieczorkiewicz Tadeusz.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 29. IV. 1937 r.

W roku sprawozdawczym Oddział całą pracę poświęcił w kierunku budowy własnego schroniska w Bydlinie w pow. Olkuskim, które zostało doprowadzone pod dach. W roku 1938 przewidziane jest całkowite wykończenie schroniska. Malowniczy teren ze wzgórzami, dochodzącymi do wysokości 500 metrów (niedaleko ruiny zamku w Rabsztynie, Pustynia Błędowska oraz dolina Białej Przemszy) zachęci niejednego turystę do zwiedzania go, do czego w dużej mierze przyczyni się nowe schronisko. Poza tym frekwencję podniesie zakupiony przez społeczeństwo na rezerwat i do pierwotnego stanu doprowadzony teren pobojowiska pod Krzywopłotami z licznymi pamiątkami walk legionowych z roku 1914. Wycieczek w pobliże Bydlina urządzono w ub. roku 15 z udziałem po 15—30 osób (prowadził sekretarz Oddziału p. L. Łogiewa) zapoznając uczestników z terenem i jego zabytkami.

Przystąpienie do budowy schroniska w Bydlinie oraz urządzanie wycieczek przez tutejszy Oddział spotkało się w miejscowej prasie z wielkim uznaniem. — Sekretariat Oddziału mieścił się w Sosnowcu.

Oddział posiada Sekcję Narciarską oraz

Koło w Olkuszu

założone w 1933 r. przy Oddziele Kieleckim, a przyłączone do Oddziału w 1936 r. Zarząd Koła tworzyli: Lipka Stanisław — prezes, Zdrzalik Kazimierz — wiceprezes, Kania Józef — sekretarz i skarbnik, członek: Piotrowski W.

Oddział w Zakopanem.

Rok założenia Oddziału 1922. Skład Zarządu: dyr. Malicki Tadeusz — prezes, Zdyb Stanisław — wiceprezes, Rittersschild Zdzisław — sekretarz, inż. Schiele Kazimierz — skarbnik, członkowie: Bujak Franciszek, prof. Gajewicz Mieczysław, Jabłoński Michał, Kramarzowa Sabina, Miłoszewska Zofia, Oppenheim Józef, Służewski Stanisław. Komisję Rewizyjną tworzyli: dyr. Zborowski Juliusz — przewodniczący, członkowie: Krokowski Józef, dr Witeszczak Wacław. Sąd Honorowy tworzyli: dr Dadlez Zygmunt, arch. Kirkor Józef, Zwoliński Stefan.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 23. III. 1937 r.

Zarząd Oddziału Zakopiańskiego PTT. skierował swe wysiłki przeważnie w celu stworzenia jak najdogodniejszych warunków gospodarki w schronisku w Pięciu Stawach Polskich. Schronisko to, jak i inne w Tatrach, ma w pewnych porach roku tak wielkie nasilenie turystów, względnie narciarzy, że nieraz z trudem daje się rozwiązać zagadnienie noclegów. W Pięciu Stawach Polskich jest to okres letni lipiec i sierpień, oraz na wiosnę połowa marca, kwiecień i połowa maja. Dlatego Zarząd w bież. roku zakupił dodatkowo jeszcze 20 materacy rezerwowych, odpowiednią ilość bielizny i koców oraz drobny inwentarz za kwotę zł 1.000,—.

Zarząd przeprowadził kosztem około 2.000,— zł instalację wodociągową do schroniska. Wykopano studnię 5 m głęboką przy Małym Stawku i stąd doprowadzono rurociągiem wodę do kuchni. Mimo silnych mrozów wodociąg ten czynny był całą zimę. Zamierzeniem Zarządu na rok 1938 jest urządzenie w schronisku umywalni i natrysków w połączeniu z wybudowaniem na ten cel oddzielnych ubikacyj. W zakresie finansowym gospodarka Oddziału szła w r. 1937 głównie w kierunku spłacenia zobowiązań zaciągniętych w związku z rozbudową schroniska.

Oddział ma swe stacje noclegowe na Łysej Polanie u p. Barcikowej, na Kirach u p. Słowińskiego i na Hucisku u p. Słowińskiego (syna). Również w Domu Ludowym na Bukowinie, przystąpił Oddział do urządzenia stacji noclegowej.

Oddział posiada Sekcję Narciarską w Zakopanem, która od 30 lat jest dominującym klubem narciarskim w Polsce Działalność tej Sekcji znajduje swój wyraz w oddzielnym sprawozdaniu. (Patrz w niniejszej publikacji dział „Narciarstwo").

Oddział „Babiogórski" w Żywcu.

Rok założenia Oddziału 1905. Skład Zarządu: inż. Mączyński Mieczysław — prezes, dyr. Nowak Bronisław — wiceprezes, inż. Fucik Wiktor — sekretarz, Faruzel Rudolf — skarbnik, członkowie: inż. Fox Stanisław, Lipus Jan, Moliński Andrzej, Panczakiewicz Czesław, Pantofliński Władysław, Olszowski Szczepan, inż. Wietrzny Tadeusz, Wróbel Tomasz, Ziemnowicz Kazimierz. W łonie Zarządu funkcjonowały następujące komisje: robót w górach (Wróbel Tomasz), turystyczna (inż. Fucik Wiktor), ochrony przyrody (Ziemnowicz Kazimierz), propagandy (inż. Fucik Wiktor), ratownictwa (Lipus Jan). Komisję Rewizyjną tworzyli: Kolarz Michał — przewodniczący, członkowie: Dwornicki Adam, Pałkoń Jan. Sąd Honorowy tworzyli: dr Gwoździewicz Władysław, Munk Artur, dr Pelz Roman.

Zwyczajne Walne Zgromadzenie odbyło się dnia 19. III. 1937 r.

Oddział posiada Sekcję Ratowniczą zorganizowaną w ten sposób, że jeden z członków Zarządu jest referentem dla spraw ratownictwa, natomiast w schroniskach na Babiej Górze i Pilsku istnieją ekspozytury, których przodownikami są dzierżawcy schronisk. Schroniska posiadają sprzęt ratowniczy i apteczki stanowiące własność. T. K. N. Apteczki i sprzęt ratowniczy kontroluje z ramienia Oddziału lekarz powiatowy dr Jelonek Feliks, będący członkiem Zarządu Sekcji Narciarskiej.

Odział urządzał wycieczki letnie w góry Beskidu Małego i Wielkiego, przy frekwencji średnio 5 osób. Członkowie Zarządu brali czynny udział w pracach Zarządu Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Żywieckiej, zajmującego się głównie propagandą ziemi żywieckiej, jako ośrodkiem turystyczno-letniskowym, oraz sprawami rozbudzenia regionalizmu żywieckiego; praca ta wzmogła się szczególnie w okresie „Tygodnia Gór" i przynosi przy współpracy z miejscową placówką Tow. Szkoły Ludowej owocne wyniki.

Dzięki życzliwemu ustosunkowaniu się do turystyki właściciela dóbr żywieckich arcyks. Karola Olbrachta Habsburga, w obrębie których to dóbr rozciąga się teren zagospodarowania Oddziałów Żywieckiego, Bialskiego i Bielskiego, ścieżki i szlaki turystyczne są odpowiednio zabezpieczone i wzorowo utrzymane.

Oddział posiada Sekcję Narciarską oraz

Koło w Wadowicach,

którego przewodniczącym jest prof. Panczakiewicz Czesław; Koło wykończyło wewnętrzne urządzenie rozbudowanego schroniska na Leskowcu i uzupełniło braki w znakowaniu turystycznym we wschodniej części Beskidu Małego. — Nadto:

Koło w Andrychowie,

którego Zarząd tworzyli: inż. Wietrzny Tadeusz — przewodniczący, Fryś Franciszek — sekretarz, Weber Alfred — skarbnik. Koło przystąpiło do korektury szlaku turystycznego z Andrychowa na Gancarz. Budowa schroniska na przełęczy Kocierskiej, odkłada się w dalszym ciągu ze względu na niemożność zebrania odpowiednich funduszów na budowę potrzebnego tam reprezentacyjnego schroniska; Koło gromadzi na razie „fundusz schroniskowy", liczący obecnie około 2.000,— złotych.

CZĘŚĆ III.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK 1937.

ZARZĄD GŁÓWNY P. T. T. KRAKÓW.

BILANS 31 GRUDNIA 1937 r.

Aktywa:

Kasa — Kraków	975,29	
„ — Zakopane	113,36	1.088,65
P. K. O.		7.150,76
Banki pg wyk.		33.007,—
Pożyczka Narodowa		500,—
Dłużnicy pg wyk.		37.520,81
Oddziały dłużne pg wyk.		6.587,23
Nieruchomości pg wyk.		1,218.934,50
Ruchomości — Dworzec Tatrzański Restauracja	1.604,—	
Ruchomości — Dworzec Tatrzański Sale i pokoje turystyczne	2.757,05	4.361,05
Ruchomości — Biuro Zakopane	2.007,20	
„ „ Kraków	[illegible]	[illegible]
Biuro Zakopane		[illegible]
Magazyn Gebethner		[illegible]
Biblioteka		562,26
Odznaki P. T. T. 1354 á 1,25		1.692,50
„ S. N. P. T. T. 328 á 0,80		262,40
„ G. O. T.		2.849,75
Sumy przechodnie pg wyk.		5.549,61
		zł 1,376.983,02

Zestawił:
) Piotr Czlapiński

Prezes:
(—) Prof. Dr Walery Goetel

Pasywa:

Kapitał zakładowy	1,290.829,50	
„ obrotowy	11.478,92	1,302.308,42
Wierzyciele pg wyk.		15.623,70
„ Oddziały pg wyk.		338,15
Sumy przechodnie z nalepek		38.189,81
Nadwyżka		20.522,94
		zł 1,376.983,02

Skarbnik:
(—) Dr Włodzimierz Łaba

Główna Komisja Kontrolująca:

(—) Dr Kazimierz Maślankiewicz
(—) Adam Nodzeński
(—) Dr Marian Książkiewicz

ZARZĄD GŁÓWNY

WYDATKI i

Wydatki:

Subwencje wypłacone pg wyk.	27.809,54
Roboty w Górach pg wyk.	1.298,90
Dworzec Tatrzański pg wyk.	4.252,63
Administracja pg wyk.	27.337,47
„ nieruchomości	373,—
Ubezpieczenia, podatki, koszty prawne pg wyk.	5.799,50
Zjazdy, posiedzenia, wyjazdy służbowe pg wyk.	8.752,13
Narciarstwo pg wyk.	3.240,—
Wydawnictwa pg wyk.	19.525,45
Prenumerata i zakup wydawnictw	428,30
Ochrona Przyrody pg wyk.	2.065,50
Wkładki do innych Towarzystw pg wyk.	1.753,79
Górska Odznaka Turystyczna	305,—
Odznaki P. T. T.	1,—
Propaganda	430,50
Druk nalepek i legitymacyj	1.797,75
Nalepki i legitymacje gratisowe	737,85
Rachunek dyspozycyjny	2.038,78
Różne	900,81
Nadwyżka	20.522,94
zł	129.370,84

Zestawił: *(—) Piotr Czapiński*

Prezes: *(—) Prof. Dr Walery Goetel*

P. T. T. KRAKÓW.

DOCHODY w 1937 r.

Dochody:

Nalepki P. T. T.	72.840,—	
„ P. T. T. zniżk.	12.906,—	
„ A. S. T. T.	2.454,60	
„ L. O. P.	2.455,65	
„ F. B. S.	2.035,50	
„ Harcerskie	40,70	92.732,45
Legitymacje P. T. T.	12.977,—	
„ P. T. T. zniżk.	160,90	
„ Ucz. Narciarzy	132,—	13.269,90
Górska Odznaka Turystyczna		336,—
Dworzec Tatrzański pg wyk.		6.016,90
Szkoła Przemysłu Drzewnego		2.805,32
Roztoka — Czynsz		200,—
Hale		345,01
Subwencje otrzymane pg wyk.		10.150,—
Wydawnictwa		2.348,98
Odsetki		1.166,28
	zł	129.370,84

Skarbnik: *(—) Dr Włodzimierz Łaba*

Główna Komisja Kontrolująca:

(—) Dr Kazimierz Maślankiewicz

(—) Adam Nodzeński

(—) Dr Marian Książkiewicz

BILANS BRUTTO 31 grudnia 1937 r.

	Obroty		Salda	
	Winien	Ma	Winien	Ma
Kasa	101.252,19	100.163,54	1.088,65	
P. K. O.	174.583,71	167.432,95	7.150,76	
[illegible]	59.032,69	26.025,69	33.007,—	
Dłużnicy i wierzyciele . .	68.005,50	46.108,39	21.897,11	
Oddziały	128.986,28	122.737,20	6.249,08	
Papiery wartościowe . .	1.000,—	500,—	500,—	
Biblioteka	562,26		562,26	
Odsetki	446,76	1.613,04		1.166,28
Magazyn Gebethner . .	50.269,—	574,—	49.695,—	
Wkładki do Tow. innych .	1.753,79		1.753,79	
Nalepki P. T. T. . . .	444,—	73.284,—		72.840,—
„ [illegible] . .	363,—	13.269,—		12.906,—
„ A. S. T. T. . .	37,05	2.491,65		2.454,60
„ L. O. P. . .	4.449,75	6.905,40		2.455,65
„ F. B. S. . . .	150,—	2.185,50		2.035,50
„ Harcerskie . .	52,50	93,20		40,70
Legitymacje P. T. T. . .	4,—	12.981,—		12.977,—
„ „ zniż. .		160,90		160,90
„ Ucz. Narc. .	109,—	241,—		132 —
Administracja	28.685,37	1.347,90	27.337,47	
Biuro P. T. T., Zakopane .	5.185,45	4.902,15	283,30	
Nieruchomości	1,278.793,47	59.858,97	1,218.934,50	
Dworzec Tatrzański . .	5.275,73	9.845,32		4.569,59
„ „ Ruch. .	4.361,05		4.361,05	
Ruchomości (Biuro) . .	7.003,20	65,—	6.938,20	
Roboty w Górach . . .	1.298,90		1.298,90	
Subwencje	27.854,96	10.195,42	17.659,54	
Admin. nieruchomości . .	373,—	345,01	27,99	
Ochrona przyrody . . .	2.065,50		2.065,50	
Podatki, ubezp. k. prawn. .	6.775,82	976,32	5.799,50	
Dyspozycyjny rk. . .	2.043,28	4,50	2.038,78	
Różne	1.014,81	314,—	700,81	
Odznaki P. T. T. . .	1.968,75	275,25	1 693,50	
„ S. N. P. T. T. .	545,70	283,30	262,40	
„ G. O. T. . . .	3.347,—	528,25	2.818,75	
Narciarstwo	3.240,—		3.240,—	
Kapitał	72.294,62	1,374.603,04		1,302.308,42
Wydawnictwa	19.615,96	2.439,49	17.176,47	
Pren. i zak. wyd. . .	548,65	120,35	428,30	
Nal. i Legit. gratis . .	737,85		737,85	
„ L. P. T.	2.532,50	2.532,50		
Koszta podróży . .	9.058,73	306,60	8.752,13	
Sumy przechodnie . . .	39.912,09	72.552,29		32.640,20
Przechodnie poz. . .	85.823,91	85.823,91		
Druk nalepek i legitymacyj	1.797,75		1.797,75	
Propaganda	430,50		430,50	
	2,204.086,03	2,204.086,03	1,446.686,84	1,446.686,84

BANKI 31. XII. 1937 r.

K. K. O. ks. Nr 436		11.777,—
„ rk czekowy Nr 36		21.230,—
	zł	33.007,—

DŁUŻNICY 31. XII. 1937 r.

Gebethner, Kraków		1.184,08
K. C. S. T., Praha		32,27
Zarząd Schroniska, Hala Gąsienicowa		35,60
Gubrynowicz, Lwów		3,14
Komisja G. O. T., Warszawa		14,20
O. P. T. T. Bielsko		1.000,—
„ Stanisławów		3.000,—
„ Żywiec		4.763,34
S. N. P. T. T. Lwów		216,50
O. P. T. T. Nowy Sącz		3.000,—
Gałowa M. S., Zakopane		383,65
Porębski Stefan, Kraków		20.044,33
Związek Ziem Górskich, Warszawa		16,30
Biblioteka Publiczna, Zakopane		530,—
Broński K., Zakopane		3.033,40
Szkoła Przemysłu Drzewnego, Zakopane		264,—
	zł	37.520,81

ODDZIAŁY DŁUŻNE 31. XII. 1937 r.

K. P. T. T. Andrychów	8,50
O. P. T. T. Cieszyn	161,50
„ Drohobycz	217,25
K. P. T. T. Dziedzice	266,80
O. P. T. T. Gorlice	8,05
K. P. T. T. Grudziądz	3,50
O. P. T. T. Jarosław	5,—
„ Jordanów	12,—
„ Kalisz	110,40
„ Katowice	838,80
„ Kielce	296,70
„ Kosów	8,—
S. N. P. T. T. Kraków	18,—
O. P. T. T. Kraków	1,70
„ Krynica	42,—
„ Krościenko	161,95
„ Lwów	320,80
„ Nowy Sącz	187,80
„ Nowy Targ	28,—
„ Przemyśl	381,15
„ Rabka	1.159,46
„ Radom	11,50
„ Sanok	47,85
K. P. T. T. Skoczów	4,50
O. P. T. T. Sosnowiec	178,80
„ Stanisławów	426,90
„ Stryj	542,90
„ Tarnów	21,60
„ Warszawa	200,—
„ Zakopane	865,82
„ Żywiec	50,—
	6.587,23

NIERUCHOMOŚCI 31 GRUDNIA 1937 r.

A) Zakopane:

Parcela	160.000,—	
Dworzec Tatrzański	64.800,—	
Szkoła Przem. Drzewn. i szopa	31.000,—	255.800,—

B) Tatry:

Współwłasność na Halach . .	150.000,—	
Schronisko Morskie Oko .	147.000,—	
„ Roztoka .	[illegible]	
„ Pięć Stawów .	[illegible]	
„ Hala Gąsienicowa .	477.650,—	
„ Pyszna .	20.000,—	944.650,—

C) Beskidy Zachodnie:

Parcele i schron. Stare Wierchy	2.600,—	
Współwłasność Babia Góra	1.426,50	
Parcela i schronisko Polica	11.000,—	
Parcela, Jaworzyna Krynicka .	1.000,—	
Rezerwat „Kornuty"	[illegible]	16.805,—

D) Karpaty Wschodnie:

Parcela i schronisko Majdański Potok (Malmanstal)		1.679,50
	zł	1,218.934,50

SUMY PRZECHODNIE w 1937 r.

Druk nalepek P. T. T. na 1938 rok . . .	339,57
Przedruk nalepek harcerskich na 1938 r. . .	15,—
Kupno 16.000 nal. L. O. P. á 0,25 na 1938 r. .	4.000,—
Nalepki dla Zaw. S. N. na 1938 r.	104,—
„ „ przew. Tatrz. na 1938 r. . . .	148,80
„ „ człon. doż. na 1938 r.	108,40
„ „ człon. hon. na 1938 r.	6,40
Leg. dla przew. Tatrz. na 1938 r.	24,—
Zwrot za nalepki L. P. T. w 1938 r. . . .	59,50
Prenum. „Bergsteiger" w 1938 r.	24,—
„Florianka" ubezp. od kradzieży na 1938 r. . .	133,25
Kupon Poż. Nar. — zrealiz. w 1938 r. . . .	30,—
Bielsko — wpł. zal. w 1938 r.	78,50
Kołomyja — wpł. zal. w 1938 r.	163,50
Szczawnica — wpł. zal. w 1938 r.	23,95
Żywiec — wpł. zal. w 1938 r.	90,74
Min. Kom., subw. na Kongres Tur. wpł. w r. 1938	200,—
zł	5.549,61

WIERZYCIELE 31. XII. 1937 r.

Anczyc, Kraków	172,—
L. O. P., Kraków	4.000,—
K. K. O., Kraków, Poż. Hip.	9.928,—
Sekcja Ochrony Gór, Kraków	18,50
Szumański W., Bitków	5.55
O. P. T. T., Biała	286,20
„ „ Łódź	1.000,—
„ „ Tarnów	172,45
Fundusz Świerza	40,—
T. O. P. R., Zakopane	1,—
zł	15.623,70

ODDZIAŁY — WIERZYCIELE 31. XII. 1937 r.

O. P. T. T. Częstochowa	24,75
„ „ Łódź	8,—
K. „ Olkusz	7,90
O. „ Poznań	294,50
K. „ Wadowice	3,—
	338,15

SUBWENCJE WYPŁACONE w 1937 r.

I. Zwyczajne:				
A. Oddz. na Roboty w Górach:				
1) Beskidy Wschodnie:				
a) O. P. T. T. Drohobycz .	2.500,—			
b) „ Kołomyja .	500,—			
c) „ Sanok .	500,—			
d) „ Stanisławów .	2.500,—	6.000,—		
2) Beskidy Zachodnie:				
a) O. P. T. T. Jordanów .	500,—			
b) „ N. Sącz . .	2.500,—			
c) „ N. Targ .	2.000,—	5.000,—	11.000,—	
B. Klub Wysokogórski P. T. T.:				
a) Fundusz Świerza .		1.500,—		
b) Wyd. „Taternika" . .		2.500,—		
c) Na wypr. egzotyczne .		2.500,—	6.500,—	
C. Inne:				
a) O. P. T. T. Kraków — (spł. poż. na Morskie Oko)		1.030,76		
b) Naukowe		666,—		
c) Reszta mjr. Gąsiorowskiemu		500,—		
d) T. O. P. R.		1.500,—	3.696,76	21.196,76
II. Nadzwyczajne:				
1) O. P. T. T. Lwów z Min. Kom.		3.000,—		
2) „ Jordanów	150,—			
„ N. Targ	136,34			
„ Rabka	92,—	378,34		
3) SNPTT. Zakopane		250,—	3.628,34	
4) Kongres Turyst. z Min. Kom.	200,—			
„ „ dopł. Z. Gł. PTT.	69,40	269,40		
„ Alpin. z Min. Spr. Zagr.		600,—	869,40	
5) Czarnoh. Pog. Rat. z P.U.W.F.		850,—		
„ kurs ratown. dla dzierżawców schronisk z P. U. W. F.		250,—		
Kurs dla przewodników huculskich z P. U. W. F. . . .		300,—	1.400,—	
6) Komisja Wschodnio-Beskidzka .		600,04		
O. P. T. T. — Kołomyja .		50,—		
„ — Stanisławów na odznaki dla przew. Karpackich		65,—	715,04	6.612,78
				27.809,54

SUBWENCJE OTRZYMANE w 1937 r.

I. Subwencje samorządowe:		
1) Gmina Zakopane — na Biuro Informacyjne . . .		1.250,—
„ „ „ Roboty w Górach . . .	400,—	
2) Komisja uzdrowiskowa — na Roboty w Górach .	600,—	1.000,—
zł		2.250,—
II. Subwencje nadzwyczajne:		
1) Min. Kom. — dla O. P. T. T. Lwów	3.000,—	
„ „ na Beskidy Zachodnie	1.500,—	
„ Tatry	1.000,—	5.500,—
„ „ „ Kongres Turystyczny (Paryż) . .	200,—	
2) Min. Spr. Zagr. — na Kongres Alpinistyczny (Paryż) .	600,—	800,—
3) P. U. W. F. — na Czarnoh. Pog. Rat.	850,—	
„ „ Kurs dla dzierż. schron. w Czarnoh.	250,—	1.100,—
4) O. P. T. T. Katowice na budowę schronisk . . .		500,—
	zł	10.150,—

ROBOTY W GÓRACH w 1937 r.

Znakowanie:		
1) Robocizna	691,35	
2) Farby	157,25	848,60
Naprawa ścieżek		128,90
Kładka na Psiej Trawce		7,—
„ w Strążyskiej i na Zahradziskach . .		15,—
Oczyszczenie z szutru Hali Królowej . .		30,—
„ „ śniegu Zawratu i Orlej Perci .		28,—
Naprawa łańcucha na Zawracie		5,—
„ „ Kozim W.		10,—
Tablica orientacyjna w Kuźnicach . . .		58,—
Wykonanie map do prac terenowych . .		30,—
Przejazdy		138,40
	zł	1.298,90

DWORZEC TATRZAŃSKI — ZAKOPANE

WYDATKI w 1937 r.

Utrzymanie Dworca		327,12
Remonty bieżące		2.400,62
Pranie bielizny		707,60
Opał		435,10
Światło		328,19
Różne wydatki		54,—
	zł	4.252,63

DWORZEC TATRZAŃSKI — ZAKOPANE

DOCHODY w 1937 r.

Czynsz — Biblioteka Publiczna		720,—
Noclegi		5.285,—
Dochód z magazynu		11,90
	zł	6.016,90
Szkoła Przemysłu Drzewnego — Czynsz . .		2.805,32
	zł	8.822,22

ADMINISTRACJA w 1937 r.

Centralne Biuro Kraków:			
Płace		[illegible]	
Utrzymanie Biura:			
Czynsz	2.160,—		
Opał	125,70		
Światło	120,52		
Utrzymanie	22,38		
Portoria	1.660,49		
Telefony, telegramy	864,75		
Druki	108,50		
Składowe	135,60		
Przybory biurowe	697,97		
Różne	335,46	[illegible]	21.016,37
Biuro P. T. T. — Zakopane:			
Płace		5.569,—	
Utrzymanie Biura:			
Portoria	129,27		
Telefony, telegramy	475,03		
Przybory biurowe	111,42		
Różne	36,38	752,10	6.321,10
		zł	27.337,47

UBEZPIECZENIA, PODATKI, KOSZTA PRAWNE w 1937 r.

I. Ubezpieczenia:		
„Florianka" — ubezp. od kradzieży Biura	133,25	
„ „ „ ognia Szkoły Przem. Drzewnego	174,34	
„ „ „ „ szopy	11,40	
„ „ „ „ Dworca Tatrzańskiego	14,32	
„ „ „ „ „ Tatrz. ruch.	40,43	
„ „ „ odpow. cyw.	50,18	423,92
P. Z. U. W. — ubezp. od ognia Szkoły Przem. Drzewnego	477,42	
„ „ „ „ szopy	32,60	
„ „ „ „ Dworca Tatrzańskiego	26,74	536,76
	zł	960,68
II. Podatki:		
Podatek lokatorski, Kraków	259,20	
„ od czynszów Dworca Tatrzańskiego	18,88	
„ „ nieruchomości Szkoła Przem. Drzewnego	362,32	
„ „ „ Dworzec Tatrzański	383,06	
„ drogowy Szkoła Przemysłu Drzewnego	71,93	
„ „ Dworzec Tatrzański	72,80	
„ wodociągowy	142,40	1.310,59
III. Koszty prawne:		
Koszty prawne w sprawie Pęksy	124,20	
„ „ „ Gał. Buk. Brońskiego	252,—	
„ „ „ Porębskiego	150,—	
„ „ „ różnych	572,50	
Pełnomocnictwa	116,35	
Wyciąg hipoteczny Hali Gąsienicowej	12,—	
Stemple	11,80	1.238,85
	zł	3.510,12
Ubezpieczalnia Społeczna, Kraków,	1.428,02	
„ „ Zakopane	861,36	2.289,38
		5.799,50

ZJAZDY, POSIEDZENIA, WYJAZDY SŁUŻBOWE w 1937 r.

Zjazd Delegatów	1.486,63
Posiedzenia Zarządu Głównego	1.108,70
Prezydium	1.077,60
Posiedzenia i konferencje w Ministerstwie	897,90
Główna Komisja Kontrolująca	620,50
Komisja Tatrzańska	524,—
„ Zachodnio-Beskidzka	291,—
„ Wschodnio-Beskidzka	153,70
„ Tatrzańska P. T. T. i K. Č. S. T . .	830,50
„ Finansowa	161,—
„ Ochrony Gór	94,40
„ Przewodnicka	60,80
Klub Wysokogórski	67,60
Ratownictwo	125,80
Sprawy terenowe Zachodnio-Beskidzkie .	67,80
„ „ Wschodnio-Beskidzkie .	220,—
„ schronisk i szlaków	389,80
„ narciarskie	398,60
Różne	175,80
	8.752,13

NARCIARSTWO w 1937 r.

Wydatki:

I. Półrocze:

S. N. P. T. T. Biała	75,—	
„ „ Cieszyn	70,—	
„ „ Częstochowa	75,—	
„ „ Drohobycz	160,—	
„ „ Iwonicz	50,—	
„ „ Jordanów	50,—	
„ „ Lwów	150,—	
„ „ Łódź	100,—	
„ „ Poznań	50,—	
„ „ Skoczów	70,—	
„ „ Skole	75,—	
„ „ Sosnowiec	75,—	
„ „ Stanisławów	125,—	
„ „ Tarnów	75,—	
„ „ Żywiec	50,—	
„ „ Zakopane	150,—	
„ „ „ (nadzw.)	200,—	
„ „ „ (na jubileusz 30-lecia Sekcji)	200,—	
Śl. Klub Narciarski, Katowice	100,—	
Beskid Śląski w Czechosłowacji	200,—	2.100,—

II. Półrocze:

S. N. P. T. T. Biała	50,—	
„ „ Częstochowa	75,—	
„ „ Drohobycz	100,—	
„ „ Kołomyja	50,—	
„ „ Lwów	100,—	
„ „ „ (na druk „Informatora")	50,—	
S. N. P. T. T. Przemyśl	50,—	
„ „ Sanok	[illegible]	
„ „ Skoczów	[illegible]	
„ „ Skole	100,—	
„ „ Tarnów	125,—	
„ „ Zakopane	250,	
Koszty organizacyjne	65,—	1.140,—
		3.240,—

WYDAWNICTWA w 1937 r.

1) Wierchy:

Druk Wierchów 13.000 egz. t. XV	15.160,—	
Plansze rotograwurowe . .	637,—	
Fotografie	65,30	
Honoraria autorskie . . .	1.311,50	
Przejazdy w spr. redakcyjnych	50,60	17.224,40
Druk odbitek		192,—
Częściowa ekspedycja . . .		420,—
	zł	17.846,40
2) Sprawozdanie za 1936 r. . .		1.329,05
3) Informator S.N. P.T.T. we Lwowie na 1938 r. (subw.) . . .		350,—
	zł	19.525,45

OCHRONA PRZYRODY w 1937 r.

Zakupno Kornutów	906,—
„ Urycza	300,—
„ Kamieni Brodzińskiego	50,—
Kurs Ochrony Przyrody w Tatrach . . .	250,—
Dyżury w dolinie Kościeliskiej	110,70
Ochrona flory tatrzańskiej	70,—
Przejazdy na posiedzenia Komisji O. G. . .	321,20
„ w sprawach tatrzańskich . . .	26,10
„ „ „ Morskiego Oka . .	31,50
zł	2.065,50

WKŁADKI DO INNYCH TOWARZYSTW w 1937 r.

Asocjacja Słowiańskich Tow. Turyst. (z nalepek)	1.000,—
Międzynarodowa Unia Alpinistyczna, Genewa	253,79
Związek Ziem Górskich, Warszawa	500,—
	1.753,79

BUDŻET ZARZĄDU GŁÓWNEGO P. T. T
NA 1938 ROK.

Przychody

I. Zwyczajne

1) legitymacje i nalepki:		
a) nalepki P. T. T. a 6 × 11.200	zł	67.200,—
b) „ a 3 × 4.000	„	12.000,—
c) legitym. „ a 2 × 5.960	„	11.920,—
d) nalepki A. S. T. a 0.15 × 15.200	„	2.280,—
2) Nieruchomości:		
A. Dworzec Tatrzański:		
a) noclegi	„	5.000,—
b) restauracja	„	750,—
c) Biblioteka Publiczna	„	720,—
B. Szkoła Przemysłu Drzewnego czynsz	„	2.200,—
C. Roztoka	„	200,—
D. Różne	„	200,—
3) G. O. T.	„	600,—
4) Z nalepek L. O. P.	„	2.280,—
5) Subwencje	„	2.500,—
6) Różne (sprzedawanie wydawnictw, odznak itp.)	„	1.100,—
7) Nalepki na Fundusz Bud. Schronisk	„	220,—
8) Inni dłużnicy	„	500,—

II. Nadzwyczajne

1) Zwroty od Oddziałów dłużnych	„	1.500,—
2) ze ściągniętych zaległych składek członkowskich	„	10.000,—
3) Szkoła Przemysłu Drzewnego	„	950,—
4) Biblioteka Publiczna	„	780,—
5) Broński	„	10,—
6) Gałowa	„	300,—
7) Gebethner	„	1.000,—
8) Różne	„	200,—
	zł	124.410,—

Rozchody

I. Zwyczajne

1) Subwencje:		
A. Oddziałom na roboty w górach	zł	12.000,—
B. Klub Wysokogórski P. T. T.		
a) Fundusz Swierza	„	1.500,—
b) Wydawnictwo „Taternika“	„	2.500,—
c) na wypr. Alpin.	„	2.500,—
C. Inne		
a) O. Krakowski (spłata poż. Morskie Oko)	„	1.030,—
b) naukowe	„	600,—
c) Ratownictwo Górskie	„	2.400,—
2) Narciarstwo	„	5.000,—
3) Roboty w górach Zarz. Gł.	„	2.000,—
4) Wydawnictwa:		
a) „Wierchy“	„	17.500,—
b) Sprawozdanie Roczne	„	1.300,—
5) Górska Odznaka Turystyczna	„	500,—
6) Zjazdy, posiedzenia, wyjazdy służbowe	„	8.100,—
7) Sprawy Ochrony Przyrody	„	2.100,—
8) Nieruchomości:		
a) Dworzec Tatrzański	„	4.000,—
b) Administracja nieruchomości	„	300,—
9) Podatki, ubezp. koszty prawne	„	5.000,—
10) Druk nalepek, legitymacyj i formularzy	„	1.800,—
11) Administracja:		
a) Centralnego Biura Kraków, płace	„	14.790,—
b) „ „ „ utrzymanie	„	7.000,—
c) Biura w Zakopanem płace	„	5.700,—
d) „ „ utrzymanie	„	750,—
12) Propaganda	„	1.400,—
13) Zakupno wydawnictw i prenumeraty	„	350,—
14) Składki do innych organizacyj	„	2.250,—
15) Do dyspozycji Prezydium	„	6.900,—
16) Różne	„	400 —
	zł	109.670,—

II. Nadzwyczajne

1) Zwrot pożyczek Oddziałom	„	2.000,—
2) Roboty w górach	„	2.000,—
3) Do dyspozycji Prezydium	„	10.740,—
	zł	124.410,—

ERRATA:

Na str. 65 w wierszu 7 od góry, nr konta PKO Oddziału w Zagłębiu Dąbrowskim ma brzmieć: 301.828.

ZESTAWIENIE FINANSOWE ODDZIAŁÓW ZA 1937 ROK

P R Z Y C H O D Y

L. p.	Oddział	1 Saldo 1/I 1937	2 Składki członkowskie	3 Nierucho-[illegible]	4 Subwencje otrzymane	5 Pożyczki zaciągnięte	6 Pożyczki zwrócone	7 Odsetki otrzymane	8 Sumy przechodnie	9 Różne	10 RAZEM zł
1	Biała	1.773,74	9.205,10					360,06		13,—	11.351,90
2	Bielsko	4 200,05	33.412,30	3.409,50		2.800,—		97,40		337,20	44.256,45
3	Dziedzice	1.900,43	2.907,—	51.50	2.800 —		1.900,—	162,25		116,90	9.838,08
4	Bochnia	687,69	420,50		50 —			40,37			1.198,56
5	Cieszyn	2.709,19	11.147,10	2.779,45			350,—	129,09		228,43	17 343,26
6	Częstochowa	378.74	1.817 —		150,—			25,60		152,81	2.524,15
7	Drohobycz	1.041,20	6.557.53	789,95	6.113,60	1.000,—				239,70	15.741,98
8	Gorlice	857,40	1.029,—		25,—			57,41			1.968,81
9	Jordanów	40,24	493,30	300,—	700,—	405,—					1.938,54
10	Kalisz [1])										
11	Katowice	18.321,76	59.182,78	2.494,20	4.737,67						84.736,41
12	Kielce	815.18	767,50					31,70			1.614,38
13	[illegible]	96,60	3.263,77	3.824,28	700,—	2.367,—					10.251,65
14	Kosów	296,27	320,30	399,22	26 400 —		2.005,50				32.421,29
15	Kraków	2.956,29	24.064,70	7.650,—				95,12		651,40	35.417,51
16	Krynica	3.640,69	504,—	185,15	1.100,—			7,11		1 888 —	7.324,95
17	Lwów	1.314,94	21.139,85	3.238,40	9.727,36	7.854,90		78,58	3.532,74	2 406,89	49.293,66
18	Łódź	2.537,98	5.188,90		120 —			166,80		243 —	8.256,68
19	Nowy Sącz	9.930,48	2.780,50	1.196,39	6.340,—	3.000,—	750 —	220,94		428,73	24.647,04
20	Nowy Targ [2])										
21	Poznań	4.898,14	5.923,19		50,—	580,80		213,08	195,—	175,36	12.035.57
22	Przemyśl-Jarosław	597,10	1.238,44							26,71	1.862,25
23	Rabka	16,93	785,90	984,40	1.992,—	240,06				1.474,12	5.493,41
24	Radom	296,52	312,50							20,50	629,52
25	Sanok	13,82	1 487,15		550,—	118,13		4,43		186,40	2.359,93
26	Stanisławów [3])										
27	Stryj	163,99	1.392,70		100,—		30,—			11 —	1.697,69
28	Szczawnica	406,34	377,50	1.328,55							2.112,39
29	Tarnów	4.245,89	3.031,10					172,06		81,87	7.530,92
30	Warszawa	19.077,13	29.162,55	59.625,64				642,74		613,87	109.121,93
31	Wilno	— — —	1.208,80							35,—	1.243,80
32	Zagł. Dąbrowskie	1.129,16	7.229,07		1.766,31						10.124,54
33	Zakopane	7.779,49	6.055,61	7.172,08	5.720,—		2.625,10	91,32		1.512,05	30.955,65
34	Żywiec	1.836,91	7.685,95	6.126,94		450,—	1.159,12	40,85		521,76	17.821,53
35	Klub Wysokogórski	21.678,54	399,50		11.328,90	250,90					33.657,84
		115.638,83	**250.491,09**	**101.555,65**	**80.470 84**	**19.066,79**	**11.819,72**	**2 636,91**	**3.727,74**	**11.364,70**	**596 772,27**

R O Z C H O D Y

Oddział	1 Składki wypłacone do Zarz. Gł.	2 Zakupno nieruchomości	3 Zakupno [illegible]	4 Roboty w górach	5 Subwencje wypłacone	6 Pożyczki udzielone	7 Długi [illegible]	8 Odsetki spłacone	9 Admini-[illegible]	10 Wyjazdy służbowe	11 [illegible] przechodnie	12 Różne	13 Saldo 31/XII 1937	14 RAZEM zł	L. p.
Biała	4.369,50		244,91	231,65	300,—				1.005,25	22,70		142,49	5.035,40	11.351,90	1
Bielsko	14 105,90	421,15		8 165,04	114,—		11.358,85	2 111,55	3.462,46			601,73	3.915,77	44 256,45	2
Dziedzice	1.071,10			7 999,65					114,09				653,24	9.838,08	3
Bochnia	316,86	649,60							43,72	12,20			175,98	1.198,56	4
Cieszyn	8 060,20			2.671,45	500,—				1.519,39			401,29	4 190,93	17.343,26	5
Częstochowa	867,—			19,—	285,60				70,10	139,80			1.142,65	2.524,15	6
Drohobycz	3.239,40	1.920,—	28 —	3.945,76			2.460,21	72,95	1.519,57		1.095,60	422,62	1.037,87	15.741,98	7
Gorlice	449,50		49,40		20,—			47,58	28,—				1.374,33	1.968,81	8
Jordanów	272,70			1.263,40		300,—			24,90				77,54	1.938,54	9
Kalisz [1])															10
Katowice	21.065,60			13.215,52	1.800,—	1.594,80	3 366,85	426,95	8 481,35	403,20		5.173,02	29.209,12	84.736,41	11
Kielce	462,05								20,50				1.131,83	1.614,38	12
[illegible]	1.256,01	200,—	360 —	4.544,90			2.594,07		1.199,86				96,81	10.251.65	13
Kosów	154,45			4.556,60		5.005,50			114,25	113,70		52,77	22.424,02	32.421,29	14
Kraków	13.301,60		725,65	9.282,26	2.703,45				6.864,51	597,50		550,99	1.391,55	35.417,51	15
Krynica	644,80			2.030,95	21,10		2.792,20		103,85				1.732,05	7.324,95	16
Lwów	12.478,40		962,60	15.032,33		1.150,09	3.021,32	353,40	5.780,19	125,85	1 984,11	3.612,85	4.792,52	49.293,66	17
Łódź	3.025,93				300,—				1.478,74	148,50		64,06	3.239,45	8.256,68	18
Nowy Sącz	1.599,50	1.500,—	42,75	19 714,24	86,—			119,75	527,86			142,40	914,54	24 647,04	19
Nowy Targ [2])															20
Poznań	3.551,75		30,18		497,90				859,48	269,05	666,70	942,90	5.217,61	12.035,57	21
Przemyśl-Jarosław	872,76		2,25	16,—	19,16	250,63			104,35				597,10	1.862,25	22
Rabka	339,10		144,28	1.790,39			2.231,09		270,23			661,50	56,82	5.493,41	23
Radom	182,05								18,25	23,—			406,22	629,52	24
Sanok	680.85		120,40	413,50	120,11				54,16	193,40	52,—	505,36	220,15	2.959,93	25
Stanisławów [3])															26
Stryj	833,90		44,50	127,45	10,—				68,74	79,20		221,02	312,88	1.697,69	27
Szczawnica	316,30			583,60	140,—				849,92				222,57	2.112,39	28
Tarnów	1.625,90			1.072,62					477,86			178,40	4.176,14	7.530,92	29
Warszawa	15.130,65			57.754,56[4])	3.500,—				9.783,08	1 518,79		558,60	20 876,25	109.121,93	30
Wilno	649,10		54,20		18,81				104,15			91,77	325,77	1 243,80	31
Zagł. Dąbrowskie	3.875,30		6,—	4.642,—		202,50	100,—		1.068,60				230,14	10.124,54	32
Zakopane	3.833,95		2.867,50	5 907,53	615,20		3,260,60	4,02	4.300,34	685,40		3.611,55	5.869,56	30.955,65	33
Żywiec	3.630,90			6.303,99	63,—	1.200,—	3.338,40	476,64	709,11	5,20			2.094,29	17.821,53	34
Klub Wysokogórski			76,45			650,70	40,—		816,71			30 493,—[5])	1.580,98	33.657.84	35
	122.263,01	**4.690,95**	**5.759,07**	**171 284,39**	**11.114,33**	**10.354,22**	**34.563,59**	**3.612,84**	**51.843,57**	**4.337,49**	**3.798,41**	**48.428,32**	**124.722,08**	**596.772,27**	

[1]) Oddział w Kaliszu mimo ponagleń nie nadesłał poprawnie zestawionego sprawozdania finansowego. [2]) Oddział w Nowym Targu mimo ponagleń nie nadesłał poprawnie zestawionego sprawozdania finansowego. [3]) Oddział w Stanisławowie mimo ponagleń nie nadesłał sprawozdania finansowego, przesłał natomiast szczegółowy bilans, który nie jest drukowany tutaj ze względów od redakcji „Sprawozdania" niezależnych. [4]) w tym koszta związane z bież. gospodarką schroniska na Hali Gąsienicowej. [5]) w kwocie zł 30.493,— wydatków Klubu Wysokogórskiego w pozycji „Różne" mieszczą się wszystkie wydatki związane z wyprawami alpinistycznymi za ub. rok.